

การพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวสีเขียวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ
ในจังหวัดพะเยา

นภสร อินทร์บึง

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเสนอเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยวและการโรงแรม

พฤษภาคม 2568

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยพะเยา

การพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวสีเขียวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ
ในจังหวัดพะเยา

นภสร อินทร์บึง

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเสนอเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยวและการโรงแรม

พฤษภาคม 2568

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยพะเยา

THE DEVELOPMENT OF SILVER TOURISM ACTIVITIES FOR SILVER AGE ELDERLY
TOURISTS IN PHAYAO PROVINCE

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment
of the Requirements for the Master of Arts Degree
in Tourism and Hotel Management

May 2025

Copyright 2025 by University of Phayao

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

เรื่อง

การพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวสีเขียวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ
ในจังหวัดพะเยา

ของ นกสร อินทร์บึง

ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยวและการโรงแรม
ของมหาวิทยาลัยพะเยา

..... อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุริยา สัมจันทร์)

..... อาจารย์บัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประกอบศิริ รักดีพินิจ)

..... อาจารย์บัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา
(ดร. นุชนาฏ หมั่นจันทร์)

..... คณบดีคณะบริหารธุรกิจและนิเทศศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประกอบศิริ รักดีพินิจ)

เรื่อง:	การพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวสีเขียวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ ในจังหวัดพะเยา
ผู้ศึกษาค้นคว้า:	นภสร อินทร์บึง, การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง: ศศ.ม. (การจัดการการท่องเที่ยวและการโรงแรม), มหาวิทยาลัยพะเยา, 2567
อาจารย์ที่ปรึกษา:	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุริยา สัมจันทร์
คำสำคัญ:	ความพึงพอใจ, องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว, นักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ, การท่องเที่ยวสีเขียว, กิจกรรมการท่องเที่ยวสีเขียว

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวสีเขียวในการรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา 2) เพื่อศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดพะเยา 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจขององค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดพะเยา และ 4) เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนา กิจกรรมการท่องเที่ยวสีเขียวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดพะเยา กลุ่มตัวอย่างคือนักท่องเที่ยวชาวไทย ตั้งแต่อายุ 60 ปีขึ้นไป ที่เดินทางมาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวสีเขียวในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา จำนวน 384 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบสมมติฐานใช้สถิติ One-Way ANOVA (F-Test) พบว่า 1) จังหวัดพะเยา เป็นพื้นที่ที่มีความพร้อมในการพัฒนาการท่องเที่ยวมีประสิทธิภาพ โดยการให้ความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ทั้งผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย หน่วยงานภาครัฐ/เอกชน และผู้ประกอบการท่องเที่ยว ศักยภาพการท่องเที่ยวสีเขียวในการรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านสิ่งดึงดูดใจ 2. ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว 3. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก 4. ด้านการบริการที่พัก 5. ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว 2) พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ด้านประชากรศาสตร์ พบว่า กลุ่มนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีช่วงอายุระหว่าง 60-64 ปี (ผู้สูงอายุวัยต้น) มีสถานภาพสมรส จบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา/ มีรายได้ต่อเดือนระหว่าง 5,001 – 10,000 บาท มีค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว เฉลี่ยคนละ 335.61 บาท มีค่าใช้จ่ายด้านยานพาหนะมากที่สุด เฉลี่ยคนละ 848.18 บาท ตามลำดับ 3) ความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุใน จังหวัดพะเยา รวมทั้งหมด 5 ด้าน คือ ด้านสิ่งดึงดูดใจ ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านการบริการที่พัก และด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว โดยภาพรวมมีความพึงพอใจในระดับ มากที่สุด เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านสิ่งดึงดูดใจ ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ด้านการบริการที่พัก และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ตามลำดับ ได้แนวทางการพัฒนาส่งเสริมศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวสีเขียวในการรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ได้แก่ 1) พัฒนาระบบขนส่งมวลชนให้ครอบคลุมและเหมาะสมกับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ 2) จัดกิจกรรมท่องเที่ยวส่งเสริมสุขภาพกายและจิต พร้อมสร้างประสบการณ์มีส่วนร่วม 3) พัฒนาโครงสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกที่ตอบสนองข้อจำกัดทางกายภาพ 4) ส่งเสริมบริการที่พักและแอปพลิเคชันจองที่ใช้งานง่าย ปลอดภัย จัดบริการสิ่งอำนวยความสะดวกภายในห้องพัก มีทางลาดหรือราวจับ โดยคำนึงถึงความปลอดภัยและความสะดวกสบาย และ 5) จัดรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับกลุ่ม เช่น การท่องเที่ยวโดยชุมชน การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ จัดให้มีกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพกายและสุขภาพจิตให้แก่นักท่องเที่ยว ให้นักท่องเที่ยวได้ร่วมลงมือทำเพื่อประสบการณ์ที่ดีทางการท่องเที่ยว เน้นความผ่อนคลายและเหมาะสมกับสภาพร่างกายของนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ เป็นต้น

Title: THE DEVELOPMENT OF SILVER TOURISM ACTIVITIES FOR SILVER AGE ELDERLY TOURISTS IN PHAYAO PROVINCE

Author: Nopbhasorn In-bueng, Independent Study: M.A. (Tourism and Hotel Management), University of Phayao, 2024

Advisor: Assistant Professor Suriya Somchan , Ph.D.

Keywords: Satisfaction Components of a Tourist Destination, Silver Age elderly Tourists, Tourism, Silver Tourism Activities

ABSTRACT

The purposes of this independent study were (1) examine the potential of silver tourism in accommodating senior tourists in Mueang District, Phayao Province; (2) investigate the behavioral patterns of senior tourists in Phayao Province; (3) evaluate the satisfaction levels regarding the components of tourist destinations catering to senior tourists in Phayao Province; and (4) propose strategic recommendations for the development of silver tourism activities tailored for senior tourists in Phayao Province. The study employs a quantitative research methodology, with a sample group comprising 384 Thai tourists aged 60 years and above who have visited silver tourism destinations in Mueang District, Phayao Province. Data collection tools include structured interviews and questionnaires. The data were analyzed using frequency, percentage, mean, standard deviation, and hypothesis testing through One-Way ANOVA (F-Test) to derive statistical inferences and summarize the findings.

1) Demographic Profile of Senior Tourists, the majority of Silver Age elderly tourists are female, aged 60-64 years, married, with secondary education, and monthly incomes between 5,001-10,000 baht. Most originate from Chiang Rai Province, with an average tourism expenditure of 335.61 baht per person and the highest expense being transportation at 848.18 baht.

2) Tourism Potential and Components, the research identified five key tourism potential dimensions: attractiveness, accessibility, facilities, accommodation, and tourism activities. The destination demonstrates significant readiness for senior tourism development through multi-sector collaboration.

3) Satisfaction Levels, tourists expressed the highest satisfaction levels across all five dimensions, with the top-ranked aspects being: 1) Attraction sites 2) Tourism activities 3) Tourism accessibility 4) Accommodation services and 5) Facilities. This study presents development strategies to enhance silver tourism in Mueang District, Phayao Province, focusing on elderly travelers. The key approaches include: (1) improving public transportation to be inclusive and accessible for older adults; (2) promoting tourism activities that support physical and mental well-being through participatory experiences; (3) upgrading facilities to accommodate age-related physical limitations; (4) advancing accommodation services and user-friendly booking applications with safety-oriented in-room features; and (5) designing attractive tourism programs such as community-based, cultural, and historical tourism that emphasize relaxation and suitability for elderly visitors. These strategies aim to create an age-friendly tourism environment that promotes accessibility, safety, and meaningful engagement.

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณคำแนะนำและคำปรึกษา จากอาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุริยา สัมจันทร์ ตลอดจนผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ที่กรุณาตรวจสอบเครื่องมือในการทำวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุพัฒนา หอมบุปผา อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนสิชา ชาวคำ อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย และ ดร.ปิยะพงษ์ สุปัญญา อาจารย์มหาวิทยาลัยพะเยา

ขอขอบพระคุณ เทศบาลเมืองพะเยา อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ที่ได้ให้ความร่วมมือในการเข้าพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลการวิจัย และกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย หน่วยงานภาครัฐ และผู้ประกอบการท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องทุกท่าน ที่ได้สละเวลาและให้ความร่วมมือในการให้สัมภาษณ์และตอบแบบสอบถาม

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าวิจัยฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจไม่มากนักน้อย คุณความดีและประโยชน์ของวิจัยนี้ ผู้วิจัยขอมอบให้แก่ผู้มีพระคุณทุกท่าน หากมีข้อเสนอแนะประการใดเพื่อให้เกิดการปรับปรุงผลงานให้ดีขึ้นและมีประสิทธิภาพที่ดียิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอรับคำเสนอแนะด้วยความยินดีเป็นอย่างยิ่ง

นภสร อินทร์บึง

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
กิตติกรรมประกาศ	ช
สารบัญ.....	ฌ
สารบัญตาราง.....	ฉ
สารบัญภาพ.....	ฅ
บทที่ 1 บทนำ	1
ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
สมมติฐานในการวิจัย.....	5
ขอบเขตของงานวิจัย.....	5
คำนิยามศัพท์เฉพาะ	7
บทที่ 2 เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
1. ข้อมูลเกี่ยวกับพื้นที่ศึกษาวิจัย	9
2. แนวคิดและทฤษฎีการท่องเที่ยว	21
3. แนวคิดและทฤษฎีศักยภาพทางการท่องเที่ยว.....	23
4. แนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของการท่องเที่ยว	25
5. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ.....	30
6. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว	32
7. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ	37
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	40

9. กรอบแนวคิดงานวิจัย.....	47
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	48
วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวในการรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ ในเขต อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา.....	48
วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมือง จังหวัด พะเยาและวัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว สำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา.....	51
วัตถุประสงค์ที่ 4 เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่ม ผู้สูงอายุในจังหวัดพะเยา	55
บทที่ 4 ผลการศึกษา.....	58
วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวในการรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ ในเขต อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา.....	58
วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมือง จังหวัด พะเยา.....	68
วัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยว กลุ่มผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา	76
วัตถุประสงค์ที่ 4 เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่ม ผู้สูงอายุในจังหวัดพะเยา	101
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	117
สรุปผล.....	117
สรุปและอภิปรายผลการทดสอบสมมติฐาน.....	140
ข้อเสนอแนะ	145
บรรณานุกรม.....	147
ภาคผนวก.....	154
ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย	155
ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	156

ภาคผนวก ค	162
ประวัติผู้วิจัย.....	165

สารบัญตาราง

	หน้า
ตาราง 1 สรุปการสังเคราะห์ห้วงศักระบอบของการท่องเที่ยว	29
ตาราง 2 รายละเอียดการเก็บข้อมูลแบบสอบถามของแต่ละพื้นที่	68
ตาราง 3 ข้อมูลด้านลักษณะทางประชากรศาสตร์.....	69
ตาราง 4 พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ ด้านวัตถุประสงค์ที่เดินทางมาท่องเที่ยว.....	74
ตาราง 5 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจต่อองค์ประกอบ ของแหล่ง ท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมืองจังหวัดพะเยา ด้านสิ่งดึงดูดใจ (Attractions).....	76
ตาราง 6 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจต่อองค์ประกอบ ของแหล่ง ท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ด้านการเข้าถึงแหล่ง ท่องเที่ยว (Accessibilities)	77
ตาราง 7 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจต่อองค์ประกอบ ของแหล่ง ท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก สะดวก (Amenities).....	78
ตาราง 8 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่ง ท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ด้านการบริการที่พัก (Accommodations)	79
ตาราง 9 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่ง ท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ด้านกิจกรรมการ ท่องเที่ยว (Activities).....	80
ตาราง 10 สรุปค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของ แหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา.....	81
ตาราง 11 เปรียบเทียบระดับความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยว กลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดพะเยา (5As) โดยจำแนกตาม เพศ	82

ตาราง 23 การวิเคราะห์ลักษณะทางประชากรศาสตร์ความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่ง ท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุใน จังหวัดพะเยาและลักษณะพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว กลุ่มผู้สูงอายุที่เดินทางท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา.....	113
--	-----

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพ 1 กว๊านพะเยา บริเวณหน้าลานพญานาค	11
ภาพ 2 ท่าเรือกว๊านพะเยา	11
ภาพ 3 วัดศรีโคมคำภายในวิหารประดิษฐานพระเจ้าตนหลวง	12
ภาพ 4 พระพุทธรูปศิลปะสุโขทัยองค์ใหญ่ วัดอนาลโยทิพยาราม.....	13
ภาพ 5 จุดชมทัศนียภาพผาหัวเรือ.....	14
ภาพ 6 อนุสาวรีย์พ่อขุนงำเมือง	15
ภาพ 7 กรอบแนวคิดงานวิจัย.....	47
ภาพ 8 ถอดบทเรียนศักยภาพการท่องเที่ยวสีเขียวในการรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ	102

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันทั่วโลกมีผู้สูงอายุราว 1,000 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 10.00 สำหรับประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2562 ได้ก้าวสู่สังคมผู้สูงอายุ ประชากรผู้สูงอายุมีมากถึง 11.60 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 17.50 ของประชากรทั้งหมดจำนวน 69.30 ล้านคน และเป็นสังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ ในปี พ.ศ. 2565 โดยคาดว่าในปี พ.ศ. 2574 ประชากรสูงวัยจะคิดเป็นร้อยละ 28.00 ของประชากรในประเทศ โดยสังคมผู้สูงอายุ (ageing society) หมายถึง สังคมที่มีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป มากกว่าร้อยละ 10.00 ของประชากรทั้งหมด หรือประชากรอายุ 65 ปีขึ้นไป มากกว่าร้อยละ 7.00 สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (complete-ageing society) หมายถึง สังคมที่มีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปมากกว่าร้อยละ 20.00 ของประชากรทั้งหมด หรือมีประชากรอายุ 65 ปีขึ้นไป มากกว่าร้อยละ 14.00 (มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุ, 2557) ที่ผ่านมามีประเทศไทยได้เตรียมตัวรับมือกับสังคมผู้สูงอายุมากขึ้น กรมกิจการผู้สูงอายุก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2558 เพื่อดูแลเรื่องสังคมผู้สูงอายุ โดยเฉพาะมีพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 เพื่อช่วยเหลือและรองรับสังคมผู้สูงอายุของไทย มีแนวทางการขยายอายุการทำงาน ตามแผนการกำหนดเป้าหมายให้ข้าราชการ พนักงาน รัฐวิสาหกิจ และเจ้าหน้าที่ของรัฐเกษียณอายุราชการที่ 63 ปี ในปี พ.ศ. 2567 (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ, 2564)

โลกในคริสต์ศตวรรษที่ 21 เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุกด้านเกิดมีแนวคิดและแบบจำลอง (model) ทางเศรษฐศาสตร์ใหม่ ๆ จำนวนมาก ระบบเศรษฐกิจสองแบบที่ใกล้ชิดกับคนไทยมากคือ ระบบเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวและการแพทย์ เมื่อรวมเข้ากับลักษณะสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลงไปเป็นสังคมผู้สูงอายุ เกิดเป็นระบบเศรษฐกิจใหม่ที่เรียกว่า เศรษฐกิจสีเงิน (silver economy) หรือ “เศรษฐกิจผู้สูงอายุ” (กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ, 2562) เศรษฐกิจผู้สูงอายุ (silver economy) คือ ระบบเศรษฐกิจส่วนที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมที่ตอบสนองความต้องการและความจำเป็นสำหรับผู้สูงอายุ ทั้งผลิตภัณฑ์บริการ และกิจกรรมทางเศรษฐกิจอื่น ๆ โดยผู้สูงอายุในนี้มีมากขึ้นที่มีอายุ 50 ปีขึ้นไป (The Silver Economy-Final Report, 2018) นอกจากคำว่า silver economy แล้วยังมีอีกหลายคำที่ใช้ในความหมายเดียวกัน เช่น greying economy (เศรษฐกิจสีดอกเลา) และ ageing economy (เศรษฐกิจความชรา) (กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ, 2562)

นักท่องเที่ยวที่ปัจจุบันอายุ 60 ปีขึ้นไป จัดอยู่ในเจนเนอเรชั่นที่ชื่อว่า “Baby Boomer” หรือเป็นกลุ่มที่ถูกเรียกว่า “Silver Age” กลายเป็นกลุ่มเป้าหมายทางการตลาดท่องเที่ยวที่น่าดึงดูดใจ เนื่องจากเป็นวัยเกษียณที่ไม่ต้องสูญเสียเลี้ยงดูบุตรอีกต่อไป หลายคนมี Disposable Income จากเงินเก็บหรือบำนาญ ผสมกับเทคโนโลยีทางการแพทย์ที่ก้าวหน้าทำให้นักกลุ่มนี้ ยังคงมีความคล่องแคล่วและแข็งแรง ผลการสำรวจข้อมูลในปี พ.ศ. 2557– 2559 พบกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป มีอัตราการเติบโตเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปี มีสัดส่วนที่เคยเดินทางมาเยือนประเทศไทยแล้วมากกว่า 5 ครั้งในอดีต มากที่สุด (ร้อยละ 50.37) ซึ่งมากกว่านักท่องเที่ยวกลุ่มอายุน้อยกว่าอย่างเห็นได้ชัด ถือว่าเป็นสัญญาณที่ดีว่านักท่องเที่ยวกลุ่มดังกล่าวนี้มีความจงรักภักดีต่อประเทศไทยในระดับหนึ่งทีเดียว นอกจากนี้ยังพบว่า นักท่องเที่ยวกลุ่มดังกล่าว มีสัดส่วนการเดินทางมาเยือนประเทศไทยคนเดียวมากที่สุด (ร้อยละ 40.15) จากข้อมูลบ่งชี้ว่า พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ที่เคยมาเยือนประเทศไทยหลายครั้งในอดีตที่ผ่านมาทำให้มีความมั่นใจในการท่องเที่ยวเพียงคนเดียวมากขึ้น หรือไม่ก็เลือกมาพักผ่อนกับสามี / ภรรยาที่อยู่ ในวัยเกษียณอายุเหมือนกันเท่านั้น (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2563) ถึงแม้ว่าจากรายงาน พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวกลุ่มอายุ 60 ปีขึ้นไป (Silver age) จากหลากหลายแหล่งกล่าวตรงกันว่า เป็นกลุ่มผู้สูงอายุที่ยังมีความคล่องแคล่ว กระฉับกระเฉงอยู่แต่สำหรับการเดินทางมาท่องเที่ยว ยังประเทศไทย นักท่องเที่ยวกลุ่มนี้กลับเลือกที่จะใช้ชีวิตแบบไม่เร่งรีบ อยู่กับความพอเพียง ท่องเที่ยวแบบเนิบช้า เน้นการท่องเที่ยวแบบสัมผัส ชิมซบและเรียนรู้ชื่นชม เห็นได้จากจำนวนวันพักเฉลี่ยในไทยที่ยาวนานกว่า แต่กลับมีจำนวนกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ทำโดยเฉลี่ยรวมทั้งจำนวนจังหวัดที่ไปท่องเที่ยวอย่างน้อยก็นักท่องเที่ยวที่อายุน้อยลงมา (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2563)

ความสำคัญของผู้สูงอายุต่อระบบเศรษฐกิจโลกและระบบเศรษฐกิจไทย จากสถานการณ์ประชากรทั่วโลกและประเทศไทยกำลังก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างเต็มตัว และจากการเพิ่มขึ้นของผู้สูงอายุนี้นำผลทั้งทางบวกและทางลบเป็นอย่างมากในสังคมไทย จึงควรมีการเตรียมความพร้อมในการรับนักท่องเที่ยวและผู้ที่มาใช้บริการ เพราะผู้สูงอายุจะใช้จ่ายเงินจำนวนมากไปกับด้านการบริการทางการแพทย์ การพักผ่อนหย่อนใจและกิจกรรมเชิงวัฒนธรรมมากกว่าคนในกลุ่มอื่น ๆ (มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย (มส.ผส.), 2563) และที่สำคัญประเทศไทยมีจุดแข็งที่สามารถขยายตัวและเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์และการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในระดับนานาชาติได้ ด้วยความพร้อมในหลาย ๆ ด้านและจากความก้าวหน้าด้านวิทยาศาสตร์การแพทย์และปัจจัยด้านสาธารณสุขพื้นฐานต่าง ๆ ดีขึ้นมากทำให้คนมีอายุขัยยืนยาวมากกว่าเดิมจนทำให้เกิดเศรษฐกิจผู้สูงอายุ ซึ่งสามารถสร้างรายได้ให้กับประเทศเป็นอย่างมากทั้งนี้ เนื่องจากกลุ่มผู้สูงอายุ หรือ Silver Gen เป็นกลุ่มคนที่มีศักยภาพด้านการเงินที่พร้อมจะใช้จ่ายใช้สอย โดยปัจจุบันตลาด Silver Economy ทั่วโลกมีมูลค่าราว 26.60 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐอเมริกา (ประมาณ 880 -

900 ล้านล้านบาท) คิดเป็นสัดส่วนประมาณ 1 ใน 4 ของเศรษฐกิจโลก โดยคาดว่าในปี พ.ศ. 2573 ตลาด Silver Gen ของไทยจะมีมูลค่าประมาณ 2.60 ล้านล้านบาท เทียบเท่าร้อยละ 12.00 ของมูลค่าเศรษฐกิจไทย ปัจจุบันหลายประเทศได้ใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือหลักในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ รวมทั้งสถานการณ์ประชากรทั่วโลกและประเทศไทยกำลังก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างเต็มตัว (มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย (มส.ผส.), 2563) ทำให้สถานการณ์ของการท่องเที่ยวได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมแต่การท่องเที่ยวก็ยังคงเป็นที่มาของรายได้หลักของประเทศ และรูปแบบธุรกิจการท่องเที่ยวที่มีโอกาสได้รับประโยชน์จากการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุระดับสุดยอด ได้แก่ 1) อาหารสำหรับผู้สูงอายุ 2) การท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุ 3) การดูแลสุขภาพเชิงป้องกัน 4) ที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุ 5) บริการทางการเงินสำหรับผู้สูงอายุ (กรุงเทพ คอมพาส, 2566)

จังหวัดพะเยามีแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ.2561 - 2580 ได้ให้ความสำคัญกับการรักษาการเป็นจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยวระดับโลก โดยพัฒนาการท่องเที่ยวทั้งระบบ มุ่งเน้นนักท่องเที่ยวกลุ่มคุณภาพ มีกำลังซื้อสูงสร้างความหลากหลายด้านการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยว และการปรับเปลี่ยนภาคการท่องเที่ยวซึ่งเป็นภาคบริการที่สำคัญของไทยให้เป็นการท่องเที่ยวที่เน้นคุณภาพและความยั่งยืน โดยส่งเสริมการท่องเที่ยวที่เน้นคุณภาพ คุณค่าและความยั่งยืนมากกว่าปริมาณจากการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับบริการที่สอดคล้องกับทิศทางและแนวโน้มของตลาดยุคใหม่ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565) เป็นหนึ่งในจังหวัดท่องเที่ยวเมืองรองของประเทศไทย (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2563) และมีนโยบายของภาครัฐที่ส่งผลต่อการผลักดันในการนำเอาภูมิปัญญาท้องถิ่นการท่องเที่ยวไปสู่การสร้างมูลค่าในภาคอุตสาหกรรม (สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดพะเยา, 2565) ซึ่งได้รับการจัดลำดับเป็นเมืองน่าอยู่อันดับที่ 6 ของไทย เป็นเมืองที่มีความเก่าแก่ ท่ามกลางเสน่ห์แห่งวิถีชีวิตธรรมชาติ และมีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม จากสถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนาอีกทั้งยังมีความสงบสุข อากาศที่ดี และประชาชนในเมืองพะเยามีอัธยาศัยไมตรีอยู่กันอย่างเรียบง่าย (มนตรา พงษ์นิล, 2562) โดยมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพ ประกอบด้วยแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและธรรมชาติที่สวยงาม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรมโดดเด่น ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงและได้รับความนิยมของจังหวัดพะเยา ได้แก่ กว๊านพะเยา วัดศรีโคมคำ วัดอนาลโยทิพยาราม ถนนคนเดิน น้ำตกจำปาทอง บ่อสืบสอง อนุสาวรีย์พ่อขุนงำเมือง หอวัฒนธรรมนิทัศน์ บ้านแกะนักขานาด และบริเวณแหล่งท่องเที่ยวโบราณสถานบ้านร่องไฮ เป็นต้น ซึ่ง พบว่า มีการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวจากหลากหลายพื้นที่และหลากหลายวัย นักท่องเที่ยวบางกลุ่มเดินทางมากับครอบครัว นักท่องเที่ยวบางกลุ่มเดินทางเพียงลำพัง บางกลุ่มมากับกลุ่มเพื่อน และในจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุเป็นกลุ่มที่มีศักยภาพด้านการเงินที่พร้อมจะใช้จ่ายใช้สอย (กรุงเทพ คอมพาส, 2566) ทั้งยังเป็น

บุคคลสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจสีเงิน (silver economy) ซึ่งจะส่งผลให้จังหวัดพะเยามีรายได้จากการท่องเที่ยว สอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญยสฤษฎ์ อเนกสุข (2560) ได้ศึกษาเรื่องการท่องเที่ยวแบบเนิบช้า (Slow travel) : นิยามและแนวคิด พบว่า นักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุเลือกที่จะใช้ชีวิตแบบไม่เร่งรีบอยู่กับความพอเพียง ท่องเที่ยวแบบเนิบช้า เน้นการท่องเที่ยวแบบสัมผัส ชิมซบและเรียนรู้ชื่นชม (Slow Life) แต่ยังคงขาดการพัฒนาด้านกิจกรรมให้มีความหลากหลาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นัฐทริยา อินทรวิจิตร (2565) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวบนความหลากหลายทางชีวภาพ ตำบลผาช้างน้อย จังหวัดพะเยา พบว่า ควรมีการจัดกิจกรรมให้มีความหลากหลาย ควรมีการบริการด้านยานพาหนะเพื่ออำนวยความสะดวกในการเข้าถึง

ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์ข้อมูลทางวิชาการในการศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา รวมทั้งศึกษาพฤติกรรมและความต้องการของนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา และนำไปสู่แนวทางการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวสีเงินสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดพะเยา เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม นำไปใช้ในการวางแผนและจัดทำกลยุทธ์ในการรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ รวมถึงการเตรียมความพร้อมของกลุ่มผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวให้สามารถปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปได้อย่างเหมาะสม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวในการรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา
4. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวสีเงินสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดพะเยา

สมมติฐานในการวิจัย

1. การเปรียบเทียบประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ การศึกษา รายได้ ภูมิฐานะ ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว ต่อความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว สำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดพะเยา
2. การเปรียบเทียบพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ต่อความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดพะเยา

ขอบเขตของงานวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้เป็นวิจัยแบบผสมวิธี การวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการวิจัยเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถาม และการวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้แบบสัมภาษณ์ แบบมีโครงสร้าง และกำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ดังนี้

1. ขอบเขตด้านพื้นที่

ผู้วิจัยได้กำหนดพื้นที่ในการวิจัย คือ แหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

2. ขอบเขตเนื้อหา

2.1 ศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวในการรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ตามองค์ประกอบของการท่องเที่ยว 5As ประกอบด้วย

1. ด้านสิ่งดึงดูดใจ (Attractions)
2. ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibilities)
3. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities)
4. ด้านการบริการที่พัก (Accommodations) และ
5. ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities) (รัชตาพร บุญกอง และทรงยุทธ ดันวัน, 2566; สุจิตรา วาชัยยุง และโสภณทัย สุนธยาร, 2565; ประภัสสร โสภมรรค และเมษธาวิณ พลโยธี, 2565; พิมพ์วิภา ตราชูวนิช, 2564; แสงรวี เกตุสุวรรณ, 2563; สุจิตรา วาชัยยุง, 2562; เตือนใจ จันทร์หมื่น, 2562; สามารถ จัปโจร และคณะ, 2563; พิมพ์วิภา ตราชูวนิช, 2564; เสาวคนธ์ อาทนต์, 2561; บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2558 และ Dickman, 1996)

2.2 ศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ประกอบด้วย

1. วัตถุประสงค์การเดินทางท่องเที่ยว
2. สิ่งจูงใจในการเดินทางท่องเที่ยว
3. ประเภทของแหล่งท่องเที่ยวที่สนใจ
4. รูปแบบการเดินทางท่องเที่ยว
5. จำนวนผู้ร่วมเดินทาง (วาสนา ขวัญทองยิ้ม ขวลิษฐ์ ณ ถลาง และเสรี วงษ์มณฑา, 2566; พัทธกรณ จันทรรณ, 2566; ณภัทร สำนัญราษฎร์, 2562; และ ชวัลนุช อุทยาน, 2554)

2.3 ศึกษาความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดพะเยา ประกอบด้วย 1. ด้านสิ่งดึงดูดใจ (Attractions) 2. ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibilities) 3. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) 4. ด้านการบริการที่พัก (Accommodations) และ 5. ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities) (รัชตพร บุญกอง และทรงยุทธ ดันวัน, 2566; สุกิตรา วาชัยยุง และโสภณัทย์ สุนธยาธร, 2565; ประภัสสร โสภมรรค และเมษธาวิณ พลโยธี, 2565; พิมพ์วิภา ตราชูวนิช, 2564; แสงรวี เกตุสุวรรณ, 2563; สุกิตรา วาชัยยุง, 2562; เตือนใจ จันทร์หมื่น, 2562; สามารถ จัปโจร และคณะ, 2563; พิมพ์วิภา ตราชูวนิช, 2564; เสาวคนธ์ อาทินิตย์, 2561; บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2558 และ Dickman, 1996)

3. ขอบเขตด้านประชากรที่ใช้ในการศึกษา ดังนี้

3.1 การวิจัยเชิงคุณภาพ

ประชากร คือ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ในแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา โดยมีคุณสมบัติได้แก่ ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับด้านการท่องเที่ยว อย่างน้อย 1 ปี จำนวน 9 คน ดังนี้

1. กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในแหล่งท่องเที่ยว ในเขตอำเภอเมืองจังหวัดพะเยา ประกอบด้วย 1) ผู้นำชุมชนหรือผู้นำท้องถิ่น จำนวน 1 คน 2) ผู้รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยว จำนวน 2 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 3 คน

2. กลุ่มบุคลากรภาครัฐที่เกี่ยวข้องในแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ 1) ท่องเที่ยวและกีฬา จังหวัดพะเยา จำนวน 1 คน 2) นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดพะเยา จำนวน 1 คน และ 3) สาธารณสุขจังหวัดพะเยา จำนวน 1 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 3 คน

3. กลุ่มผู้ประกอบการกิจการท่องเที่ยว ประกอบด้วย 1) เจ้าของธุรกิจโรงแรม จำนวน 1 คน 2) เจ้าของธุรกิจร้านอาหาร จำนวน 1 คน และ 3) ผู้ประกอบการจูงนำเที่ยว จำนวน 1 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 3 คน

3.2 การวิจัยเชิงปริมาณ

ประชากร คือ นักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุชาวไทยที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปที่เดินทางมาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ประกอบด้วย กลุ่มผู้สูงอายุวัยต้น (the young old) มีอายุ 60-69 ปี กลุ่มผู้สูงอายุวัยกลาง (the middle old) มีอายุ 70-79 ปี และกลุ่มผู้สูงอายุวัยปลาย (the oldest old) มีอายุ 80 ปีขึ้นไป

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักท่องเที่ยวในกลุ่มผู้สูงอายุชาวไทยที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปที่เดินทางมาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ซึ่งไม่ทราบจำนวนที่แน่ชัด (Non-Probability Sampling) ดังนั้นขนาดตัวอย่างสามารถคำนวณได้จากสูตรที่ไม่ทราบขนาดประชากรที่แน่ชัด (Non-Probability Sampling) ของ Cohen (1977) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 384 คน โดยใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

4. ขอบเขตด้านตัวแปรที่ศึกษา

4.1 ตัวแปรต้น (Independent Variables)

4.1.1 ศักยภาพ/องค์ประกอบการท่องเที่ยวสำหรับกลุ่มผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ตามแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของการท่องเที่ยว 5As ประกอบด้วยได้แก่ 1. ด้านสิ่งดึงดูดใจ (Attraction) 2. ด้านความสะดวกในการเดินทาง (Access) 3. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) 4. ด้านการบริการที่พัก (Accommodation) และ 5. ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities)

4.1.2 พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ ได้แก่ 1. วัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยว 2. สิ่งจูงใจในการเดินทางท่องเที่ยว 3. ประเภทของแหล่งท่องเที่ยวที่สนใจ 4. รูปแบบการเดินทางท่องเที่ยว 5. จำนวนผู้ร่วมเดินทาง

4.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variables)

แนวทางการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวสีเขียวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดพะเยา

5. ขอบเขตด้านระยะเวลาที่ศึกษา ทำการเก็บข้อมูลภาคสนาม และทำการวิเคราะห์ข้อมูลรวมเป็นระยะเวลาในการเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล ตั้งแต่เดือนพฤษภาคม 2567 - มีนาคม 2568

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

1. การท่องเที่ยวสีเขียว หมายถึง การท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ หรือกลุ่ม Silver Gen เป็นกลุ่มคนที่มีสุขภาพแข็งแรง และมีศักยภาพด้านการเงินที่พร้อมจะใช้จ่ายใช้สอยที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดพะเยา

2. กิจกรรมการท่องเที่ยวสีเขียว หมายถึง กิจกรรมการท่องเที่ยวที่เหมาะสมสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดพะเยา ประกอบด้วย การท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ สิ่งปลูกสร้าง ศาสนา วัฒนธรรมและประเพณี

3. นักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ หมายถึง กลุ่มนักท่องเที่ยวอายุ 60 ปีขึ้นไปที่เดินทางมาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดพะเยา ซึ่งเป็นวัยเกษียณ มีการศึกษาดี สุขภาพดี

สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ดี มีศักยภาพด้านการเงิน มีรายได้และกำลังการซื้อ ซึ่งสามารถจำแนกกลุ่มนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุได้ ดังนี้

นักท่องเที่ยวสูงอายุวัยต้น หมายถึง นักท่องเที่ยวผู้ที่มีอายุระหว่าง 60 - 69 ปี ที่เดินทางมาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดพะเยา

นักท่องเที่ยวสูงอายุวัยกลาง หมายถึง นักท่องเที่ยวผู้ที่มีอายุ 70 ปีขึ้นไป ที่เดินทางมาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดพะเยา

4. เศรษฐกิจสีเขียว หมายถึง เศรษฐกิจผู้สูงอายุ หรือระบบเศรษฐกิจส่วนที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมที่ตอบสนองความต้องการและความจำเป็นสำหรับผู้สูงอายุ ทั้งผลิตภัณฑ์ บริการและกิจกรรมทางเศรษฐกิจอื่น ๆ เช่น ความบันเทิง สุขภาพ และการท่องเที่ยว

5. ความพึงพอใจ หมายถึง ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุต่อขององค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดพะเยา

6. พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ หมายถึง พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุที่เดินทางมาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดพะเยา ทั้งภายนอกและภายใน แสดงออกได้ทั้งทางบวกและทางลบ ประกอบด้วย วัตถุประสงค์การเดินทางท่องเที่ยว สิ่งจูงใจในการเดินทางท่องเที่ยว ประเภทของแหล่งท่องเที่ยวที่สนใจ รูปแบบการเดินทางท่องเที่ยว และจำนวนผู้ร่วมเดินทาง

บทที่ 2

เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง การพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวสีเงินสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ ในจังหวัดพะเยา (The Development of Silver Tourism Activities for Silver Age elderly Tourists in Phayao Province) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวในการรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ศึกษาพฤติกรรมและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา และเสนอแนวทางการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวสีเงินสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดพะเยา โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับพื้นที่ศึกษาวิจัย
2. แนวคิดและทฤษฎีการท่องเที่ยว
3. แนวคิดและทฤษฎีศักยภาพทางการท่องเที่ยว
4. แนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของการท่องเที่ยว
5. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ
6. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว
7. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 8.1 งานวิจัยในประเทศ
9. กรอบแนวคิดการวิจัย

1. ข้อมูลเกี่ยวกับพื้นที่ศึกษาวิจัย

จังหวัดพะเยา เป็นเมืองท่องเที่ยวที่สวยงาม เต็มไปด้วยเสน่ห์ของอารยธรรมเก่าแก่ มีปูชนียสถานคู่บ้านคู่เมือง นับได้ว่าเป็นเมืองน่าเที่ยวจังหวัดหนึ่งที่นำจับตามองและมีศักยภาพในการพัฒนา ด้วยความเป็นเมืองที่ครบครันในหลายมิติ ทั้งแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สวยงาม ได้แก่ กว๊านพะเยา วนอุทยานภูลังกา อุทยานแห่งชาติแม่ปืม แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและวิถีถิ่นที่มีเอกลักษณ์ ได้แก่ วัดพระเจ้าตนหลวง วัดพระธาตุดอยตุง วัดอนาลโยทิพยาราม ชุมชนโบราณเวียงลอ อาหารถิ่นที่โดดเด่น เช่น เมนูปลาจากกว๊านพะเยา เนื้อโคขุนดอกคำใต้ อาหารถิ่นไทลื้อ ลิ่นจี่แม่ใจ ซึ่งเป็นสินค้าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (Geography Indication :GI) และงานหัตถกรรมอันวิจิตรขึ้นชื่อ เช่น จักสานผักตบชวา เป็นต้น สำหรับสถิติการท่องเที่ยวจังหวัดพะเยา

ในปี พ.ศ. 2567 มีผู้เยี่ยมเยือนทั้งหมด จำนวน 1,016,388 คน ในจำนวนนี้เป็นผู้เยี่ยมเยือนชาวไทย 975,206 คน และเป็นผู้เยี่ยมเยือนชาวต่างชาติ 41,182 คน สร้างรายได้ให้กับจังหวัด มูลค่ากว่า 2,438.95 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.87 คิดเป็นรายได้จากชาวไทย 2,320.45 ล้านบาท และรายได้จากชาวต่างชาติ 118.50 ล้านบาท ในด้านการใช้จ่ายเพื่อการท่องเที่ยวผู้เยี่ยมเยือนโดยรวมมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 1,800 บาท / คน / วัน โดยผู้เยี่ยมเยือนชาวไทย มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 1,800 บาท / คน / วัน และผู้เยี่ยมเยือนชาวต่างชาติ มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 2,100 บาท / คน / วัน (สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดพะเยา, 2565) ทั้งนี้ถือว่ามีความพร้อมที่จะยกระดับสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวของจังหวัดพะเยาให้เป็นเมืองน่าเที่ยวที่มีศักยภาพ อันจะนำไปสู่การขับเคลื่อนเศรษฐกิจผ่านการท่องเที่ยวต่อไป โดยแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยวที่ตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมือง และได้รับความนิยมจากกลุ่มนักท่องเที่ยว มีดังนี้

1.1 แหล่งท่องเที่ยวในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

กว๊านพะเยา เป็นทะเลสาบน้ำจืดที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในภาคเหนือและมีขนาดใหญ่เป็นอันดับ 3 ของประเทศ ตั้งอยู่ใจกลางเมืองพะเยา มีเนื้อที่ 12,831 ไร่ คำว่า "กว๊าน" ภาษาพื้นเมืองหมายถึง "หนอง หรือบึงขนาดใหญ่" คำนี้มีใช้ในท้องถิ่นล้านนา เฉพาะที่ จังหวัดพะเยาแห่งเดียวเท่านั้น กว๊านพะเยาเกิดขึ้นจากกรมประมงได้ทำประตูกั้นน้ำไว้เพื่อให้ราษฎรมีน้ำใช้ในฤดูแล้ง และในฤดูฝนก็กั้นไม่ให้น้ำไหลแรงไปท่วมเรือกสวนไร่นาที่อยู่ปลายน้ำ มีทิวเขาเป็นฉากหลังเกิดจากน้ำที่ไหลมาจากห้วยต่าง ๆ 18 สาย เป็นแหล่งเพาะพันธุ์ปลาต่าง ๆ ด้วยความสมบูรณ์ของพันธุ์ปลาที่กว๊านพะเยา ทำให้เกิดการประกอบอาชีพประมงน้ำจืดของชาวบ้านที่อาศัยอยู่บริเวณโดยรอบและทำให้เป็นแหล่งผลิตปลาสำรมายใหญ่และขึ้นชื่อจนกลายเป็นสินค้าที่มีชื่อเสียงของจังหวัดพะเยา ทัศนียภาพสวยงามโดยรอบของกว๊านพะเยา ทำให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวตามธรรมชาติที่สวยงามประทับใจผู้พบเห็น ริมกว๊านพะเยามีร้านอาหารและสวนสาธารณะให้ประชาชนพักผ่อนหย่อนใจ กว๊านพะเยาในอดีตแต่เดิมเคยเป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำมีสายน้ำอิงไหลพาดผ่านคดเคี้ยวทอดเป็นแนวยาวไปตลอด จากทิศเหนือจรดขอบกว๊านพะเยา ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ประกอบกับมีหนองน้ำน้อยใหญ่หลายแห่งและร่องน้ำหลายสายที่ไหลลงมาจากขุนเขาตอยหลวงแล้วเชื่อมติดต่อกัน ทำให้พื้นที่ราบลุ่มแม่น้ำแห่งนี้จึงมีความอุดมสมบูรณ์ยิ่งนักและมีผู้คนเข้ามาตั้งถิ่นฐานอาศัยอยู่เป็นชุมชนนานนับตั้งแต่โบราณ

ภาพ 1 กว๊านพะเยา บริเวณน้ำลานพญานาค

ภาพ 2 ท่าเรือกว๊านพะเยา

วัดศรีโคมคำ หรือ วัดพระเจ้าตนหลวง หรือที่ชาวบ้านมักเรียกติดปากว่า “วัดหลวง” ตั้งอยู่ริมกว๊านพะเยา เขตเทศบาลเมืองพะเยา เป็นพระอารามหลวงชั้นตรี ประดิษฐานพระพุทธรูปคู่บ้านคู่เมืองของชาวพะเยา คือ “พระเจ้าตนหลวง” เป็นพระพุทธรูปปูนปั้นปิดทอง ปางมารวิชัย ศิลปะเชียงแสนองค์ใหญ่ที่สุดในภาคเหนือ หน้าตักกว้าง 14 เมตร สูง 16 เมตร สิ่งที่น่าสนใจภายในวัด ได้แก่ พระอุโบสถกลางน้ำ ศิลปะล้านนาแบบประยุกต์ ตั้งอยู่ริมกว๊านพะเยา ด้านในพระอุโบสถมีจิตรกรรมฝาผนังลวดลายวิจิตรสวยงาม วาดโดยอาจารย์อังกศ กัลยาณพงศ์ ศิลปินแห่งชาติ พระอุโบสถเปิดให้เข้าชมเฉพาะวันพระและช่วงที่มีงานสำคัญของวัด ช่วงวันวิสาขบูชาของทุกปีมีประเพณีนมัสการพระเจ้าตนหลวงเดือนแปดเป็ง ในงานมีการทำบุญฉลององค์พระช่วงกลางวัน และมืงานมหรสพ การออกร้านของกาชาดจังหวัด เครื่องเล่น และร้านขายสินค้าที่ระลึกในช่วงกลางคืน (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2567)

ภาพ 3 วัดศรีโคมคำภายในวิหารประดิษฐานพระเจ้าตนหลวง

วัดอนาลโยทิพยาราม หรือ ดอยบุษราคัม ถูกสร้างขึ้นบนดอยบุษราคัม เพื่อเป็นอุทยานพระพุทธศาสนา มีศาสนสถานที่สวยงาม พระพุทธรูปศิลปะสุโขทัยองค์ใหญ่ พระพุทธรูปปางต่าง ๆ เช่น ปางลีลา พุทธคยา เก่งจิ้นประดิษฐานเจ้าแม่กวนอิม หอพระแก้วมรกตจำลองทำด้วยทองคำ ฯลฯ บรรยากาศร่มรื่น พื้นที่กว้างขวาง แวดล้อมไปด้วยทรัพยากรป่าไม้ จากยอดดอยสามารถชม

ทัศนียภาพของกว๊านพะเยา และตัวเมืองของพะเยาได้อย่างสวยงาม วัดแห่งนี้มีความโดดเด่นด้วย ศิลปะและสถาปัตยกรรมที่ผสมผสานวัฒนธรรมล้านนา พม่า และไทใหญ่เข้าด้วยกัน ตั้งอยู่บ้าน สันป่าม่วง หมู่ที่ 6 ตำบลสันป่าม่วง อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา จากตัวเมืองไปเส้นทางพะเยา- เชียงราย ประมาณ 7 กิโลเมตร สามารถขึ้นวัดอนาลโยได้ 2 ทางคือ ทางรถยนต์และทางบันได มีที่พัก แบบรีสอร์ทอยู่บนวัด และมีสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ห้องน้ำ ร้านค้าสวัสดิการ ไว้บริการแก่นักท่องเที่ยว (วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี, 2566)

ภาพ 4 พระพุทธรูปศิลปะสุโขทัยองค์ใหญ่ วัดอนาลโยทิพยาราม

ถนนคนเดินฮิมกว๊านพะเยา ตั้งอยู่ที่บริเวณลานอเนกประสงค์เทศบาลเมืองพะเยา เป็นตลาดต้องชมเป็นแห่งที่ 3 ของจังหวัดพะเยา ตลาดแห่งนี้จัดทำเพื่อพัฒนาและยกระดับ การจำหน่ายสินค้าเกษตรชุมชน สินค้าหัตถกรรมท้องถิ่น สินค้า OTOP และสินค้าอื่น ๆ ของชุมชน เช่น ผักปลอดสารพิษ ผลไม้ อาหาร ขนมอาหารพื้นเมือง เครื่องจักสาน และสินค้าอุปโภคบริโภค เพื่อให้เกิดการกระจายรายได้ในระดับรากฐานให้กับประชาชนในพื้นที่ และสร้างความเข้มแข็ง เพิ่ม กำลังซื้อให้กับระบบเศรษฐกิจในท้องถิ่น รวมทั้งเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวอีกทางหนึ่ง โดยตลาด แห่งนี้เปิดตั้งแต่เวลา 17.00 น - 22.00 น. ทุกวันศุกร์และวันเสาร์ของสัปดาห์ นอกจากจะได้เลือกซื้อ ผลิตภัณฑ์และสินค้าต่าง ๆ มากมายแล้ว ทุกท่านยังสามารถสัมผัสบรรยากาศสบาย ๆ เดินรับลมเย็น ๆ ที่กว๊านพะเยาได้อีกด้วย (กองส่งเสริมและบริหารระบบตลาด กรมการค้าภายใน, 2567)

น้ำตกจำปาทอง ตั้งอยู่ในเขต อุทยานแห่งชาติดอยหลวง เป็นน้ำตกที่พบเห็นในสภาพ ป่าดิบชื้นทั่ว ๆ ไป มีลักษณะเป็นน้ำตกสูงชัน น้ำใสสะอาด มีทั้งหมด 7 ชั้น โดยมีชั้นที่ 2 และชั้นที่

3 เป็นชั้นที่สูงและสวยที่สุด บางชั้นสายน้ำตกลงมามีลักษณะคล้ายงาช้างหรือหัวช้างบ้าง ซึ่งประชาชนในท้องถิ่นได้ตั้งชื่อชั้นของน้ำตกที่เห็นตามลักษณะของน้ำตกที่ปรากฏให้เห็น การเดินทาง มีถนนลาดยางแยกจากถนนสายเชียงราย-พะเยา ตรงหลักกิโลเมตรที่ 7 ก่อนจะถึงตัวจังหวัดพะเยา เข้าไปประมาณ 16 กิโลเมตร ซึ่งมีเส้นทางในการเข้าถึงที่สะดวก สามารถเดินทางได้ทั้งจักรยาน จักรยานยนต์ และรถยนต์ส่วนบุคคล มีลานจอดรถรองรับได้ 50 คันโดยประมาณ มีระบบการจัดการ ขยะ ไฟฟ้า และระบบน้ำใช้ บริการห้องพักรับรอง มัคคุเทศก์ท้องถิ่น นอกจากนี้ยังมีจัดบริการ เจ้าหน้าที่ไว้ดูแลและอำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยวอีกด้วย (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2567)

บ่อสิบสอง มีลักษณะเป็นดอยหินทราย ป่าเต็งรัง มีพื้นที่ประมาณ 600 ไร่ อยู่ระหว่าง กิ่งเขียงกับกิ่งหม้อต่อม บนสันดอยดวน หรือดอยชมพูที่เป็นสันลาดยาว มาจากเขตอำเภอพาน จังหวัดเชียงราย เอียงลาดต่ำจดลำน้ำอิงที่สถานีประมง และบนลานหินจะปรากฏบ่อน้ำอยู่ จำนวน 12 บ่อ จะมีน้ำขังตลอดทั้งปี สำหรับป่าหินบ่อสิบสองถือได้ว่าเป็นต้นน้ำลำธาร และ แหล่งอาหารทางธรรมชาติ เช่น เห็ดและพืชผักป่าต่าง ๆ ของคนในชุมชน ในการเดินทางไปบ่อสิบสอง ต้องใช้รถจักรยานยนต์ หรือรถยนต์แบบขับเคลื่อนสี่ล้อ เนื่องจากทางเป็นดินลูกรัง หากนักท่องเที่ยว ต้องการไปเที่ยวชมต้องใช้บริการรถกระบะของชาวบ้านในท้องถิ่นที่มีความชำนาญ เส้นทางเดินป่า เหมาะสำหรับนักท่องเที่ยวที่รักธรรมชาติและชื่นชอบการผจญภัย ในบริเวณบ่อสิบสอง มีจุดบริการ นักท่องเที่ยว เจ้าหน้าที่ และมัคคุเทศก์ท้องถิ่น จุดจอดรถ และห้องน้ำไว้สำหรับนักท่องเที่ยว (องค์การบริหารส่วนจังหวัดพะเยา, 2561)

ภาพ 5 จุดชมทัศนียภาพผาหัวเรือ

อนุสาวรีย์พ่อขุนงำเมือง เชื่อกันว่า พ่อขุนงำเมืองเป็นผู้ทรงอิทธิฤทธิ์ โดยกล่าวกันว่า เมื่อพระองค์เสด็จไปทางไหน "แดดก็บ่อฮ้อน ฝนก็บ่อฮำ จักให้แดดก็แดด จักให้บดก็บด" จึงได้พระนามว่า "งำเมือง" ผู้สร้างความรุ่งเรืองให้แก่บ้านพะเยา พระองค์เป็นพระสหายร่วมน้ำสาบานกับพ่อขุนเม็งรายแห่งเมืองเชียงราย และพ่อขุนรามคำแหงแห่งกรุงสุโขทัย พ่อขุนงำเมืองศรัทธาเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา ไม่ชอบสงคราม ปกครองบ้านเมืองด้วยความเที่ยงธรรม ผูกไมตรีจิตต่อประเทศราชและเพื่อนบ้าน ชาวพะเยาร่วมใจกันสร้างอนุสาวรีย์พ่อขุนงำเมืองขึ้น บริเวณสวนสาธารณะริมกว๊านพะเยา เป็นรูปปั้นสำริดความสูงเท่าครึ่งขององค์จริงในท่าประทับยืน ทรงชุดกษัตริย์สวมมงกุฎ พระหัตถ์ถือดาบอาญาสิทธิ์ หันพระพักตร์ไปทางกว๊านพะเยาและในวันที่ 5 มีนาคม ของทุกปี จะมีการจัดพิธีสักการะบวงสรวงพ่อขุนงำเมือง บริเวณโดยรอบมีบริการดอกไม้ ธูปเทียน เพื่อสักการะพ่อขุนงำเมือง ด้านหลังมีบริการห้องน้ำ จุดจำหน่ายสินค้าที่ระลึก ด้านข้างมีศาลาสำหรับจัดนิทรรศการ และเป็นจุดพักผ่อนสำหรับนักท่องเที่ยว (มิวเซียมไทยแลนด์, 2567)

ภาพ 6 อนุสาวรีย์พ่อขุนงำเมือง

หอวัฒนธรรมนิทัศน์ เป็นสถานที่จัดแสดงผลงานการเก็บรวบรวมวัตถุโบราณของ หลวงพ่อพระธรรมวิมลโมลี ซึ่งหลวงพ่อดีพบซากปรักหักพังและประติมากรรมในยุคหินทรายของเมืองพะเยาในปี พ.ศ.2532 สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้เสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมวัดศรีโคมคำ ทรงนำนักเรียนนายร้อย จปร. มาศึกษาวัตถุโบราณที่หลวงพ่อดีรวบรวมไว้ ทรงมีพระราชดำริที่จะให้สร้างพิพิธภัณฑ์ขึ้นเพื่อเป็นการรักษาคุณค่าของมรดกวัฒนธรรมและเก็บรักษาโบราณวัตถุให้เรียบร้อย ใช้เป็นประโยชน์ในการศึกษา และก่อให้เกิดความภาคภูมิใจของประชาชนในท้องถิ่น จึงทรงมีพระราชกระแสให้จัดหาทุนเพื่อก่อตั้งพิพิธภัณฑ์เมืองพะเยา ภายในหอ

วัฒนธรรมนิทัศน์ จัดแสดงเกี่ยวกับวิถีชีวิต ภูมิปัญญา ประวัติศาสตร์ โบราณคดี และชีวประวัติบุคคล ด้านนอก ปูกลูกปัดไม้พื้นเมืองและไม้หายาก เพื่อใช้เป็นแหล่งศึกษาและพักผ่อนหย่อนใจของผู้ที่เข้ามาชมและมาพักผ่อนทั่วไป ภายในอาคาร แบ่งการจัดแสดงเป็น 13 ส่วน โดยมีการบริหารจัดการโดย วัดและชุมชน การเดินทางสะดวก มีบริการลานจอดรถ ห้องน้ำ ที่พักผ่อน และห้องน้ำไว้บริการ (มิวเซียมไทยแลนด์, 2567)

บ้านแก่นักขนาต ตั้งอยู่ที่อีกฟากฝั่งของกว๊านพะเยา ใกล้กับท่าเรือโบราณจังหวัดพะเยา มีเนื้อที่กว้างกว่า 15 ไร่ “บ้านแก่นักขนาต” เป็นฟาร์มเลี้ยงสัตว์สำหรับเยี่ยมชมของนักท่องเที่ยว ที่มาเยือนจังหวัดพะเยา ค่าบัตรผ่านประตู ผู้ใหญ่ราคา 20 บาท เด็กราคา 10 บาท นอกจากแกะแล้วยังมีม้า นกยูง และห่านอีกด้วย ทั้งนี้ที่บ้านแก่นักขนาตยังมีบริการเลี้ยงนมแกะ ให้อาหารปลา ให้หญ้าแกะ และ ม้า มีการจัดบริการขี่ม้าไว้สำหรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการทดลองขี่ด้วยตนเอง หรือเลือกเดินเยี่ยมชมฝูงแกะหรืออยากเดินรอบ ๆ บริเวณฟาร์ม บ้านแก่นักขนาตมีนักท่องเที่ยวมาเที่ยวชมแกะเป็นจำนวนมาก ทั้งมาเป็นครอบครัว มากับกลุ่มเพื่อน เส้นทางเข้าถึงสะดวก มีจุดจอดรถ ห้องน้ำ ไว้บริการแก่นักท่องเที่ยว เปิดบริการทุกวัน เวลา 10.00-17.00 น. (พะเยาบิส, 2565)

โบราณสถานบ้านร่องไฮ บริเวณนี้เคยเป็นชุมชนโบราณขนาดใหญ่ริมกว๊านพะเยา ในบริเวณใกล้เคียงกันมีซากร่องรอยของศาสนสถานเรียงกันเป็นแนวเข้าไปในกว๊านพะเยา โดยคนในชุมชนเรียกบริเวณนี้ว่า สัน ที่มาของชื่อ “บ้านร่องไฮ” นั้น สันนิษฐานว่า สมัยก่อนน่าจะมีร่องน้ำไหลผ่านกลางหมู่บ้านลงสู่แม่น้ำอิงหรือหนองเอี้ยง ซึ่งสองฝั่งร่องน้ำเรียงรายด้วยต้นไทรใหญ่ขึ้นอยู่เรียงกัน และภาษาพื้นเมืองภาคเหนือเรียกต้นไทรว่า ต้นไฮ ดังนั้นจึงคาดว่าเป็นที่มาของชื่อบ้านร่องไฮ ต่อมาองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ไร่ร่วมกับกรมศิลปากร โดยทำการสำรวจกลุ่มโบราณสถานร่วมกัน ได้มีการขุดค้นโบราณสถานบ้านร่องไฮ พบกลุ่มโบราณสถานถูกปกคลุมด้วยวัชพืชและไม้ยืนต้น และยังคงพบโบราณวัตถุ ทั้งเสาดอกบัว ฐานเสาพระพุทธรูป ช้าง สลูป ที่ทำจากหินทราย และภาชนะดินเผาจากเตาเผาในท้องถิ่น ชิ้นส่วนของศิลาจารึก และพบพระพุทธรูปหินทรายสันนิษฐานว่ามีอายุราว 500 ปี และทำให้บริเวณนี้กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของชุมชน บริเวณใกล้เคียงมีร้านค้าบริการอาหารและเครื่องดื่ม บริการจุดจอดรถ เส้นทางในการเข้าถึงสะดวก แต่ไม่มีบริการข้อมูลท่องเที่ยว และมีคุกเทศก์ท้องถิ่น (หน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมท้องถิ่น จังหวัดพะเยา, 2565)

1.2 ศักยภาพการท่องเที่ยวของจังหวัดพะเยา

ด้านสิ่งดึงดูดใจ (Attractions) จังหวัดพะเยา แม้จะเป็นเมืองรองแต่ก็มีแหล่งทรัพยากรท่องเที่ยวมากมาย และองค์ประกอบด้านการท่องเที่ยวนี้จะเป็นสิ่งที่ช่วยยกระดับเมืองรองให้เป็นเมืองหลักได้ กล่าวคือ จังหวัดพะเยามีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่โดดเด่น มีวัฒนธรรม วิถีชีวิตที่น่าสนใจ แหล่งทรัพยากรท่องเที่ยวมีความอุดมสมบูรณ์ เช่น กว๊านพะเยา ซึ่งเป็นแหล่งประมงน้ำจืดขนาดใหญ่ที่สุดในภาคเหนือ และใหญ่เป็นอันดับ 4 ของประเทศไทย ทั้งยังเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ปลากว่า 50 ชนิด จึงส่งผลให้เกิดวิถีชีวิตประมงน้ำจืดและผลิตภัณฑ์สินค้าที่ระลึกจากปลามากมาย อีกทั้งทัศนียภาพรอบกว๊านมีความร่มรื่น สามารถมองเห็นแนวทิวเขา สลับซับซ้อนเป็นทิวทัศน์ที่งดงาม นอกจากนี้ บริเวณริมกว๊านยังมีร้านอาหาร สวนสาธารณะ สำหรับพักผ่อนหย่อนใจ เป็นแหล่งพักผ่อนหรือเดินเล่นในยามเย็น และเอกลักษณ์ของกว๊านพะเยา ที่ก่อให้เกิดประเพณีหนึ่งเดียวในโลกคือ การเวียนเทียนทางน้ำในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา คือ วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา และวันอาสาฬหบูชา ณ วัดติโลกอารามกลางกว๊านพะเยาที่มีอายุกว่า 500 ปี ซึ่งเป็นสิ่งดึงดูดให้นักท่องเที่ยวจากทั่วประเทศเดินทางมาท่องเที่ยว และสัมผัสวิถีชีวิตของชาวพะเยา นอกจากการเวียนเทียนกลางน้ำโดยเรือแล้ว ยังมีบริการนั่งเรือเพื่อชมทัศนียภาพโดยรอบของกว๊านพะเยาอีกด้วย ซึ่งมีจุดบริการล่องเรือตั้งอยู่ ณ ท่าเรือวัดติโลกอาราม ให้บริการทุกวัน นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางมาใช้บริการได้อย่างสะดวก น้ำตกจำปาทอง น้ำตกที่ไหลจากตอยหลวง ตั้งอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติตอยหลวง มีความสูงชันและยังเป็นน้ำที่ใสสะอาด ไหลสม่ำเสมอตลอดทั้งปี เนื่องจากน้ำที่มีความใสสะอาด และคุณภาพดี นักท่องเที่ยวสามารถลงเล่นน้ำได้ และยังมีเส้นทางศึกษาธรรมชาติซึ่งเป็นป่าดิบแล้ง ใช้เวลาในการเดินทางประมาณ 2 ชั่วโมง มีการจัดบริการเจ้าหน้าที่เพื่ออำนวยความสะดวก ดูแลความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยว รวมถึงมีศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ลานจอดรถสะดวก และเพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวอีกด้วย บ่อสิบสอง บ่อน้ำจำนวน 12 บ่อบนลานหิน และมีน้ำขังตลอดทั้งปี เป็นแหล่งต้นน้ำและแหล่งอาหารธรรมชาติของคนในชุมชน นอกจากนี้ยังเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านประวัติศาสตร์เมืองพะเยาและศึกษาธรรมชาติ การเดินทางเข้าถึงบ่อสิบสองมีความสะดวกสบาย สามารถใช้ได้ทั้งรถจักรยานยนต์ หรือรถยนต์แบบขับเคลื่อนสี่ล้อ มีจุดบริการนักท่องเที่ยว ห้องน้ำ จุดจอดรถ และมีคฤหาสน์ท้องถิ่นสำหรับบริการนักท่องเที่ยวตลอดปี

นอกจากนี้ยังมีทรัพยากรท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น ได้แก่ วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิต และสิ่งปลูกสร้าง เช่น วัดศรีโคมคำหรือวัดพระเจ้าตนหลวง ด้านในประดิษฐานพระเจ้าตนหลวง พระพุทธรูปคู่บ้านคู่เมืองของชาวพะเยาที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในภาคเหนือ เป็นศิลปะเชียงแสน อีกทั้งด้านในพระอุโบสถยังมีจิตรกรรมฝาผนังกลดลายวิจิตรงดงาม รวมทั้งเป็นต้นกำเนิดของประเพณีแปดเป็งของชาวพะเยา ซึ่งถือว่าเป็นเทศกาลงานประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์

ของชาวพะเยา วัดอนาลโยทิพยาราม หรือดอยบุษราคัม เป็นอุทยานทางพระพุทธศาสนา มีความโดดเด่นด้วยศิลปะและสถาปัตยกรรมที่ผสมผสานวัฒนธรรมล้านนา พม่า และไทใหญ่เข้าด้วยกัน ภายในพื้นที่ของวัดมีบรรยากาศร่มรื่น สามารถชมวิวกว๊านพะเยามุมกว้างได้จากยอดดอยถนนคนเดินอิมกว๊านพะเยา เป็นตลาดต้องชมเป็นแห่งที่ 3 ของจังหวัดพะเยา ตลาดแห่งนี้จัดทำเพื่อพัฒนาและยกระดับการจำหน่ายสินค้าเกษตรชุมชน สินค้าหัตถกรรมท้องถิ่น สินค้า OTOP และสินค้าอื่น ๆ ของชุมชน จะเปิดตั้งแต่เวลา 17.00 น - 22.00 น. ทุกวันศุกร์และวันเสาร์ ของสัปดาห์ อนุสาวรีย์พ่อขุนงำเมือง กษัตริย์ผู้ทรงอิทธิฤทธิ์ รูปปั้นสำริดความสูงเท่าครึ่งขององค์จริงในท่าประทับยืน ทรงชุดกษัตริย์สวมมงกุฎ พระหัตถ์ถือดาบอาญาสิทธิ์ หันพระพักตร์ไปทางกว๊านพะเยา ชาวพะเยาร่วมใจกันสร้างอนุสาวรีย์พ่อขุนงำเมืองขึ้น บริเวณสวนสาธารณะริมกว๊านพะเยา และจะมีการจัดพิธีบวงสรวง ในวันที่ 5 มีนาคม ของทุกปี หอวัฒนธรรมนิทัศน์ แหล่งจัดแสดงวัตถุโบราณ จัดแสดงวิถีชีวิต ภูมิปัญญา ประวัติศาสตร์ โบราณคดี และชีวประวัติบุคคล ด้านนอก ปลุกปั้นต้นไม้พื้นเมืองและไม้หายาก เพื่อใช้เป็นแหล่งศึกษาและพักผ่อนหย่อนใจของผู้ที่เข้ามาชมและมาพักผ่อนทั่วไป บ้านแก่นักขนาด ฟาร์มเลี้ยงสัตว์สำหรับเยี่ยมชมของนักท่องเที่ยวที่มาเยือนจังหวัดพะเยา แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร (การทำฟาร์มปศุสัตว์) มีบริการให้อาหารสัตว์ต่าง ๆ รวมทั้งบริการขี่ม้าสำหรับนักท่องเที่ยวเปิดให้บริการทุกวัน มีแหล่งโบราณสถาน/โบราณวัตถุที่สำคัญ เช่น โบราณสถานบ้านร่องไฮ แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของชุมชน บริเวณใกล้เคียงมีร้านค้า ร้านอาหาร จุดจอดรถ และทางเข้า-ออก สะดวกต่อการเยี่ยมชม ซึ่งกล่าวได้ว่า สิ่งดึงดูดในด้านการท่องเที่ยว (Attractions) ของจังหวัดพะเยานั้นมีครบถ้วน ทั้งแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ สิ่งปลูกสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้น รวมไปถึงวัฒนธรรมประเพณี และวิถีชีวิต ที่สำคัญคือทรัพยากรต่าง ๆ เหล่านี้ยังคงมีสภาพสมบูรณ์สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ตลอดทั้งปี

ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibilities) จังหวัดพะเยามีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดเชียงราย ทางด้านทิศเหนือ ติดกับจังหวัดแพร่และลำปาง ทางด้านทิศใต้ ติดต่อกับจังหวัดน่าน และแขวงไชยบุรี สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวทางด้านทิศตะวันออก และติดกับจังหวัดลำปางทางด้านทิศตะวันตก ส่งผลให้เกิดความสะดวกในการเดินทาง เนื่องจากจังหวัดพะเยานั้นมีระบบขนส่งมวลชนที่สะดวก ปลอดภัย มีบริการรถโดยสารประจำทางจากเมืองหลักหลายหลาย เส้นทาง มีบริการขนส่งทั้งภาครัฐและเอกชนให้เลือกใช้บริการที่หลากหลาย รวมจำนวน 15 เส้นทาง จำนวนรถโดยสารประจำทางทั้งหมด 225 คัน อีกทั้งมีเส้นทางในการเข้าถึงสะดวก ปลอดภัย ยานพาหนะทุกชนิดสามารถเข้าถึงได้ ประกอบด้วย ทางหลวงหมายเลข 1 ถนนพหลโยธิน (สายเอเชีย AH2) เส้นทางหลักจากกรุงเทพมหานครไปสิ้นสุดที่อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย รวมถึงทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 120 เส้นทางพะเยา-วังเหนือ ทางหลวงหมายเลข 1021 เส้นทาง

พะเยา - เชียงของ เป็นต้นซึ่งเป็นเส้นทางเชื่อมต่อจากจังหวัดพะเยาไปยังจังหวัดต่าง ๆ ทำให้สามารถเดินทางได้อย่างสะดวกสบาย

อีกทั้งปัจจุบันยังมีการก่อสร้างรถไฟทางคู่ขนาน สาย เด่นชัย - เชียงราย - เชียง ซึ่งเป็นหนึ่งในโครงการพัฒนาระบบรางภายใต้ยุทธศาสตร์การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมขนส่งของไทยในแผนงาน 1 การพัฒนาโครงข่ายรถไฟระหว่างเมือง ระยะที่ 3 เพื่อเพิ่มศักยภาพการให้บริการขนส่งระบบราง สนับสนุนการขนส่งผู้โดยสารและสินค้ารองรับจำนวนผู้โดยสารและปริมาณการขนส่งสินค้าที่เพิ่มสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องตามนโยบายการพัฒนาระบบขนส่งและโลจิสติกส์ และแผนการพัฒนาต่าง ๆ ของรัฐบาล ที่สนับสนุนให้มีการใช้ระบบขนส่งระบบราง เพื่อช่วยลดการเกิดอุบัติเหตุทางถนน ลดมลพิษ ลดต้นทุนการขนส่งสินค้า และสามารถประหยัดการใช้พลังงานของประเทศได้ในระยะยาว ซึ่งก็จะเป็นอีกหนึ่งทางเลือกให้แก่ผู้โดยสาร หรือนักท่องเที่ยว ในการเดินทางมายังจังหวัดพะเยา โครงการนี้ จะแล้วเสร็จประมาณปี พ.ศ. 2571 และในส่วนของแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ส่วนใหญ่มีจุดบริการเพียงพอต่อจำนวนยานพาหนะของนักท่องเที่ยว อาทิเช่น วัดศรีโคมคำ วัดอนาลโย น้ำตกจำปาทอง กว๊านพะเยา อนุสาวรีย์พ่อขุนงำเมือง ก็มีบริการจุดจอดยานพาหนะที่เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว ในส่วนของมีป้ายสัญลักษณ์ / ป้ายบอกทาง / ประชาสัมพันธ์ / สื่อความหมาย ตามแหล่งท่องเที่ยว และถนนสายหลักได้มีการจัดทำป้ายบอกทาง ป้ายสัญลักษณ์ ให้สามารถมองเห็นได้อย่างชัดเจน เพื่อความสะดวกในการเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยว ซึ่งกล่าวได้ว่า ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibilities) ของจังหวัดพะเยามีศักยภาพเพียงพอต่อการรองรับนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดพะเยา หากแต่ควรเพิ่มเติมในด้านการขนส่งสาธารณะในเขตอำเภอเมืองเพื่อรองรับกลุ่มนักท่องเที่ยวที่ต้องการเดินทางท่องเที่ยวแบบ Sight seeing หรือกลุ่มนักท่องเที่ยวที่เลือกใช้นานพาหนะสาธารณะในการเดินทางท่องเที่ยว

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) จังหวัดพะเยา มีระบบสาธารณูปโภคที่มีคุณภาพ ประกอบด้วยไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดพะเยา และการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค สาขาจุน และสาขาเชียงคำ ซึ่งมีการบริการที่มีคุณภาพ และเพียงพอต่อความต้องการของผู้ใช้บริการ การประปาส่วนภูมิภาค ประกอบด้วย การประปาส่วนภูมิภาค สาขาพะเยาและการประปาส่วนภูมิภาคสาขาจุน ที่ให้บริการน้ำที่สะอาดและเพียงพอต่อการบริโภค มีระบบโทรคมนาคมที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพ มีบริการระบบโทรศัพท์เคลื่อนที่ระบบต่าง ๆ ในความเร็วระดับ 5G อีกทั้งมีระบบสาธารณสุขที่ได้มาตรฐานและเพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว ทั้งภาครัฐและเอกชน อาทิเช่น โรงพยาบาลพะเยา ซึ่งเป็นโรงพยาบาลประจำจังหวัด จัดเป็นโรงพยาบาลทั่วไป ขนาด 363 เตียง โดยโรงพยาบาลพะเยาเป็นศูนย์แพทยศาสตรศึกษาชั้นคลินิก ของคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา และยังมีโรงพยาบาลมหาวิทยาลัยพะเยา ซึ่งเป็นโรงพยาบาลระดับตติยภูมิคุณภาพแห่งล้านนาตะวันออกที่

ให้บริการสุขภาพแบบองค์รวมครอบคลุมทั้งการแพทย์แผนปัจจุบัน และการแพทย์แผนตะวันออก โดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญและเทคโนโลยีที่ทันสมัยอีกด้วย

นอกจากนี้ยังมีโรงพยาบาลเอกชน รวมไปถึงสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดที่มีการบริการด้านสุขภาพที่ได้มาตรฐานและมีคุณภาพให้แก่ผู้รับบริการ ในส่วนของศูนย์บริการนักท่องเที่ยว สำนักงานเทศบาลเมืองพะเยา มีศูนย์บริการข้อมูลนักท่องเที่ยว เทศบาลเมืองพะเยา ตั้งอยู่ริมกว๊านพะเยา มีบริการข้อมูลให้แก่นักท่องเที่ยวและการนั่งรถรางเที่ยวรอบเมืองพะเยาให้บริการทุกวันจันทร์ - ศุกร์ โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายในการรับบริการ ส่วนของร้านค้าสวัสดิการ / ร้านจำหน่ายสินค้าที่ระลึก / ร้านอาหาร มีการจัดบริการไว้ในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ นักท่องเที่ยวสามารถใช้บริการและเข้าถึงได้โดยสะดวก ในส่วนของราคามีความเป็นธรรม และเป็นไปตามเกณฑ์ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ เช่น ทางเดิน ห้องน้ำ ที่พักคอย ปัจจุบันตามแหล่งท่องเที่ยวในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา เริ่มมีการตื่นตัว และปรับให้เข้ากับการรองรับสังคมผู้สูงอายุ โดยมีการจัดบริการทางลาด จุดพักคอยตามแหล่งท่องเที่ยว ห้องน้ำ หรือเก้าอี้ที่รองรับสรีระของผู้สูงอายุ ไว้ให้บริการ แต่ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวกลุ่มดังกล่าว กล่าวได้ว่า ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) ของจังหวัดพะเยามีศักยภาพต่อการรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ หากแต่ควรเพิ่มปริมาณให้เพียงพอต่อความต้องการของกลุ่มนักท่องเที่ยวดังกล่าว

ด้านการบริการที่พัก (Accommodations) จังหวัดพะเยา มีที่พักบริการที่พักสำหรับนักท่องเที่ยวหลากหลายรูปแบบ ได้แก่ โรงแรม ขนาด 4 ดาว เช่น โรงแรมพะเยาเกทเวย์ โรงแรมขนาด 3 ดาว เช่น M2 Hotel Waterside และโรงแรมกรีนฮิลล์ พะเยา นอกจากนี้ยังมีรีสอร์ท โฮมสเตย์ จำนวนกว่า 100 แห่ง และมีห้องพักกว่า 2,000 ห้อง ซึ่งจำนวนดังกล่าวมีความเพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวและพักค้างคืนในเขตอำเภอเมือง ทั้งนี้ที่พักแต่ละแห่งได้มีระบบและมาตรการในการดูแลรักษาความปลอดภัยที่ดี สะอาด ถูกสุขอนามัย ได้มาตรฐาน SHA+ อีกทั้งราคามีความเหมาะสมตามลักษณะการบริการของที่พักแต่ละแห่ง รวมไปถึงสะดวกต่อการจอง เนื่องจากที่พักแต่ละแห่งมีการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้กับการจองห้องพัก เพื่อเพิ่มความสะดวก และรวดเร็วต่อการจองทั้งยังเป็นการลดต้นทุนในการดำเนินงานของกิจการที่พัก

ในส่วนของการบริการนั้น มีการคัดสรรพนักงานบริการที่มีคุณสมบัติเหมาะสมกับตำแหน่งมาทำการบริการให้แก่ลูกค้า จึงส่งผลให้มีการบริการด้วยไมตรีจิตที่ดี (Service Mind) ส่งผลให้เกิดความประทับใจกับผู้รับบริการ ในด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในที่พักก็ได้มีการจัดและปรับปรุงห้องพัก ห้องน้ำ หรือพื้นที่ต่าง ๆ ในที่พักเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ กล่าวได้ว่า ด้านการบริการที่พัก (Accommodations) จังหวัดพะเยามีศักยภาพ

ต่อการรองรับกลุ่มนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ หากแต่ควรเพิ่มปริมาณให้เพียงพอต่อความต้องการของกลุ่มนักท่องเที่ยวดังกล่าว

ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities) จังหวัดพะเยา มีกิจกรรมการท่องเที่ยวตลอดปีกิจกรรมการท่องเที่ยวมีความหลากหลาย ตามที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้กำหนดแผนกิจกรรม 12 เดือน 7 ดาว 9 ตะวัน เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของไทย และจังหวัดพะเยาก็มีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ระบุในปฏิทินการท่องเที่ยวดังกล่าว เช่น ประเพณีเวียงเทียนกลางน้ำ หนึ่งเดียวในโลก ณ วัดติโลกอาราม กว๊านพะเยา รวมไปถึงเทศกาล งานประเพณีต่าง ๆ อาทิเช่น ประเพณีแปดเป็ง งานบวงสรวงพ่อขุนงำเมือง และประเพณีตานข้าวใหม่ และในกิจการงานประเพณีต่าง ๆ นั้น นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงกิจกรรมทางการท่องเที่ยวได้ง่ายและสามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้ เช่น การทำอาหารของชุมชน (ปลาสามพะเยา) การเดินชมสกายวอร์ค ล่องเรือชมทัศนียภาพกว๊านพะเยา และไหว้พระวัดกลางน้ำ หรือเวียงเทียนกลางน้ำ ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้ นักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุสามารถร่วมกิจกรรมได้ และเป็นกิจกรรมมีความเหมาะสม และปลอดภัยต่อนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ เนื่องจากในแต่ละกิจกรรมจะมีเจ้าของพื้นที่ หรือผู้ดูแลรับผิดชอบ คอยให้บริการและอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวอย่างทั่วถึง และเหมาะสม

กล่าวได้ว่า จังหวัดพะเยามีศักยภาพด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities) ต่อการรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ หากแต่ควรเพิ่มกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวิถีชุมชน เป็นการเพิ่มประสบการณ์และการเรียนรู้แก่นักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ เพื่อให้ นักท่องเที่ยวมีความภูมิใจ และเห็นคุณค่าในกิจกรรม และคุณค่าของตนเองเกิดประสบการณ์ที่ดีในการเดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดพะเยาต่อไป

2. แนวคิดและทฤษฎีการท่องเที่ยว

จากการศึกษา ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง พบแนวคิดและทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การท่องเที่ยวสี่เงิน ดังนี้

2.1 เศรษฐกิจสามสี

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2563) จากรายงาน 9 แนวโน้มใหม่ อนาคตการท่องเที่ยว เศรษฐกิจสามสี คือ สีสนของเศรษฐกิจแห่งอนาคตอันเป็นโมเดลเศรษฐกิจใหม่เพื่อการปรับทิศทางการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศ โดยนำ ไปจับคู่กับ 3 แนวโน้มแห่งอนาคตที่โลกกำลังมุ่งหน้าไป เพื่อให้เห็นภาพชัดเจน

สีเขียว สื่อถึงเทคโนโลยีที่มุ่งเน้นการเติบโตอย่างยั่งยืนด้วยพลังงานสะอาดที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

สีเงิน สื่อถึงสังคมของผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นกลุ่มคนที่ถือเป็นแรงขับเคลื่อนใหม่ของระบบเศรษฐกิจทั่วโลก

สีทอง สื่อถึงยุคทองของระบบแพลตฟอร์มดิจิทัล ซึ่งได้รับความนิยมเป็นอย่างมากในปัจจุบัน

2.2 เศรษฐกิจสามสีกับการท่องเที่ยว (Three Colors Economy and Tourism)

เศรษฐกิจสามสีกับการท่องเที่ยว (Three Colors Economy and Tourism) เป็นสีสันของเศรษฐกิจแห่งอนาคตอันเป็นโมเดลเศรษฐกิจใหม่เพื่อการปรับทิศทางการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศ โดยนำไปจับคู่กับ 3 แนวโน้มแห่งอนาคตที่โลกกำลังมุ่งหน้าไปเพื่อให้เห็นภาพชัดเจน สีเขียว สื่อถึงเทคโนโลยีที่มุ่งเน้นการเติบโตอย่างยั่งยืนด้วยพลังงานสะอาดที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม สีเงิน สื่อถึงสังคมของผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นกลุ่มคนที่ถือเป็นแรงขับเคลื่อนใหม่ของระบบเศรษฐกิจทั่วโลก สีทอง สื่อถึงยุคทองของระบบแพลตฟอร์มดิจิทัล ซึ่งได้รับความนิยมเป็นอย่างมากในปัจจุบัน ทั้งนี้การท่องเที่ยวก่อให้เกิดผลดีต่อเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และสังคม โดยก่อให้เกิดการจ้างงาน และการหมุนเวียนเศรษฐกิจเข้าสู่ท้องถิ่น ช่วยสนับสนุนการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้แก่ชุมชน และสิ่งผลเสียต่อสภาพแวดล้อมให้น้อยที่สุด และก่อให้เกิดการส่งเสริมและสนับสนุนวัฒนธรรมท้องถิ่น พร้อมทั้งเผยแพร่ความเป็นท้องถิ่นให้เป็นที่รู้จัก ส่วนตลาดสีเงินประเทศไทยกำลังกลายเป็นสังคมสูงอายุ (Ageing Society) และจะเข้าสู่สถานะสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ ในปี พ.ศ. 2564 การที่โครงสร้างประชากรเปลี่ยนแปลงไป หรือการเปลี่ยนไปเป็นสังคมสูงวัยไม่ใช่ภาระ หากแต่เป็นโอกาสทางเศรษฐกิจที่เพิ่มขึ้น โดย Silver Economy = สังคมที่เอื้อกับผู้สูงวัย + ตลาดสินค้าและบริการใหม่ + การปรับใช้เทคโนโลยี โดยกลุ่มนักท่องเที่ยวสูงอายุสร้างรายได้ ให้แก่อุตสาหกรรม การท่องเที่ยวไทยในปี พ.ศ. 2558 กว่า 195,891 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 8.66 โดยในปี พ.ศ. 2564 คาดว่าจำนวนนักท่องเที่ยวสูงวัยชาวไทยจะมีจำนวนทั้งสิ้นกว่า 5.70 ล้านคน และมีจำนวนนักท่องเที่ยวสูงวัยชาวต่างชาติจำนวนทั้งสิ้นกว่า 6.20 ล้านคน ดังนั้น สถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ จำเป็นต้องมีการปรับปรุงและพัฒนา โดยอาศัยหลักการอารยะสถาปัตยกรรม (Universal Design) เพื่อการท่องเที่ยวของผู้สูงอายุ ในการออกแบบทางกายภาพ เพื่อการปรับปรุง ก่อสร้าง พัฒนาสิ่งบริการด้านกายภาพเพื่อสนับสนุน และอำนวยความสะดวกให้นักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ และผู้ที่มีข้อจำกัดทางด้านร่างกายให้สามารถใช้สิ่งบริการ หรือพื้นที่ในแหล่งท่องเที่ยวได้อย่าง สะดวกสบาย เสริมสร้างความเข้าใจ และสร้างความสุข ความเพลิดเพลินในการรับบริการ การท่องเที่ยว ด้านแพลตฟอร์มสีทอง คือ การเข้าสู่ยุคดิจิทัล ทำให้สภาพภูมิทัศน์ ทางเศรษฐกิจโลกเปลี่ยนแปลงไป เทคโนโลยีมีการก้าวไปข้างหน้าอย่างรวดเร็วก่อให้เกิดโอกาส ในการนำเทคโนโลยี ดิจิทัล หรือ แพลตฟอร์ม มาประยุกต์ใช้ได้หลากหลาย และส่งผลให้ความยืดหยุ่นในการปรับตัวนั้น เป็นสิ่งจำเป็น โดย New Golden Age of Platform = โอกาสทางเทคโนโลยี + ความยืดหยุ่น

ในการปรับตัว ในปัจจุบันพฤติกรรมการท่องเที่ยวมีลักษณะเป็นการเดินทางท่องเที่ยวด้วยตัวเอง (Freely Independent Traveler: FIT) มากยิ่งขึ้น ประกอบกับการพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลที่ก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว ทำให้เป็นช่องทางสำคัญที่แพลตฟอร์มดิจิทัลจะเข้ามามีบทบาทในการอำนวยความสะดวกให้แก่การท่องเที่ยวมากขึ้น ตั้งแต่การให้ข้อมูลสถานที่ท่องเที่ยว การเปรียบเทียบราคา การจองที่พัก การเดินทางและการใช้จ่ายใช้สอย รวมไปถึงข้อเสนอแนะให้แก่ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวด้วยเช่นกัน

2.3 เศรษฐกิจสีเงิน (Silver Economy)

อารียา ศรีแจ่ม สุธาสิณี ไคว์วานิช และธัญพัทธ์ ไคว์วานิช (2563) ได้ให้ความหมายของเศรษฐกิจสีเงิน ดังนี้ “Silver Economy” หรือแปลตรงตัวว่า “เศรษฐกิจสีเงิน” ซึ่งหมายถึงเศรษฐกิจผู้สูงอายุ โดยเศรษฐกิจผู้สูงอายุ คือ โอกาสทางเศรษฐกิจที่เกิดจากการใช้จ่ายของทั้งทางภาครัฐและผู้บริหารโดยทั่วไปที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมที่ตอบสนองความต้องการและความจำเป็นสำหรับผู้สูงอายุที่มีอายุ 50 ปีขึ้นไป ทั้งผลิตภัณฑ์บริการรวมถึงกิจกรรมทางเศรษฐกิจอื่น ๆ

กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (2562) ได้ให้ความหมายของเศรษฐกิจสีเงินไว้ว่า เศรษฐกิจผู้สูงอายุ (silver economy) คือ ระบบเศรษฐกิจส่วนที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมที่ตอบสนองความต้องการและความจำเป็นสำหรับผู้สูงอายุ ทั้งผลิตภัณฑ์ บริการและกิจกรรมทางเศรษฐกิจอื่น ๆ นอกจากนี้คำว่า silver economy แล้วยังมีอีกหลายคำที่ใช้ในความหมายเดียวกัน เช่น greying economy (เศรษฐกิจสีดอกเลา) และ ageing economy (เศรษฐกิจความชรา)

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องจึงสรุปได้ว่า การท่องเที่ยวสีเงิน (Silver Tourism) เป็นการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นกลุ่มคนที่ถือเป็นแรงขับเคลื่อนใหม่ของระบบเศรษฐกิจทั่วโลกมักเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีสุขภาพแข็งแรง มีความคล่องตัว อีกทั้งมีศักยภาพด้านการเงินพร้อมที่จะใช้จ่ายใช้สอยสำหรับการเดินทางท่องเที่ยว โดยนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้มักเลือกการเดินทางท่องเที่ยวแบบใช้ชีวิตแบบไม่เร่งรีบ อยู่กับความพอเพียง ท่องเที่ยวแบบเนิบช้า เน้นการท่องเที่ยวแบบสัมผัส ชิมซบและเรียนรู้ชื่นชม (Slow Life) มากกว่าการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม และจะใช้เงินจำนวนมากไปกับด้านการบริการทางการแพทย์ การหย่อนใจและกิจกรรมเชิงวัฒนธรรม

3. แนวคิดและทฤษฎีศักยภาพทางการท่องเที่ยว

3.1 ศักยภาพการท่องเที่ยว

ประภาศรี เอียรธูมา ดรรชนี เอมพันธุ์ และนภวรรณ ฐานะกาญจน์พงษ์เขียว (2565) ให้ความหมายของศักยภาพการท่องเที่ยว ดังนี้ ศักยภาพการท่องเที่ยว หมายถึง ความพร้อมของ

ทรัพยากรในการนำมาใช้ประโยชน์ทางด้านการท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็นสิ่งอำนวยความสะดวก การบริการ สิ่งแวดล้อมและชุมชน ที่เอื้อต่อการพัฒนาและทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอันนำมาซึ่ง ประโยชน์ด้านการท่องเที่ยวและสามารถรองรับกิจกรรมต่าง ๆ ของท่องเที่ยวได้ ทำให้แหล่งท่องเที่ยว เกิดสิ่งดึงดูดใจในการเดินทางมาท่องเที่ยวภายใต้ความเหมาะสมในการใช้ทรัพยากรท่องเที่ยว ที่กระทบต่อสิ่งแวดล้อมหรือระบบนิเวศ

นนทนธธี ดุลยทวีสิทธิ์ (2565) กล่าวว่า ศักยภาพในการจัดการท่องเที่ยวต้องมียุทธศาสตร์ประกอบ ที่สำคัญอยู่ 6 ด้าน ได้แก่

1. ด้านทรัพยากรท่องเที่ยว เป็นสิ่งที่เป็ธรรมชาติหรือสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น
2. ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว มีระบบการขนส่ง ประกอบด้วย เส้นทาง อาคารและ ยานพาหนะ
3. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก มีบริการต่าง ๆ เช่น ที่พัก ร้านอาหาร ร้านค้าและบริการอื่น ๆ
4. ดานความปลอดภัย ที่นักท่องเที่ยวสามารถไว้วางใจและมั่นใจตลอดการเดินทาง
5. ดานความสามารถในการรองรับของพื้นที่ การจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวในการเข้าพื้นที่นั้น ๆ
6. ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน การมีส่วนร่วมของบุคคลเจ้าของพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว ภาครัฐและเอกชน

กัลย์ลัญญา ปลั่งกมลดิษฐ์ (2558) กล่าวถึง ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวว่าหมายถึงความพร้อม ในแหล่งท่องเที่ยวเพื่ออำนวยความสะดวกและดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวยังสถานที่ ท่องเที่ยว

ศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยว คือ ส่วนประกอบต่าง ๆ ที่ช่วยส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยว ให้มีความเหมาะสมในการบริหารจัดการและพัฒนาการท่องเที่ยว โดยมีเกณฑ์การพิจารณา 4 ด้าน ได้แก่ 1) ศักยภาพในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว 2) การเข้าถึง 3) ความปลอดภัย 4) ศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยว

การแบ่งองค์ประกอบที่บ่งชี้ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวมีจำนวน 4 ด้าน ได้แก่

1. ปัจจัยจูงใจหลักของการท่องเที่ยว พิจารณาความต้องการของนักท่องเที่ยวต่อสถานที่ตั้ง รวมถึงลักษณะของแหล่งท่องเที่ยวนั้น ๆ เช่น ความสงบในการพักผ่อน ความสนุกสนาน การหาประสบการณ์ซึ่งปัจจัยหลักแบ่งได้ 3 ชนิด ได้แก่ สิ่งจูงใจด้านธรรมชาติ สิ่งจูงใจ ด้านประวัติศาสตร์และศาสนา และสิ่งจูงใจด้านกิจกรรมที่มนุษย์สร้างขึ้น

2. ปัจจัยประกอบ ได้แก่ การดึงดูดใจและคุณค่าของสภาพแวดล้อมภูมิอากาศภูมิประเทศ หรือลักษณะภูมิทัศน์ที่น่าสนใจ มีเอกลักษณ์ มีความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน

3. ปัจจัยสนับสนุนและสิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ สิ่งอำนวยความสะดวกที่มีมาตรฐาน ด้านที่พัก ร้านอาหาร ร้านจำหน่ายของที่ระลึก ข่าวสารและการประชาสัมพันธ์ เป็นต้น

4. ปัจจัยด้านการคมนาคมและโครงสร้างพื้นฐาน ทั้งทางบก ทางน้ำและทางอากาศบริการ สาธารณะอื่น ๆ เช่น ไฟฟ้า น้ำประปา การกำจัดของเสีย และระบบการสื่อสารโทรคมนาคม นนทณธิ์ ดุลยทวีสิทธิ์ (2565) อ้างใน ธรรมศักดิ์ โรจนสุนทร (2542)

เกณฑ์ชี้วัดศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวมี 4 ประการ คือ

1. ปัจจัยด้านสิ่งจูงใจหลักของการท่องเที่ยว แบ่งได้เป็น 3 ชนิด ได้แก่ (1) ด้านธรรมชาติ (2) ด้านประวัติศาสตร์และศาสนา (3) ด้านกิจกรรมที่มนุษย์สร้างขึ้น

2. ปัจจัยส่วนเสริมหรือประกอบ ได้แก่ คุณค่าสิ่งดึงดูดใจของสภาพแวดล้อม ภูมิอากาศ ลักษณะภูมิประเทศ ภูมิทัศน์ ที่มีเอกลักษณ์ สภาพเศรษฐกิจและสังคม ภัยธรรมชาติและการเมือง

3. ปัจจัยด้านสนับสนุนและสิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ การบริการ ที่พักและร้านอาหาร ภาษา ข่าวสารและการประชาสัมพันธ์

4. ปัจจัยด้านโครงสร้างพื้นฐานและการคมนาคม ได้แก่ การเดินทางที่สะดวกสบาย บริการสาธารณะ เช่น ไฟฟ้า การระบายน้ำ การกำจัดของเสีย การสื่อสารโทรคมนาคม กัลย์ลัญญา ปลั่งกมลดิษฐ์ (2558) อ้างใน ภารเดช พยัมิเชียร (2543)

จากการศึกษาและทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า ศักยภาพด้านการท่องเที่ยว คือ ความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวในด้านต่าง ๆ อาทิเช่น ด้านแหล่งท่องเที่ยว ด้านสภาพแวดล้อม ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านโครงสร้างพื้นฐาน และด้านการบริการซึ่งแต่ละด้านล้วนเป็นสิ่งที่ส่งเสริมการบริหารจัดการและการพัฒนาการท่องเที่ยว และยังส่งผลให้แหล่งท่องเที่ยวสามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้อย่างมีคุณภาพ

4. แนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของการท่องเที่ยว

4.1 องค์ประกอบของการท่องเที่ยว

มีนักวิชาการและวรรณกรรมต่าง ๆ ได้กล่าวถึงองค์ประกอบทางการท่องเที่ยวไว้ใกล้เคียงกัน ดังนี้

รัชตาพร บุญกอง และทรงยุทธ ดันวัน (2566) ได้กล่าวถึง ทฤษฎี 3A ตามแนวคิดของ Holloway ไว้ดังนี้

การบรรลุวัตถุประสงค์ด้านการท่องเที่ยวได้นั้น จะต้องมียุทธศาสตร์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวหลักที่สำคัญ 3 ประการ หรือ 3A ในแหล่งท่องเที่ยววันนั้น ๆ ประกอบด้วย 1) สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว (Attraction) 2) การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility) และ 3) สิ่งอำนวยความสะดวกของแหล่งท่องเที่ยว (Amenity)

สุจิตรา วาชัยยุง และโสภณฤทัย สุนทรยาธร (2565) ได้แบ่งองค์ประกอบของการท่องเที่ยวเป็น 5 ประเภท ดังนี้

1. การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility) หมายถึง การมีระบบโครงสร้างพื้นฐานที่เหมาะสม เช่น ระบบคมนาคมขนส่ง สนามบิน ตลอดจนบริการด้านอุตสาหกรรมการขนส่ง เช่น การขนส่งทางอากาศ ทางบก และทางน้ำ ซึ่งจะเอื้ออำนวยให้นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางไปถึงจุดหมายปลายทาง (Destination) หรือแหล่งท่องเที่ยว (Attraction) ได้อย่างสะดวกสบาย

2. ที่พักแรม (Accommodation) หมายถึง การมีที่พักแรมสำหรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการค้างคืนไว้คอยรองรับความต้องการ ได้แก่ ที่พักประเภทต่าง ๆ เช่น โรงแรม รีสอร์ท เกสต์เฮาส์ โฮมสเตย์ ที่พักประเภทที่ต่างกันจะมีสิ่งอำนวยความสะดวกในระดับที่ต่างกันด้วย ซึ่งจะทำให้มีราคาและค่าบริการระดับต่างกันตามมา ได้แก่ ภัตตาคาร สระว้ายน้ำ ฟิตเนสเซนเตอร์ ชาวน่า ศูนย์กลางธุรกิจและสิ่งอำนวยความสะดวกเหล่านี้เป็นตัวบ่งชี้ถึงระดับราคาของที่พักอีกด้วย

3. แหล่งท่องเที่ยว (Attraction) นับเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญมากที่สุดของการเดินทาง เพราะเป็นจุดดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวได้

4. กิจกรรม (Activities) กิจกรรมการท่องเที่ยวและกิจกรรมนันทนาการเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในยุคปัจจุบันเพราะการท่องเที่ยว ไม่ได้หมายถึงเพียงแค่การเดินทางไปชมโบราณสถาน อนุสาวรีย์ ความงดงามของธรรมชาติเท่านั้น แต่ยังเป็นการที่นักท่องเที่ยวได้มีโอกาสทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้แก่ การเดินป่า การล่องแก่งในแม่น้ำ การปั่นจักรยาน การดำน้ำ การตกปลาหมึกในทะเลลึก เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมทั้งหมดจะเป็นประสบการณ์ที่อยู่ในความทรงจำของนักท่องเที่ยวและกิจกรรมดังกล่าวมักก่อให้เกิดการกระจายรายได้

5. การบริการทั่วไป (Ancillary) บริการเบ็ดเตล็ดทั้งหมดที่มีให้นักท่องเที่ยว อาทิเช่น บริการด้านร้านอาหาร โรงพยาบาล ไพรชาณีย์ สถานบริการน้ำมัน ร้านค้า ร้านขายของที่ระลึก ห้องสุขา ลานจอดรถ ตู้กดเงินสด เป็นต้น

นอกจากนี้ พิมพ์วิภา ตราชูวนิช (2564) ยังได้กล่าวถึงองค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงกายภาพว่า ได้พบแนวคิดด้านองค์ประกอบด้านการท่องเที่ยว 3 ประการ (3A's) ที่มีอิทธิพลในการกระตุ้นหรือดึงดูดให้เกิดการเดินทางออกมาท่องเที่ยวในเมืองนั้น ๆ 3 ประการ อันประกอบไปด้วย

1. สิ่งดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว (Attraction) หมายถึง ความน่าสนใจของทั้งสถานที่และกิจกรรมการท่องเที่ยว อาจเป็นสิ่งที่เกิดจากธรรมชาติหรือมนุษย์สร้างขึ้นเพื่อให้เกิดความประทับใจต่อนักท่องเที่ยวที่เข้ามา

2. สิ่งอำนวยความสะดวกในการรองรับนักท่องเที่ยว (Amenities) หมายถึง การก่อสร้างปัจจัยพื้นฐานในการรองรับนักท่องเที่ยวให้เกิดความรู้สึกสะดวกสบายและปลอดภัย

3. ความสามารถในการเข้าถึง (Accessibility) หมายถึง ระบบขนส่งที่ครอบคลุมทั้งเส้นทาง ยานพาหนะ สถานี เป็นต้น เพื่อสร้างทางเลือกในการเดินทางให้แก่นักท่องเที่ยวในการเดินทาง

แสงรวี เกตุสุวรรณ (2563) ได้อ้างถึงองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวตามแนวคิดของ Pelasol ว่าก่อนที่จะพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวขึ้นต้องคำนึงถึงองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวทั้งหมด 6 ประการ ได้แก่ 1. สิ่งดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว (Attraction) 2. เส้นทางคมนาคมเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility) 3. สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว (Amenities) 4. ที่พักในแหล่งท่องเที่ยว (Accommodations) 5. กิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว (Activities) 6. การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว (Ancillary services)

สุจิตรา วาชัยยุ่ง (2562) ได้กล่าวถึงแนวคิดด้านองค์ประกอบของการท่องเที่ยวตามแนวคิดของ Dickman (1996) ว่า ปัจจัย 5As ที่แสดงถึงความต้องการที่จำเป็นสำหรับนักท่องเที่ยว มีดังนี้

1. สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) เช่น สิ่งดึงดูดใจเชิงธรรมชาติ (Natural attractions) สิ่งดึงดูดใจที่มนุษย์สร้างขึ้น (Built attractions) รวมถึงกิจกรรมที่มนุษย์จัดขึ้น ซึ่งเป็นเหตุให้นักท่องเที่ยวเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยว เช่น สวนสนุก และกิจกรรมการประชุม (Meeting, Incentive, Exhibition, Convention (MICE)) สิ่งดึงดูดใจเชิงศิลปวัฒนธรรม (Cultural attractions) สิ่งดึงดูดใจเชิงชุมชนสัมพันธ์ (Social attractions)

2. กิจกรรม (Activities) สถานที่ท่องเที่ยวควรจัดให้มีกิจกรรมที่มีความหลากหลายเพื่อรองรับให้ตรงตามความต้องการที่หลากหลายของนักท่องเที่ยว โดยกิจกรรมนั้น นักท่องเที่ยวสามารถทำในช่วงเวลาที่พำนักและท่องเที่ยว ณ สถานที่นั้น

3. การเข้าถึง (Access) สภาพการเข้าถึง (เส้นทางคมนาคม) หมายถึง สภาพการคมนาคมไปสู่แหล่งท่องเที่ยวขึ้น ๆ มีความสะดวกสบาย เหมาะต่อการเดินทางท่องเที่ยวมากน้อยเพียงใด โดยมักพิจารณาจากระยะทางจากจุดศูนย์กลางการท่องเที่ยวมาสู่แหล่งท่องเที่ยว เช่น ระยะทางจากตัวเมืองซึ่งเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวของพื้นที่นั้น เป็นต้น นอกจากนี้ การเข้าถึงในแหล่งท่องเที่ยวยังหมายถึง สิ่งที่สามารถทำให้นักท่องเที่ยวรู้จักและทำให้นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวขึ้นได้ง่ายขึ้น เช่น การลงเว็บไซต์ เป็นต้น

4. สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) หมายถึง สิ่งบริการขั้นพื้นฐานต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการท่องเที่ยวและระบบสาธารณูปการ ซึ่งมีอยู่ในแหล่งท่องเที่ยวขึ้น ๆ ที่นักท่องเที่ยวสามารถใช้ได้อย่างสะดวกสบายมากน้อยเพียงใด เช่น ที่พักแรม ร้านอาหารและเครื่องดื่ม สถานเริงรมย์ สถานบริการอื่น ๆ ระบบไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ สถานพยาบาล สถานีตำรวจ หรือระบบรักษาความปลอดภัย เป็นต้น

5. ที่พัก (Accommodation) สถานที่ท่องเที่ยวควรมีจำนวนที่พักเพียงพอ พร้อมทั้งมีความหลากหลายด้านราคาและการบริการ และมีความเหมาะสมต่อสถานที่ โดยที่พักควรอยู่ไม่ไกลจากแหล่งท่องเที่ยวมากนัก จะทำให้นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยวได้ง่าย และมีความปลอดภัย ที่พักในแหล่งท่องเที่ยว เช่น โรงแรม รีสอร์ท บังกะโล เกสเฮาส์ อพาร์ทเมนต์ โฮสเทล โฮมสเตย์ เป็นต้น

เสาวคนธ์ อาทินิตย์ (2561) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของทรัพยากรการท่องเที่ยวไว้ว่า “องค์ประกอบทรัพยากรการท่องเที่ยว มีอยู่ 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) สิ่งดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว (Attraction) เป็นสิ่งดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวอยากเดินทางเข้าไปท่องเที่ยวแล้วเกิดความประทับใจ อาจเป็นสิ่งที่ให้ความรู้หรือความเพลิดเพลินแก่นักท่องเที่ยว 2) การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility) เป็นปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางเข้าไปยังแหล่งท่องเที่ยวได้ โดยมีเส้นทางเชื่อมโยงไปยังแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างสะดวกและปลอดภัย และ 3) สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว (Amenity) เป็นสิ่งอำนวยความสะดวกที่ให้บริการนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวนั้นอย่างประทับใจ เพื่อทำให้นักท่องเที่ยวอยากจะท่องเที่ยววันขึ้น หรือกลับมาเที่ยวซ้ำในโอกาสหน้า

Dickman (1996) ได้เสนอว่า สถานที่ท่องเที่ยวและผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวจำเป็นต้องประกอบด้วย 5 องค์ประกอบหลัก หรือ องค์ประกอบ 5As ประกอบด้วย

1) สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญอย่างยิ่งเพราะเป็นสิ่งจูงใจให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยว ณ สถานที่นั้น

2) ความสะดวกในการเดินทาง (Access) ถึงแม้ว่าสถานที่ท่องเที่ยวจะมีแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจ แต่หากนักท่องเที่ยวไม่สามารถเดินทางไปยังสถานที่นั้นได้แหล่งท่องเที่ยวก็อาจไร้ประโยชน์

3) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) เป็นสิ่งที่นักท่องเที่ยวจำเป็นต้องใช้อาทิ สาธารณูปโภคไฟฟ้า น้ำประปา สัญญาณโทรศัพท์ ห้องสุขา

4) การบริการที่พัก (Accommodation) ที่พักควรมีจำนวนที่เพียงพอ พร้อมทั้งมีความหลากหลายด้านราคาและการบริการที่เหมาะสมตามความต้องการของนักท่องเที่ยว

5) กิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities) เป็นกิจกรรมต่าง ๆ ที่นักท่องเที่ยวสามารถทำในช่วงที่ท่องเที่ยว ณ สถานที่นั้นเพื่อเพิ่มความน่าสนใจของการท่องเที่ยวรวมถึงเพิ่มคุณค่าของการท่องเที่ยว

ตาราง 1 สรุปการสังเคราะห์องค์ประกอบของการท่องเที่ยว

ผู้วิจัย องค์ประกอบของ การท่องเที่ยว	สิ่งที่ดึงดูดใจ	การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	สิ่งอำนวยความสะดวก	การบริการที่พัก	กิจกรรมการท่องเที่ยว	การบริการทั่วไป	การบริหารจัดการแหล่ง ท่องเที่ยว
รัชดาพร บุญกอง และคณะ (2566)	✓	✓	✓	-	-	-	-
สุจิตรา วาชัยยุ่ง และคณะ (2565)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	-
ประภัสสร โสรมรรค และคณะ (2565)	✓	✓	✓	✓	✓	-	-
พิมพ์วิภา ตราชูวณิช (2564)	✓	✓	✓	-	-	-	-
แสงรวี เกตุสุวรรณ (2563)	✓	✓	✓	✓	✓	-	✓
สุจิตรา วาชัยยุ่ง (2562)	✓	✓	✓	✓	✓	-	-
เตือนใจ จันทร์หมื่น (2562)	✓	✓	✓	✓	✓	-	-
สามารถ จัปโจร (2562)	-	-	✓	-	-	✓	-
พิมพ์วิภา ตราชูวณิช (2562)	✓	✓	✓	-	-	-	-
เสาวคนธ์ อาทินิตย์ (2561)	✓	✓	✓	-	-	-	-
บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2558)	✓	✓	✓	✓	✓		
Dickman (1996)	✓	✓	✓	✓	✓		
รวม	11	11	12	7	7	2	1

จากตารางที่ 1 สรุปการสังเคราะห์องค์ประกอบของการท่องเที่ยว โดยมีตัวแปรทั้งหมด 6 ด้าน โดยพิจารณาจากความถี่ของตัวแปรองค์ประกอบของการท่องเที่ยวร้อยละ 70.00 ขึ้นไป สามารถนำมาสังเคราะห์เป็นตัวแปรความพึงพอใจขององค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว สำหรับกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดพะเยา สามารถสรุปได้ว่า องค์ประกอบของการท่องเที่ยวสี่เงิน ควรมีองค์ประกอบ 5 ด้าน ซึ่งได้แก่ 1. ด้านสิ่งดึงดูดใจ (Attractions) 2. ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibilities) 3. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) 4. ด้านการบริการที่พัก (Accommodations) และ 5. ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities)

5. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ

5.1 ความหมายของผู้สูงอายุ

นิยามคำว่า “ผู้สูงอายุ” (Older person) ขององค์การสหประชาชาติ หมายถึง ประชากรทั้งเพศชายและหญิงที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปซึ่งก็ตรงกับนิยามผู้สูงอายุของประเทศไทยตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ.2546

ส่วนองค์การอนามัยโลกยังไม่มีการให้นิยามผู้สูงอายุ โดยมีเหตุผลว่าประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกมีการนิยามผู้สูงอายุต่างกัน ทั้งนิยามตามอายุเกิด ตามสังคม (Social) วัฒนธรรม (Culture) และสภาพร่างกาย (Functional markers) เช่น ในประเทศที่เจริญแล้วมักจัดผู้สูงอายุ นับจาก 65 ปีขึ้นไปหรือบางประเทศอาจนิยามผู้สูงอายุตามอายุกำหนดให้เกษียณงานที่อายุ 50 หรือ 60 หรือ 65 ปี หรือนิยามตามสภาพร่างกาย โดยผู้หญิงสูงอายุอยู่ในช่วง 45 - 55 ปี ส่วนชายสูงอายุอยู่ในช่วง 55 - 75 ปี

ประเทศไทยให้ความหมายของผู้สูงอายุโดยยึดตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 ได้นิยามไว้ว่า ผู้สูงอายุ หมายความว่า บุคคลซึ่งมีอายุเกินหกสิบปีบริบูรณ์ขึ้นไปและมีสัญชาติไทย

มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุ (2557) จากรายงานสถานการณ์ผู้สูงอายุในไทย พ.ศ. 2565 ให้นิยามว่า ผู้สูงอายุ (older person) คือ ผู้ที่มีอายุ 60 ปี ขึ้นไป ซึ่งแบ่งผู้สูงอายุออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่ คือ

1. ผู้สูงอายุวัยต้น (the young old) หมายถึง ผู้มีอายุ 60 - 69 ปี
2. ผู้สูงอายุวัยกลาง (the middle old) คือ ผู้มีอายุ 70 - 79 ปี
3. ผู้สูงอายุวัยปลาย (the oldest old) คือ บุคคลที่มีอายุ 80 ปีขึ้นไป

ในส่วนของคำว่า “สังคมผู้สูงอายุ” องค์การสหประชาชาติ ได้แบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ 1) ระดับการก้าวเข้าสู่สังคมสูงอายุ (Ageing society หรือ Aging society) 2) ระดับสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (Aged society) และ 3) ระดับ Super - aged society โดยให้นิยามของระดับต่าง ๆ ซึ่งทั้งประเทศไทย และรวมทั้งประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ใช้ความหมายเดียวกันในนิยามของทุกระดับสังคมผู้สูงอายุ ดังนี้

1) การก้าวเข้าสู่สังคมสูงอายุ คือ การมีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปรวมทั้งเพศชายและเพศหญิงมากกว่าร้อยละ 10.00 ของประชากรทั้งประเทศ หรือมีประชากรอายุตั้งแต่ 65 ปี เกินร้อยละ 7.00 ของประชากรทั้งประเทศ

2) สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ คือ เมื่อประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 20.00 หรือประชากรอายุ 65 ปี เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 14.00 ของประชากรโดยรวมทั้งหมดของทั้งประเทศ

3) สังคมสูงอายุระดับสุดยอด คือสังคมที่มีประชากรอายุ 65 ปีขึ้นไปมากกว่า ร้อยละ 20.00 ของประชากรทั้งประเทศ อย่างไรก็ตามทุกประเทศทั่วโลกมีการก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุในช่วงเวลาแตกต่างกันตามความเจริญ มั่งคั่ง ซึ่งมีผลต่อสุขภาพและการมีอายุยืนของประชาชน

5.2 สูงวัยอย่างมีคุณภาพ

แผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2545 - 2564) ให้นิยามของผู้สูงอายุที่มีคุณภาพชีวิตที่ดี ว่ามีสุขภาพดีทั้งกายและจิต ครอบครัวมีสุข สังคมเอื้ออาทร อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม ปลอดภัย มีหลักประกันมั่นคง ได้รับสวัสดิการและการบริการที่เหมาะสม อยู่อย่างมีคุณค่ามีศักดิ์ศรีพึ่งตนเองได้เป็นที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจและมีส่วนร่วมในครอบครัว ชุมชน และสังคม มีโอกาสเข้าถึงข้อมูลและข่าวสารอย่างต่อเนื่อง

จุฬารัตน์ แสงทอง (2560) ได้กล่าวถึงเรื่องสูงวัยอย่างมีคุณภาพไว้ว่า การเป็นบุคคลสูงวัยอย่างมีคุณภาพนั้นมีความจำเป็นและสำคัญอย่างยิ่งที่จะต้องเริ่มเตรียมความพร้อมหรือปรับเปลี่ยนจากตัวตนของผู้สูงอายุเป็นหลัก ทั้งมุมมอง ทักษะ ทักษะ หรือกระทำการติตราตัวเองตามการกำหนดความหมายทางสังคมเหมือนที่ผ่านมา ทั้งนี้การเป็นสูงวัยที่มีคุณภาพประกอบด้วย 4 ดี ดังนี้ 1) คิดดี 2) ปัญญาดี 3) สุขภาพดี และ 4) สังคมดี

ซึ่งสอดคล้องกับ รัฐนันท์ พงศ์วิริทธิ์ร และคณะ (2563) ที่ได้กล่าวไว้ว่า “ผู้สูงอายุที่มีคุณภาพนั้นเป็นผู้ที่ดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างเหมาะสม คุณลักษณะของผู้สูงอายุที่ประสบความสำเร็จประกอบด้วย การมีช่วงเวลาของการมีอายุยืนยาว มีภาวะด้านสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดีมีการตระหนักในคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสามารถทางสังคมและเศรษฐกิจ สามารถควบคุมตนเองและมีความพึงพอใจในชีวิต”

องค์การอนามัยโลก ได้อธิบายถึง องค์ประกอบของการเป็นผู้สูงอายุที่มีพลัง หรือ Active Aging 3 องค์ประกอบ ได้แก่

1. มีสุขภาพที่ดี (Healthy) แข็งแรง สามารถอยู่ได้อย่างอิสระและพึ่งพาตัวเองได้
2. มีความมั่นคง หรือการมีหลักประกันในชีวิต (Security) หมายรวมถึงความปลอดภัยด้านร่างกาย ที่อยู่อาศัย และความมั่นคงทางเศรษฐกิจ
3. มีส่วนร่วม (Participation) การทำกิจกรรมในครอบครัว สังคม หรือการทำกิจกรรมที่ทำให้รู้สึกตัวเองมีคุณค่าและภูมิใจในตนเอง ดีต่อสุขภาพจิตและส่งผลต่อสุขภาพกาย

กรอบแนวคิดขององค์การอนามัยโลก (WHO's Active Aging framework) เรื่อง Active Aging เป็นกระบวนการที่ให้ผู้สูงอายุมีโอกาสได้เข้าถึงระบบสาธารณสุข มีส่วนร่วมและได้รับความปลอดภัย เพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี โดยคำนึงถึงเรื่องต่อไปนี้

1. ความแตกต่างทางความสามารถและการเป็นแหล่งข้อมูลทรัพยากรของผู้สูงอายุ
2. ความยืดหยุ่นในการรับรู้ตอบสนองและคาดการณ์ความต้องการและความสนใจของผู้สูงอายุ
3. ความสำคัญในการตัดสินใจและคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ
4. การคุ้มครองและป้องกันกลุ่มเสี่ยงในผู้สูงอายุ
5. การสร้างโอกาสให้ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในสังคม

จากการศึกษาและทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวกับแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า ผู้สูงอายุ คือ ผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปี ขึ้นไป ทั้งเพศชายและเพศหญิงซึ่งแบ่งผู้สูงอายุออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่ คือ 1. ผู้สูงอายุวัยต้น (the young old) หมายถึง ผู้มีอายุ 60 - 69 ปี 2. ผู้สูงอายุวัยกลาง (the middle old) คือ ผู้มีอายุ 70 - 79 ปี และ 3. ผู้สูงอายุวัยปลาย (the oldest old) คือ บุคคลที่มีอายุ 80 ปีขึ้นไป

ทั้งนี้ผู้สูงอายุที่มีคุณภาพชีวิตที่ดีมีพลัง และมีคุณภาพ ประกอบด้วย การมีสุขภาพดีทั้งกายและจิต ครอบครัวมีสุข สังคมเอื้ออาทร อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมปลอดภัยมีหลักประกันมั่นคง ได้รับสวัสดิการและการบริการที่เหมาะสมอยู่อย่างมีคุณค่า มีศักดิ์ศรี พึ่งตนเองได้ เป็นที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจและมีส่วนร่วมในครอบครัว ชุมชน และสังคม มีการทำกิจกรรมในครอบครัว สังคม หรือการทำกิจกรรมที่ทำให้รู้สึกตัวเองมีคุณค่าและภูมิใจในตนเอง ดีต่อสุขภาพจิตและส่งผลต่อสุขภาพกาย อีกทั้งมีโอกาสเข้าถึงข้อมูลและข่าวสารอย่างต่อเนื่อง

6. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว

6.1 ความหมายของพฤติกรรมนักท่องเที่ยว

วาสนา ขวัญทองยิ้ม ขวลิย์ ณ ถลาง และเสรี วงษ์มณฑา (2566) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมนักท่องเที่ยวไว้ว่า “พฤติกรรมนักท่องเที่ยว หมายถึง การกระทำหรือการแสดงออกของนักท่องเที่ยวชาวไทยซึ่งเป็นพฤติกรรมที่สังเกตได้เมื่อมีการท่องเที่ยว เช่น จุดประสงค์ในการเดินทาง พาหนะที่ใช้ในการเดินทาง ช่วงเวลาที่ใช้ในการเดินทาง ระยะเวลาในการพำนัก ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ลักษณะของการเดินทาง ประเภทของแหล่งท่องเที่ยวที่สนใจ เป็นต้น”

พัชราภรณ์ จันทระมาฏ (2566) ได้กล่าวถึงพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวไว้ว่า “พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวในการตัดสินใจท่องเที่ยว หมายถึง ปฏิบัติการของนักท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการได้รับหรือการใช้บริการทางการท่องเที่ยว รวมทั้งกระบวนการต่าง ๆ ในการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยว โดยพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวในการตัดสินใจในท่องเที่ยวนั้น มี 9 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การส่งเสริมการตลาด 2) ความต้องการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว 3) สิ่งจูงใจสำหรับนักท่องเที่ยว

4) การตัดสินใจของนักท่องเที่ยว 5) การวางแผนค่าใช้จ่ายการท่องเที่ยว 6) การเตรียมการเดินทาง 7) การเดินทางท่องเที่ยว 8) ประสบการณ์นักท่องเที่ยว และ 9) ทักษะของนักท่องเที่ยว”

ณภัทร สำราญราษฎร์ (2562) กล่าวถึงพฤติกรรมนักท่องเที่ยวไว้ดังนี้ “พฤติกรรมนักท่องเที่ยวเป็นกระบวนการที่เกิดจากปัจจัยที่มีอิทธิพลของสิ่งเร้า (Stimulus) หรือความดึงดูดใจ หรือความน่าสนใจของสินค้าทางการท่องเที่ยวและช่องทางการสื่อสารข้อมูลไปยังตัวนักท่องเที่ยว ซึ่งมีปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมนักท่องเที่ยว แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ 1) สิ่งเร้าทางการท่องเที่ยว หมายถึงส่วนผสมทางการตลาด 2) ปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยทางสังคม ซึ่งแบ่งย่อยเป็นปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพการสมรส อาชีพ ระดับรายได้ และวงจรชีวิตครอบครัว และสุดท้ายคือปัจจัยทางด้านจิตวิทยา หรือความจำเป็น ความต้องการ หรือแรงจูงใจ”

ชวัลนุช อุทยาน (2554) ได้ให้นิยามเกี่ยวกับพฤติกรรมนักท่องเที่ยวในไว้ ดังนี้ “พฤติกรรมนักท่องเที่ยว เป็นการกระทำทุกอย่างของนักท่องเที่ยวไม่ว่าการกระทำนั้นนักท่องเที่ยวจะรู้ตัวหรือไม่รู้ตัวก็ตาม และบุคคลอื่นจะสังเกตการกระทำนั้นได้หรือไม่ก็ตามก็เพื่อมุ่งตอบสนองสิ่งใดสิ่งหนึ่งในสภาพการณ์ใดสภาพการณ์หนึ่ง โดยพฤติกรรมภายนอกของนักท่องเที่ยว (Tourist's Overt Behavior) เป็นพฤติกรรมที่ผู้อื่นสังเกตได้โดยอาศัยประสาทสัมผัส ส่วนพฤติกรรมภายในของนักท่องเที่ยว (Tourist's Covert Behavior) เป็นการทำงานของอวัยวะต่าง ๆ ภายในร่างกายรวมทั้งความรู้สึกนึกคิดและอารมณ์ที่ถูกควบคุมอยู่ภายในจะมีความสัมพันธ์กัน โดยพฤติกรรมภายในจะเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมภายนอกเป็นส่วนใหญ่”

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมนักท่องเที่ยว ผู้วิจัยสามารถสรุปความหมายของพฤติกรรมนักท่องเที่ยวได้ว่า “พฤติกรรมนักท่องเที่ยว คือ การแสดงออกของนักท่องเที่ยวซึ่งประกอบด้วยพฤติกรรมภายนอกของนักท่องเที่ยว (Tourist's Overt Behavior) เป็นพฤติกรรมที่ผู้อื่นสังเกตได้โดยอาศัยประสาทสัมผัส และพฤติกรรมภายในของนักท่องเที่ยว (Tourist's Covert Behavior) เป็นการทำงานของอวัยวะต่าง ๆ ภายในร่างกายรวมทั้งความรู้สึกนึกคิดและอารมณ์ที่ถูกควบคุมอยู่ภายในจะมีความสัมพันธ์กัน เมื่อได้รับสิ่งเร้าสิ่งกระตุ้น และตอบสนองสิ่งนั้น ๆ ซึ่งสามารถแสดงออกได้ทั้งทางบวกและทางลบ ยังเป็นการแสดงออกของแต่ละบุคคลที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการใช้สินค้าและบริการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว”

6.2 องค์ประกอบของพฤติกรรมนักท่องเที่ยว

Cronbach (1972) ได้แบ่งองค์ประกอบของพฤติกรรมออกเป็น 7 ประเภท คือ

1. เป้าหมาย หมายถึง พฤติกรรมนักท่องเที่ยวทุก ๆ พฤติกรรม จะต้องมียุทธศาสตร์ในการกระทำ เช่น นักท่องเที่ยวกลุ่มอนุรักษ์ต้องการ เกียรติยศโดยการแสดงให้เห็นว่าตนเดินทางท่องเที่ยวโดยที่สภาพแวดล้อมในสถานที่ตนเดินทางยังคงสภาพความสมบูรณ์ของระบบนิเวศดั้งเดิม

2. ความพร้อม หมายถึง ความมีวุฒิภาวะและความสามารถในการทำกิจกรรม เพื่อตอบสนองต่อความต้องการ เช่น นักท่องเที่ยวกลุ่มที่รักความผจญภัย นิยมได้เขา ปีนหน้าผาต้องมีความพร้อมทั้งสภาพร่างกายและจิตใจแล้วสามารถจะทำกิจกรรมที่ตนชอบได้

3. สถานการณ์ หมายถึง เหตุการณ์หรือโอกาสที่เอื้ออำนวยให้เลือกกระทำกิจกรรม เพื่อตอบสนองความต้องการ เช่น การท่องเที่ยวตามหมู่เกาะ ควรกระทำในยามคลื่นลมสงบไม่ควรทำ ในขณะที่มีพายุฝนฟ้าคะนอง

4. การแปลความหมาย หมายถึง วิธีการคิดแบบต่าง ๆ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการ ที่พอใจมากที่สุด สถานการณ์หนึ่ง ๆ เช่น เวลาสิบสองนาฬิกาเป็นเวลาที่นักท่องเที่ยวควรเป็นเวลา ที่นักท่องเที่ยวควรหยุดพักรับประทานอาหารกลางวัน

5. การตอบสนอง คือ การตัดสินใจกระทำกิจกรรมตามที่ตนได้ตัดสินใจเลือกสรรแล้ว เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ เช่น นักท่องเที่ยวได้ตัดสินใจที่จะเดินทางท่องเที่ยวในช่วงวันหยุด เพื่อพักผ่อน ดังนั้นนักท่องเที่ยวจะต้องวางแผนการเดินทาง และจัดการดำเนินการล่วงหน้า ในการกระทำกิจกรรมเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ตั้งแต่กิจกรรมการกำหนดสถานที่ท่องเที่ยว กิจกรรมการเดินทาง กิจกรรมการจองที่พัก เพื่อตอบสนองความต้องการของตนเอง

6. ผลลัพธ์ที่ตามมา คือ ผลจากการกระทำหนึ่ง ๆ อาจได้ผลตามที่คาดหมายไว้หรืออาจ ตรงกันข้ามกับความคาดหวังที่ตั้งใจไว้ เช่น นักท่องเที่ยวได้มีกำหนดการเดินทางไว้เพื่อมาพักผ่อน วันหยุดในประเทศไทย แต่ปรากฏว่าในเวลานั้นเกิดการชุมนุมที่สนามบิน และทำให้สนามบินต้องปิด ทำการ เครื่องบินไม่สามารถลงจอดได้ มีผลลัพธ์ทำให้นักท่องเที่ยวไม่สามารถบรรลุผลตามที่ คาดหมายไว้ได้

7. ปฏิกริยาต่อความผิดหวัง คือ ความรู้สึกที่เกิดขึ้นเมื่อสิ่งที่กระทำลงไปไม่บรรลุเป้าหมาย ตามที่ต้องการ จึงต้องกลับมาแปลความหมาย ไตร่ตรอง เพื่อเลือกหาวิธีใหม่ ๆ มาตอบสนองความ ต้องการ หรืออาจจะเลิกความต้องการไป เพราะเห็นว่าเป็นสิ่งที่เกินความสามารถ เช่น การก่อวินาศกรรมในเมืองมูไบ ประเทศอินเดียในเดือนพฤศจิกายน ปี 2008 นักท่องเที่ยวที่ตั้งใจจะ เดินทางไปเมืองดังกล่าว จะต้องเกิดความผิดหวังเพราะเกิดความกังวลด้านความปลอดภัย และอาจ ล้มเลิกความตั้งใจในการเดินทาง หรืออาจเปลี่ยนเส้นทางไปเมืองอื่นที่ปลอดภัยกว่า

6.3 ประโยชน์ของการศึกษาพฤติกรรมนักท่องเที่ยว

1. ช่วยให้นักการตลาดเข้าใจถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าของนักท่องเที่ยว ช่วยให้ผู้เกี่ยวข้องสามารถหาหนทางแก้ไขพฤติกรรมในการตัดสินใจซื้อสินค้าของนักท่องเที่ยวในสังคม ได้ถูกต้องและสอดคล้องกับความสามารถในการตอบสนองของธุรกิจท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น

2. ช่วยให้การพัฒนาตลาดและการพัฒนาผลิตภัณฑ์สามารถทำได้ดีขึ้น

3. เพื่อประโยชน์ในการแบ่งส่วนตลาด เพื่อการตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวให้ตรงกับชนิดของสินค้าและบริการที่ต้องการ

4. ช่วยในการปรับปรุงกลยุทธ์การตลาดของธุรกิจท่องเที่ยวต่าง ๆ เพื่อความได้เปรียบคู่แข่งขัน

6.4. ความหมายของพฤติกรรมนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ

รขพร จันทรสว่าง ยงยุทธ แก้วอุดม และราณี อีสัยกุล (2565) กล่าวถึงพฤติกรรมการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุไว้ว่า “นักท่องเที่ยวผู้สูงอายุมีพฤติกรรมการเดินทางท่องเที่ยวแตกต่างไปจากนักท่องเที่ยวทั่วไป คือ เน้นการท่องเที่ยวและบริการที่มีคุณภาพสูง มีความคุ้มค่า ซื้อสินค้าและบริการด้วยเหตุผลไม่ใช่อารมณ์ และให้ความสำคัญกับความพึงพอใจเป็นหลัก ในขณะเดียวกันก็คำนึงถึงความมั่นใจด้านความปลอดภัย ความมั่นใจในการบริการ รวมถึงการใส่ใจดูแลสุขภาพที่ดี และเลือกกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัยและสุขภาพของตน”

ธวัช พุ่มดารา และสุวิดา พุกษอาภรณ์ (2565) ได้กล่าวถึงพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวสูงอายุไว้ ดังนี้ นักท่องเที่ยวกลุ่มสูงอายุมีพฤติกรรมแตกต่างจากนักท่องเที่ยววัยหนุ่มสาว เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงบทบาททางสังคม ประสบการณ์จากการดำเนินชีวิตและอิทธิพลจากกลุ่มเพื่อนลดลง ส่งผลให้มีความเป็นวัตถุนิยมน้อยลง มีความเป็นส่วนตัวสูง รอบคอบขึ้น มีความยืดหยุ่นสูงเป็นของตัวเอง สนใจเรื่องราคาเป็นเรื่องรอง วิธีการกำหนดค่านิยมซับซ้อน อีกทั้งการใช้ชีวิตส่วนใหญ่ของผู้สูงอายุจะ พบว่า ใช้ชีวิตหลังช่วงเกษียณอายุงานประกอบกิจกรรมต่าง ๆ โดยเฉพาะกิจกรรมสันทนาการและการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อการพักผ่อน เที่ยวชมธรรมชาติ เรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมประวัติศาสตร์เพื่อให้ได้รับประสบการณ์ใหม่และใช้เวลาพำนักนาน เนื่องจากมีเวลามากกว่านักท่องเที่ยววัยอื่น นักท่องเที่ยวกลุ่มนี้จะเน้นการท่องเที่ยวและบริการที่มีคุณภาพดี คุ้มค่า มีความสามารถในการใช้จ่ายสูง คำนึงถึงความมั่นใจด้านความปลอดภัย ด้านการบริการ ใส่ใจดูแลและสุขภาพ เลือกกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัยและสุขภาพ

กาญจนาวดี พวงชื่น และแสงสรรค์ ภูมิสถาน (2563) อ้างใน Backman, Backman and Silverberg (1999) ได้แบ่งพฤติกรรมนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุตามแรงจูงใจเป็น 5 กลุ่ม ได้แก่

1. กลุ่มชอบการศึกษา/ชมธรรมชาติ (Education/Nature)
2. กลุ่มชอบผจญภัย เดินป่า และนอนเต็นท์ (Camping/Tenting)
3. กลุ่มเดินทางเพื่อการสังคมและสังสรรค์ (Socialization)
4. กลุ่มเดินทางเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ (Relaxation)
5. กลุ่มที่เดินทางเพื่อศึกษาและเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ (Information)

กลุ่มนักท่องเที่ยวตามลักษณะการเดินทางออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ 1.กลุ่มเดินทางเพื่อเยี่ยมญาติและเพื่อน (Family Travelers) 2.กลุ่มชอบวางแผนการเดินทางล่วงหน้าและชอบทำกิจกรรมอย่าง

หลากหลายขณะเดินทางท่องเที่ยว (Active Resters) 3.กลุ่มนิยมซื้อรายการท่องเที่ยวแบบเหมาจ่าย เบ็ดเสร็จ (Older Set)

บริษัทแบรนต์ เมทริกซ์ รีเสิร์ช จำกัด (2561) ได้ให้คำจำกัดความ นักท่องเที่ยวกลุ่ม Silver Age ว่าเป็นนักท่องเที่ยวที่มีศักยภาพที่มีอายุ 55 - 70 ปี โดยมีรายได้ส่วนตัวระหว่าง 45,000 - 74,999 บาท / เดือน โดยมีพฤติกรรมในการท่องเที่ยวใช้เวลาในการเดินทางท่องเที่ยวประมาณ 3.8 วัน และมีผู้ร่วมเดินทางด้วยประมาณ 4 คน ใช้เวลาในการจองที่พักล่วงหน้าประมาณ 16 วัน ให้ความสนใจกับการเรียนรู้ประวัติ/เรื่องราวของชุมชน (เช่น ความเป็นอยู่ / วิถีชีวิตศิลปวัฒนธรรม หรือกิจกรรมในท้องถิ่น และมึงงบประมาณท่องเที่ยวต่อคนต่อวันเท่ากับ 1,912.86 บาท สอดคล้องกับ รินระดา นิโรจน์ และ สุพิชา บุรณะวิทยากรณ์ (2565) กล่าวว่า นักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ (Silver Age tourists) หมายถึง นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีอายุ 55 ปีขึ้นไป

ผลการศึกษาการแบ่งกลุ่มตามลักษณะเฉพาะ สำหรับการแบ่งกลุ่มลักษณะเฉพาะตามลักษณะทางจิตวิทยา พบว่า กลุ่มลักษณะเฉพาะมีทั้งหมด 4 กลุ่ม ซึ่งได้มาจากการใช้ชุดคำถามด้านประสบการณ์ที่นักท่องเที่ยวชาวไทยต้องการได้รับ (Optimal experience effect) จากการท่องเที่ยวภายในประเทศ โดยมีรายละเอียดดังนี้

กลุ่ม Silver-Age

พฤติกรรมในการท่องเที่ยว

- ใช้เวลาในการเดินทางท่องเที่ยวประมาณ 3.8 วัน และมีผู้ร่วมเดินทางด้วยประมาณ 4 คน
- ใช้เวลาในการจองที่พักล่วงหน้าประมาณ 16 วัน
- ให้ความสนใจกับการเรียนรู้ประวัติ/เรื่องราวของชุมชน (เช่น ความเป็นอยู่ / วิถีชีวิตศิลปวัฒนธรรม หรือกิจกรรมในท้องถิ่น เป็นต้น)
- งบประมาณท่องเที่ยวต่อคนต่อวันเท่ากับ 1,912.86 บาท ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวภายในประเทศ
- ปัจจัยที่กระตุ้นให้เดินทางท่องเที่ยว คือ เพื่อให้ได้รู้จักตัวเองมากขึ้นและทำให้เกิดความผ่อนคลาย / คลายเครียด
- ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกจุดหมายปลายทาง คือ ความเป็นเอกลักษณ์ของอาหารพื้นเมือง / อาหารท้องถิ่น และมีวัด / เกจิอาจารย์ / สิ่งศักดิ์สิทธิ์ให้กราบไหว้

จากการศึกษาและทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดและทฤษฎีพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า ผู้สูงอายุเป็นผู้ที่มีความต้องการทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม ทั้งนี้ยังคงมีการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อเป็นการแสวงหาสังคม และคุณค่าในตนเอง โดยจะมีลักษณะของการเดินทางท่องเที่ยวแบบเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ ศึกษาสังคมและธรรมชาติ รวมทั้งเข้าสู่สังคมและสังสรรค์ พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุมีลักษณะการเดินทางท่องเที่ยว

แตกต่างไปจากนักท่องเที่ยวทั่วไปเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงบทบาททางสังคม ประสบการณ์จากการดำเนินชีวิตและอิทธิพลจากกลุ่มเพื่อนลดลง ใช้ชีวิตหลังเกษียณอายุงานด้วยการทำกิจกรรมสันทนาการและการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อน เที่ยวชมธรรมชาติ เรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมประวัติศาสตร์ เน้นการท่องเที่ยวและบริการที่มีคุณภาพสูง มีความคุ้มค่า ซื้อสินค้าและบริการด้วยเหตุผลไม่ใช่อารมณ์ และให้ความสำคัญกับความพึงพอใจเป็นหลัก ในขณะเดียวกันก็คำนึงถึงความมั่นใจด้านความปลอดภัย ความมั่นใจในการบริการ รวมถึงการใส่ใจดูแลสุขภาพที่ดี และเลือกกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัยและสุขภาพของตนด้วย

7. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ

7.1 ความหมายของความพึงพอใจ

ความพึงพอใจ หรือพอใจ (Satisfaction) ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของความพึงพอใจไว้ ดังนี้

ราชบัณฑิตยสถาน (2546) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจว่า หมายถึง “พอใจ ชอบใจ พฤติกรรมเกี่ยวกับความพึงพอใจของมนุษย์ คือ ความพยายามที่จะขจัดความตึงเครียด หรือความกระวนกระวาย หรือภาวะไม่ได้ดุลยภาพในร่างกาย ซึ่งเมื่อมนุษย์สามารถจัดสิ่งต่าง ๆ ดังกล่าวได้แล้ว มนุษย์ย่อมได้รับความพึงพอใจในสิ่งที่ตนต้องการ”

จิตลัม กันจุฬา และคณะ (2564) กล่าวถึงความพึงพอใจไว้ว่า “ความรู้สึกหรือทัศนคติของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยอาจจะเป็นไปในเชิงประเมินค่าความรู้สึกหรือทัศนคตินั้นเป็นไปในทางบวกหรือทางลบ ความรู้สึกหรือทัศนคติในทางบวกเป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้น เมื่อมีความสุขปราศจากความทุกข์ ได้รับการตอบสนองไม่สมบูรณ์หรือบรรลุจุดมุ่งหมายหนึ่งต่อสิ่งนั้น ก็จะมีความรู้สึกหรือทัศนคติในทางลบ แสดงให้เห็นถึงสภาพความไม่พึงพอใจต่อสิ่งนั้น ความพึงพอใจอาจเปลี่ยนแปลงไปได้ตามกาลเวลา และสถานการณ์แวดล้อมอื่น ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไป

ดวงดาว โยชิตะ ขวลิย์ ณ ถลาง สุทธินันท์ พรหมสุวรรณ และสหพันธ์ ตั้งเบญจสิริกุล (2561) ได้กล่าวถึง ความหมายของความพึงพอใจไว้ว่า “เป็นสภาวะการแสดงออกถึงความรู้สึกทางบวกของบุคคลซึ่งเป็นผลมาจากการเปรียบเทียบการรับรู้สิ่งที่ได้รับการบริการไม่ว่าจะเป็นการรับบริการหรือการให้บริการในระดับที่ตรงกับการรู้สิ่งที่คาดหวังเกี่ยวกับการบริการนั้น” ซึ่งมีความสอดคล้องกับ อาร์ริตัน วัชรโยธินกุล (2560) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจไว้ว่า “เป็นการแสดงที่ทำ ความรู้สึก อารมณ์ ซึ่งมีการแสดงออกถึงทางด้านบวกหรือเกิดความรู้สึกที่ดีจากความคาดหวังที่ตั้งไว้โดยมีปัจจัยแวดล้อมเป็นตัวแปรที่ทำให้เกิดผลลัพธ์ในการแสดงออก”

จากการทบทวนวรรณกรรม ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า ความพึงพอใจ คือ เป็นปฏิกิริยาตอบสนองสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่แสดงออกในทางบวก หรือการแสดงออกถึงความรู้สึกทางบวกของ

นักท่องเที่ยวเมื่อได้รับสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่บรรลุตามความต้องการ อาจเรียกได้อีกอย่างว่า ความพอใจ หรือความพอใจ

7.2 ทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ

ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกที่ดีและแสดงออกทางพฤติกรรม มีนักการศึกษาทางพฤติกรรมหลายท่านคิดและทดลองจนกลายเป็นทฤษฎี ซึ่งพอสรุปได้ ดังนี้

Kotler (1977) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจไว้ดังนี้ “ความพึงพอใจคือระดับความรู้สึกของบุคคลที่เกิดจากการเปรียบเทียบระหว่างการรับรู้คุณค่าที่ได้รับจากสินค้าหรือการบริการกับความคาดหวังของแต่ละบุคคลก่อนที่จะใช้ หรือได้รับสินค้าและบริการนั้น ๆ”

Vroom (1964) กล่าวว่า “แรงจูงใจคือ ผลรวมของความพอใจกับความคาดหวังที่คิดไว้แสดงในรูปสมการได้ดังนี้ $\text{แรงจูงใจ} = \text{ผลรวมของความพอใจ} + \text{ความคาดหวัง}$ ซึ่งหมายถึงแรงจูงใจของบุคคลใดบุคคลหนึ่งต่อการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เช่น ต่อการประเมินผลงานขององค์กรที่เกี่ยวข้องกับชีวิตความเป็นอยู่ของตนหรือแรงจูงใจที่บุคคลจะเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมขององค์กรใดจะเป็นผลที่เกิดจากทัศนคติต่อองค์กร หรือการทำงานขององค์กรนั้นรวมกัน ความคาดหวังที่เขาคาดหวังไว้ ถ้ามีทัศนคติที่ดีต่อองค์กร ต่อผลงานขององค์กร และได้รับการตอบสนองทั้งรูปธรรมและนามธรรม เป็นไปตามที่คาดหวังไว้ แรงจูงใจที่จะมีความรู้สึกพึงพอใจก็จะสูงแต่ในทางกลับกัน ถ้ามีทัศนคติในเชิงลบต่องานและการตอบสนองไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง แรงจูงใจที่จะมีความรู้สึกพึงพอใจก็จะต่ำไปด้วย”

Maslow (1954) ได้ตั้งสมมติฐานเกี่ยวกับพฤติกรรมไว้ว่า “มนุษย์มีความต้องการอยู่เสมอไม่มีที่สิ้นสุด ขณะที่ความต้องการใดได้รับการตอบสนองแล้วความต้องการอย่างอื่นจะเข้ามาแทนที่ความต้องการที่ยังไม่ได้รับการตอบสนองก็จะเป็นสิ่งจูงใจให้ไปสู่ความต้องการอื่นต่อไป Maslow ได้ลำดับความต้องการของมนุษย์จากระดับต่ำถึงระดับสูง 5 ชั้น ดังนี้”

1. ความต้องการทางด้านร่างกาย (Physiological Needs)
2. ความต้องการทางด้านความปลอดภัย (Safety Needs)
3. ความต้องการด้านสังคม (Belonging Needs)
4. ความต้องการที่จะได้รับความยกย่องในสังคม (Esteem Needs)
5. ความต้องการที่จะประสบความสำเร็จตามความนึกคิด (Self-Actualization Needs)

Pearce (1993), Pearce and Caltabiano (1983) และ Maslow (1954) นำเสนอทฤษฎีขั้นบันไดแห่งการเดินทาง (Travel Career Ladder) โดยประยุกต์จากทฤษฎีลำดับขั้นแห่งความต้องการความจำเป็นของ Maslow แต่ความแตกต่างอยู่ตรงที่ในลำดับขั้นแห่งความต้องการของนักท่องเที่ยวในขั้นที่ 1 หรือความต้องการทางสรีระวิทยา ถึงขั้นที่ 4 จะเกิดจากบุคคล

เป็นผู้กำหนดเอง (Self - directed) ส่วนหนึ่ง และมีอีกส่วนหนึ่งเป็นผู้ชักนำหรือกำหนดโดยผู้อื่น (Other - directed) โดยแรงจูงใจของนักท่องเที่ยวประกอบไปด้วย 5 ระดับ ได้แก่

1. ความต้องการพักผ่อน (Relaxation Needs) โดยใช้การท่องเที่ยวเพื่อหาความเป็นอิสระตามพื้นฐานร่างกาย ได้แก่ ความต้องการให้ร่างกายได้พักผ่อน ทำให้ร่างกายแข็งแรงขึ้น หรือการผ่อนคลายอารมณ์ แรงจูงใจในระดับชั้นนี้เป็นลำดับขั้นของความต้องการทางกายภาพ (Physical Needs)

2. แรงจูงใจเพื่อหาความปลอดภัยมั่นคง (Safety / Security Needs) แรงจูงใจในชั้นนี้เกิดจากการที่บุคคลมีประสบการณ์ในการเดินทางเพิ่มขึ้น โดยนักท่องเที่ยวมีความกังวลกับความปลอดภัย เช่น ความปลอดภัยเกี่ยวกับสุขภาพ ซึ่งนักท่องเที่ยวจะการใช้การท่องเที่ยวเพื่อผ่อนคลายความตึงเครียด

3. ความต้องการด้านความสัมพันธ์ (Relationship Needs) โดยการใช้การท่องเที่ยวเพื่อหาความรักและความเป็นเจ้าของ และสร้างสัมพันธ์กับบุคคลอื่น โดยการเดินทางจะทำให้นักท่องเที่ยวได้อยู่ร่วมหรือทำกิจกรรมร่วมกับครอบครัว กลุ่มเพื่อน สังคมที่เขาเป็นสมาชิกอยู่

4. ความต้องการความภาคภูมิใจและการพัฒนาตัวเอง (Self - esteem and Development Needs) นักท่องเที่ยวมีแรงจูงใจในการเดินทางท่องเที่ยวเพราะรู้สึกว่าการท่องเที่ยวเป็นโอกาสที่จะทำให้เขาพัฒนาตนเอง ได้เรียนรู้สิ่งใหม่ หรือการเดินทางทำให้เขารู้สึกภาคภูมิใจในตัวเองจากการหาการยอมรับนับถือจากบุคคลอื่น

5. ความต้องการความสำเร็จหรือการบรรลุความปรารถนาของตน (Self - actualization / fulfillment Needs) ความต้องการท่องเที่ยวในระดับชั้นนี้เกิดจากแรงจูงใจที่นักท่องเที่ยวรู้สึกว่าได้บรรลุความใฝ่ฝันหรือการเดินทางท่องเที่ยวทำให้รู้จักตนเองมากขึ้น ซึ่งแรงจูงใจในระดับชั้นนี้จะเป็นลำดับขั้นสูงสุดที่นักท่องเที่ยวต้องการ

จากการทบทวนทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า ความพึงพอใจคือระดับความรู้สึกของบุคคลที่เกิดจากการเปรียบเทียบระหว่างการรับรู้คุณค่าที่ได้รับจากสินค้าหรือการบริการกับความคาดหวังของแต่ละบุคคลก่อนที่จะใช้ หรือได้รับสินค้าและบริการนั้น ทั้งนี้เมื่อผลของความพึงพอใจ รวมกับความคาดหวังแล้ว จะทำให้เกิดแรงจูงใจต่อการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งสามารถเกิดผลได้ทั้งทางบวก และทางลบ หากแรงจูงใจทางลบและไม่ได้รับการตอบสนองตามที่คาดหวังก็จะส่งผลให้เกิดความพึงพอใจต่ำ แต่หากมีแรงจูงใจในทางบวก และได้รับการตอบสนองตามที่คาดหวังก็จะส่งผลให้เกิดความพึงพอใจสูง ซึ่งในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยใช้องค์ประกอบความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดพะเยา 5 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านสิ่งดึงดูดใจ (Attractions) 2. ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibilities) 3. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) 4. ด้านการบริการที่พัก (Accommodations) 5. ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities)

8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องในเรื่องของศักยภาพการท่องเที่ยว พฤติกรรมและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว ตลอดจนแนวทางการพัฒนาศักยภาพทรัพยากรการท่องเที่ยว ปรากฏว่ามีงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

สมเกียรติ แก้วเกาะสบ้า และดวงฤดี อุทัยหอม (2566) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การใช้โมเดลคุณภาพการบริการสำหรับผู้ประกอบธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์ ผลการศึกษาพบว่า การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเป็นการบริการเชิงสุขภาพเพื่อการท่องเที่ยว 3 ประการ คือ สุขภาพร่างกาย จิตใจ และจิตวิญญาณ ปี พ.ศ. 2563 ประเทศไทยมีรายได้จากการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพถึงร้อยละ 15.60 ของรายได้การท่องเที่ยวรวม และยังมีอัตราการขยายตัวสูงถึงร้อยละ 7.50 ต่อปี เป็นทางเลือกที่สำคัญสำหรับการดูแลสุขภาพร่างกาย จิตใจ และสังคมของผู้สูงอายุที่ต้องการการดูแลที่ดี การเฝ้าระวังความเสี่ยงด้านสุขภาพ การทำกิจกรรมเพื่อการพักผ่อนแบบไม่เร่งรีบ และการช่วยเติมความสุขทางจิตใจ การใช้โมเดลคุณภาพการบริการสำหรับผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์ ประกอบด้วย ประเด็นต่าง ๆ ได้แก่ 1) ผู้ประกอบการต้องออกแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพให้สอดคล้องกับพฤติกรรม ความต้องการ และลักษณะทางกายภาพของผู้สูงอายุ 2) ผู้ประกอบการต้องเนนกิจการและให้บริการตามมาตรฐานของศูนย์เวลเนส และการบริการเชิงสุขภาพเพื่อการท่องเที่ยว 3) ผู้ประกอบการต้องออกแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เป็นไปตามเกณฑ์คุณภาพการบริการ 5 ด้าน คือ 3.1) การทำให้ลูกค้าเกิดความไว้วางใจ 3.2) การให้บริการด้วยขั้นตอนที่เหมาะสม น่าเชื่อถือ และถูกต้อง 3.3) ความเอาใจใส่ในการให้บริการที่สอดคล้องกับความต้องการที่แตกต่างของลูกค้า 3.4) การให้บริการลูกค้าด้วยความกระตือรือร้น สามารถให้ข้อมูล ตอบคำถาม หรือแก้ไขปัญหาได้อย่างถูกต้อง และ 3.5) การจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการให้บริการ

สุพัตรา จันทนะศิริ และคณะ (2566) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจในการท่องเที่ยวของผู้สูงอายุจังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า 1) ด้านประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่าง มีอายุเฉลี่ย 65 ปี เป็นเพศหญิง มีรายได้ปานกลางถึงรายได้สูงแหล่งรายได้ที่ใช้ในการท่องเที่ยว คือ ทำงานประจำและบำนาญของรัฐบาล ด้านสุขภาพมีปัญหาเพียงเล็กน้อย เหตุผลที่ไปท่องเที่ยวคือต้องการพักผ่อน ด้านพฤติกรรมพบว่านักท่องเที่ยวสูงอายุเลือกสถานที่ท่องเที่ยวด้วยตัวเองโดยใช้ข้อมูลจากเพื่อน และสื่อต่าง ๆ ในโซเชียลมีเดียในการตัดสินใจ ส่วนใหญ่จะเดินทางไปกับครอบครัว โดยรถยนต์ส่วนตัว ในการท่องเที่ยวแต่ละครั้งจะซื้อของฝากประเภทของกินที่ขึ้นชื่อของสถานที่ท่องเที่ยวนั้น ๆ 2) ด้านการศึกษาความสัมพันธ์ของลักษณะส่วนบุคคลกับ

พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ พบว่า ระดับรายได้ที่แตกต่างกันมีผลต่อรูปแบบการเดินทาง 3) ปัจจัยส่วนบุคคลมีผลต่อการให้ความสำคัญขององค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวอย่างไร พบว่า ลักษณะส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน ได้แก่ เพศ ระดับช่วงอายุ รายได้ และสุขภาพที่แตกต่างกันมีผลต่อการให้ความสำคัญในแต่ละขององค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว

ธวัช พุ่มดารา และสุวิดา พฤษภากรณ์ (2565) ได้ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวคุณภาพสูงกลุ่มผู้สูงอายุ จังหวัดสมุทรสงคราม ผลการศึกษาเชิงปริมาณ พบว่า พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวคุณภาพสูงกลุ่มผู้สูงอายุ จังหวัดสมุทรสงคราม มีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับมาก โดยอันดับที่ 1 คือ ชื่นชอบเที่ยวไปเช้า ๆ ไม่เร่งรีบ ชอบที่ไหนอยู่นาน ๆ มีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับมาก อันดับที่ 2 คือ เน้นการท่องเที่ยวระหว่างวันมีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับมาก อันดับที่ 3 คือ ใช้เวลาในการท่องเที่ยวแต่ละครั้งอยู่ในช่วงไม่เกิน 3 วันมีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับมาก อันดับที่ 4 คือ เดินทางไปยังสถานที่ที่แปลกใหม่มีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับมาก อันดับที่ 5 คือ ช่วงเวลาการเดินทางท่องเที่ยวมักจะเป็นช่วงวันเสาร์ – วันอาทิตย์มีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับมาก และอันดับที่ 17 คือ สนใจด้านความงดงามของธรรมชาติและวัฒนธรรมไทยมากที่สุดมีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับปานกลางตามลำดับ ส่วนผลการศึกษาเชิงคุณภาพ พบว่า ส่วนใหญ่แล้วผู้สูงอายุกลุ่มนี้มีวัตถุประสงค์การเดินทางท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนพริ้ว ร่างกาย และจิตใจ โดยใช้เวลาในการท่องเที่ยว 1 - 3 วัน นิยมการท่องเที่ยวในช่วงเทศกาล ประเพณี โดยไม่จำกัดว่าจะอยู่ในช่วงฤดูกาลไหนของประเทศ เน้นการท่องเที่ยวที่มีเวลาพักผ่อน ไม่เหนื่อยจนเกินไป การเดินทางท่องเที่ยวมักจะได้เดินทางร่วมกับบุตรหลาน ญาติ พี่น้อง หรือคนในครอบครัว นิยมกิจกรรมที่ได้ชมธรรมชาติทัศนียภาพที่งดงามในทางประวัติศาสตร์ ซึ่งการท่องเที่ยวจะมีบุตรหลาน ญาติ และคนในครอบครัว เป็นผู้ค้นหาข้อมูลและจัดการวางแผนการท่องเที่ยว

สุมาวลี จินดาพล (2564) ได้ศึกษา เรื่อง ความคาดหวังในชีวิตหลังเกษียณในกลุ่มเบบี้บูมเมอร์ และ เจเนอเรชันเอกซ์ ในกรุงเทพมหานคร และเชียงใหม่ (Expectation after Retirement of Baby Boomer and Generation X Groups in Bangkok and Chiang Mai Settings) ผลการศึกษาค้นพบว่า 1) วัฒนธรรมของพื้นที่ศึกษาส่งผลต่อความคาดหวังในชีวิตหลังเกษียณ โดยพบว่าคนทั้งสองช่วงวัยในพื้นที่กรุงเทพมหานครมีความคาดหวังการมีรายได้หรือมีงานทำหลังจากเกษียณต้องการหลักประกันเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายทางสุขภาพ อยากได้คำแนะนำในการดูแลสุขภาพกายและใจ และมีสถานที่ที่ชอบไปยามว่างคือ ห้างสรรพสินค้า ซูเปอร์มาร์เก็ต และตลาด ในขณะที่ในพื้นที่เชียงใหม่ คนทั้งสองช่วงวัยมีความคาดหวังว่าจะได้พักผ่อนกับคนในครอบครัวหลังเกษียณมีความต้องการอุปกรณ์ช่วยเหลือผู้สูงอายุในบ้าน ต้องการมีกิจกรรมช่วงกลางวันทำเป็นงานอดิเรก และมีสถานที่ที่ชอบไป คือ วัด ห้างสรรพสินค้า และตลาดสด 2) ความคาดหวังในการทำกิจกรรมหลังเกษียณของทั้งสองช่วงวัยมีความแตกต่างกัน โดยที่กลุ่มเบบี้บูมเมอร์ซึ่งถือว่าส่วนใหญ่

เข้าสู่วัยสูงอายุแล้ว ชอบทำกิจกรรมประจำวัน ได้แก่ ดูโทรทัศน์และทำอาหาร ในขณะที่กลุ่มเจนเนอเรชั่นเอกซ์ยังคงชอบทำกิจกรรมทางสังคม เช่น การเล่นอินเทอร์เน็ตและการใช้โซเชียลเน็ตเวิร์ก อย่างไรก็ตามทั้งสี่กลุ่มยังคงมีความต้องการที่เหมือนกัน ได้แก่ ประชากรทั้งหมดต้องการอยู่ที่อยู่อาศัยเดิมหลังเกษียณ (Aged – in - place) ต้องการได้อยู่กับคนในครอบครัวหลังเกษียณ และทั้งหมดต้องการอยู่บ้านเดี่ยวหากเป็นไปได้ ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่า พื้นที่มีผลกระทบต่อวัฒนธรรมและความคาดหวังในชีวิตหลังเกษียณมากกว่าช่วงวัย แต่ผู้สูงอายุในอนาคตหรือกลุ่ม GEN X มีแนวโน้มที่จะมีกิจกรรมติดสังคมมากขึ้นหลังเกษียณ ด้วยทิศทางดังกล่าวการออกแบบพื้นที่สาธารณะเพื่อผู้สูงอายุในอนาคตจึงควรคำนึงถึงความต้องการเฉพาะที่แตกต่างจากผู้สูงอายุในปัจจุบันที่เป็นกลุ่ม BB ทั้งด้านวัฒนธรรมของพื้นที่และกิจกรรมของช่วงวัย

สามารถ จัปโจร และคณะ (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการจัดการท่องเที่ยวที่เหมาะสมสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุภายใต้บริบทพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ผลการศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุส่วนใหญ่ (ร้อยละ 32.00) ต้องการท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อน ระยะเวลาการท่องเที่ยวสั้น ๆ เพียง 1 วัน ท่องเที่ยวในช่วงวันหยุดเทศกาล / นักชัตตลกซ์กับครอบครัว/ญาติ ใช้รถยนต์ส่วนตัวในการเดินทางค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวแต่ละครั้งน้อยกว่า 1,000 บาท โดยผู้สูงอายุให้ความสำคัญด้านสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุมากที่สุด ($\bar{x} = 4.58$, S.D.= 0.66) เช่น ที่จอดรถ ทางเดิน ทางเท้าและห้องน้ำ ผลการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุตามหลักการออกแบบเพื่อคนทั้งมวลในจังหวัดนครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์และสุรินทร์ จังหวัดละ 10 แห่ง พบว่า สถานที่ท่องเที่ยวร้อยละ 50.00 ยังขาดหลักการออกแบบเพื่อคนทั้งมวลโดยเฉพาะสิ่งอำนวยความสะดวกภายนอกอาคาร แนวทางการจัดการท่องเที่ยวที่เหมาะสมสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุภายใต้บริบทพื้นที่ในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 คือ ควรมีการจัดการสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ห้องน้ำ ทางเดินลาดชัน สถานที่จอดรถที่อยู่ใกล้กับสถานที่ท่องเที่ยวการปรับปรุงทัศนียภาพความปลอดภัย ป้ายบอกทาง สัญลักษณ์และการจัดทำข้อมูลประชาสัมพันธ์ในช่องทางต่าง ๆ นอกจากนี้ควรวางแผนการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้มีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุมากยิ่งขึ้น การจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวเพื่อเชื่อมต่อกับแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงในจังหวัดสามารถเชื่อมต่อกับแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ เดินทางท่องเที่ยวได้ภายในหนึ่งวัน นอกจากนี้ควรใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวและเข้าถึงข้อมูลการท่องเที่ยวมากขึ้น

เดือนใจ จันทน์หมื่น (2562) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาองค์ประกอบการท่องเที่ยว 5As ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม อำเภอเมือง จังหวัดน่าน ผลการศึกษา พบว่า การศึกษาองค์ประกอบทางการท่องเที่ยว 5As ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม อำเภอเมือง จังหวัดน่าน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดซึ่งตัวแปรที่มีผลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยว

เชิงวัฒนธรรม อำเภอเมือง จังหวัดน่าน ได้ดีที่สุดคือ ปัจจัยด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว ปัจจัยด้านคมนาคมเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ปัจจัยด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ปัจจัยด้านที่พัก ปัจจัยด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว มีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม อำเภอเมือง จังหวัดน่าน ตรงตามสมมุติฐานทุกประการและสามารถอธิบายความผันแปรของการศึกษาองค์ประกอบทางการท่องเที่ยว 5As ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม อำเภอเมือง จังหวัดน่าน ได้ประมาณร้อยละ 48.50

สุจิตรา วาชัยยุง (2562) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวเชิงกีฬาของผู้สูงอายุชาวไทยในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบการท่องเที่ยวด้านการบริการทั่วไป ส่งผลต่อการตัดสินใจในการเดินทางท่องเที่ยวเชิงกีฬาของผู้สูงอายุชาวไทยในกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ด้านที่พักแรม ด้านแหล่งท่องเที่ยว และด้านกิจกรรม ไม่ส่งผลต่อการตัดสินใจในการเดินทางท่องเที่ยวเชิงกีฬาของผู้สูงอายุชาวไทยในกรุงเทพมหานคร และพบว่าคุณภาพบริการด้านความเชื่อถือไว้วางใจได้และด้านการรู้จักและเข้าใจลูกค้า ส่งผลต่อการตัดสินใจในการเดินทางท่องเที่ยวเชิงกีฬาของผู้สูงอายุชาวไทยในกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนด้านความเป็นรูปธรรมของบริการ ด้านการตอบสนองต่อลูกค้า และด้านการให้ความเชื่อมั่นต่อลูกค้า ไม่ส่งผลต่อการตัดสินใจในการเดินทางท่องเที่ยวเชิงกีฬาของผู้สูงอายุชาวไทยในกรุงเทพมหานคร สรุปผลการวิจัย มีเพียงองค์ประกอบการท่องเที่ยวด้านการบริการทั่วไป ด้านเดียวเท่านั้น ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจในการเดินทางท่องเที่ยวเชิงกีฬาของผู้สูงอายุชาวไทย ในกรุงเทพมหานคร ส่วนด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ด้านที่พักแรม ด้านแหล่งท่องเที่ยว และด้านกิจกรรม ไม่ส่งผลต่อการตัดสินใจในการเดินทางท่องเที่ยวเชิงกีฬาของผู้สูงอายุชาวไทย ในกรุงเทพมหานคร และคุณภาพบริการด้านความเชื่อถือไว้วางใจได้และด้านการรู้จักและเข้าใจลูกค้า ส่งผลต่อการตัดสินใจในการเดินทางท่องเที่ยวเชิงกีฬาของผู้สูงอายุชาวไทยในกรุงเทพมหานคร ส่วนด้านความเป็นรูปธรรมของบริการ ด้านการตอบสนองต่อลูกค้า และด้านการให้ความเชื่อมั่นต่อลูกค้า ไม่ส่งผลต่อการตัดสินใจในการเดินทางท่องเที่ยวเชิงกีฬาของผู้สูงอายุชาวไทย ในกรุงเทพมหานคร

ทินกร ตี๋อินธา (2562) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ปัจจัยการเลือกที่พักของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุในจังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า 1) ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 60 – 65 ปี สถานภาพสมรส การศึกษาระดับปริญญาตรี และประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว มีรายได้ประมาณ 20,001 - 25,000 บาท และเดินทางมาจากภาคกลางของประเทศไทย 2) ข้อมูลพฤติกรรมนักท่องเที่ยว มีความถี่ในการเดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่เดือนละ 1 ครั้ง มีวัตถุประสงค์ในการเดินทางเพื่อพักผ่อนและท่องเที่ยว นิยมเดินทางโดยรถยนต์ส่วนตัว และเลือกพักที่ที่พักประเภทโรงแรม มีระยะเวลาเข้าพักจำนวน 2 คืนและเลือกกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อนันทนาการ

การ ตลอดจนนิยมเดินทางมาท่องเที่ยวเป็นครอบครัว 3) ความสำคัญของส่วนประสมทางการตลาด บริการในการตัดสินใจเลือกใช้บริการที่พัก ของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ ในจังหวัดเชียงใหม่โดยรวมอยู่ใน ระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.30) โดยสามารถจำแนกเป็นแต่ละด้านคือด้านผลิตภัณฑ์อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.48) ด้านราคาอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.25) ด้านช่องทางการจัดจำหน่ายอยู่ใน ระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.46) ด้านการส่งเสริมการขาย อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.44) ด้านกระบวนการอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.24) ด้านการสร้างและการนำเสนอลักษณะทาง กายภาพอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.45) ด้านบุคลากรอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.29)

สุภาภรณ์ หมั่นหา และชลธิชา แสงงาม (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาเส้นทาง การท่องเที่ยวจังหวัดกำแพงเพชรสำหรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ ผลการวิจัยพบว่า แหล่งท่องเที่ยวของ จังหวัดกำแพงเพชรที่มีชื่อเสียงจำนวน 15 แหล่ง เมื่อพิจารณาโดยใช้เกณฑ์การประเมินศักยภาพทั้ง 4 องค์ประกอบ ซึ่งมีแหล่งท่องเที่ยวที่ผ่านการประเมิน จำนวน 11 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 73.33 เมื่อพิจารณาตามประเภทของแหล่งท่องเที่ยว ที่ผ่านเกณฑ์การประเมินมากที่สุด คือ แหล่งท่องเที่ยว ประเภทธรรมชาติ จำนวน 5 แห่ง ประกอบด้วย อุทยานแห่งชาติคลองวังเจ้า อุทยานแห่งชาติแม่วงก์ อุทยานแห่งชาติคลองลาน เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาสนามเพรียง และบ่อน้ำพุร้อนพระร่วง ด้านพฤติกรรมนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์การท่องเที่ยวเพื่อการพักผ่อน โดยลักษณะการท่องเที่ยว นิยมท่องเที่ยวเป็นแบบกลุ่มหรือหมู่คณะ ซึ่งลักษณะการจัดการเดินทางมี การเดินทางด้วยตนเอง และมีผู้ร่วมเดินทางเป็นครอบครัว/ญาติ โดยสถานที่ท่องเที่ยวที่นิยม คือ แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เส้นทางท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ เป็นแหล่งท่องเที่ยว ประเภทโบราณสถาน/ประวัติศาสตร์ รวมถึงบ่อน้ำพุร้อนพระร่วง ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ส่งเสริม สุขภาพของผู้สูงอายุ และตลาดย้อนยุคนครชุม จากผลการประเมินเส้นทางท่องเที่ยว ในจังหวัดกำแพงเพชร ที่เหมาะสมกับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ ซึ่งได้ประเมินความพึงพอใจของ นักท่องเที่ยวผู้สูงอายุที่มีต่อเส้นทางท่องเที่ยวในจังหวัด พบว่าระดับความพึงพอใจของผู้สูงอายุที่มีต่อ ด้านสถานที่ท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านเส้นทางท่องเที่ยว

บริษัท แบรนต์ เมทริกซ์ รีเสิร์ช จำกัด (2561) ได้จัดทำโครงการศึกษาพฤติกรรม นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีศักยภาพในการใช้จ่าย นำเสนอต่อการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย โครงการศึกษาพฤติกรรมนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีศักยภาพในการใช้จ่ายเป็นโครงการที่มีวัตถุประสงค์ เพื่อการประมาณการขนาดตลาด (Market size) ของกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีศักยภาพ ในการใช้จ่ายแบ่งกลุ่มตามลักษณะทางจิตวิทยา และศึกษารูปแบบพฤติกรรมปัจจัยด้านจิตวิทยา และ ความต้องการเชิงลึก (Insight) ด้านการเดินทางท่องเที่ยว โดยผลที่คาดว่าจะได้รับการศึกษา โครงการนี้คือข้อมูลด้านการตลาดเชิงลึกสำหรับการกำหนดกลยุทธ์ส่งเสริมการตลาดได้อย่างแม่นยำ สอดคล้องกับแนวโน้มของตลาด พฤติกรรม และความต้องการเชิงลึก (Insight) ของนักท่องเที่ยว

กลุ่ม Gen - Y อายุ 20 - 37 ปี เดินทางคนเดียว หรือเดินทางกับเพื่อน หากแต่งงานแล้วต้องมีบุตร และเดินทางท่องเที่ยวกับคู่สมรส รายได้ส่วนตัวระหว่าง 10,000 - 74,999 บาท / เดือน กลุ่ม Multi - Gen อายุ 20 - 70 ปี เดินทางมากกว่า 2 Generation ขึ้นไป อย่างน้อย 2 ทริป / ปี เป็นผู้จัดการเดินทางของครอบครัว รายได้ส่วนตัวระหว่าง 10,000 - 74,999 บาท / เดือน กลุ่ม High - End อายุ 20 - 70 ปี รายได้ส่วนตัวตั้งแต่ 75,000 บาท / เดือนขึ้นไปกลุ่ม Silver Age อายุ 55 - 70 ปี รายได้ส่วนตัวระหว่าง 45,000 - 74,999 บาท / เดือน กลุ่ม Millennial Mom อายุ 20 - 37 ปี บุตรอายุไม่เกิน 13 ปี เดินทาง เพื่อพัฒนาการของลูกเป็นหลัก รายได้ส่วนตัวระหว่าง 45,000 - 74,999 บาท/เดือน หากไม่ได้ทำงานต้องมีรายได้ครัวเรือนอย่างน้อย 80,000 บาท / เดือน กลุ่ม Lady 1 อายุ 38 - 44 ปี รายได้ส่วนตัวระหว่าง 45,000 - 74,999 บาท / เดือน กลุ่ม Lady 2 อายุ 45 - 54 ปี รายได้ส่วนตัวระหว่าง 45,000 - 74,999 บาท / เดือน

สิทธิชัย สวัสดิ์แสน และปริญญา นาคปทุม (2565) กล่าวว่า การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวคือการสร้างความสมดุลระหว่างการใช้ประโยชน์และการพัฒนารวมถึงการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว โดยการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว ประกอบด้วย การบริหารจัดการโครงการแผนงาน งบประมาณ และทรัพยากรบุคคล เพื่อใช้เป็นกลไกในการดำเนินการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ทั้งในด้านคุณภาพและการบริการ ภายใต้การบริหารจัดการความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว มีมาตรการกำกับ ดูแล และควบคุมแหล่งท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดความพึงพอใจและรักษาความเชื่อมั่นให้กับนักท่องเที่ยวในระยะยาว

สุตาภรณ์ สมัศผล (2565) ได้อธิบายถึงแนวทางการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวว่ามีทั้งหมด 6 ด้าน ดังนี้

- 1) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ ห้องสุขา เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว พื้นที่จอดรถกว้างขวางเพียงพอและสะดวกสบาย ร้านค้าสินค้า อาหารและ ของที่ระลึก
- 2) ด้านสิ่งดึงดูดใจ ภูมิทัศน์สวยงาม รวมถึงการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว
- 3) ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ควรมีความโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์และปลอดภัย
- 4) ด้านการบริการ ทั้งในด้านโครงสร้างพื้นฐาน การบริการอื่น ๆ และความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว
- 5) ด้านการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยว มีความหลากหลาย มีจุดเด่นที่น่าสนใจ การจัดทำป้ายแนะนำแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง
- 6) ด้านความสามารถเข้าถึง สภาพเส้นทางที่เดินทางสะดวก การขนส่งสาธารณะ มีป้ายบอกทางชัดเจน

ไศรยา สิ่งชูวงศ์ (2546) ได้กล่าวถึง การพัฒนาการท่องเที่ยว หมายถึง การดำเนินการพัฒนาชุมชนในด้านต่าง ๆ เช่น โครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก โดยภาครัฐเป็น

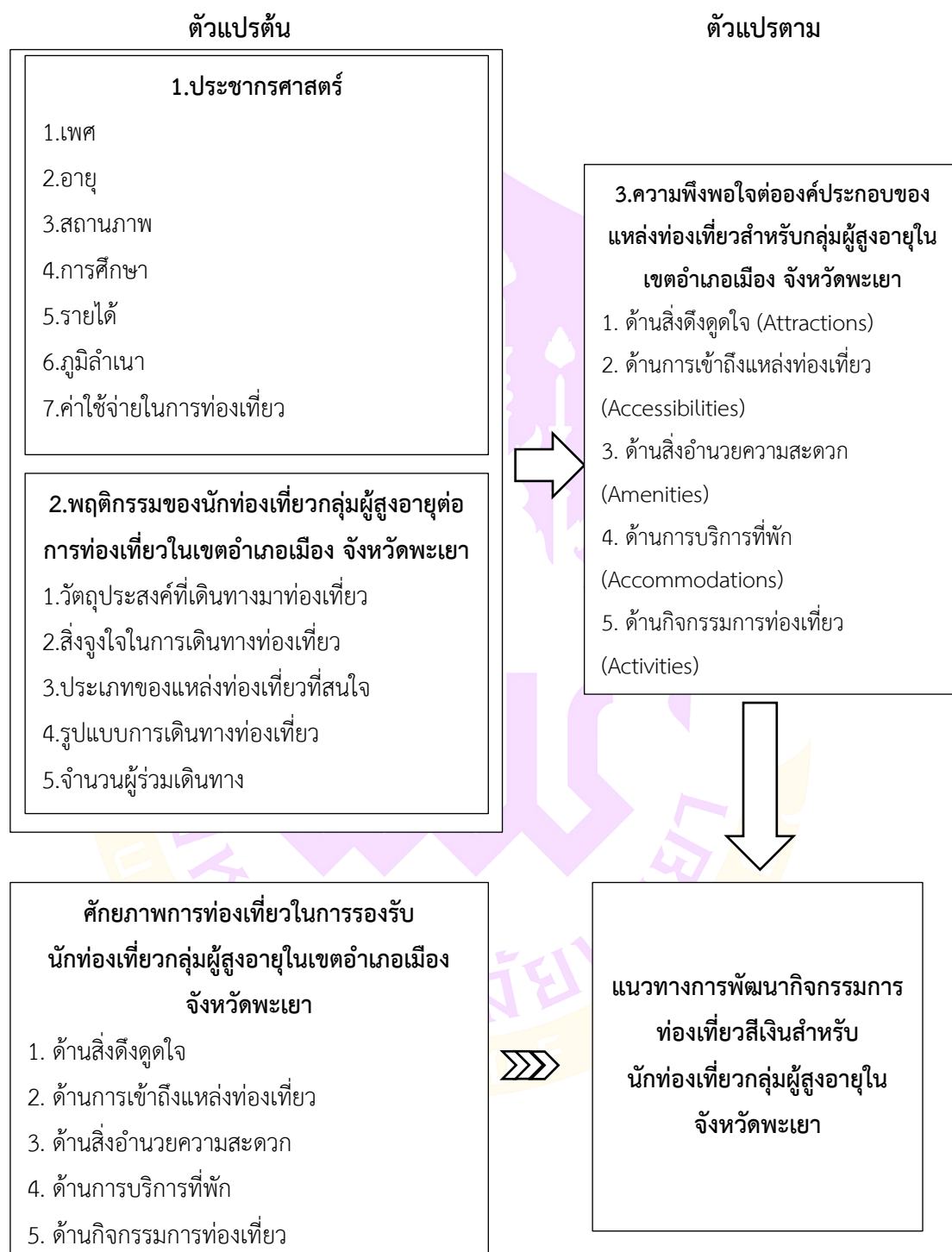
หน่วยงานที่วางแผนและจัดการ พร้อมกับการรักษาทรัพยากรที่เป็นสิ่งดึงดูดใจและสอดคล้องกับความต้องการและสภาพของชุมชน เพื่อให้เกิดความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว

ศิริจรรยา ประพตกิจ (2553) อธิบายว่า การประเมินขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว ทั้งปริมาณของนักท่องเที่ยว รูปแบบการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว และระดับการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกโดยที่แหล่งท่องเที่ยวมีความสามารถรองรับได้และไม่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระบบนิเวศ หรือทำให้คุณภาพและประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวลดลง โดยควรพิจารณา 3 ด้าน ได้แก่ 1) ขีดความสามารถด้านสภาพแวดล้อม หมายถึง ขีดความสามารถของการรักษาสมดุลระหว่างสภาพแวดล้อมกับจำนวนนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว 2) ขีดความสามารถด้านการตลาด หมายถึง ขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวโดยการรักษาสอดคล้องระหว่างกิจกรรมการท่องเที่ยวกับปริมาณนักท่องเที่ยว รวมถึงความพร้อมของสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ 3) ขีดความสามารถด้านชุมชน หมายถึง ความพร้อมและขนาดของชุมชนต่อการรองรับจำนวนนักท่องเที่ยว หากมีมากเกินไปก็อาจเกิดผลกระทบต่อชุมชนท้องถิ่นได้

สรุปได้ว่า แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเป็นการดำเนินกิจกรรมที่มุ่งเน้นพัฒนาควบคู่ไปกับการดูแลรักษา โดยมีชุมชนหรือเจ้าของพื้นที่ในแหล่งท่องเที่ยวร่วมกันดำเนินการให้สอดคล้องกับสภาพของแหล่งท่องเที่ยว สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี มีการบริหารจัดการที่ดีเพื่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มาเยี่ยมชม

จากการทบทวนแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า การพัฒนา กิจกรรมการท่องเที่ยวสี่เงินสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดพะเยานั้น มีองค์ประกอบหลายด้าน ทั้งองค์ประกอบด้านพื้นที่ของแหล่งทรัพยากรท่องเที่ยว องค์ประกอบด้านพฤติกรรมและความต้องการของนักท่องเที่ยว รวมไปถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย หรือหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน ในการพัฒนาและดำเนินการนั้นจะประสบผลสำเร็จลุล่วงได้ต้องได้รับความร่วมมือและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วนในการขับเคลื่อนและพัฒนาให้ไปถึงเป้าหมายที่วางไว้ ส่วนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยต่าง ๆ ข้างต้น ซึ่งผู้วิจัยนำ 1) องค์ประกอบด้านพื้นที่ของแหล่งทรัพยากรท่องเที่ยว 2) องค์ประกอบด้านพฤติกรรม และ 3) องค์ประกอบด้านความต้องการของนักท่องเที่ยว มาเป็นข้อมูลในการกำหนดกรอบแนวคิดทางการศึกษาวิจัยและการวิเคราะห์ผลการศึกษาในครั้งนี้

9. กรอบแนวคิดงานวิจัย

ภาพ 7 กรอบแนวคิดงานวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวสีเขียวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ ในจังหวัดพะเยา (The Development of Silver Tourism Activities for Silver Age Elderly Tourists in Phayao Province) มีวัตถุประสงค์ ได้แก่ 1) เพื่อศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวในการรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา 2) เพื่อศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา และ 4) เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวสีเขียวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดพะเยา โดยงานวิจัยนี้จะใช้วิธีดำเนินการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methodology) ประกอบด้วย การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งผู้วิจัยได้ออกแบบวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวในการรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง

1. ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant)

ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักที่ใช้ในการศึกษาวิจัยนี้ โดยมีคุณสมบัติ ได้แก่ ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับด้านการท่องเที่ยว อย่างน้อย 1 ปี ออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

กลุ่มที่ 1 กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในแหล่งท่องเที่ยวการท่องเที่ยวสีเขียว ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ประกอบด้วย ผู้นำชุมชนหรือผู้นำท้องถิ่น ผู้รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยว และเจ้าอาวาสวัดศรีโคมคำ/ผู้แทน จำนวน 3 คน

กลุ่มที่ 2 กลุ่มบุคลากรภาครัฐที่เกี่ยวข้องในแหล่งท่องเที่ยวการท่องเที่ยวสีเขียว ประกอบด้วย ท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดพะเยา นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดพะเยา และสาธารณสุขจังหวัดพะเยา รวมทั้งสิ้นจำนวน 3 คน

กลุ่มที่ 3 กลุ่มผู้ประกอบการกิจการท่องเที่ยว ประกอบด้วย เจ้าของธุรกิจโรงแรม จำนวน 1 คน เจ้าของธุรกิจร้านอาหาร จำนวน 1 คน และผู้ประกอบการจิปาถะ จำนวน 1 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 3 คน

รวมจำนวนผู้ให้ข้อมูลหลัก 9 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยนี้ คือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi - Structured Interview) โดยใช้เทคนิควิธีการเก็บข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept Interview) ด้านศักยภาพการท่องเที่ยวในการรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา โดยมีการกำหนดหัวข้อและข้อคำถามไว้ล่วงหน้าให้ครอบคลุมและตรงกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย แบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ (Interview) ประกอบด้วย เพศ อายุ อาชีพหลัก ความเกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยว เป็นลักษณะคำถามแบบปลายเปิด

ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับศักยภาพด้านการท่องเที่ยวในการรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ผู้วิจัยใช้ลักษณะแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) เป็นลักษณะคำถามแบบปลายเปิด

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับศักยภาพการท่องเที่ยวในการรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา เป็นลักษณะคำถามแบบปลายเปิด

3. การทดสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้ศึกษาได้สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยมีขั้นตอนการสร้างดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากห้องสมุดของสถาบันการศึกษาต่าง ๆ หน่วยงานของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

2. กำหนดกรอบแนวคิดเพื่อสร้างข้อคำถามในการสัมภาษณ์ครอบคลุมแนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวในการรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

3. สร้างแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง โดยจัดทำเป็นข้อคำถามสัมภาษณ์ให้ตรงกับเนื้อหาแล้วนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาตรวจสอบ แก้ไขเนื้อหาและการใช้ภาษา ปรับปรุงให้ถูกต้องเหมาะสม

4. นำแบบสอบถามที่ได้รับการแก้ไขแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ความสมบูรณ์ และความครอบคลุมของเนื้อหา โดย

กำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

+1 หมายถึง เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นมีเนื้อหาสอดคล้องถูกต้องและเหมาะสม

0 หมายถึง เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นมีเนื้อหาสอดคล้องถูกต้องและเหมาะสม

-1 หมายถึง เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นมีเนื้อหาไม่สอดคล้องและไม่เหมาะสม

จากนั้นนำไปวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruence : IOC) โดยใช้สูตรในการคำนวณ ดังนี้ สุวิมล ตรีภานันท์ (2557)

$$\text{สูตร } IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยาม

$\sum R$ แทน ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

โดยใช้เกณฑ์การคัดเลือกข้อคำถาม คือ

1. ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 - 1.00 คัดเลือกไว้ใช้ได้
2. ข้อคำถามที่มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.5 ควรพิจารณาปรับปรุงหรือตัดทิ้ง
3. ปรับปรุงแบบสัมภาษณ์ให้มีความสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป ซึ่งผลการวิเคราะห์ดัชนีค่าความสอดคล้อง (IOC) = 1.00 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์
4. ปรับปรุงแบบสัมภาษณ์ให้มีความสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ได้แก่ การศึกษาข้อมูลภาคสนาม โดยดำเนินการใช้แบบสัมภาษณ์กับกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในแหล่งท่องเที่ยวการท่องเที่ยว กลุ่มบุคลากรภาครัฐที่เกี่ยวข้องในแหล่งท่องเที่ยวการท่องเที่ยว และกลุ่มผู้ประกอบการท่องเที่ยว จำนวน 9 คน ด้วยตนเอง แล้วนำมาวิเคราะห์เนื้อหา
2. การเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ดำเนินการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง โดยรวบรวมจากการศึกษา ค้นคว้า และสังเคราะห์บทความ ตำรา งานวิจัย เอกสารสื่อออนไลน์ และวรรณกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับศักยภาพการท่องเที่ยวในการรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ รวมทั้งเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักท่องเที่ยวด้วยแบบสอบถาม แล้วนำมาวิเคราะห์และสรุปผลข้อมูล

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย การวิเคราะห์ในการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลแบบสัมภาษณ์จากผู้ให้ข้อมูลหลักรวมถึงข้อมูลทุติยภูมิ โดยใช้วิธีการตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Data Triangulation) เพื่อเปรียบเทียบข้อค้นพบ

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา และวัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว สำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้แบบสอบถาม

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุที่เดินทางมาในแหล่งท่องเที่ยวในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ประกอบด้วย กลุ่มผู้สูงอายุวัยต้น (The young old) มีอายุ 60 - 69 ปี กลุ่มผู้สูงอายุวัยกลาง (the middle old) มีอายุ 70 - 79 ปี และกลุ่มผู้สูงอายุวัยปลาย (the oldest old) มีอายุ 80 ปีขึ้นไป

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุที่เดินทางมาในแหล่งท่องเที่ยวในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ซึ่งเป็นกลุ่มประชากรที่ไม่ทราบจำนวนที่แน่ชัด (Non - Probability Sampling) โดยใช้การสุ่มเลือกแบบสะดวก (Convenience Sampling) ดังนั้นขนาดกลุ่มตัวอย่างสามารถคำนวณจากสูตรไม่ทราบขนาดกลุ่มตัวอย่างของ (Cohen, 1977) โดยกำหนดระดับค่าความเชื่อมั่นร้อยละ 95.00 และค่าความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5.00 ซึ่งสูตรในการคำนวณที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ

$$\text{สูตร } n = \frac{P(1-P)Z^2}{d^2}$$

เมื่อ	n	แทน	ขนาดตัวอย่าง
	P	แทน	สัดส่วนของประชากรที่ผู้วิจัยกำลังสุ่ม 50
	Z	แทน	ระดับความเชื่อมั่นที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ Z มีค่าเท่ากับ 1.96 ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95
	d	แทน	ค่าความผิดพลาดสูงสุดที่เกิดขึ้น = 0.0025
แทนค่า	$n = \frac{0.50(1-0.50)(1.96)^2}{0.05^2}$ $= 384$		

ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 384 คน โดยพื้นที่เก็บข้อมูลสามารถจำแนกได้ ดังนี้ 1.กว๊านพะเยา 2.วัดศรีโคมคำ 3.วัดอนาลโยทิพยาราม 4.ถนนคนเดิน 5.น้ำตกจำปาทอง 6.บ่อสืบสอง 7.อนุสาวรีย์พ่อขุนงำเมือง 8.หอวัฒนธรรมนันทน์ 9.บ้านแก่งนกขนาต และ 10.บริเวณแหล่งท่องเที่ยวโบราณสถานบ้านร่องไฮ

2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ที่สร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมแล้วสรุปข้อมูล นำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม สำหรับเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อตอบวัตถุประสงค์ โดยข้อคำถามได้ครอบคลุมถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย แบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ทำแบบสอบถามประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ การศึกษารายได้ ภูมิสำเนา และค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว ระดับการวัดของตัวแปร เป็นแบบมาตราวัดนามบัญญัติ (Nominal Scale) และมาตราวัดเรียงลำดับ (Ordinal Scale) ลักษณะแบบข้อคำถามเป็นแบบเลือกตอบ (Check list)

ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุต่อการท่องเที่ยวในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1. วัตถุประสงค์ในการเดินทาง 2. สิ่งจูงใจในการเดินทางท่องเที่ยว 3. ประเภทของแหล่งท่องเที่ยวที่สนใจ 4. รูปแบบการเดินทางท่องเที่ยว 5. จำนวนผู้ร่วมเดินทาง ผู้วิจัยใช้ลักษณะแบบข้อคำถามแบบเลือกตอบ (Check list) ระดับการวัดของตัวแปร เป็นแบบมาตราวัดนามบัญญัติ (Nominal Scale)

ตอนที่ 3 ข้อคำถามเกี่ยวกับความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดพะเยา เป็นลักษณะแบบข้อคำถามแบบประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale)

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะลักษณะของข้อคำถามเป็นปลายเปิด (Open-ended questions)

3. การทดสอบคุณภาพของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) ซึ่งสร้างตามวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดที่กำหนด โดยมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าเอกสารตำราวิชาการ บทความ ตามกรอบแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งเป็นงานวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research)

2. สร้างแบบสอบถามโดยใช้คำถาม 2 ประเภท คือ แบบปลายปิดหรือแบบเลือกตอบ (Check list) และแบบปลายเปิดให้ครอบคลุมขอบเขตการศึกษาวิจัย

3. นำเครื่องมือที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้ว ปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรง ชัดเจนและความเหมาะสม หรือปรับปรุงแก้ไขความถูกต้องสมบูรณ์ของเนื้อหา แล้วนำมาจัดทำเป็นแบบสอบถาม ตามข้อเสนอแนะ

4. นำแบบสอบถามที่ได้รับการแก้ไขแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ความสมบูรณ์ และความครอบคลุมของเนื้อหา ด้วยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ (Index of Item Objective Congruence :IOC) โดย

กำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้ (สุวิมล ติรภานันท์, 2557)

+1 หมายถึง เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นมีเนื้อหาสอดคล้องถูกต้องและเหมาะสม

0 หมายถึง เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นมีเนื้อหาสอดคล้องถูกต้องและเหมาะสม

-1 หมายถึง เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นมีเนื้อหาไม่สอดคล้องและไม่เหมาะสม

จากนั้นนำไปวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ (Index of Item Objective Congruence :IOC) โดยใช้สูตรในการคำนวณ ดังนี้ (สุวิมล ติรภานันท์, 2557)

$$\text{สูตร } IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยาม

$\sum R$ แทน ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

โดยใช้เกณฑ์การคัดเลือกข้อคำถาม คือ

1. ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5-1.00 คัดเลือกไว้ใช้ได้
2. ข้อคำถามที่มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.5 ควรพิจารณาปรับปรุงหรือตัดทิ้ง
3. ปรับปรุงแบบสัมภาษณ์ให้มีความสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บ

รวบรวมข้อมูลต่อไป ซึ่งผลการวิเคราะห์ดัชนีค่าความสอดคล้อง (IOC) = 1.00 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์

5. นำแบบสอบถามที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว จัดทำเป็นแบบสอบถามไปทำการทดสอบกลุ่มประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มประชากรตัวอย่างที่จะศึกษาในครั้งนี้ (Try Out) กับนักท่องเที่ยวกกลุ่มผู้สูงอายุที่มาท่องเที่ยวในอำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา จำนวน 30 ชุด มีค่าความเชื่อมั่นของข้อคำถาม จากนั้นจึงนำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขให้มีความสมบูรณ์ นำข้อมูลที่ได้ไปทดสอบความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient Alpha) เท่ากับ 0.70 ขึ้นไป จากการทดสอบได้ค่าเท่ากับ 0.85 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้

6. แก้ไขปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะที่ได้จากการทดลองใช้พร้อมจัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ได้แก่ การศึกษาข้อมูลภาคสนาม โดยดำเนินการใช้แบบสอบถามกับกลุ่มนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุที่เดินทางท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวการท่องเที่ยวในจังหวัดพะเยา

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ดำเนินการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง โดยรวบรวมจากการศึกษา ค้นคว้า และสังเคราะห์บทความ ตำรา งานวิจัย เอกสารสื่อออนไลน์ และวรรณกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ รวมทั้งเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักท่องเที่ยวด้วยแบบสอบถาม แล้วนำมาวิเคราะห์และสรุปผล

ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือ คือ แบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูล โดยวางแผนและปฏิบัติการ ดังนี้

1. ทำหนังสือขอความร่วมมือ ในการจัดเก็บข้อมูลจากมหาวิทยาลัยพะเยาเพื่อขอความร่วมมือถึงหน่วยงานรัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในแหล่งท่องเที่ยวที่ทำการเก็บข้อมูล
2. ผู้วิจัยได้ติดต่อไปยังผู้ดูแลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในแหล่งท่องเที่ยว รวมถึงกลุ่มนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุเพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยการแจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุที่มาท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดพะเยาจนครบถ้วนตามที่กำหนด
4. ตรวจสอบความถูกต้อง และความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม นำข้อสรุปทั้งหมดมาวิเคราะห์เพื่อทราบความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุว่ามีความพึงพอใจในแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดพะเยาอยู่ในระดับใด
5. ได้ยื่นการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยพะเยา และได้รับการรับรองเมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2567 จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ ด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ค่าเฉลี่ยเพื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) กำหนดเกณฑ์การประเมิน เพื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับค่าคะแนนที่คำนวณได้ตามขั้นตอนที่ระบุไว้โดยเกณฑ์ของเบสท์ (Best) ดังนี้

ระดับการวัดของตัวแปร ใช้มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale)

5	หมายถึง ระดับความพึงพอใจมากที่สุด
4	หมายถึง ระดับความพึงพอใจมาก
3	หมายถึง ระดับพึงพอใจปานกลาง
2	หมายถึง ระดับพึงพอใจน้อย
1	หมายถึง ระดับพึงพอใจน้อยที่สุด

การแบ่งคะแนนเฉลี่ยซึ่งใช้เป็นเกณฑ์มาตรฐาน เพื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับค่าคะแนนที่คำนวณได้ตามขั้นตอนที่ระบุไว้โดยเกณฑ์ของเบสท์ (Best) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	ความหมายค่าคะแนนเฉลี่ย
4.21-5.00	มีความพึงพอใจสูงสุด
3.41-4.20	มีความพึงพอใจสูง
2.61-3.40	มีความพึงพอใจปานกลาง
1.81-2.60	มีความพึงพอใจต่ำ
1.00-1.80	มีความพึงพอใจต่ำที่สุด

6. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

สถิติที่ใช้ในการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1.สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.)

2.สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ ค่า t - test, การทดสอบ F-test (One - way ANOVA)

โดยผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามของนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุมาประมวลผล ข้อมูลวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสถิติคอมพิวเตอร์

วัตถุประสงค์ที่ 4 เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวสีเขียวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดพะเยา

เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสนทนากลุ่ม (focus group)

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ในแหล่งท่องเที่ยวท่องเที่ยวในจังหวัดพะเยา โดยมีคุณสมบัติ ได้แก่ ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับด้านการท่องเที่ยว อย่างน้อย 1 ปี จำนวน 9 คน ดังนี้

1.1 กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในแหล่งท่องเที่ยวการท่องเที่ยว ในเขตอำเภอเมืองจังหวัดพะเยา ประกอบด้วย 1. ผู้นำชุมชนหรือผู้นำท้องถิ่น จำนวน 1 คน 2. ผู้รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยว จำนวน 1 คน และ 3. เจ้าอาวาสวัดศรีโคมคำ / ผู้แทน จำนวน 1 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 3 คน

1.2 กลุ่มบุคลากรภาครัฐที่เกี่ยวข้องในแหล่งท่องเที่ยวการท่องเที่ยว ได้แก่ 1. ท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดพะเยา จำนวน 1 คน 2. นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดพะเยา หรือนายกเทศมนตรีจังหวัดพะเยา จำนวน 1 คน และ 3. สาธารณสุขจังหวัดพะเยา จำนวน 1 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 3 คน

1.3 กลุ่มผู้ประกอบการกิจการท่องเที่ยว ประกอบด้วย 1. เจ้าของธุรกิจโรงแรม จำนวน 1 คน 2. เจ้าของธุรกิจร้านอาหาร จำนวน 1 คน และ 3. ผู้ประกอบการจูงนำเที่ยว จำนวน 1 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 3 คน

2. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิเคราะห์ผลร่วมกับชุมชน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในแหล่งท่องเที่ยว

2.1 ผู้วิจัยทำการสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 1 - 3 เพื่อนำผลการวิจัยนำเสนอในที่ประชุมผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยใช้การสนทนากลุ่ม (focus group) โดยสรุปผลตามประเด็นขององค์ประกอบด้านการท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดพะเยา 5 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านสิ่งดึงดูดใจ (Attractions) 2. ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibilities) 3. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) 4. ด้านการบริการที่พัก (Accommodations) 5. ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities) เป็นลักษณะของการรวบรวมข้อมูลจากการสนทนากับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในประเด็นปัญหาที่เฉพาะเจาะจง โดยมีผู้ดำเนินการสนทนากลุ่ม (Moderator) เป็นผู้คอยจุดประเด็นในการสนทนา เพื่อชักจูงให้กลุ่มเกิดแนวคิดและแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นหรือแนวทางการสนทนาอย่างกว้างขวางละเอียดลึกซึ้ง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ได้แก่ การศึกษาข้อมูลภาคสนาม โดยดำเนินการใช้แบบสัมภาษณ์กับกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในแหล่งท่องเที่ยวการท่องเที่ยว กลุ่มบุคลากรภาครัฐที่เกี่ยวข้องในแหล่งท่องเที่ยว และกลุ่มผู้ประกอบการกิจการท่องเที่ยว จำนวน 9 คน ด้วยตนเอง แล้วนำมาวิเคราะห์เนื้อหา

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ดำเนินการศึกษานวนคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง โดยรวบรวมจากการศึกษา ค้นคว้า และสังเคราะห์บทความ ตำรา งานวิจัย เอกสารสื่อออนไลน์ และวรรณกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดพะเยารวมทั้งเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักท่องเที่ยวด้วยการสัมภาษณ์และบันทึกข้อมูล โดยการบันทึกเสียง แล้วนำมาวิเคราะห์และสรุปผลข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

นำผลการศึกษาในวัตถุประสงค์ที่ 1 - 3 มาวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล โดยใช้เทคนิคสามเส้า (Triangulation) ประกอบด้วย 1.กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 2.กลุ่มบุคลากรภาครัฐที่เกี่ยวข้อง และ 3.กลุ่มผู้ประกอบการกิจการท่องเที่ยว สรุปผลตามประเด็นขององค์ประกอบด้านการท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดพะเยา 5 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านสิ่งดึงดูดใจ (Attractions) 2. ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibilities) 3. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) 4. ด้านการบริการที่พัก (Accommodations) 5. ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว

(Activities) แล้วนำมากำหนดแผนงาน / โครงการเพื่อนำไปสู่แผนงานดำเนินการทางการพัฒนา ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดพะเยา สรุปลเป็นแนวทางการศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัด

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การศึกษา เรื่อง การพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวสีเขียวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดพะเยา เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methodology) ประกอบด้วย การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) มีผลการศึกษาจำแนกตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

- 1) ศักยภาพการท่องเที่ยวในการรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา
- 2) พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา
- 3) ความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา
- 4) แนวทางการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวสีเขียวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดพะเยา

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวในการรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

จากการศึกษาในเรื่อง ศักยภาพการท่องเที่ยวในการรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักโดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างเพื่อศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวในการรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา โดยครอบคลุม 5 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านสิ่งดึงดูดใจ 2. ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว 3. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก 4. ด้านการบริการที่พัก 5. ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว โดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลแบบสัมภาษณ์จากผู้ให้ข้อมูลหลักจากกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย กลุ่มบุคลากรภาครัฐที่เกี่ยวข้อง และกลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยว รวมจำนวน 9 คน สามารถจำแนกประเด็นออกมาได้ดังนี้

ประเด็นที่ 1. สิ่งดึงดูดใจ กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งดึงดูดใจในการท่องเที่ยว ดังนี้

1. รูปแบบการท่องเที่ยวในจังหวัดพะเยาที่มีความสอดคล้องกับการท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ ส่วนใหญ่ผู้ให้สัมภาษณ์ให้ความเห็นว่าควรจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนหรือการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยมีผู้ให้ความเห็นในประเด็นนี้ จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ

100 จังหวัดพะเยามีทรัพยากรท่องเที่ยวที่หลากหลาย และค่อนข้างมีความสมบูรณ์ รูปแบบการท่องเที่ยวดังกล่าว เน้นความเรียบง่ายและไม่เร่งรีบ การท่องเที่ยวชุมชนมักเป็นกิจกรรมที่ใช้เวลาอย่างค่อยเป็นค่อยไป ไม่ต้องเร่งรีบหรือใช้พลังงานมาก ช่วยให้ผู้สูงอายุได้ซึมซับบรรยากาศ วิถีชีวิต และเรื่องราวของสถานที่ได้อย่างเต็มที่ มีกิจกรรมที่เหมาะสมกับร่างกายและสุขภาพของผู้สูงอายุ สามารถพบปะและพูดคุยกับคนในชุมชนได้

2. ผู้ให้การสัมภาษณ์บางส่วน มีความเห็นว่า ควรจัดการท่องเที่ยวในรูปแบบของการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 55.55 การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ หรือการเยี่ยมชมสถานที่ทางประวัติศาสตร์ช่วยให้นักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุเชื่อมโยงกับอดีตและรำลึกถึงช่วงเวลาสำคัญในชีวิต ช่วยกระตุ้นความทรงจำและสร้างความเชื่อมโยงทางอารมณ์ เน้นการเรียนรู้โดยไม่ต้องใช้พลังกำลังมาก ทั้งยังเหมาะสำหรับการท่องเที่ยวแบบครอบครัว ซึ่งลูกหลานสามารถพาผู้สูงอายุมาเรียนรู้ประวัติศาสตร์ร่วมกัน

3. ผู้ให้การสัมภาษณ์ให้ความเห็นว่าควรจัดการท่องเที่ยวในรูปแบบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 โดยให้ความเห็นว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีสภาพแวดล้อมที่เงียบสงบและผ่อนคลาย มักอยู่ในพื้นที่ธรรมชาติ เช่น ป่าเขา น้ำตก ซึ่งมีอากาศบริสุทธิ์และเงียบสงบ บรรยากาศที่ร่มรื่นและไม่พลุกพล่านช่วยให้ผู้สูงอายุรู้สึกผ่อนคลายและลดความเครียดได้ ทั้งยังได้เรียนรู้และเปิดประสบการณ์ใหม่ ๆ แก่กลุ่มนักท่องเที่ยวอีกด้วย

จากการสัมภาษณ์ในประเด็นที่ 1 ผู้วิจัยได้แบ่งนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุที่เดินทางมาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดพะเยาออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

กลุ่มที่ 1 นักท่องเที่ยวสูงอายุวัยต้น (อายุระหว่าง 60 - 69 ปี) เป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่ยังสามารถพึ่งพาตนเองได้ดีมีความสามารถในการเคลื่อนไหว และสามารถเข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีลักษณะผ่อนคลาย ไม่เร่งรีบ หรือใช้แรงกายมากนัก กิจกรรมที่เหมาะสมกับช่วงวัยควรเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์กับชุมชนและสภาพแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว และส่งเสริมความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง เช่น การเยี่ยมชมและทดลองทำงานหัตถกรรมพื้นบ้าน อาทิ การทอผ้า งานจักสาน การเยี่ยมชมสวนผลไม้ ทดลองเก็บผลผลิตทางการเกษตร หรือการเรียนรู้กระบวนการผลิตสินค้าพื้นเมือง การปั่นจักรยานชมวิถีชีวิตชุมชน การเดินชมธรรมชาติ หรือการทำอาหารร่วมกับคนในท้องถิ่น

กลุ่มที่ 2 นักท่องเที่ยวสูงอายุวัยกลาง (อายุตั้งแต่ 70 ปีขึ้นไป) เป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีข้อจำกัดทางด้านร่างกายและสุขภาพมากกว่าผู้สูงอายุวัยต้น ส่งผลให้การเคลื่อนไหวช้าลงและมีภาวะพึ่งพิงสูงขึ้น นอกจากนี้ ยังอาจมีปัญหาเกี่ยวกับการมองเห็น การได้ยิน และการพูด ซึ่งส่งผลให้การเข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวจำเป็นต้องได้รับการดูแลอย่างใกล้ชิดจากผู้ดูแลหรือบุตรหลาน เพื่อให้สามารถเดินทางและทำกิจกรรมทางการท่องเที่ยวได้อย่างปลอดภัยและสะดวกสบาย

กิจกรรมที่ใช้เวลาสั้นและไม่เร่งรีบ เพื่อลดความเหนื่อยล้าและให้ผู้สูงอายุสามารถพักระหว่างการเดินทางได้อย่างเหมาะสม เช่น การนั่งรถรางหรือพาหนะที่เหมาะสมในการเยี่ยมชมสถานที่สำคัญทางวัฒนธรรม หรือแหล่งท่องเที่ยวภายในชุมชน และควรมีการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุระหว่างการเดินทางท่องเที่ยว เช่น ทางลาดสำหรับรถเข็น พื้นที่พักผ่อน ห้องน้ำที่รองรับการใช้งานของผู้สูงอายุ รวมถึงเจ้าหน้าที่หรือมัคคุเทศก์ท้องถิ่นที่สามารถให้ความช่วยเหลือได้ตลอดการเดินทาง

ทั้งนี้ การจัดรูปแบบการท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุของจังหวัดพะเยา ควรให้ชุมชนที่อยู่ในแหล่งท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในการดูแล รับผิดชอบร่วมกับหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ให้มีการดำเนินการท่องเที่ยวตลอดทั้งปี เพื่อเป็นการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวโดยชุมชนให้มีความต่อเนื่องและยั่งยืน

ประเด็นที่ 2. การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดพะเยาที่มีความสอดคล้องกับการท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ โดยมีผู้ให้ความเห็นในประเด็นนี้ จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ดังนี้

1. ระบบการขนส่งมวลชนผู้ให้การสัมภาษณ์ได้ให้ความสำคัญเป็นอันดับแรกเนื่องจากปัจจุบันในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ยังไม่มีระบบขนส่งมวลชนที่อำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว อาทิเช่น รถบริการรอบเมือง หรือรถ รับ - ส่ง จากสถานีขนส่งผู้โดยสาร เพื่อกระจายนักท่องเที่ยวออกไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ

2. แผนที่เดินทาง หรือแผนที่ท่องเที่ยว เนื่องจากปัจจุบันแผนที่เดินทาง หรือแผนที่ท่องเที่ยวตามแหล่งต่าง ๆ ไม่เป็นปัจจุบัน และบางแห่งเกิดความชำรุดเสียหาย ไม่ได้รับการปรับปรุงส่งผลให้นักท่องเที่ยวไม่สามารถใช้ประโยชน์จากแผนที่ดังกล่าวได้

3. ข้อมูลข่าวสาร หรือการประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยว บางเว็บไซต์ไม่มีการปรับปรุงข้อมูลให้ทันเหตุการณ์ปัจจุบัน ทำให้นักท่องเที่ยวได้รับข้อมูลข่าวสารที่ไม่ตรงกับความเป็นจริง

4. ถนนหนทางและเส้นทางคมนาคม ควรมีการจัดระเบียบการจราจร เพื่อให้เกิดความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวในการเดินทางท่องเที่ยว

5. ป้ายสื่อความหมาย ผู้ให้การสัมภาษณ์ให้ความเห็นว่า ในแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งนั้นได้มีการจัดทำและแสดงป้ายสัญลักษณ์ ป้ายสื่อความหมายได้ดีในระดับหนึ่งแล้ว แต่ควรเพิ่มเติมเรื่องการดูแลรักษา ให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้ดีตลอดเวลา หากเกิดความชำรุดเสียหายให้รีบดำเนินการ ซ่อมแซม บำรุงรักษา และหากแหล่งใดที่ยังไม่มีป้ายสัญลักษณ์หรือป้ายสื่อความหมาย ควรจัดหาหรือจัดให้มีเพิ่มเติมเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่กลุ่มนักท่องเที่ยวดังกล่าว

จากการสัมภาษณ์ในประเด็นที่ 2 ผู้วิจัยได้แบ่งนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุที่เดินทางมาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดพะเยาออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

กลุ่มที่ 1 นักท่องเที่ยวสูงอายุวัยต้น (อายุระหว่าง 60 - 69 ปี) เป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่ยังสามารถพึ่งพาตนเองได้ดี มีสมรรถภาพทางกายที่เพียงพอในการเดินทางและเข้าร่วมกิจกรรมท่องเที่ยวที่ไม่ใช้แรงกายมากนัก นักท่องเที่ยวกลุ่มนี้สามารถเดินทางได้ด้วยตนเองในระยะทางที่ไม่ไกลมาก โดยอาศัยระบบขนส่งมวลชนเป็นหลัก เช่น รถไฟ รถโดยสารประจำทาง หรือระบบขนส่งสาธารณะอื่น ๆ ที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุนอกจากนี้ นักท่องเที่ยวสูงอายุวัยต้นยังมีศักยภาพในการรับรู้ข้อมูลด้านการท่องเที่ยวผ่านช่องทางดิจิทัลและสื่อสังคมออนไลน์ ทำให้สามารถค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว การเดินทาง และกิจกรรมที่น่าสนใจได้ด้วยตนเอง อีกทั้งยังสามารถใช้เทคโนโลยีเพื่อช่วยอำนวยความสะดวกในการเดินทาง เช่น การสืบค้นเส้นทางผ่านแอปพลิเคชันแผนที่ การอ่านป้ายสื่อความหมายภายในแหล่งท่องเที่ยว ดังนั้นควรจัดระบบการจราจร มีการออกแบบป้ายบอกทางที่ชัดเจนพัฒนาการขนส่งมวลชนที่มีประสิทธิภาพ และง่ายต่อการเข้าถึง รวมไปถึงการพัฒนาเนื้อหาสารสนเทศด้านการท่องเที่ยวในรูปแบบที่สามารถเข้าถึงได้สะดวกผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัล ซึ่งจะช่วยให้นักท่องเที่ยวสูงอายุวัยต้นสามารถเดินทางได้อย่างมั่นใจ และได้รับประสบการณ์การท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ

กลุ่มที่ 2 นักท่องเที่ยวสูงอายุวัยกลาง (อายุตั้งแต่ 70 ปีขึ้นไป) เป็นกลุ่มที่มีข้อจำกัดทางด้านร่างกายและสุขภาพมากกว่าผู้สูงอายุวัยต้น โดยอาจประสบปัญหาด้านการเคลื่อนไหว การได้ยิน การมองเห็น และการสื่อสาร การเดินทางท่องเที่ยวของกลุ่มนี้จึงจำเป็นต้องได้รับการดูแลเป็นพิเศษ ควรมีการจัดบริการเฉพาะ เช่น บริการรถรับ-ส่งจากที่พักไปยังแหล่งท่องเที่ยวเพื่อลดภาระในการเดินทาง การออกแบบเส้นทางเดินควรเหมาะสม เช่น พื้นผิวเรียบสำหรับรองรับรถเข็น พื้นกันลื่น และมีราวจับเพื่อป้องกันการลื่นล้ม ข้อมูลด้านการท่องเที่ยวควรจัดทำในรูปแบบที่เหมาะสม เช่น ใช้ตัวอักษรขนาดใหญ่ อ่านได้ชัดเจน และใช้วัสดุที่หยิบจับง่าย จัดให้มีเจ้าหน้าที่คอยให้ข้อมูลและอำนวยความสะดวกในจุดสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว ระบบจราจรและความปลอดภัยควรมีการติดตั้งไฟจราจรที่มองเห็นได้ชัดเจน ใช้งานได้ตลอดเวลาเพิ่มสัญลักษณ์ไฟบริเวณทางข้ามถนน รวมทั้งระบบแจ้งเตือนด้วยเสียงสำหรับการขึ้น - ลงรถ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ที่มีปัญหาด้านการมองเห็น

มาตรการเหล่านี้จะช่วยให้นักท่องเที่ยวสูงอายุวัยกลาง สามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวและมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ได้มากขึ้น อันนำไปสู่การยกระดับคุณภาพชีวิตและประสบการณ์การท่องเที่ยวที่ดีสำหรับกลุ่มนักท่องเที่ยวสูงอายุวัยกลาง ที่มีข้อจำกัดทางร่างกาย

ประเด็นที่ 3 สิ่งอำนวยความสะดวก กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว ดังนี้

1. สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) ของจังหวัดพะเยาที่มีความสอดคล้องกับการท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ ส่วนใหญ่ผู้ให้สัมภาษณ์ให้ความเห็นว่าควร

จัดการในเรื่องของพื้นผิวทางเดินที่พื้นผิวเรียบ ราวจับ และจุดพักคอย เป็นอันดับแรก โดยมีผู้ให้ความเห็นในประเด็นนี้ จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 100 เนื่องจากนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุมีลักษณะของสรีระที่เปลี่ยนไป จึงจำเป็นต้องได้รับการดูแลและอำนวยความสะดวกมากกว่ากลุ่มอื่น

2. การส่งเสริมการบริการทางการแพทย์ฉุกเฉินแก่นักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ โดยมีผู้ให้ความเห็นในประเด็นนี้ จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 77.77 ได้ให้ความเห็นว่า ควรมีจุดบริการด้านการแพทย์ฉุกเฉินตามแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ที่สามารถมองเห็นได้ชัด มีเจ้าหน้าที่บริการและอุปกรณ์กู้ชีพครบครัน หากเกิดเหตุ หรือมีปัญหาด้านสุขภาพขณะเดินทางท่องเที่ยวหรือทำกิจกรรมทางการท่องเที่ยว จะสามารถขอความช่วยเหลือ หรือให้การช่วยเหลือแก่นักท่องเที่ยวได้ทันเวลาที่

3. การใช้เทคโนโลยีเพื่ออำนวยความสะดวกในการท่องเที่ยว โดยมีผู้ให้ความเห็นในประเด็นนี้ จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 66.66 โดยผู้ให้สัมภาษณ์ได้ให้ความเห็น ดังนี้ แอปพลิเคชันเฉพาะทาง เช่น แอปพลิเคชันสำหรับการจองห้องพัก/จองรถเช่า แอปพลิเคชันสำหรับแนะนำเส้นทางท่องเที่ยว ที่เฉพาะเจาะจง จะเป็นตัวช่วยทำให้นักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุเดินทางท่องเที่ยวและทำกิจกรรมการท่องเที่ยวในจังหวัดพะเยาได้สะดวกมากขึ้น เนื่องจากเทคโนโลยีเหล่านี้จะช่วยให้ลดระยะเวลาในการรอคอย หรือทำการจอง หรือวางแผนทางการท่องเที่ยวได้

จากการสัมภาษณ์ในประเด็นที่ 3 ผู้วิจัยได้แบ่งนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุที่เดินทางมาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดพะเยาออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

กลุ่มที่ 1 นักท่องเที่ยวสูงอายุวัยต้น (อายุระหว่าง 60 - 69 ปี) นักท่องเที่ยวกลุ่มนี้สามารถพึ่งพาตนเองได้ดี มีสมรรถภาพทางกายที่เพียงพอในการเดินทางและเข้าร่วมกิจกรรมท่องเที่ยวที่ไม่ใช้แรงกายมากนัก สามารถเดินทางได้ด้วยตนเองในระยะทางที่ไม่ไกลมาก ควรมีการจัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกที่ช่วยเสริมความปลอดภัยและความสะดวกสบาย เพื่อส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวสูงอายุวัยต้น สามารถท่องเที่ยวได้อย่างมั่นใจและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เช่น ทางเดินพื้นผิวเรียบ ไม่มีสิ่งกีดขวางและมีราวจับในพื้นที่ต่างระดับ ลดความเสี่ยงต่อการสะดุดล้ม พร้อมจุดแวะพักระหว่างเส้นทาง และม้านั่งพักผ่อน เพื่อรองรับความต้องการของนักท่องเที่ยวสูงอายุวัยต้นที่อาจต้องหยุดพักเป็นระยะ ตั้งจุดบริการปฐมพยาบาลตามแหล่งท่องเที่ยวหลัก หรือ อาจมีเจ้าหน้าที่ให้ความช่วยเหลือและดูแลความปลอดภัยประจำจุด รวมไปถึงแอปพลิเคชันสำหรับการนำทางและแจ้งเตือนสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญให้นักท่องเที่ยวสูงอายุวัยต้น เพื่อช่วยให้นักท่องเที่ยวสูงอายุวัยต้นสามารถค้นหาข้อมูลและวางแผนการเดินทางได้ง่ายขึ้น การจัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกเหล่านี้จะช่วยให้ นักท่องเที่ยวสูงอายุวัยต้นสามารถเดินทางได้สะดวกขึ้น สร้างความมั่นใจในการท่องเที่ยว และเพิ่มคุณภาพประสบการณ์ในการเดินทาง

กลุ่มที่ 2 นักท่องเที่ยวสูงอายุวัยกลาง (อายุตั้งแต่ 70 ปีขึ้นไป) เป็นกลุ่มที่มีข้อจำกัดทางด้านร่างกายและสุขภาพมากกว่ากลุ่มแรก จึงควรได้รับการดูแลเป็นพิเศษ โดยเฉพาะในด้านของความสะดวกสบายและความปลอดภัยในการเดินทาง สิ่งอำนวยความสะดวกที่ควรจัดเพิ่มเติมสำหรับกลุ่มนี้ ได้แก่ เก้าอี้หรือที่นั่งพักที่ออกแบบมาเพื่อรองรับสรีระของผู้สูงอายุอย่างเหมาะสม เพื่อให้ลูกนั่งได้สะดวก ห้องน้ำที่มีพื้นที่กว้างขวาง พร้อมราวจับ และประตูแบบเลื่อนเพื่อการเข้าออกที่ง่าย มีไฟส่องสว่างเพียงพอโดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีแสงน้อย เช่น ทางเดินในสวนหรือภายในพิพิธภัณฑ์ อีกทั้งควรมีระบบแจ้งเตือนฉุกเฉิน เช่น ปุ่มกดขอความช่วยเหลือตามจุดต่าง ๆ และเจ้าหน้าที่ที่สามารถให้คำแนะนำและดูแลนักท่องเที่ยวตลอดเส้นทางหรือในบริเวณจุดสำคัญ

นอกจากนี้ ยังควรมีการจัดเตรียมอุปกรณ์สนับสนุนการเดินทางเฉพาะบุคคล เช่น เครื่องนำทางที่มีระบบเสียงบรรยายสำหรับผู้ที่มีปัญหาด้านการมองเห็น หูฟังขยายเสียงหรือแปลภาษาเพื่อช่วยเหลือผู้ที่มีปัญหาทางการได้ยิน รวมถึงบริการให้เช่าหรือยืมอุปกรณ์ช่วยเดิน เช่น ไม้เท้า รถเข็น หรืออุปกรณ์ช่วยฟัง และควรมีไกด์เฉพาะกลุ่มที่ได้รับการฝึกอบรมให้สามารถดูแลและให้ข้อมูลกับนักท่องเที่ยวสูงอายุวัยกลางได้อย่างเหมาะสม สิ่งอำนวยความสะดวกเหล่านี้จะช่วยให้นักท่องเที่ยวสูงอายุวัยกลางถึงวัยปลายสามารถท่องเที่ยวได้อย่างปลอดภัย สะดวก และมีความสุขตลอดการเดินทาง

ประเด็นที่ 4. การบริการที่พัก กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริการที่พัก ดังนี้

1. การบริการที่พัก (Accommodations) ของจังหวัดพะเยาที่มีความสอดคล้องกับการท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ ส่วนใหญ่ผู้ให้สัมภาษณ์ให้ความเห็นว่าควรจัดการในด้านสิ่งอำนวยความสะดวกภายในที่พักเป็นอันดับแรก โดยมีผู้ให้ความเห็นในประเด็นนี้จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 100 เนื่องจากสรีระ ลักษณะทางกายภาพของนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุควรได้รับการดูแลเป็นพิเศษ โดยควรจัดบริการสิ่งอำนวยความสะดวกภายในที่พักให้มีความสะดวกสบายและความปลอดภัย

2. การให้บริการและระบบการจองห้องพัก มีผู้ให้ความเห็นในประเด็นนี้ จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 44.44 โดยมีความเห็นว่า การให้บริการและระบบการจองห้องพักนั้น ควรมีลักษณะที่ใช้งานง่าย และเข้าถึงได้สะดวก เช่น เว็บไซต์หรือแอปพลิเคชันที่เป็นมิตรกับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ และการจองผ่านโทรศัพท์ สำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่สะดวกใช้ระบบออนไลน์ ควรมีเบอร์โทรศัพท์ให้ติดต่อจองได้โดยตรง และจัดให้มีพนักงานคอยช่วยเหลือและแนะนำ

ในด้านจำนวนที่พักและจำนวนห้องพักในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมดให้ความเห็นว่าปัจจุบันจำนวนที่พักและห้องพักมีในปริมาณเพียงพอต่อจำนวนความต้องการของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยว และสามารถรองรับกลุ่มนักท่องเที่ยวได้ตลอดทั้งปี

จากการสัมภาษณ์ในประเด็นที่ 4 ผู้วิจัยได้แบ่งนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุที่เดินทางมาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดพะเยาและใช้บริการที่พักออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

กลุ่มที่ 1 นักท่องเที่ยวสูงอายุวัยต้น (อายุระหว่าง 60 - 69 ปี) ที่พักที่เหมาะสมสำหรับนักท่องเที่ยวสูงอายุวัยต้น ควรได้รับการออกแบบให้คำนึงถึงความสะดวกสบาย ความปลอดภัย และรองรับการพักผ่อนที่เหมาะสมกับช่วงวัย โดยที่พักควรมีลักษณะทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกที่ช่วยลดข้อจำกัดด้านการเคลื่อนไหวของนักท่องเที่ยวสูงอายุวัยต้น และส่งเสริมประสบการณ์การท่องเที่ยวที่ราบรื่นและปลอดภัย ลักษณะของที่พักที่เหมาะสมควรประกอบด้วย การออกแบบที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ เช่น เป็นอาคารชั้นเดียวหรือมีลิฟต์บริการ ห้องพักควรมีพื้นผิวเรียบไม่มีขั้นต่างระดับ และประตูรวมถึงทางเดินควรมีความกว้างเพียงพอ เพื่อให้นักท่องเที่ยวสูงอายุวัยต้นสามารถเคลื่อนที่ได้สะดวก เตียงนอนควรมีระดับความสูงที่เหมาะสม เพื่อให้สามารถลุกขึ้นยืนได้ง่าย พื้นบริเวณห้องน้ำและทางเดินควรเป็นวัสดุกันลื่นเพื่อป้องกันอุบัติเหตุ นอกจากนี้ ควรจัดให้มีลานจอดรถที่ตั้งอยู่ใกล้กับอาคารที่พักเพื่อลดระยะทางการเดินในด้านสิ่งอำนวยความสะดวกภายในที่พักควรมีร้านอาหารที่ให้บริการเมนูอาหาร เพื่อสุขภาพสำหรับนักท่องเที่ยวสูงอายุวัยต้น และสามารถปรับเปลี่ยนเมนูให้เหมาะสมกับความต้องการเฉพาะด้านโภชนาการของผู้เข้าพัก รวมถึงบริการทางการแพทย์เบื้องต้น หรืออุปกรณ์ปฐมพยาบาลภายในที่พักเพื่อรองรับสถานการณ์ฉุกเฉิน ทั้งนี้ ระบบรักษาความปลอดภัย ควรมีความเข้มงวด โดยอาจจัดให้มีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยประจำพื้นที่ตลอด 24 ชั่วโมง และมีระบบแจ้งเตือนฉุกเฉินในห้องพัก

การจัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสมเหล่านี้จะช่วยเสริมสร้างความมั่นใจให้กับนักท่องเที่ยวสูงอายุวัยต้นในการเดินทางท่องเที่ยว ส่งเสริมคุณภาพชีวิต และเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงกิจกรรมท่องเที่ยวที่ปลอดภัยและสะดวกสบายมากยิ่งขึ้น

กลุ่มที่ 2 นักท่องเที่ยวสูงอายุวัยกลาง (อายุตั้งแต่ 70 ปีขึ้นไป) นักท่องเที่ยวกลุ่มนี้มักมีข้อจำกัดทางด้านร่างกายและสุขภาพมากกว่านักท่องเที่ยวสูงอายุวัยต้น โดยเฉพาะเรื่องการเคลื่อนไหว การมองเห็น การได้ยิน และการสื่อสารจึงจำเป็นต้องมีการจัดการที่พักที่ออกแบบมาเพื่อรองรับความต้องการเฉพาะด้านเหล่านี้ อย่างเหมาะสมและปลอดภัย ที่พักที่เหมาะสมสำหรับกลุ่มนี้ควรมีลักษณะเป็นอาคารชั้นเดียวหรือมีลิฟต์ เพื่อหลีกเลี่ยงการไต่บันได มีพื้นที่ภายในห้องกว้างขวาง รองรับการใช้อุปกรณ์ช่วยเคลื่อนไหว เช่น รถเข็นหรือไม้เท้า ทางเดินควรมีความกว้างเพียงพอ ไม่มีระดับขั้น และพื้นผิวควรมีความทึบตันและกันลื่น เพื่อลดความเสี่ยงจากการล้มลื่น โดยเฉพาะในบริเวณห้องน้ำและพื้นที่ส่วนกลางห้องน้ำควรออกแบบให้รองรับการใช้อุปกรณ์ช่วยเดิน มีราวจับเพื่อช่วยในการทรงตัว และมีพื้นที่กว้างพอสำหรับรถเข็น เตียงนอนไม่ควรสูงหรือต่ำเกินไป เพื่อให้นักท่องเที่ยวสูงอายุวัยกลาง สามารถลุกหรือนอนลงได้สะดวก พร้อมมีระบบแจ้งเตือนฉุกเฉิน

ในห้องพัก และจุดสำคัญ เช่น ปุ่มกดขอความช่วยเหลือในห้องน้ำหรือพื้นที่ส่วนกลางที่พักรวมมีบริการเสริมเฉพาะกลุ่ม เช่น รถรับส่งระหว่างที่พักกับจุดท่องเที่ยว สำหรับผู้ที่ไม่สามารถเดินทางด้วยตนเองได้สะดวก รวมถึงพื้นที่ส่วนกลางที่เอื้อต่อการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม เช่น ห้องพักผ่อนหรือพื้นที่ทำกิจกรรมร่วมกัน ควรมีโปรแกรมการดูแลสุขภาพหรือฟิตเนสที่ออกแบบมาสำหรับนักท่องเที่ยวสูงอายุวัยกลางโดยเฉพาะ เช่น การออกกำลังกายในน้ำ การนวดผ่อนคลายกล้ามเนื้อ และกิจกรรมทางกายภาพที่ไม่หักโหม ในด้านการท่องเที่ยว ควรมีบริการแนะนำเส้นทางและกิจกรรมที่เหมาะสมกับข้อจำกัดของนักท่องเที่ยวสูงอายุวัยกลาง เช่น กิจกรรมที่ใช้พลังงานน้อย หรือสถานที่ที่เข้าถึงง่าย สะดวก ปลอดภัย ระบบการจองที่พักควรรองรับการใช้งานหลายช่องทาง โดยเฉพาะการจองผ่านโทรศัพท์ และระบบออนไลน์ที่ออกแบบมาให้ใช้งานง่าย เช่น ใช้ตัวอักษรขนาดใหญ่ ปุ่มชัดเจน และสามารถใช้งานได้ทั้งบนคอมพิวเตอร์และสมาร์ทโฟน นอกจากนี้ควรจัดให้มีพนักงานคอยให้คำแนะนำและช่วยเหลือตลอดเวลา การออกแบบที่พักให้ตอบโจทย์ในมิติเหล่านี้ จะช่วยให้นักท่องเที่ยวสูงอายุวัยกลาง รู้สึกปลอดภัย มั่นใจ และได้รับประสบการณ์ที่ดีในการเดินทางและพักผ่อนในจังหวัดพะเยา

ประเด็นที่ 5. กิจกรรมการท่องเที่ยว กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการกิจกรรมการท่องเที่ยว ดังนี้

1. กิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities) ของจังหวัดพะเยาที่มีความสอดคล้องกับการท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ ส่วนใหญ่ผู้ให้สัมภาษณ์ให้ความเห็นว่าควรจัดกิจกรรมเยี่ยมชมวิถีชีวิตชุมชนและให้นักท่องเที่ยวได้ร่วมทำกิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชนเป็นอันดับแรก โดยมีผู้ให้ความเห็นในประเด็นนี้ จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 100 เนื่องจากต้องการให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสกับวิถีชีวิตของคนในชุมชน เป็นการสร้างประสบการณ์การเรียนรู้และเชื่อมโยงกับวัฒนธรรมท้องถิ่น เช่น การได้ร่วมลงมือทำอาหารท้องถิ่น การร่วมลงมือทำงานหัตถกรรมต่าง ๆ จะเป็นการเสริมสร้างประสบการณ์ที่หลากหลาย และทำให้นักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุรู้สึกมีคุณค่าในตัวเอง

2. การเข้าร่วมกิจกรรมตามเทศกาล งานประเพณีต่าง ๆ เช่น ประเพณีเวียงเทียนกลางน้ำ ประเพณีตานข้าวใหม่ ผู้ให้สัมภาษณ์ให้ความเห็นว่าควรจัดกิจกรรมตามเทศกาลงานประเพณีจำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 88.88 เนื่องจากกิจกรรมเหล่านี้ไม่มีความซับซ้อน สามารถเข้าถึงเข้าร่วมได้ง่าย และใช้เวลาในการร่วมกิจกรรมในระยะเวลาสั้น

จากการสัมภาษณ์ในประเด็นที่ 5 ผู้วิจัยได้แบ่งนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุที่เดินทางมาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดพะเยาออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

กลุ่มที่ 1 นักท่องเที่ยวสูงอายุวัยต้น (อายุระหว่าง 60 - 69 ปี) นักท่องเที่ยวกลุ่มนี้สามารถพึ่งพาตนเองได้ดี มีสมรรถภาพทางกายที่เพียงพอในการเดินทางและเข้าร่วมกิจกรรมท่องเที่ยวที่ไม่ใช้

ร่างกายมากนัก จำเป็นต้องมีกิจกรรมท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับสภาพร่างกาย โดยควรเลือกกิจกรรมที่ไม่แรงรีบใช้พละกำลังน้อย และสามารถสัมผัสวิถีชีวิตชุมชนได้อย่างเต็มที่ โดยไม่เกิดความเหน็ดเหนื่อยหรือเสี่ยงต่อการบาดเจ็บ อีกทั้งกิจกรรมเหล่านั้นยังต้องช่วยส่งเสริมสุขภาพทั้งทางร่างกายและจิตใจของนักท่องเที่ยวได้อย่างสมดุล กิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่มีความเหมาะสมกับนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ ได้แก่

- การปั่นจักรยานเยี่ยมชมชุมชน การปั่นจักรยานเป็นกิจกรรมที่ไม่หนักเกินไปและสามารถเดินทางในระยะทางสั้น ๆ ได้อย่างสะดวก โดยไม่จำเป็นต้องใช้พละกำลังกายมาก การปั่นจักรยานยังเป็นกิจกรรมที่ช่วยกระตุ้นระบบไหลเวียนเลือดและการเคลื่อนไหวของร่างกายอย่างเบา ๆ ซึ่งเหมาะสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุที่ยังมีความคล่องตัวและต้องการออกกำลังกายในขณะเดียวกันกับการชมทัศนียภาพและวิถีชีวิตของชุมชน การปั่นจักรยานเยี่ยมชมชุมชนยังเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้เรื่องราวทางวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชาวบ้านในท้องถิ่น

- การเรียนรู้การทอผ้าหรือการทำสินค้าหัตถกรรมของชุมชน ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้ช่วยให้นักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในกระบวนการผลิตงานฝีมือจากชุมชนและเรียนรู้เทคนิคต่าง ๆ ที่มีมูลค่าทางวัฒนธรรม การทำกิจกรรมนี้ไม่จำเป็นต้องใช้ร่างกายมาก และยังสร้างความรู้สึกมีคุณค่าแก่นักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุที่ได้มีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์สิ่งของที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น กิจกรรมดังกล่าวยังช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนและเพิ่มคุณค่าในการท่องเที่ยว

- การเก็บผลไม้ในสวนชุมชน เป็นกิจกรรมที่เหมาะสมสำหรับ นักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุที่ต้องการสัมผัสกับธรรมชาติและวิถีชีวิตของชาวสวน การเก็บผลไม้เป็นกิจกรรมที่ไม่ต้องใช้พละกำลังกายมากนัก และสามารถเพลิดเพลินไปกับการสัมผัสธรรมชาติในขณะที่เรียนรู้เกี่ยวกับการเกษตรกรรมของท้องถิ่น กิจกรรมนี้ยังเป็นการกระตุ้นการเคลื่อนไหวและส่งเสริมสุขภาพในรูปแบบที่ผ่อนคลายและไม่เครียด

- และการทำอาหารร่วมกับชุมชน เป็นกิจกรรมที่สนุกสนานและเสริมสร้างการมีปฏิสัมพันธ์กับชาวบ้านในท้องถิ่น การทำอาหารร่วมกันช่วยให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้วัฒนธรรมการปรุงอาหารท้องถิ่น ซึ่งเป็นส่วนสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม นอกจากจะได้รับความรู้ใหม่ ๆ เกี่ยวกับการทำอาหารแล้ว นักท่องเที่ยวยังสามารถสัมผัสถึงวิธีการประกอบอาหารที่เป็นเอกลักษณ์ของแต่ละชุมชน ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างประสบการณ์การท่องเที่ยวที่น่าจดจำ กิจกรรมการท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุวัยต้น ควรเน้นการให้โอกาสนักท่องเที่ยว

กลุ่มผู้สูงอายุได้สัมผัสวิถีชีวิตของชุมชนในรูปแบบที่ไม่ต้องใช้แรงกายมาก และสามารถส่งเสริมสุขภาพทางกายและจิตใจได้

กลุ่มที่ 2 นักท่องเที่ยวสูงอายุวัยกลาง (อายุตั้งแต่ 70 ปีขึ้นไป) กลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีข้อจำกัดทางด้านร่างกายและสุขภาพ แต่ยังคงมีความต้องการเดินทางท่องเที่ยว และควรได้รับการดูแล อำนวยความสะดวกเป็นพิเศษระหว่างการทำกิจกรรมและเดินทางท่องเที่ยว กิจกรรมที่มีความเหมาะสมกับนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ ได้แก่

- การเยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยใช้บริการรถราง เช่น วัด พิพิธภัณฑสถานที่สำคัญต่าง ๆ โดยการใช้บริการรถรางหรือรถไฟฟ้าชมเมืองเป็นกิจกรรมที่สะดวกสบายและไม่เหนื่อยเกินไปสำหรับนักท่องเที่ยวสูงอายุวัยกลาง กลุ่มนี้สามารถเพลิดเพลินไปกับการเรียนรู้เรื่องราวทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของท้องถิ่นโดยไม่ต้องเดินไกลหรือใช้พละกำลังกายมาก

- การชมตลาดท้องถิ่นอย่างเนิบช้า พร้อมการสัมผัสสินค้าพื้นบ้าน การเดินชมตลาดท้องถิ่นและเลือกซื้อสินค้าพื้นบ้านเป็นกิจกรรมที่เหมาะสมสำหรับนักท่องเที่ยวสูงอายุวัยกลางที่มีข้อจำกัดทางกายภาพ การเดินชมตลาดไม่ต้องใช้เวลานาน และสามารถทำได้ในพื้นที่ที่มีสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น พื้นที่ราบเรียบ ไม่มีอุปสรรค หรือลูกเล่นที่เสี่ยงต่อการลื่นล้ม อีกทั้งยังช่วยให้ได้สัมผัสกับวิถีชีวิตของชุมชนและการค้าขายในท้องถิ่น

- การทำกิจกรรมทางวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ในชุมชน เช่น การทำขนมไทย การทำเครื่องปั้นดินเผา หรือการทอผ้า เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้นักท่องเที่ยวสูงอายุวัยกลางได้สัมผัสกับทักษะการงานที่สืบทอดจากรุ่นสู่รุ่น โดยไม่จำเป็นต้องใช้แรงกายมาก การลงมือทำยังช่วยกระตุ้นสมองและเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน

- การเข้าร่วมงานเทศกาลและกิจกรรมประเพณีของชุมชน เช่น งานประเพณีทางศาสนา หรือการแสดงศิลปะพื้นบ้าน เป็นกิจกรรมที่ไม่ต้องใช้แรงกายมาก และยังสามารถสัมผัสกับวัฒนธรรมท้องถิ่นได้อย่างลึกซึ้ง งานเทศกาลหรือกิจกรรมเหล่านี้มักจะจัดในช่วงเวลาที่สะดวกและสามารถจัดการได้ตามความสามารถของนักท่องเที่ยวสูงอายุวัยกลาง

- การนั่งพักผ่อนในพื้นที่ธรรมชาติหรือสวนสาธารณะ เป็นกิจกรรมที่ผ่อนคลายและช่วยให้นักท่องเที่ยวสูงอายุวัยกลาง สามารถเพลิดเพลินกับอากาศบริสุทธิ์โดยไม่ต้องเคลื่อนไหวมาก การนั่งพักในสวนสาธารณะยังช่วยให้ผู้สูงอายุได้สัมผัสกับธรรมชาติและมีเวลาพักผ่อนอย่างเต็มที่

การออกแบบกิจกรรมที่เหมาะสมกับกลุ่มนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุวัยกลาง ควรคำนึงถึงปัจจัยด้านความปลอดภัย ความสะดวกสบาย และการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีปฏิสัมพันธ์

ทางสังคม เพื่อลดความรู้สึกโดดเดี่ยวและเสริมสร้างความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ซึ่งจะช่วยให้การท่องเที่ยมมีความหมายและสร้างประสบการณ์ที่น่าจดจำสำหรับกลุ่มนักท่องเที่ยวการออกแบบกิจกรรมที่เหมาะสมกับนักท่องเที่ยวสูงอายุวัยกลาง ควรคำนึงถึงปัจจัยด้านความปลอดภัย ความสะดวกสบาย และการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม เพื่อลดความรู้สึกโดดเดี่ยวและเสริมสร้างความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ซึ่งจะช่วยให้การท่องเที่ยมมีความหมายและสร้างประสบการณ์ที่น่าจดจำสำหรับกลุ่มนักท่องเที่ยว

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

การศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยเก็บแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุที่เดินทางมาในแหล่งท่องเที่ยวในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

สำหรับแหล่งท่องเที่ยวที่ผู้ศึกษาลงพื้นที่เก็บข้อมูลแบบสอบถาม ประกอบด้วย 1. กว๊านพะเยา 2. วัดศรีโคมคำ 3. วัดอนาลโยทิพยาราม 4. ถนนคนเดิน 5. น้ำตกจำปาทอง 6. บ่อสิบสอง 7. อนุสาวรีย์พ่อขุนงำเมือง 8. หอวัฒนธรรมนิทัศน์ 9. บ้านแก่นักขนาต และ 10. บริเวณแหล่งท่องเที่ยวโบราณสถานบ้านร่องไฮ โดยการเก็บข้อมูลแบบสอบถามในแต่ละพื้นที่ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตาราง 2 รายละเอียดการเก็บข้อมูลแบบสอบถามของแต่ละพื้นที่

พื้นที่เก็บข้อมูล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. กว๊านพะเยา	80	20.83
2. วัดศรีโคมคำ	134	34.90
3. วัดอนาลโยทิพยาราม	10	2.60
4. ถนนคนเดิน	90	23.44
5. น้ำตกจำปาทอง	2	0.52
6. บ่อสิบสอง	2	0.52
7. อนุสาวรีย์พ่อขุนงำเมือง	50	13.02
8. หอวัฒนธรรมนิทัศน์	10	2.60
9. บ้านแก่นักขนาต	1	0.26
10. โบราณสถานบ้านร่องไฮ	5	1.30
รวม	384	100.00

จากผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า พื้นที่ที่มีการเก็บข้อมูลมากที่สุดคือ วัดศรีโคมคำซึ่งเป็นสถานที่สำคัญทางศาสนาและวัฒนธรรมของจังหวัด จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามในพื้นที่นี้มีถึง 134 คน คิดเป็นร้อยละ 34.90 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด สถานที่ที่มีความสำคัญในเชิงวัฒนธรรมจึงดึงดูดนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุจำนวนมากเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่แห่งนี้ทำให้สามารถเก็บข้อมูลได้ในปริมาณสูง นอกจากนี้ ถนนคนเดิน ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพาณิชย์ยอดนิยม ได้รับการเก็บข้อมูลรองลงมาจำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 23.44 ขณะที่ กว๊านพะเยา ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติและเป็นสัญลักษณ์สำคัญของจังหวัด ได้รับการเก็บข้อมูลจากนักท่องเที่ยวจำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 20.83 ซึ่งยังคงเป็นพื้นที่ที่มีนักท่องเที่ยวแวะเวียนมาอย่างต่อเนื่อง ในขณะเดียวกัน อนุสาวรีย์พ่อขุนงำเมือง ซึ่งเป็นสถานที่ประวัติศาสตร์ที่สำคัญของจังหวัดพะเยา มีการเก็บข้อมูลจากผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 13.02 แสดงถึงความสำคัญของสถานที่นี้ในฐานะแหล่งประวัติศาสตร์ที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจแม้จะมีจำนวนไม่มากเท่ากับพื้นที่เชิงพาณิชย์

สำหรับสถานที่ที่มีจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามน้อย ได้แก่ วัดอนาลโยทิพยาราม และ หอวัฒนธรรมนิทัศน์ ซึ่งมีจำนวนผู้ตอบเพียง 10 คนในแต่ละแห่ง คิดเป็นร้อยละ 2.60 ทั้งสองสถานที่นี้อยู่ห่างไกลจากใจกลางเมือง ซึ่งอาจทำให้การเข้าถึงและจำนวนผู้เยี่ยมชมน้อยลง สถานที่ท่องเที่ยวอื่นๆ เช่น โบราณสถานบ้านร่องไฮ น้ำตกจำปาทอง บ่อสิบสอง และบ้านแก่งนกขนาด ล้วนมีการเก็บข้อมูลน้อยกว่าอย่างมาก โดยมีจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามเพียง 1 - 5 คน ซึ่งสอดคล้องกับการที่สถานที่เหล่านี้ตั้งอยู่ห่างไกลจากแหล่งชุมชนหรือเป็นสถานที่ที่มีนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุน้อย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลด้านลักษณะทางประชากรศาสตร์

ตาราง 3 ข้อมูลด้านลักษณะทางประชากรศาสตร์

ข้อมูลด้านลักษณะทางประชากรศาสตร์	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ด้านเพศ		
ชาย	153	39.84
หญิง	211	54.95
ไม่ระบุ (LGBTQ+)	20	5.21
รวม	384	100.00

ตาราง 3 ต่อ

ข้อมูลด้านลักษณะทางประชากรศาสตร์	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ด้านอายุ		
60-64 ปี	214	55.73
65-69 ปี	114	29.69
70-74 ปี	50	13.02
75 ปีขึ้นไป	6	1.56
รวม	384	100.00
ด้านสถานภาพ		
โสด	18	4.70
สมรส	365	95.00
อื่น ๆ	1	0.30
รวม	384	100.00
ด้านระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	104	27.08
มัธยมศึกษา/ ปวช.	135	35.16
อนุปริญญา / ปวส.	43	11.20
ปริญญาตรี	100	26.04
ปริญญาโท / เอก	2	0.52
รวม	384	100.00
ด้านรายได้ต่อเดือน		
ต่ำกว่า 5,000	109	28.39
5,001 – 10,000	170	44.27
10,001 – 15,000	88	22.92
15,001- 20,000	10	2.60
20,001 – 30,000	5	1.30
มากกว่า 30,001	2	0.52
รวม	384	100.00

ตาราง 3 ต่อ

ข้อมูลด้านลักษณะทางประชากรศาสตร์	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ด้านภูมิสำเนา		
เชียงราย	284	74.00
แพร่	5	1.30
น่าน	3	0.80
เชียงใหม่	25	6.51
กรุงเทพ	20	5.21
ชลบุรี	2	0.50
อุตรดิตถ์	2	0.50
พิจิตร	2	0.50
ลำปาง	4	1.04
ตาก	2	0.50
นครสวรรค์	4	1.04
ชัยนาท	2	0.50
ชุมพร	2	0.50
นครนายก	3	0.80
ขอนแก่น	3	0.80
มุกดาหาร	3	0.80
สุโขทัย	2	0.50
พิษณุโลก	3	0.80
เพชรบูรณ์	2	0.50
พังงา	3	0.80
ลพบุรี	2	0.50
ราชบุรี	3	0.80
รวม	384	100.00

ตาราง 3 ต่อ

ข้อมูลด้านลักษณะทางประชากรศาสตร์	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ด้านค่าใช้จ่าย (เฉลี่ยต่อคน)		
ยานพาหนะ	384	848.18
ที่พัก	384	544.53
ร้านอาหาร	384	354.95
ของฝากของที่ระลึก	384	327.6
กิจกรรมท่องเที่ยว	384	278.39
ค่าธรรมเนียมท่องเที่ยว	384	195.83
บริการการท่องเที่ยว	384	135.42
อื่นๆ	0	0.00
รวมค่าเฉลี่ย (บาท)		335.61

จากการเก็บแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุที่เดินทางมาในแหล่งท่องเที่ยวในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา จำนวน 384 ชุด พบว่า

เพศ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็น เพศหญิง มากที่สุด จำนวน 211 คน คิดเป็นร้อยละ 54.95 รองลงมาคือ เพศชาย จำนวน 153 คน คิดเป็นร้อยละ 39.84 และไม่ระบุ (LGBTQ+) น้อยที่สุด จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 5.21 ตามลำดับ

อายุ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีช่วงอายุระหว่าง 60-64 ปี มากที่สุด จำนวน 214 คน คิดเป็นร้อยละ 55.73 รองลงมาคือ ช่วงอายุระหว่าง 65-69 ปี จำนวน 114 คิดเป็นร้อยละ 29.69 ช่วงอายุระหว่าง 70-74 ปี จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 13.02 และอายุ 75 ปีขึ้นไป น้อยที่สุด จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 1.56 ตามลำดับ

สถานภาพ พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในสถานภาพสมรส จำนวน 366 คน คิดเป็นร้อยละ 95.31 และสถานภาพโสด น้อยที่สุด จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 4.69 ตามลำดับ

ระดับการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา / ปวช. มากที่สุด จำนวน 135 คน โดยคิดเป็นร้อยละ 35.16 รองลงมาคือ ประถมศึกษา จำนวน 104 คน คิดเป็นร้อยละ 27.08 ปริญญาตรี จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 26.04 อนุปริญญา / ปวส. จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 11.20 และปริญญาโท / เอก น้อยที่สุด จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.52 ตามลำดับ

รายได้ พบว่า กลุ่มตัวอย่างโดยส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือนระหว่าง 5,001 – 10,000 มากที่สุด จำนวน 170 คน คิดเป็นร้อยละ 44.27 รองลงมาคือ มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 จำนวน

109 คน คิดเป็นร้อยละ 28.39 มีรายได้ต่อเดือนระหว่าง 10,001 – 15,000 จำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 22.92 มีรายได้ระหว่าง 15,001- 20,000 จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 2.60 มีรายได้ระหว่าง 20,001 – 30,000 จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 1.30 และมีรายได้มากกว่า 30,001 น้อยที่สุด จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.52 ตามลำดับ

ภูมิสำเนา พบว่า กลุ่มตัวอย่างโดยส่วนใหญ่เดินทางมาจาก จังหวัดเชียงราย มากที่สุด จำนวน 284 คน โดยคิดเป็นร้อยละ 74.00 รองลงมาคือ จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 6.51 จังหวัดกรุงเทพ จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 5.21 จังหวัดแพร่ จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 1.30 จังหวัดลำปาง และจังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.04 จังหวัดน่าน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จังหวัดนครนายก จังหวัดขอนแก่น จังหวัดมุกดาหาร จังหวัดพิษณุโลก จังหวัดพังงา และจังหวัดราชบุรี จำนวนจังหวัดละ 3 คน คิดเป็นร้อยละ 0.80 จังหวัดชลบุรี จังหวัดอุดรธานี จังหวัดพิจิตร จังหวัดตาก จังหวัดชัยนาท จังหวัดชุมพร จังหวัดสุโขทัย จังหวัดเพชรบูรณ์ และจังหวัดลพบุรี น้อยที่สุด จำนวนจังหวัดละ 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.50 ตามลำดับ

ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว พบว่า มีค่าใช้จ่ายอยู่ที่เฉลี่ยคนละ 335.61 บาท เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีค่าใช้จ่าย ด้านยานพาหนะ มากที่สุด อยู่ที่เฉลี่ยคนละ 848.18 บาท รองลงมาคือ ค่าใช้จ่ายด้านที่พัก อยู่ที่เฉลี่ยคนละ 544.53 บาท ด้านร้านอาหาร อยู่ที่เฉลี่ยคนละ 354.95 บาท ด้านของฝากของที่ระลึก อยู่ที่เฉลี่ยคนละ 327.6 บาท ด้านกิจกรรมท่องเที่ยว อยู่ที่เฉลี่ยคนละ 278.39 บาท ด้านค่าธรรมเนียมท่องเที่ยว คิดเป็นค่าเฉลี่ย จำนวน 195.83 บาท และด้านบริการการท่องเที่ยว คิดเป็นค่าเฉลี่ย จำนวน 135.42 บาท ตามลำดับ

ส่วนที่ 2 พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ ที่เดินทางท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

จากการวิเคราะห์แบบสอบถามพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ ที่เดินทางท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ซึ่งประกอบไปด้วย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านวัตถุประสงค์ที่เดินทางมาท่องเที่ยว ด้านสิ่งจูงใจในการเดินทางท่องเที่ยว ด้านประเภทของแหล่งท่องเที่ยวที่สนใจ ด้านรูปแบบการเดินทางท่องเที่ยว และด้านจำนวนผู้ร่วมเดินทาง เมื่อพิจารณาข้อมูลเป็นรายด้าน มีผลการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

ตาราง 4 พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ ด้านวัตถุประสงค์ที่เดินทางมาท่องเที่ยว

พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ด้านวัตถุประสงค์ที่เดินทางมาท่องเที่ยว		
เพื่อพักผ่อนหย่อนใจ	98	25.52
เพื่อศึกษาหาความรู้	71	18.49
พบปะสิ่งใหม่/ประสบการณ์ใหม่	69	17.97
เยี่ยมเยือนญาติพี่น้อง	62	16.15
หลีกเลี่ยงสภาพแวดล้อมเดิม ๆ	84	21.88
รวม	384	100.00
ด้านสิ่งจูงใจในการเดินทางท่องเที่ยว		
แหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจ	165	42.97
การคมนาคมสะดวก เข้าถึงง่าย	14	3.65
สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว	19	4.95
ที่พักสะดวกสบาย เพียงพอ	66	17.19
กิจกรรมการท่องเที่ยวหลากหลาย น่าสนใจ	120	31.25
รวม	384	100.00
ด้านประเภทของแหล่งท่องเที่ยวที่สนใจ		
แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	117	30.47
เทศกาล งานประเพณี	81	21.09
ประวัติศาสตร์และโบราณคดี	85	22.14
วิถีชีวิต ศิลปวัฒนธรรม	71	18.49
การท่องเที่ยวเชิงอาหารและสุขภาพ	30	7.81
รวม	384	100.00
ด้านรูปแบบการเดินทางท่องเที่ยว		
ใช้รถยนต์ส่วนตัว	309	80.47
ใช้บริการรถเช่าเหมาขับเอง	5	1.30
ใช้บริการรถเช่าพร้อมคนขับ	70	18.23
รวม	384	100.00

ตาราง 4 ต่อ

พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ด้านจำนวนผู้ร่วมเดินทาง		
เดินทางกับคู่สมรส	9	2.34
เดินทางกับกลุ่มเพื่อน	125	32.55
เดินทางกับครอบครัว	184	47.92
ใช้บริการบริษัทนำเที่ยว (Group Tour)	66	17.19
รวม	384	100.00

ด้านวัตถุประสงค์ที่เดินทางมาท่องเที่ยว พบว่า กลุ่มตัวอย่างโดยส่วนใหญ่ มีวัตถุประสงค์ในการเดินทางเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ มากที่สุด จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 25.52 รองลงมา คือ เพื่อหลีกเลี่ยงสภาพแวดล้อมเดิม ๆ จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 21.88 เพื่อศึกษาหาความรู้ จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 18.49 เพื่อพบปะสิ่งใหม่/ประสบการณ์ใหม่ จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 17.97 และเดินทางเพื่อเยี่ยมเยือนญาติพี่น้อง จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 16.15 ตามลำดับ

ด้านสิ่งสนใจในการเดินทางท่องเที่ยว พบว่า กลุ่มตัวอย่างโดยส่วนใหญ่ ให้ความสนใจในแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจ มากที่สุด จำนวน 165 คน คิดเป็นร้อยละ 42.97 รองลงมา คือ กิจกรรมการท่องเที่ยวหลากหลาย น่าสนใจ จำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 31.25 ที่พักผ่อนสบาย เพียงพอ จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 17.19 สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 4.95 และการคมนาคมสะดวก เข้าถึงง่าย น้อยที่สุด จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 3.65 ตามลำดับ

ด้านประเภทของแหล่งท่องเที่ยวที่สนใจ พบว่า กลุ่มตัวอย่างโดยส่วนใหญ่ให้ความสนใจแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ มากที่สุด จำนวน 117 คน คิดเป็นร้อยละ 30.47 รองลงมา คือ ประวัติศาสตร์และโบราณคดี จำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 22.14 เทศกาล งานประเพณี จำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 21.09 วิถีชีวิต ศิลปวัฒนธรรม จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 18.49 และการท่องเที่ยวเชิงอาหารและสุขภาพ น้อยที่สุด จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 7.81 ตามลำดับ

ด้านรูปแบบการเดินทางท่องเที่ยว พบว่า กลุ่มตัวอย่างโดยส่วนใหญ่เดินทางโดยใช้รถยนต์ส่วนตัว มากที่สุด จำนวน 309 คน คิดเป็นร้อยละ 80.47 รองลงมาคือ เดินทางโดยใช้บริการรถเช่าพร้อมคนขับ จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 18.23 และใช้บริการรถเช่าเหมาขับเองน้อยที่สุด จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 1.30 ตามลำดับ

ด้านจำนวนผู้ร่วมเดินทาง พบว่า กลุ่มตัวอย่างโดยส่วนใหญ่เดินทางกับครอบครัว มากที่สุด จำนวน 184 คน คิดเป็นร้อยละ 47.92 รองลงมาคือ เดินทางกับกลุ่มเพื่อน จำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 32.55 ใช้บริการบริษัทนำเที่ยว (Group Tour) จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 17.19 เดินทางกับคู่สมรส น้อยที่สุด จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 2.34 ตามลำดับ

วัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

ผลการศึกษา พบว่า ความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านสิ่งดึงดูดใจ (Attractions) 2. ด้านการเข้าถึงแหล่ง ท่องเที่ยว (Accessibilities) 3. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) 4. ด้านการบริการที่พัก (Accommodations) 5. ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities)

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมืองจังหวัดพะเยา ด้านสิ่งดึงดูดใจ (Attractions)

ด้านสิ่งดึงดูดใจ (Attractions)	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับความ พึงพอใจ
มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่โดดเด่น	4.36	0.587	มากที่สุด
มีเทศกาลงานประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์	4.34	0.643	มากที่สุด
มีแหล่งโบราณสถาน/โบราณวัตถุที่สำคัญ	4.35	0.711	มากที่สุด
มีวัฒนธรรม วิถีชีวิตที่น่าสนใจ	4.33	0.618	มากที่สุด
แหล่งทรัพยากรท่องเที่ยวมีความอุดมสมบูรณ์	4.38	0.555	มากที่สุด
รวม	4.35	0.623	มากที่สุด

ผลการศึกษาความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ด้านสิ่งดึงดูดใจ (Attractions) พบว่า กลุ่มตัวอย่างโดยส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในระดับ มากที่สุด ($\bar{x}$ =4.35, S.D.=0.623) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

ด้านที่มีความพึงพอใจในระดับ มากที่สุด ได้แก่ แหล่งทรัพยากรท่องเที่ยวที่มีความอุดมสมบูรณ์ ($\bar{x}=4.38$, S.D.=0.555) รองลงมาคือ มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่โดดเด่น ($\bar{x}=4.36$, S.D.=0.587) มีแหล่งโบราณสถาน/โบราณวัตถุที่สำคัญ ($\bar{x}=4.35$, S.D.=0.711) มีเทศกาลงานประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์ ($\bar{x}=4.34$, S.D.=0.643) และมีวัฒนธรรม วิถีชีวิตที่น่าสนใจ ($\bar{x}=4.33$, S.D.=0.618) ตามลำดับ

2. ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibilities)

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibilities)

ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibilities)	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับความ พึงพอใจ
มีระบบขนส่งมวลชนที่สะดวก ปลอดภัย	4.20	0.627	มาก
มีเส้นทางในการเข้าถึงสะดวก ปลอดภัย	4.19	0.623	มาก
ยานพาหนะทุกชนิดสามารถเข้าถึงได้	4.10	0.726	มาก
มีป้ายสัญลักษณ์/ป้ายบอกทาง/ประชาสัมพันธ์/สื่อ ความหมาย	4.28	0.669	มากที่สุด
มีจุดบริการเพียงพอต่อจำนวนยานพาหนะของ นักท่องเที่ยว	4.14	0.791	มาก
รวม	4.18	0.687	มาก

ผลการศึกษาความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibilities) พบว่ากลุ่มตัวอย่างโดยส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในระดับ มาก ($\bar{x}=4.18$, S.D.= 0.687) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีความพึงพอใจในระดับ มากที่สุด ได้แก่ มีป้ายสัญลักษณ์ / ป้ายบอกทาง / ประชาสัมพันธ์/สื่อความหมาย ($\bar{x}=4.28$, S.D.=0.669) ส่วนด้านที่มีความพึงพอใจในระดับ มาก ได้แก่ มีระบบขนส่งมวลชนที่สะดวก ปลอดภัย ($\bar{x}=4.20$, S.D.= 0.627) รองลงมาคือ มีเส้นทางใน

การเข้าถึงสะดวก ปลอดภัย ($\bar{x}=4.19$, S.D.=0.623) มีจุดบริการเพียงพอต่อจำนวนยานพาหนะของนักท่องเที่ยว ($\bar{x}=4.14$, S.D.= 0.791) รองลงมาคือ ยานพาหนะทุกชนิดสามารถเข้าถึงได้ ($\bar{x}=4.10$, S.D.=0.726) ตามลำดับ

3. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities)

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities)

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities)	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับความ พึงพอใจ
มีระบบสาธารณูปโภคที่มีคุณภาพ (ไฟฟ้า ประปา)	4.37	0.832	มากที่สุด
มีระบบโทรคมนาคมที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพ	4.21	0.823	มากที่สุด
มีระบบสาธารณสุขที่ได้มาตรฐานและเพียงพอต่อความต้องการ ของนักท่องเที่ยว	4.03	0.834	มาก
มีศูนย์บริการนักท่องเที่ยว/ร้านค้าสวัสดิการ/ร้านจำหน่ายสินค้าที่ระลึก/ร้านอาหาร	3.90	0.771	มาก
มีสิ่งอำนวยความสะดวกแก่ผู้สูงอายุ เช่น ทางเดิน ห้องน้ำ ที่พัก คอย มีราวจับได้ ทางลาดที่เหมาะสม ต่อการท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวล	3.91	0.780	มาก
รวม	4.08	0.808	มาก

ผลการศึกษาความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) พบว่ากลุ่มตัวอย่างโดยส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในระดับ มาก ($\bar{x}=4.08$, S.D.=0.808) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีความพึงพอใจในระดับ มากที่สุด ได้แก่ มีระบบสาธารณูปโภคที่มีคุณภาพ (ไฟฟ้า ประปา) ($\bar{x}=4.37$, S.D.=0.832) รองลงมาคือ มีระบบโทรคมนาคมที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพ ($\bar{x}=4.21$, S.D.=0.823) ส่วนด้านที่มีความพึงพอใจในระดับ มาก ได้แก่ มีระบบสาธารณสุขที่ได้มาตรฐานและเพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว ($\bar{x}=4.03$, S.D.=0.834) รองลงมา คือ

มีสิ่งอำนวยความสะดวกแก่สูงอายุ เช่น ทางเดิน ห้องน้ำ ที่พัก คอย มีราวจับได้ ทางลาดที่เหมาะสมต่อการท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวล ($\bar{x}=3.91$, S.D.=0.780) มีศูนย์บริการนักท่องเที่ยว / ร้านค้าสวัสดิการ / ร้านจำหน่ายสินค้าที่ระลึก / ร้านอาหาร ($\bar{x}=3.90$, S.D.=0.771) และ ตามลำดับ

4. ด้านการบริการที่พัก (Accommodations)

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ด้านการบริการที่พัก (Accommodations)

ด้านการบริการที่พัก (Accommodations)	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับความพึง พอใจ
ที่พักมีเพียงพอต่อความต้องการของ นักท่องเที่ยว	3.78	0.805	มาก
ที่พักมีความปลอดภัย/สะอาด/ถูกสุขอนามัย/ได้ มาตรฐาน	4.27	0.794	มากที่สุด
ราคามีความเหมาะสม	4.23	0.820	มากที่สุด
สะดวกต่อการจอง/การบริการดี	4.44	0.675	มากที่สุด
มีสิ่งอำนวยความสะดวกแก่ผู้สูงอายุในที่พัก	4.02	0.816	มาก
รวม	4.15	0.782	มาก

ผลการศึกษาความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ด้านการบริการที่พัก (Accommodations) พบว่ากลุ่มตัวอย่างโดยส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในระดับ มาก ($\bar{x}=4.15$, S.D.=0.782) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีความพึงพอใจในระดับ มากที่สุด ได้แก่ สะดวกต่อการจอง / การบริการดี ($\bar{x}=4.44$, S.D.=0.675) รองลงมาคือ ที่พักมีความปลอดภัย / สะอาด / ถูกสุขอนามัย / ได้มาตรฐาน ($\bar{x}=4.27$, S.D.=0.794) และราคามีความเหมาะสม ($\bar{x}=4.23$, S.D.=0.820) ส่วนด้านที่มีความพึงพอใจในระดับ มาก ได้แก่ มีสิ่งอำนวยความสะดวกแก่ผู้สูงอายุในที่พัก ($\bar{x}=4.02$, S.D.=0.816) รองลงมาคือ ที่พักมีเพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว ($\bar{x}=3.78$, S.D.=0.805) ตามลำดับ

5. ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities)

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities)

ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities)	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับความ พึงพอใจ
มีกิจกรรมการท่องเที่ยวตลอดปี	4.16	0.764	มาก
กิจกรรมการท่องเที่ยวมีความหลากหลาย	4.23	0.831	มากที่สุด
นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงกิจกรรมทางการท่องเที่ยวได้ง่าย	4.45	0.594	มากที่สุด
มีกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุสามารถร่วมกิจกรรมได้	4.52	0.693	มากที่สุด
กิจกรรมมีความเหมาะสม และปลอดภัยต่อนักท่องเที่ยวกลุ่ม ผู้สูงอายุ	4.32	0.636	มากที่สุด
รวม	4.34	0.703	มากที่สุด

ผลการศึกษาความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities) พบว่ากลุ่มตัวอย่างโดยส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในระดับ มากที่สุด ($\bar{x}$ =4.34, S.D.=.703) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีความพึงพอใจในระดับ มากที่สุด ได้แก่ มีกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุสามารถร่วมกิจกรรมได้ ($\bar{x}$ =4.52, S.D.=0.693) รองลงมาคือ นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงกิจกรรมทางการท่องเที่ยวได้ง่าย ($\bar{x}$ =4.45, S.D.=0.594) กิจกรรมมีความเหมาะสมและปลอดภัยต่อนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ ($\bar{x}$ =4.32, S.D.=0.636) กิจกรรมการท่องเที่ยวมีความหลากหลาย ($\bar{x}$ =4.23, S.D.=0.831) ส่วนด้านที่มีความพึงพอใจในระดับ มาก ได้แก่ มีกิจกรรมการท่องเที่ยวตลอดปี ($\bar{x}$ =4.16, S.D.=0.764) ตามลำดับ

ตาราง 10 สรุปค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

ภาพรวมขององค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว สำหรับกลุ่มผู้สูงอายุ	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	ส่วน	
		เบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับความ พึงพอใจ
1. ด้านสิ่งดึงดูดใจ (Attractions)	4.35	0.369	มากที่สุด
2. ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibilities)	4.18	0.420	มาก
3. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities)	4.08	0.478	มาก
4. ด้านการบริการที่พัก (Accommodations)	4.15	0.493	มาก
5. ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities)	4.34	0.407	มากที่สุด
รวม	4.22	0.268	มากที่สุด

สรุปผลการศึกษาความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ในภาพรวม พบว่า กลุ่มตัวอย่างโดยส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในระดับ มากที่สุด ($\bar{x}=4.2$, S.D.= 0.26) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีด้านที่มีความพึงพอใจในระดับ มากที่สุด ได้แก่ ด้านสิ่งดึงดูดใจ (Attractions) ($\bar{x}=4.35$, S.D.=0.36) และด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities) ($\bar{x}=4.34$, S.D.=0.40) ส่วนด้านที่มีความพึงพอใจในระดับ มาก ได้แก่ ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibilities) ($\bar{x}=4.18$, S.D.= 0.42) รองลงมา คือ ด้านการบริการที่พัก (Accommodations) ($\bar{x}=4.15$, S.D.=0.49) และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) ($\bar{x}=4.03$, S.D.=0.47)

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 การเปรียบเทียบประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ การศึกษา รายได้ ภูมิฐานะ ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว ต่อความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ ในจังหวัดพะเยา

ผลการศึกษาการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างประชากรศาสตร์ต่อความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ ในจังหวัดพะเยา ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1.1

H_0 : เพศที่แตกต่างกันจะมีระดับความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ ในจังหวัดพะเยา ไม่แตกต่างกัน

H_1 : เพศที่แตกต่างกันจะมีระดับความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ ในจังหวัดพะเยา แตกต่างกัน

ตาราง 11 เปรียบเทียบระดับความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดพะเยา (5As) โดยจำแนกตาม เพศ

ความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวในจังหวัดพะเยา		SS	df	MS	F	p
ด้านสิ่งดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว (Attraction)	ระหว่างกลุ่ม	11.774	2	5.887	55.458	0.000*
	ภายในกลุ่ม	40.446	381	0.106		
	รวม	52.220	383			
ด้านความสะดวกในการเดินทางเข้าถึง (Accessibility)	ระหว่างกลุ่ม	12.346	2	6.173	42.486	0.000*
	ภายในกลุ่ม	55.359	381	0.145		
	รวม	67.705	383			
ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกของแหล่งท่องเที่ยว (Amenities)	ระหว่างกลุ่ม	4.097	2	2.048	9.348	0.000*
	ภายในกลุ่ม	83.483	381	0.219		
	รวม	87.580	383			
ด้านการบริการที่พักแหล่งท่องเที่ยว (Accommodation)	ระหว่างกลุ่ม	8.558	2	4.279	19.289	0.000*
	ภายในกลุ่ม	84.518	381	0.222		
	รวม	93.076	383			
ด้านกิจกรรมทางการท่องเที่ยว (Activities)	ระหว่างกลุ่ม	9.126	2	4.563	31.961	0.000*
	ภายในกลุ่ม	54.393	381	0.143		
	รวม	63.518	383			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	6.16	2	3.08	55.29	0.000*
	ภายในกลุ่ม	21.24	381	0.05		
	รวม	27.41	383			

* $p \leq .05$

จากตาราง 11 ผลการศึกษาการเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดพะเยา โดยจำแนกตาม เพศ พบว่านักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดพะเยา ในด้านสิ่งที่ดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว (Attraction) ด้านความสะดวกในการเดินทางเข้าถึง (Accessibility) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกของแหล่งท่องเที่ยว (Amenities) ด้านการบริการที่พักแหล่งท่องเที่ยว (Accommodation) และด้านกิจกรรมทางการท่องเที่ยว (Activities) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.00 โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่น้อยกว่าหรือเท่ากับ 0.05 จึงสามารถสรุปได้ว่า การเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดพะเยา โดยจำแนกตาม เพศ ดังกล่าว ปฏิเสธสมมติฐานหลัก H_0 แต่ยอมรับสมมติฐานรอง H_1 กล่าว คือ เพศที่แตกต่างกันจะมีระดับความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ ในจังหวัดพะเยา แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 1.2

H_0 : อายุที่แตกต่างกันจะมีระดับความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ ในจังหวัดพะเยา ไม่แตกต่างกัน

H_1 : อายุที่แตกต่างกันจะมีระดับความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ ในจังหวัดพะเยา แตกต่างกัน

ตาราง 12 เปรียบเทียบระดับความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดพะเยา (5As) โดยจำแนกตาม อายุ

ความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดพะเยา		SS	df	MS	F	p
ด้านสิ่งที่ดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว (Attraction)	ระหว่างกลุ่ม	12.143	3	4.048	38.380	0.000*
	ภายในกลุ่ม	40.077	380	0.105		
	รวม	52.220	383			
ด้านความสะดวกในการเดินทางเข้าถึง (Accessibility)	ระหว่างกลุ่ม	9.160	3	3.053	19.819	0.000*
	ภายในกลุ่ม	58.545	380	0.154		
	รวม	67.705	383			

ตาราง 12 ต่อ

ความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของ แหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่ม ผู้สูงอายุในจังหวัดพะเยา		SS	df	MS	F	p
ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก สะดวกของแหล่ง ท่องเที่ยว (Amenities)	ระหว่างกลุ่ม	5.508	3	1.836	8.501	0.000*
	ภายในกลุ่ม	82.072	380	0.216		
	รวม	87.580	383			
ด้านการบริการที่พัก แหล่งท่องเที่ยว (Accommodation)	ระหว่างกลุ่ม	14.051	3	4.684	22.522	0.000*
	ภายในกลุ่ม	79.025	380	0.208		
	รวม	93.076	383			
ด้านกิจกรรมทางการ ท่องเที่ยว (Activities)	ระหว่างกลุ่ม	14.843	3	4.948	38.627	0.000*
	ภายในกลุ่ม	48.675	380	0.128		
	รวม	63.518	383			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	9.33	3	3.11	65.41	0.00
	ภายในกลุ่ม	18.07	380	0.04		
	รวม	27.41	383			

* $p \leq .05$

จากตาราง 12 เปรียบเทียบระดับความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดพะเยา โดยจำแนกตาม อายุ พบว่า นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดพะเยา ในด้านสิ่งที่ดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว (Attraction) ด้านความสะดวกในการเดินทางเข้าถึง (Accessibility) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกของแหล่งท่องเที่ยว (Amenities) ด้านการบริการที่พักแหล่งท่องเที่ยว (Accommodation) และด้านกิจกรรมทางการท่องเที่ยว (Activities) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.00 โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่น้อยกว่าหรือเท่ากับ 0.05 จึงสามารถสรุปได้ว่า การเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดพะเยา โดยจำแนกตาม อายุ ดังกล่าว ปฏิเสธสมมติฐานหลัก H_0 แต่ยอมรับสมมติฐานรอง H_1 กล่าว คือ อายุที่แตกต่างกันจะมีระดับความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ ในจังหวัดพะเยา แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 1.3

H₀: สถานภาพที่แตกต่างกันจะมีระดับความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ ในจังหวัดพะเยา ไม่แตกต่างกัน

H₁: สถานภาพที่แตกต่างกันจะมีระดับความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ ในจังหวัดพะเยา แตกต่างกัน

ตาราง 13 การเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดพะเยา (5As) โดยจำแนกตาม สถานภาพ

ความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดพะเยา		SS	df	MS	F	p
ด้านสิ่งที่ดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว (Attraction)	ระหว่างกลุ่ม	6.970	2	6.937	29.342	0.000*
	ภายในกลุ่ม	45.250	381	0.119		
	รวม	52.220	383			
ด้านความสะดวกในการเดินทางเข้าถึง (Accessibility)	ระหว่างกลุ่ม	12.563	2	6.282	43.403	0.000*
	ภายในกลุ่ม	55.143	381	0.145		
	รวม	67.705	383			
ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกของแหล่งท่องเที่ยว (Amenities)	ระหว่างกลุ่ม	7.691	2	3.846	18.340	0.000*
	ภายในกลุ่ม	79.889	381	0.210		
	รวม	87.580	383			
ด้านการบริการที่พักแหล่งท่องเที่ยว (Accommodation)	ระหว่างกลุ่ม	0.871	2	0.436	1.800	0.167
	ภายในกลุ่ม	92.205	381	0.242		
	รวม	93.076	383			
ด้านกิจกรรมทางการท่องเที่ยว (Activities)	ระหว่างกลุ่ม	4.488	2	2.244	14.483	0.000*
	ภายในกลุ่ม	59.030	381	0.155		
	รวม	63.518	383			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	1.45	2	0.727	10.669	0.000*
	ภายในกลุ่ม	25.96	381	0.068		
	รวม	27.41	383			

* $p \leq .05$

จากตาราง 13 ผลการศึกษาการเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดพะเยา โดยจำแนกตาม สถานภาพ พบว่า นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดพะเยา ในด้านสิ่งที่ดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว (Attraction) ด้านความสะดวกในการเดินทางเข้าถึง (Accessibility) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกของแหล่งท่องเที่ยว (Amenities) และด้านกิจกรรมทางการท่องเที่ยว (Activities) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.00 โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่น้อยกว่าหรือเท่ากับ 0.05 จึงสามารถสรุปได้ว่า ระดับความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดพะเยา โดยจำแนกตาม สถานภาพ ในด้านสิ่งที่ดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว (Attraction) ด้านความสะดวกในการเดินทางเข้าถึง (Accessibility) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกของแหล่งท่องเที่ยว (Amenities) และด้านกิจกรรมทางการท่องเที่ยว (Activities) ดังกล่าว ปฏิเสธสมมติฐานหลัก H_0 แต่ยอมรับสมมติฐานรอง H_1 กล่าว คือ เพศที่แตกต่างกันจะมีระดับความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ ในจังหวัดพะเยา ด้านสิ่งที่ดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว (Attraction) ด้านความสะดวกในการเดินทางเข้าถึง (Accessibility) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกของแหล่งท่องเที่ยว (Amenities) และด้านกิจกรรมทางการท่องเที่ยว (Activities) แตกต่างกัน

ระดับความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดพะเยา โดยจำแนกตาม สถานภาพ ในด้านการบริการที่พักแหล่งท่องเที่ยว (Accommodation) พบว่านักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดพะเยา ในด้านการบริการที่พักแหล่งท่องเที่ยว (Accommodation) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.167 โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่มากกว่า 0.05 จึงสามารถสรุปได้ว่า การเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดพะเยา โดยจำแนกตาม สถานภาพในด้านการบริการที่พักแหล่งท่องเที่ยว (Accommodation) ดังกล่าว ยอมรับสมมติฐานหลัก H_0 แต่ปฏิเสธสมมติฐานรอง H_1 กล่าว คือ สถานภาพที่แตกต่างกันจะมีระดับความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ ในจังหวัดพะเยา ด้านการบริการที่พักแหล่งท่องเที่ยว (Accommodation) ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 1.4

H_0 : ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันจะมีระดับความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ ในจังหวัดพะเยา ไม่แตกต่างกัน

H_1 : ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันจะมีระดับความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ ในจังหวัดพะเยา แตกต่างกัน

ตาราง 14 การเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดพะเยา (5As) โดยจำแนกตาม ระดับการศึกษา

ความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดพะเยา		SS	df	MS	F	p
ด้านสิ่งที่ดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว (Attraction)	ระหว่างกลุ่ม	8.927	4	2.232	19.538	0.000*
	ภายในกลุ่ม	43.293	379	0.114		
	รวม	52.220	383			
ด้านความสะดวกในการเดินทางเข้าถึง (Accessibility)	ระหว่างกลุ่ม	27.825	4	6.956	66.108	0.000*
	ภายในกลุ่ม	39.880	379	0.105		
	รวม	67.705	383			
ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกของแหล่งท่องเที่ยว (Amenities)	ระหว่างกลุ่ม	6.010	4	1.502	6.981	0.000*
	ภายในกลุ่ม	81.570	379	0.215		
	รวม	87.580	383			
ด้านการบริการที่พักแหล่งท่องเที่ยว (Accommodation)	ระหว่างกลุ่ม	7.537	4	1.884	8.348	0.000*
	ภายในกลุ่ม	85.539	379	0.226		
	รวม	93.076	383			
ด้านกิจกรรมทางการท่องเที่ยว (Activities)	ระหว่างกลุ่ม	12.627	4	3.157	23.509	0.000*
	ภายในกลุ่ม	50.892	379	0.134		
	รวม	63.518	383			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	5.837	4	1.459	25.629	0.000*
	ภายในกลุ่ม	21.578	379	0.057		
	รวม	27.414	383			

* $p \leq .05$

จากตาราง 14 ผลการศึกษาการเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดพะเยา โดยจำแนกตาม ระดับการศึกษา พบว่า นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับ นักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดพะเยา ในด้านสิ่งที่ดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว (Attraction) ด้านความสะดวกในการเดินทางเข้าถึง (Accessibility) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกของแหล่งท่องเที่ยว (Amenities) ด้านการบริการที่พักแหล่งท่องเที่ยว (Accommodation) และด้านกิจกรรมทางการท่องเที่ยว (Activities) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.000 โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่น้อยกว่าหรือเท่ากับ 0.05 จึงสามารถสรุปได้ว่า การเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดพะเยา โดยจำแนกตาม ระดับการศึกษา ดังกล่าว ปฏิเสธสมมติฐานหลัก H_0 แต่ยอมรับสมมติฐานรอง H_1 กล่าว คือ ระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน จะมีระดับความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดพะเยา แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 1.5

H_0 : รายได้ต่อเดือนที่แตกต่างกันจะมีระดับความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ ในจังหวัดพะเยา ไม่แตกต่างกัน

H_1 : รายได้ต่อเดือนที่แตกต่างกันจะมีระดับความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ ในจังหวัดพะเยา แตกต่างกัน

ตาราง 15 การเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดพะเยา (5As) โดยจำแนกตาม รายได้ต่อเดือน

ความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดพะเยา		SS	df	MS	F	p
ด้านสิ่งที่ดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว (Attraction)	ระหว่างกลุ่ม	15.859	5	3.172	32.974	0.000*
	ภายในกลุ่ม	36.361	378	0.096		
	รวม	52.220	383			
ด้านความสะดวกในการเดินทางเข้าถึง (Accessibility)	ระหว่างกลุ่ม	25.975	5	5.195	47.057	0.000*
	ภายในกลุ่ม	41.730	378	0.110		
	รวม	67.705	383			

ตาราง 15 ต่อ

ความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่ง ท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ ในจังหวัดพะเยา		SS	df	MS	F	p
ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก สะดวกของแหล่ง ท่องเที่ยว (Amenities)	ระหว่างกลุ่ม	5.802	5	1.160	5.363	0.000*
	ภายในกลุ่ม	81.778	378	0.216		
	รวม	87.580	383			
ด้านการบริการที่พักแหล่ง ท่องเที่ยว (Accommodation)	ระหว่างกลุ่ม	8.105	5	1.621	7.211	0.000*
	ภายในกลุ่ม	84.972	378	0.225		
	รวม	93.076	383			
ด้านกิจกรรมทางการ ท่องเที่ยว (Activities)	ระหว่างกลุ่ม	12.711	5	2.542	18.914	0.000*
	ภายในกลุ่ม	50.807	378	0.134		
	รวม	63.518	383			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	7.613	22	0.340	6.309	0.000*
	ภายในกลุ่ม	19.801	361	0.055		
	รวม	27.414	383			

* $p \leq .05$

จากตาราง 15 ผลการศึกษาการเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดพะเยา โดยจำแนกตาม รายได้ต่อเดือน พบว่า นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดพะเยา ในด้านสิ่งที่ดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว (Attraction) ด้านความสะดวกในการเดินทางเข้าถึง (Accessibility) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกของแหล่งท่องเที่ยว (Amenities) ด้านการบริการที่พักแหล่งท่องเที่ยว (Accommodation) และด้านกิจกรรมทางการท่องเที่ยว (Activities) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.00 โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่น้อยกว่าหรือเท่ากับ 0.05 จึงสามารถสรุปได้ว่า การเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดพะเยา โดยจำแนกตาม รายได้ต่อเดือน ดังกล่าว ปฏิเสธสมมติฐานหลัก H_0 แต่ยอมรับสมมติฐานรอง H_1 กล่าว คือ รายได้ต่อเดือนที่แตกต่างกัน จะมีระดับความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดพะเยา แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 1.6

H_0 : ภูมิลำเนาที่แตกต่างกันจะมีระดับความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ ในจังหวัดพะเยา ไม่แตกต่างกัน

H_1 : ภูมิลำเนาที่แตกต่างกันจะมีระดับความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ ในจังหวัดพะเยา แตกต่างกัน

ตาราง 16 การเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดพะเยา (5As) โดยจำแนกตาม ภูมิลำเนา

ความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดพะเยา		SS	df	MS	F	p
ด้านสิ่งดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว (Attraction)	ระหว่างกลุ่ม	12.334	22	0.560	5.069	0.000*
	ภายในกลุ่ม	39.896	361	0.111		
	รวม	52.220	383			
ด้านความสะดวกในการเดินทางเข้าถึง (Accessibility)	ระหว่างกลุ่ม	6.099	22	0.277	1.625	0.039*
	ภายในกลุ่ม	61.606	361	0.171		
	รวม	67.705	383			
ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกของแหล่งท่องเที่ยว (Amenities)	ระหว่างกลุ่ม	7.355	22	0.334	1.504	0.069
	ภายในกลุ่ม	80.225	361	0.22		
	รวม	87.580	383			
ด้านการบริการที่พักแหล่งท่องเที่ยว (Accommodation)	ระหว่างกลุ่ม	13.427	22	0.610	2.766	0.000*
	ภายในกลุ่ม	79.649	361	0.221		
	รวม	93.076	383			
ด้านกิจกรรมทางการท่องเที่ยว (Activities)	ระหว่างกลุ่ม	16.074	22	0.731	5.559	0.000*
	ภายในกลุ่ม	47.444	361	0.131		
	รวม	63.518	383			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	7.613	22	0.346	6.309	0.000*
	ภายในกลุ่ม	19.801	361	0.055		
	รวม	27.414	383			

* $p \leq .05$

จากตาราง 16 ผลการศึกษาการเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดพะเยา โดยจำแนกตาม ภูมิภาค พบว่า นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดพะเยา ในด้านสิ่งที่ดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว (Attraction) ด้านความสะดวกในการเดินทางเข้าถึง (Accessibility) ด้านการบริการที่พักแหล่งท่องเที่ยว (Accommodation) และด้านกิจกรรมทางการท่องเที่ยว (Activities) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.00 โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่น้อยกว่าหรือเท่ากับ 0.05 จึงสามารถสรุปได้ว่า การเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดพะเยา โดยจำแนกตาม ภูมิภาค ดังกล่าว ปฏิเสธสมมติฐานหลัก H_0 แต่ยอมรับสมมติฐานรอง H_1 กล่าวคือ ภูมิภาคที่แตกต่างกันจะมีระดับความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ ในจังหวัดพะเยา แตกต่างกัน

และนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุมีความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดพะเยา ในด้านสิ่งอำนวยความสะดวกของแหล่งท่องเที่ยว (Amenities) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.069 โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่มากกว่า 0.05 จึงสามารถสรุปได้ว่า ความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดพะเยา โดยจำแนกตาม ภูมิภาค ดังกล่าว ยอมรับสมมติฐานหลัก H_0 แต่ปฏิเสธสมมติฐานรอง H_1 กล่าวคือ รูปแบบการเดินทางท่องเที่ยวที่แตกต่างกันจะมีระดับความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ ในจังหวัดพะเยา ในด้านสิ่งอำนวยความสะดวกของแหล่งท่องเที่ยว (Amenities) ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 การเปรียบเทียบพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ต่อความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ ในจังหวัดพะเยา

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 2.1

H_0 : วัตถุประสงค์ที่เดินทางมาท่องเที่ยวที่แตกต่างกันจะมีระดับความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ ในจังหวัดพะเยา ไม่แตกต่างกัน

H_1 : วัตถุประสงค์ที่เดินทางมาท่องเที่ยวที่แตกต่างกันจะมีระดับความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ ในจังหวัดพะเยา แตกต่างกัน

ตาราง 17 การเปรียบเทียบพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ต่อความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ ในจังหวัดพะเยา โดยจำแนกตาม วัตถุประสงค์ที่เดินทางมาท่องเที่ยว

ความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ ในจังหวัดพะเยา		SS	df	MS	F	p
ด้านสิ่งที่ดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว (Attraction)	ระหว่างกลุ่ม	13.600	2	6.800	86.867	0.000*
	ภายในกลุ่ม	14.326	183	0.078		
	รวม	27.926	185			
ด้านความสะดวกในการเดินทางเข้าถึง (Accessibility)	ระหว่างกลุ่ม	28.279	2	14.139	196.091	0.000*
	ภายในกลุ่ม	13.062	183	0.071		
	รวม	41.341	185			
ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกของแหล่งท่องเที่ยว (Amenities)	ระหว่างกลุ่ม	0.877	2	0.438	1.239	0.292
	ภายในกลุ่ม	64.768	183	0.354		
	รวม	65.645	185			
ด้านการบริการที่พักแหล่งท่องเที่ยว (Accommodation)	ระหว่างกลุ่ม	7.887	2	3.944	13.593	0.000*
	ภายในกลุ่ม	53.091	183	0.290		
	รวม	60.978	185			
ด้านกิจกรรมทางการท่องเที่ยว (Activities)	ระหว่างกลุ่ม	9.265	2	4.632	31.435	0.000*
	ภายในกลุ่ม	26.967	183	0.147		
	รวม	36.232	185			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	6.174	4	1.543	27.540	0.000*
	ภายในกลุ่ม	21.241	379	0.056		
	รวม	27.414	383			

* $p \leq .05$

จากตาราง 17 ผลการศึกษาการเปรียบเทียบพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ต่อความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ ในจังหวัดพะเยา โดยจำแนกตามวัตถุประสงค์ที่เดินทางมาท่องเที่ยวพบว่า นักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุมีความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว

สำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ ในจังหวัดพะเยา ในด้านสิ่งที่ดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว (Attraction) ด้านความสะดวกในการเดินทางเข้าถึง (Accessibility) ด้านการบริการที่พัก แหล่งท่องเที่ยว (Accommodation) และด้านกิจกรรมทางการท่องเที่ยว (Activities) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.00 โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่น้อยกว่าหรือเท่ากับ 0.05 จึงสามารถสรุปได้ว่า พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ต่อความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ ในจังหวัดพะเยา ในด้านสิ่งที่ดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว (Attraction) ด้านความสะดวกในการเดินทางเข้าถึง (Accessibility) ด้านการบริการที่พักแหล่งท่องเที่ยว (Accommodation) และด้านกิจกรรมทางการท่องเที่ยว(Activities) โดยจำแนกตามวัตถุประสงค์ที่เดินทางมาท่องเที่ยว ปฏิเสธสมมติฐานหลัก H_0 แต่ยอมรับสมมติฐานรอง H_1 กล่าวคือ วัตถุประสงค์ที่เดินทางมาท่องเที่ยวที่แตกต่างกันจะมีระดับความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ ในจังหวัดพะเยา ด้านสิ่งที่ดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว (Attraction) ด้านความสะดวกในการเดินทางเข้าถึง (Accessibility) ด้านการบริการที่พักแหล่งท่องเที่ยว (Accommodation) และด้านกิจกรรมทางการท่องเที่ยว(Activities) แตกต่างกัน

และนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุมีความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ ในจังหวัดพะเยา ในด้านสิ่งอำนวยความสะดวกของแหล่งท่องเที่ยว (Amenities) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.292 โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่มากกว่า 0.05 จึงสามารถสรุปได้ว่า ความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับกลุ่มผู้สูงอายุ ในจังหวัดพะเยา โดยจำแนกตาม วัตถุประสงค์ที่เดินทางมาท่องเที่ยว ดังกล่าว ยอมรับสมมติฐานหลัก H_0 แต่ปฏิเสธสมมติฐานรอง H_1 กล่าวคือ วัตถุประสงค์ที่เดินทางมาท่องเที่ยวที่แตกต่างกันจะมีระดับความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ ในจังหวัดพะเยา ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกของแหล่งท่องเที่ยว (Amenities) ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2.2

H_0 : สิ่งจูงใจในการเดินทางท่องเที่ยวที่แตกต่างกันจะมีระดับความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ ในจังหวัดพะเยา ไม่แตกต่างกัน

H_1 : สิ่งจูงใจในการเดินทางท่องเที่ยวที่แตกต่างกันจะมีระดับความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ ในจังหวัดพะเยา แตกต่างกัน

ตาราง 18 การเปรียบเทียบพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ต่อความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ ในจังหวัดพะเยา โดยจำแนกตาม สิ่งจูงใจในการเดินทางท่องเที่ยว

ความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ ในจังหวัดพะเยา		SS	df	MS	F	p
ด้านสิ่งที่ดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว (Attraction)	ระหว่างกลุ่ม	9.424	1	9.424	93.723	0.000*
	ภายในกลุ่ม	18.502	184	0.101		
	รวม	27.926	185			
ด้านความสะดวกในการเดินทางเข้าถึง (Accessibility)	ระหว่างกลุ่ม	21.768	1	21.768	204.637	0.000*
	ภายในกลุ่ม	19.573	184	0.106		
	รวม	41.341	185			
ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกของแหล่งท่องเที่ยว (Amenities)	ระหว่างกลุ่ม	4.693	1	4.693	14.166	0.000*
	ภายในกลุ่ม	60.952	184	0.331		
	รวม	65.645	185			
ด้านการบริการที่พักแหล่งท่องเที่ยว (Accommodation)	ระหว่างกลุ่ม	0.740	1	0.740	2.260	0.134
	ภายในกลุ่ม	60.238	184	0.327		
	รวม	60.978	185			
ด้านกิจกรรมทางการท่องเที่ยว (Activities)	ระหว่างกลุ่ม	0.202	1	0.202	1.033	0.311
	ภายในกลุ่ม	36.029	184	0.196		
	รวม	36.232	185			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	3.353	4	0.838	13.203	0.000*
	ภายในกลุ่ม	24.062	379	0.063		
	รวม	27.414	383			

* $p \leq .05$

จากตาราง 18 ผลการศึกษาการเปรียบเทียบพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ต่อความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ ในจังหวัดพะเยา โดยจำแนกตาม สิ่งจูงใจในการเดินทางท่องเที่ยว พบว่า นักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุมีความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับ

นักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ ในจังหวัดพะเยา ในด้านสิ่งที่ดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว (Attraction) ด้านความสะดวกในการเดินทางเข้าถึง (Accessibility) และด้านสิ่งอำนวยความสะดวกของแหล่งท่องเที่ยว (Amenities) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.000 โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่น้อยกว่าหรือเท่ากับ 0.05 จึงสามารถสรุปได้ว่า พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา โดยจำแนกตามสิ่งจูงใจในการเดินทางท่องเที่ยว ปฏิเสธสมมติฐานหลัก H_0 แต่ยอมรับสมมติฐานรอง H_1 กล่าวคือ สิ่งจูงใจในการเดินทางท่องเที่ยว ที่แตกต่างกันจะมีระดับความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ ในจังหวัดพะเยา ด้านสิ่งที่ดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว (Attraction) ด้านความสะดวกในการเดินทางเข้าถึง (Accessibility) และด้านสิ่งอำนวยความสะดวกของแหล่งท่องเที่ยว (Amenities) แตกต่างกัน

นักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุมีความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ ในจังหวัดพะเยา ในด้านการบริการที่พักแหล่งท่องเที่ยว (Accommodation) และด้านกิจกรรมทางการท่องเที่ยว (Activities) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.143 และ 0.311 ตามลำดับ โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่มากกว่า 0.05 จึงสามารถสรุปได้ว่า ความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ ในจังหวัดพะเยา โดยจำแนกตาม สิ่งจูงใจในการเดินทางท่องเที่ยว ดังกล่าว ยอมรับสมมติฐานหลัก H_0 แต่ปฏิเสธสมมติฐานรอง H_1 กล่าวคือ สิ่งจูงใจในการเดินทางท่องเที่ยว ที่แตกต่างกันจะมีระดับความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ ในจังหวัดพะเยา ด้านการบริการที่พักแหล่งท่องเที่ยว (Accommodation) และด้านกิจกรรมทางการท่องเที่ยว (Activities) ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2.3

H_0 : ประเภทของแหล่งท่องเที่ยวที่สนใจที่แตกต่างกันจะมีระดับความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ ในจังหวัดพะเยา ไม่แตกต่างกัน

H_1 : ประเภทของแหล่งท่องเที่ยวที่สนใจที่แตกต่างกันจะมีระดับความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ ในจังหวัดพะเยา แตกต่างกัน

ตาราง 19 การเปรียบเทียบพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ต่อความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ ในจังหวัดพะเยา โดยจำแนกตาม ประเภทของแหล่งท่องเที่ยวที่สนใจ

ความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่ง ท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ ในจังหวัดพะเยา		SS	df	MS	F	p
ด้านสิ่งที่ดึงดูดใจของ แหล่งท่องเที่ยว (Attraction)	ระหว่างกลุ่ม	5.184	2	2.592	20.857	0.000*
	ภายในกลุ่ม	22.742	183	0.124		
	รวม	27.926	185			
ด้านความสะดวกในการ เดินทางเข้าถึง (Accessibility)	ระหว่างกลุ่ม	20.633	2	10.317	91.168	0.000*
	ภายในกลุ่ม	20.708	183	0.113		
	รวม	41.341	185			
ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ของแหล่ง ท่องเที่ยว (Amenities)	ระหว่างกลุ่ม	4.330	2	2.165	6.461	0.002*
	ภายในกลุ่ม	61.315	183	0.335		
	รวม	65.645	185			
ด้านการบริการที่พักแหล่ง ท่องเที่ยว (Accommodation)	ระหว่างกลุ่ม	4.418	2	2.209	7.147	0.001*
	ภายในกลุ่ม	56.560	183	0.309		
	รวม	60.978	185			
ด้านกิจกรรมทางการ ท่องเที่ยว (Activities)	ระหว่างกลุ่ม	2.241	2	1.121	6.034	0.003*
	ภายในกลุ่ม	33.990	183	0.186		
	รวม	36.232	185			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	7.998	4	1.999	39.027	0.000*
	ภายในกลุ่ม	19.417	379	0.051		
	รวม	27.414	383			

* $p \leq .05$

จากตาราง 19 ผลการศึกษาการเปรียบเทียบพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ต่อความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดพะเยา โดยจำแนกตาม ประเภทของแหล่งท่องเที่ยวที่สนใจ พบว่า ด้านสิ่งที่ดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว (Attraction) ด้านความสะดวกในการเดินทางเข้าถึง (Accessibility) ด้านการบริการที่พักแหล่งท่องเที่ยว(Accommodation) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

สะดวกของแหล่งท่องเที่ยว (Amenities) และด้านกิจกรรมทางการท่องเที่ยว (Activities) นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดพะเยา มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.000, 0.001, 0.002 และ 0.003 ตามลำดับ โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่น้อยกว่าหรือเท่ากับ 0.05 จึงสามารถสรุปได้ว่า พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา โดยจำแนกตามประเภทของแหล่งท่องเที่ยวที่สนใจ ปฏิเสธสมมติฐานหลัก H_0 แต่ยอมรับสมมติฐานรอง H_1 กล่าวคือ ประเภทของแหล่งท่องเที่ยวที่สนใจ ที่แตกต่างกันจะมีระดับความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ ในจังหวัดพะเยา แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2.4

H_0 : รูปแบบการเดินทางท่องเที่ยวที่แตกต่างกันจะมีระดับความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดพะเยา ไม่แตกต่างกัน

H_1 : รูปแบบการเดินทางท่องเที่ยวที่แตกต่างกันจะมีระดับความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดพะเยา แตกต่างกัน

ตาราง 20 การเปรียบเทียบพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ต่อความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ ในจังหวัดพะเยา โดยจำแนกตาม รูปแบบการเดินทางท่องเที่ยว

ความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ ในจังหวัดพะเยา		SS	df	MS	F	p
ด้านสิ่งดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว (Attraction)	ระหว่างกลุ่ม	3.793	2	1.897	14.383	0.000*
	ภายในกลุ่ม	24.133	183	0.132		
	รวม	27.926	185			
ด้านความสะดวกในการเดินทางเข้าถึง (Accessibility)	ระหว่างกลุ่ม	10.330	2	5.165	30.480	0.000*
	ภายในกลุ่ม	31.011	183	0.169		
	รวม	41.341	185			
ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกของแหล่งท่องเที่ยว (Amenities)	ระหว่างกลุ่ม	1.421	2	0.710	2.024	0.135*
	ภายในกลุ่ม	64.224	183	0.351		
	รวม	65.645	185			
ด้านการบริการที่พักแหล่งท่องเที่ยว (Accommodation)	ระหว่างกลุ่ม	3.725	2	1.863	5.954	0.003*
	ภายในกลุ่ม	57.253	183	0.313		
	รวม	60.978	185			

ตาราง 20 ต่อ

ความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่ง ท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ ใน จังหวัดพะเยา		SS	df	MS	F	p
ด้านกิจกรรมทางการ ท่องเที่ยว (Activities)	ระหว่างกลุ่ม	1.830	2	0.915	4.868	0.009*
	ภายในกลุ่ม	43.402	183	0.188		
	รวม	36.232	185			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	2.865	2	1.432	22.228	0.000*
	ภายในกลุ่ม	24.550	381	0.064		
	รวม	27.414	383			

* $p \leq .05$

จากตาราง 20 ผลการศึกษาการเปรียบเทียบพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ต่อความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว สำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ ในจังหวัดพะเยา โดยจำแนกตามรูปแบบการเดินทางท่องเที่ยว พบว่า นักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุมีความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว สำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ ในจังหวัดพะเยา ในด้านสิ่งที่ดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว (Attraction) ด้านความสะดวกในการเดินทางเข้าถึง (Accessibility) ด้านการบริการที่พักแหล่งท่องเที่ยว (Accommodation) และด้านกิจกรรมทางการท่องเที่ยว (Activities) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.000 ,0.003 และ 0.009 ตามลำดับ โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่น้อยกว่าหรือเท่ากับ 0.05 จึงสามารถสรุปได้ว่า พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ต่อความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ ในจังหวัดพะเยา ในด้านสิ่งที่ดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว (Attraction) ด้านความสะดวกในการเดินทางเข้าถึง (Accessibility) ด้านการบริการที่พักแหล่งท่องเที่ยว (Accommodation) และด้านกิจกรรมทางการท่องเที่ยว(Activities) โดยจำแนกตามรูปแบบการเดินทางท่องเที่ยว ปฏิเสธสมมติฐานหลัก H_0 แต่ยอมรับสมมติฐานรอง H_1 กล่าวคือ รูปแบบการเดินทางท่องเที่ยวที่แตกต่างกันจะมีระดับความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ ในจังหวัดพะเยา ในด้านสิ่งที่ดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว (Attraction) ด้านความสะดวกในการเดินทางเข้าถึง (Accessibility) ด้านการบริการที่พักแหล่งท่องเที่ยว (Accommodation) และด้านกิจกรรมทางการท่องเที่ยว(Activities) แตกต่างกันและนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุมีความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ ในจังหวัดพะเยา ในด้านสิ่งอำนวยความสะดวกของแหล่งท่องเที่ยว (Amenities) มีนัยสำคัญทางสถิติที่

ระดับ 0.135 โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่มากกว่า 0.05 จึงสามารถสรุปได้ว่า ความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ ในจังหวัดพะเยา โดยจำแนกตามรูปแบบการเดินทางท่องเที่ยว ดังกล่าว ยอมรับสมมติฐานหลัก H_0 แต่ปฏิเสธสมมติฐานรอง H_1 กล่าวคือ รูปแบบการเดินทางท่องเที่ยวที่แตกต่างกันจะมีระดับความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ ในจังหวัดพะเยา ในด้านสิ่งอำนวยความสะดวกของแหล่งท่องเที่ยว (Amenities) ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2.5

H_0 : จำนวนผู้ร่วมเดินทางที่แตกต่างกันจะมีระดับความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ ในจังหวัดพะเยา ไม่แตกต่างกัน

H_1 : จำนวนผู้ร่วมเดินทางที่แตกต่างกันจะมีระดับความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ ในจังหวัดพะเยา แตกต่างกัน

ตาราง 21 การเปรียบเทียบพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมืองจังหวัดพะเยา ต่อความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ ในจังหวัดพะเยา โดยจำแนกตาม จำนวนผู้ร่วมเดินทาง

ความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ ในจังหวัดพะเยา		SS	df	MS	F	p
ด้านสิ่งที่ดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว (Attraction)	ระหว่างกลุ่ม	4.452	1	4.452	34.892	0.000*
	ภายในกลุ่ม	23.475	184	0.128		
	รวม	27.926	185			
ด้านความสะดวกในการเดินทางเข้าถึง (Accessibility)	ระหว่างกลุ่ม	10.312	1	10.312	61.151	0.000*
	ภายในกลุ่ม	31.029	184	0.169		
	รวม	41.341	185			
ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกของแหล่งท่องเที่ยว (Amenities)	ระหว่างกลุ่ม	0.082	1	0.082	0.229	0.633
	ภายในกลุ่ม	65.563	184	0.356		
	รวม	65.645	185			

ตาราง 21 (ต่อ)

ความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของ แหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่ม ผู้สูงอายุ ในจังหวัดพะเยา		SS	df	MS	F	p
ด้านการบริการที่พัก แหล่งท่องเที่ยว (Accommodation)	ระหว่างกลุ่ม	0.023	1	0.023	0.069	0.793
	ภายในกลุ่ม	60.955	184	0.331		
	รวม	60.978	185			
ด้านกิจกรรมทางการ ท่องเที่ยว (Activities)	ระหว่างกลุ่ม	0.128	1	0.128	0.653	0.420
	ภายในกลุ่ม	36.104	184	0.196		
	รวม	36.232	185			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	1.176	3	0.392	5.679	0.001*
	ภายในกลุ่ม	26.238	380	0.069		
	รวม	27.414	383			

* $p \leq .05$

จากตาราง 21 ผลการศึกษาการเปรียบเทียบพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ต่อความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว สำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ ในจังหวัดพะเยา โดยจำแนกตามจำนวนผู้ร่วมเดินทาง พบว่า นักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุมีความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยว กลุ่มผู้สูงอายุ ในจังหวัดพะเยา ในด้านสิ่งที่ดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว (Attraction) และ ด้านความสะดวกในการเดินทางเข้าถึง (Accessibility) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.000

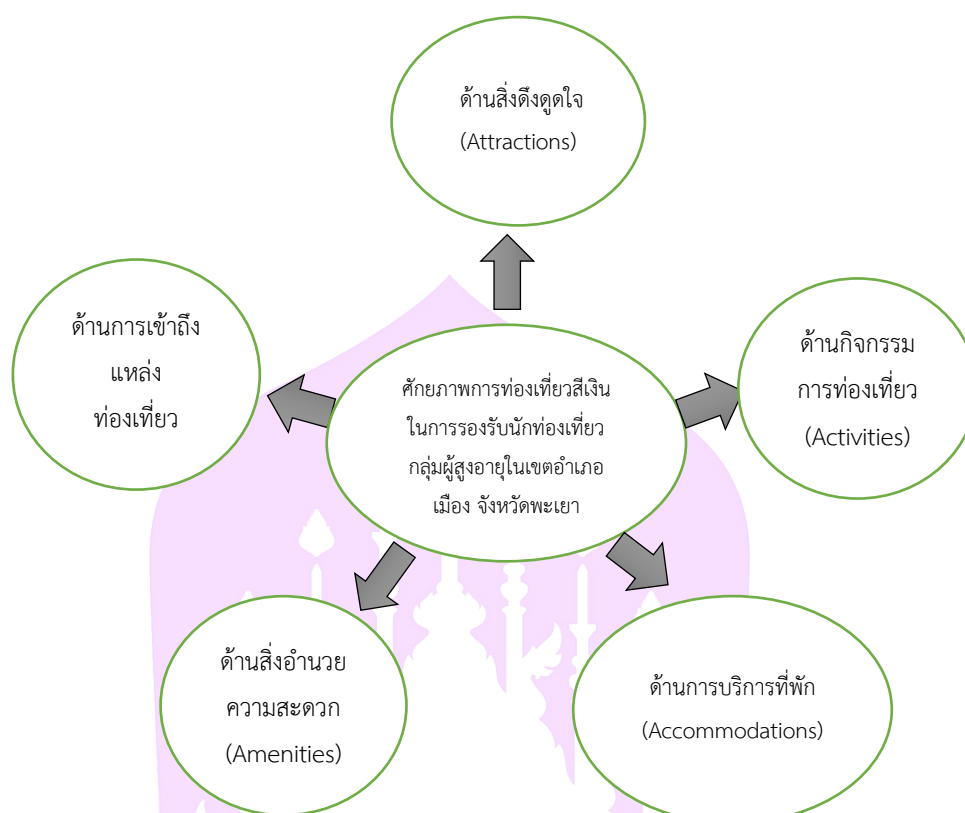
โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่น้อยกว่าหรือเท่ากับ 0.05 จึงสามารถสรุปได้ว่า พฤติกรรมของ นักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ต่อความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของ แหล่งท่องเที่ยวสำหรับกลุ่มผู้สูงอายุ ในจังหวัดพะเยา ในด้านสิ่งที่ดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว (Attraction) และด้านความสะดวกในการเดินทางเข้าถึง (Accessibility) โดยจำแนกตามจำนวน ผู้ร่วมเดินทาง ปฏิเสธสมมติฐานหลัก H_0 แต่ยอมรับสมมติฐานรอง H_1 กล่าวคือ จำนวนผู้ร่วมเดินทาง แตกต่างกันจะมีระดับความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยว กลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดพะเยา ด้านสิ่งที่ดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว (Attraction) และ ด้านความสะดวกในการเดินทางเข้าถึง (Accessibility) แตกต่างกัน

และนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุมีความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับ นักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ ในจังหวัดพะเยา ในด้านกิจกรรมทางการท่องเที่ยว (Activities)

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกของแหล่งท่องเที่ยว (Amenities) และด้านการบริการที่พักแหล่งท่องเที่ยว (Accommodation) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.420 0.633, และ 0.793 โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่มากกว่า 0.05 จึงสามารถสรุปได้ว่า ความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ ในจังหวัดพะเยา โดยจำแนกตามผู้ร่วมเดินทางดังกล่าว ยอมรับสมมติฐานหลัก H_0 แต่ปฏิเสธสมมติฐานรอง H_1 กล่าวคือ จำนวนผู้ร่วมเดินทางที่แตกต่างกันจะมีระดับความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ ในจังหวัดพะเยา ด้านกิจกรรมทางการท่องเที่ยว (Activities) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกของแหล่งท่องเที่ยว (Amenities) และด้านการบริการที่พักแหล่งท่องเที่ยว (Accommodation) ไม่แตกต่างกัน

วัตถุประสงค์ที่ 4 เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวสีเขียวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดพะเยา

เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสังเคราะห์นำเข้าข้อมูล การศึกษาวัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวในการรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ผลการศึกษาวัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา และวัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดพะเยา นำมาสรุปผลแนวทางการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวสีเขียวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดพะเยา และดำเนินการจัดประชุมกลุ่มย่อย (focus group) กับกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย กลุ่มบุคลากรภาครัฐที่เกี่ยวข้อง และกลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยว รวมจำนวน 9 คน เพื่อเสนอและหาข้อสรุปแนวทางการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวสีเขียวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดพะเยา ซึ่งสามารถสรุปเป็นแนวทางการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวสีเขียวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดพะเยา เพื่อเสนอต่อผู้ที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยว ดังนี้

ภาพ 8 ถอดบทเรียนศักยภาพการท่องเที่ยวสีเขียวในการรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

แนวทางการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวสีเขียวในการรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา เพื่อตอบสนองความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ ดังนี้

1. ด้านสิ่งดึงดูดใจ

ซึ่งมีรายละเอียดที่กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย กลุ่มบุคลากรภาครัฐที่เกี่ยวข้อง และกลุ่มผู้ประกอบการท่องเที่ยวควรนำไปพิจารณาดำเนินการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว ดังต่อไปนี้

1) จัดรูปแบบของการท่องเที่ยวให้เหมาะกับแหล่งทรัพยากร เช่น การท่องเที่ยวโดยชุมชน การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ มีกิจกรรมที่สามารถสร้างการรับรู้และความเข้าใจในวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่แตกต่าง การออกแบบเส้นทางท่องเที่ยวที่เหมาะสม ควรคำนึงถึงความปลอดภัย ระยะทาง และระยะเวลาที่เหมาะสมจัดให้มีช่วงเวลาพักที่เพียงพอ ลดความเร่งรีบในการเดินทาง กิจกรรมไม่ใช้แรงมาก เช่น ล่องเรือ ชมวิว ชมพิพิธภัณฑ์ หรืออบรมเชิงปฏิบัติการศิลปะ กิจกรรมเพื่อสุขภาพ เช่น โยคะ หรือสปาเพื่อการผ่อนคลาย เป็นต้น

2) แหล่งท่องเที่ยว มีสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน เช่น ทางเดินและทางลาด ควรมีพื้นผิวเรียบและกันลื่น พร้อมทางลาดสำหรับรถเข็น รวบรวมและที่นั่งพัก ติดตั้งราวจับตามจุดสำคัญ และมีที่นั่งพักเป็นระยะ ห้องน้ำสำหรับผู้สูงอายุ มีราวจับ พื้นกันลื่น และที่นั่งชักโครกสูงขึ้น ลิฟต์หรือบันไดเลื่อน กรณีที่มีหลายชั้นหรือระดับความสูงต่างกัน บริการจุดปฐมพยาบาล มีอุปกรณ์ปฐมพยาบาลพร้อมเจ้าหน้าที่ บริการให้ยืมอุปกรณ์ช่วยเดิน เช่น รถเข็น ไม้เท้า ทีมเจ้าหน้าที่ช่วยเหลือ คอยให้คำแนะนำและช่วยเหลือผู้สูงอายุ รถรับส่งที่รองรับผู้สูงอายุ มีที่นั่งสบาย พื้นต่ำขึ้นลงง่ายบริการให้เช่ารถเข็นหรือรถกอล์ฟสำหรับเดินทางภายในสถานที่ รวมไปถึงระบบแจ้งเตือนฉุกเฉิน เช่น ปุ่มกดขอความช่วยเหลือ หากเกิดเหตุฉุกเฉินจะทำให้ช่วยเหลือได้ทันเวลาที่

3) พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้และทักษะที่เหมาะสมสำหรับการให้บริการนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ การฝึกอบรมควรครอบคลุมทั้งด้านสุขภาพ การสื่อสาร และการอำนวยความสะดวก โดยมีความร่วมมือกับหน่วยงานด้านสุขภาพและการท่องเที่ยว เพื่อให้นักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุได้รับประสบการณ์ที่ดี มีความปลอดภัย และสามารถเข้าถึงการท่องเที่ยวได้อย่างสะดวกและมีคุณภาพ เช่น ศึกษาลักษณะทางกายภาพ สรีรวิทยา และพฤติกรรมของผู้สูงอายุ เช่น ข้อจำกัดด้านการเคลื่อนไหว ปัญหาทางสายตา การได้ยิน และสุขภาพโดยรวม ฝึกอบรมการปฐมพยาบาลเบื้องต้นที่เหมาะสมกับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ เช่น การช่วยเหลือกรณีหน้ามืด เป็นลม หกล้ม หรือภาวะฉุกเฉินอื่น ๆ เทคนิคการให้บริการและอำนวยความสะดวก การช่วยเหลือนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในด้านต่าง ๆ เช่น การให้คำแนะนำเรื่องเส้นทาง การใช้อุปกรณ์ช่วยเดินการจัดหาสถานที่พักผ่อน และการเตรียมอาหารที่เหมาะสม ฝึกอบรมเทคนิคการสื่อสารที่สุภาพเข้าใจง่าย และเป็นมิตร รวมถึงการให้ความช่วยเหลือทางด้านอารมณ์และจิตใจเพื่อให้นักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ รู้สึกปลอดภัยและได้รับประสบการณ์ที่ดีในการท่องเที่ยว

4) ส่งเสริมและพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน เพื่อส่งเสริมเป็นผลิตภัณฑ์สินค้าที่ระลึก นักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุมักมีกำลังซื้อและให้ความสำคัญกับคุณค่าของสินค้าและบริการ โดยเฉพาะสินค้าที่สะท้อนอัตลักษณ์ท้องถิ่นและมีประโยชน์ต่อสุขภาพ ดังนั้น การส่งเสริมและพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนให้เป็นสินค้าที่ระลึกที่เหมาะสมสำหรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ จึงเป็นแนวทางสำคัญในการยกระดับเศรษฐกิจของชุมชนและอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว โดยออกแบบผลิตภัณฑ์ให้เหมาะสมกับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ ใช้วัสดุที่เป็นมิตรต่อสุขภาพ เช่น ผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติ ปราศจากสารเคมีอันตราย พัฒนารรจภัณฑ์ที่ใช้งานง่าย ตัวหนังสืออ่านง่าย และมีขนาดที่จับถือสะดวก ใช้สีโทนอ่อนหรือสีธรรมชาติที่ให้ความรู้สึกอบอุ่นและผ่อนคลาย ส่งเสริมผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดี อาหารและเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพ เช่น ชาสมุนไพร ธัญพืชแปรรูป น้ำผึ้ง หรือเครื่องดื่มสมุนไพรที่ดีต่อสุขภาพ ผลิตภัณฑ์สมุนไพรและสปา เช่น น้ำมันนวดสมุนไพร ลูกประคบ สมุนไพรอบแห้ง หรือผลิตภัณฑ์ดูแลผิวจากธรรมชาติ เครื่องใช้ในชีวิตรประจำวัน เช่น หมอนสุขภาพ ผ้าทอมือจากเส้นใย

ธรรมชาติ หรือผลิตภัณฑ์จากไม้ไผ่ รวมไปถึงสร้างเรื่องราวและอัตลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ โดยเน้นการเล่าเรื่อง (Storytelling) เกี่ยวกับที่มาของผลิตภัณฑ์ วัสดุที่ใช้ และภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยว เช่น การจัดกิจกรรมเวิร์กช็อปให้ผู้สูงอายุได้ทดลองทำผลิตภัณฑ์ด้วยตนเอง

2. ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว

ซึ่งมีรายละเอียดที่กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย กลุ่มบุคลากรภาครัฐที่เกี่ยวข้อง และกลุ่มผู้ประกอบการท่องเที่ยวควรนำไปพิจารณาดำเนินการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวดังต่อไปนี้

1) การพัฒนาระบบขนส่งมวลชนเชิงบูรณาการ การออกแบบระบบขนส่งมวลชนที่มีประสิทธิภาพสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ จำเป็นต้องคำนึงถึงปัจจัยเชิงยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย การวางแผนเส้นทางการให้บริการที่ครอบคลุมและเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวสำคัญอย่างเป็นระบบ การจัดหายานพาหนะที่มีความเหมาะสมกับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ อาทิ รถโดยสารปรับอากาศที่มีพื้นที่นั่งกว้างขวาง มีราวจับ และทางขึ้น-ลงที่ราบเรียบ การกำหนดความถี่ของการให้บริการที่สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ การฝึกอบรมบุคลากรให้มีความเข้าใจและให้บริการด้วยความเอาใจใส่ต่อนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ

2) การปรับปรุงและจัดระเบียบโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคม การพัฒนาเส้นทางคมนาคมและระบบจราจรในแหล่งท่องเที่ยวต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบ ประกอบด้วย การปรับปรุงผิวจราจรให้มีความเรียบและปราศจากหลุมบ่อ เพื่อความปลอดภัยในการเดินทาง การออกแบบเส้นทางที่คำนึงถึงหลักสรีรศาสตร์และความต้องการของนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ การติดตั้งระบบสัญญาณจราจรและป้ายบอกทางที่มีความชัดเจน มีขนาดตัวอักษรใหญ่ และมีแสงสว่างเพียงพอการจัดทำเขตพื้นที่ลดความเร็วและเขตปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ การเพิ่มจุดพักระหว่างเส้นทางที่มีความสะดวกสบายและปลอดภัย

3) จัดทำป้ายสัญลักษณ์ ป้ายสื่อความหมาย สัญญาณไฟจราจรให้มีสภาพพร้อมใช้ตลอดเวลา มีความชัดเจน มีเสียงเตือน หรือมีเจ้าหน้าที่บริการตามจุด และหากแหล่งใดที่ยังไม่มีป้ายสัญลักษณ์หรือป้ายสื่อความหมาย ควรจัดหา หรือจัดให้มีเพิ่มเติมเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ

4) ใช้เทคโนโลยีเพื่อช่วยอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว เช่น การสืบค้นเส้นทางผ่านแอปพลิเคชันแผนที่ การอ่านป้ายสื่อความหมาย ข้อมูลภายในแหล่งท่องเที่ยว ช่วยให้นักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ สามารถวางแผนการเดินทางได้อย่างง่ายดายและมีประสิทธิภาพ

5) ปรับปรุง ข้อมูลข่าวสาร หรือการประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยวให้ทันเหตุการณ์ปัจจุบัน มีการปรับข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน

3. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

ซึ่งมีรายละเอียดที่กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย กลุ่มบุคลากรภาครัฐที่เกี่ยวข้อง และกลุ่มผู้ประกอบการท่องเที่ยวควรนำไปพิจารณาดำเนินการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวดังต่อไปนี้

1) การจัดสรรสิ่งอำนวยความสะดวกเชิงโครงสร้าง การออกแบบและติดตั้งสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวจำเป็นต้องคำนึงถึงความต้องการและข้อจำกัดทางกายภาพของนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ ประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ ทางลาดที่มีความลาดชันเหมาะสม และได้มาตรฐานความปลอดภัย รวบรวมที่มีความมั่นคงแข็งแรงและติดตั้งในตำแหน่งที่เอื้อต่อการเคลื่อนไหว บริการรถเข็นสำหรับผู้ที่มีข้อจำกัดในการเดินทาง พื้นที่พักคอยที่ออกแบบอย่างเป็นระบบ เก้าอี้ที่คำนึงถึงหลักสรีรศาสตร์และความสะดวกสบาย

2) การจัดการบริการทางการแพทย์ฉุกเฉิน การจัดให้มีจุดบริการทางการแพทย์ฉุกเฉินที่มีประสิทธิภาพประกอบด้วย อุปกรณ์กู้ชีพที่ทันสมัยและครบถ้วน เจ้าหน้าที่ผู้เชี่ยวชาญที่ผ่านการฝึกอบรมเฉพาะทาง การจัดวางตำแหน่งจุดบริการอย่างครอบคลุมและเข้าถึงได้ง่าย

3) การพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์และข้อมูลการท่องเที่ยว การออกแบบสื่อประชาสัมพันธ์ที่เป็นมิตรต่อนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ ประกอบด้วย การใช้ตัวอักษรขนาดใหญ่ และชัดเจนการออกแบบเอกสารที่อ่านง่ายและมีความต่อเนื่อง การกระจายสื่อตามแหล่งท่องเที่ยว ร้านอาหาร และสถานี่ขนส่งต่าง ๆ

4) การพัฒนาเทคโนโลยีสนับสนุนการท่องเที่ยว การนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาสนับสนุนประสบการณ์การท่องเที่ยว ประกอบด้วย แอปพลิเคชันนำทางที่มีระบบแนะนำเส้นทางอย่างละเอียด ระบบเสียงบรรยายสำหรับผู้มีข้อจำกัดทางการมองเห็น หูฟังแปลภาษาพร้อมระบบขยายเสียงสำหรับผู้มีปัญหาการได้ยิน

5) การจัดตั้งศูนย์บริการข้อมูลการท่องเที่ยว การจัดให้มีศูนย์บริการข้อมูลที่ครอบคลุมและมีประสิทธิภาพ การวางตำแหน่งศูนย์บริการตามแหล่งท่องเที่ยวหลัก การให้บริการข้อมูลข่าวสารอย่างครบถ้วน การมีเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์เพื่อให้บริการตอบข้อซักถาม

6) การบริการอุปกรณ์สนับสนุนและบุคลากร การจัดการบริการอุปกรณ์และบุคลากรเฉพาะทาง ประกอบด้วย บริการให้เช่าหรือยืมอุปกรณ์ช่วยเดิน เช่น ไม้เท้า รถเข็น การจัดเตรียมอุปกรณ์ช่วยฟังการฝึกอบรมไกด์เฉพาะทางที่มีความเชี่ยวชาญในการดูแลนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ

4. ด้านการบริการที่พัก

ซึ่งมีรายละเอียดที่กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย กลุ่มบุคลากรภาครัฐที่เกี่ยวข้อง และกลุ่มผู้ประกอบการท่องเที่ยวควรนำไปพิจารณาดำเนินการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวดังต่อไปนี้

1) การจัดทำแอปพลิเคชันสำหรับการจองห้องพักเพื่อให้นักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุสามารถเข้าถึงบริการจองที่พักได้อย่างสะดวก ควรมีการพัฒนาแอปพลิเคชันเฉพาะที่มีคุณสมบัติดังนี้ ใช้งานง่าย ไม่ซับซ้อนตัวอักษรขนาดใหญ่ เพิ่มขนาดตัวอักษรและสัญลักษณ์ให้มองเห็นได้ชัดเจน รองรับหลายแพลตฟอร์ม สามารถใช้งานได้ทั้งบนสมาร์ตโฟนและคอมพิวเตอร์ระบบการจองที่สะดวก ลดขั้นตอนที่ยุ่งยาก มีตัวเลือกการจองที่เข้าใจง่าย ฟังก์ชันพิเศษ มีตัวเลือกห้องพักที่รองรับความต้องการเฉพาะ เช่น ห้องพักที่มีทางลาดหรือราวจับ เป็นต้น

2) บริการสิ่งอำนวยความสะดวกภายในห้องพัก ที่พัควควรมีการปรับปรุงให้เหมาะสมกับการเข้าพักของนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ โดยคำนึงถึงความปลอดภัยและความสะดวกสบาย ดังนี้ ราวจับและทางลาด ติดตั้งราวจับในห้องน้ำ ทางเดิน และบริเวณที่มีระดับต่างกัน จุดพักคอยและที่นั่งพัก มีเก้าอี้พักภายในห้องและพื้นที่ส่วนกลาง แสงสว่างที่เพียงพอ ติดตั้งไฟส่องสว่างที่เหมาะสม โดยเฉพาะทางเดินและห้องน้ำ เตียงที่รองรับผู้สูงอายุ ความสูงของเตียงควรเหมาะสมเพื่อให้ลุกขึ้นได้ง่ายห้องน้ำที่ปลอดภัยพื้นกันลื่น มีที่จับ และระบบระบายน้ำที่ดี

3) บริการอาหารสุขภาพและกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ จัดเตรียมเมนูอาหารสุขภาพ อาหารที่เหมาะสมกับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ เช่น อาหารไขมันต่ำ น้ำตาลต่ำ และมีสารอาหารครบถ้วน ห้องอาหารที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ มีเก้าอี้ที่นั่งสบาย โต๊ะที่มีความสูงเหมาะสม และทางเดินที่กว้างขวาง กิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ เช่น ห้องออกกำลังกายที่มีอุปกรณ์ที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ กิจกรรมโยคะ นวดเพื่อสุขภาพ หรือสปาเพื่อการผ่อนคลาย เป็นต้น

4) บริการด้านการแพทย์ฉุกเฉินและอุปกรณ์ปฐมพยาบาล มีอุปกรณ์ปฐมพยาบาลเบื้องต้น เช่น เครื่องวัดความดันโลหิต เครื่องตรวจน้ำตาลในเลือด และยาสามัญประจำบ้าน เจ้าหน้าที่ดูแลสุขภาพ อาจมีพยาบาลหรือเจ้าหน้าที่ที่ได้รับการอบรมด้านปฐมพยาบาล ระบบแจ้งเตือนฉุกเฉิน ติดตั้งปุ่มกดฉุกเฉินในห้องพักและพื้นที่ส่วนกลาง สร้างเครือข่ายกับโรงพยาบาลใกล้เคียง เพื่อรองรับกรณีฉุกเฉินที่ต้องส่งตัวไปรักษา

5) การอบรมและพัฒนาบุคลากรด้านการให้บริการนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ อบรมความเข้าใจเกี่ยวกับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ ฝึกอบรมพนักงานเกี่ยวกับความต้องการและข้อจำกัดของนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ ฝึกอบรมการปฐมพยาบาลเบื้องต้น ให้นักงงานมีความรู้พื้นฐานในการช่วยเหลือกรณีฉุกเฉิน พัฒนาทักษะการสื่อสาร ฝึกให้พนักงานใช้ภาษาที่สุภาพ ชัดเจน และเข้าใจง่าย สร้างวัฒนธรรมการบริการที่เป็นมิตร ปลูกฝังแนวทางการให้บริการที่คำนึงถึงความปลอดภัยและความสะดวกสบายของนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ

5. ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว

ซึ่งมีรายละเอียดที่กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย กลุ่มบุคลากรภาครัฐที่เกี่ยวข้อง และกลุ่มผู้ประกอบการกิจการท่องเที่ยวควรนำไปพิจารณาดำเนินการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว ดังต่อไปนี้

- 1) จัดรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ เช่น การท่องเที่ยวโดยชุมชน การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ เป็นต้น
- 2) จัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพกายและสุขภาพจิตให้แก่นักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ เน้นความผ่อนคลายและเหมาะสมกับสภาพร่างกายของนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ เช่น การนวดเพื่อสุขภาพ ในแหล่งท่องเที่ยว จะช่วยให้นักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ สามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้โดยไม่เป็นภาระต่อร่างกาย และส่งเสริมสุขภาพจิตไปพร้อมกัน
- 3) มีกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ ได้ร่วมลงมือทำ เพื่อประสบการณ์ที่ดีทางการท่องเที่ยว เช่น การลงมือทำสินค้าที่ระลึก หรือการทำอาหารท้องถิ่น เพื่อเป็นการสร้างประสบการณ์การเรียนรู้และเชื่อมโยงกับวัฒนธรรมท้องถิ่น พร้อมทั้งส่งเสริมการเรียนรู้ และการเข้าถึงวัฒนธรรมในท้องถิ่นอย่างลึกซึ้ง
- 4) วางแผนจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงในเขตอำเภอเมืองที่เหมาะสมกับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ
- 5) ทำแผนกิจกรรม/ปฏิทินการท่องเที่ยว 12 เดือน เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์ข่าวสารด้านการท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ รับรู้ และเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย

ตาราง 22 เปรียบเทียบศักยภาพการท่องเที่ยวในการรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

ข้อมูลจากนักท่องเที่ยว		ข้อมูลจากผู้ให้สัมภาษณ์		แนวทางหรือแผนงานด้านการพัฒนา
ส่วนที่ 1 ด้านสิ่งดึงดูดใจ อยู่ในระดับมากที่สุด		ส่วนที่ 1 ด้านสิ่งดึงดูดใจ อยู่ในระดับมากที่สุด		แผนงานด้านการพัฒนาสิ่งดึงดูดใจ
ค่าเฉลี่ย 4.35	ค่าเฉลี่ย 4.53			
1. มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่โดดเด่น	1. มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่โดดเด่น	1. มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่โดดเด่น	1. จัดรูปแบบของการท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับแหล่งทรัพยากร เช่น การท่องเที่ยวโดยชุมชน การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ เป็นต้น	
ค่าเฉลี่ย 4.36	ค่าเฉลี่ย 4.66			
2. มีเทศกาลงานประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์	2. มีเทศกาลงานประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์	2. มีเทศกาลงานประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์	2.อบรม บุคลากรในแหล่งให้มีความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ และบริการด้านมัคคุเทศก์ท้องถิ่น	
ค่าเฉลี่ย 4.34	ค่าเฉลี่ย 4.77			
3. มีแหล่งโบราณสถาน/โบราณวัตถุที่สำคัญ	3. มีแหล่งโบราณสถาน/โบราณวัตถุที่สำคัญ	3. มีแหล่งโบราณสถาน/โบราณวัตถุที่สำคัญ	3.ส่งเสริมและพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน เพื่อส่งเสริมเป็นผลิตภัณฑ์สินค้าที่ระลึก	
ค่าเฉลี่ย 4.35	ค่าเฉลี่ย 4.33			
4. มีวัฒนธรรมวิถีชีวิตที่น่าสนใจ	4. มีวัฒนธรรมวิถีชีวิตที่น่าสนใจ	4. มีวัฒนธรรมวิถีชีวิตที่น่าสนใจ	ค่าเฉลี่ย 4.22	
5. แหล่งทรัพยากรท่องเที่ยวมีความอุดมสมบูรณ์	5. แหล่งทรัพยากรท่องเที่ยวมีความอุดมสมบูรณ์	5. แหล่งทรัพยากรท่องเที่ยวมีความอุดมสมบูรณ์	ค่าเฉลี่ย 4.66	
ค่าเฉลี่ย 4.38	ค่าเฉลี่ย 4.66			

ตาราง 22 (ต่อ)

ข้อมูลจากนักท่องเที่ยว		ข้อมูลจากผู้สัมภาษณ์	แนวทางหรือแผนงานด้านการพัฒนา
ส่วนที่ 2 ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว อยู่ใน		ส่วนที่ 2 ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว อยู่ใน	แผนงานด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว
ระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.18		ระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.51	
1. มีระบบขนส่งมวลชนที่สะดวก ปลอดภัย	ปลอดภัย	1. มีระบบขนส่งมวลชนที่สะดวก ปลอดภัย	1. จัดระบบขนส่งมวลชนเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่ม
ค่าเฉลี่ย 4.20		ค่าเฉลี่ย 3.00	ผู้สูงอายุ
2. มีเส้นทางในการเข้าถึงสะดวก ปลอดภัย	ปลอดภัย	2. มีเส้นทางในการเข้าถึงสะดวก ปลอดภัย	2. ปรับปรุงเส้นทางคมนาคม จัดระเบียบการจราจรในเขต
ค่าเฉลี่ย 4.19		ค่าเฉลี่ย 3.55	แหล่งท่องเที่ยว
3. ยานพาหนะทุกชนิดสามารถเข้าถึงได้		3. ยานพาหนะทุกชนิดสามารถเข้าถึงได้	3. จัดทำป้ายสัญลักษณ์ สัญญาณไฟจราจรให้ใช้ได้
ค่าเฉลี่ย 4.10		ค่าเฉลี่ย 3.11	ตลอดเวลา มีความชัดเจน มีเสียงเตือน หรือมีเจ้าหน้าที่
4. มีป้ายสัญลักษณ์ /ป้ายบอกทาง /	ป้ายบอกทาง /	4. มีป้ายสัญลักษณ์/ป้ายบอกทาง/ประชาสัมพันธ์/	บริการตามจุด
ประชาสัมพันธ์/สื่อความหมาย ค่าเฉลี่ย 4.28	สื่อความหมาย ค่าเฉลี่ย 3.88		
5. มีจุดบริการเพียงพอต่อจำนวนยานพาหนะของ		5. มีจุดบริการเพียงพอต่อจำนวนยานพาหนะของ	
นักท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.14	นักท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.00		

ตาราง 22 (ต่อ)

ข้อมูลจากนักท่องเที่ยว		ข้อมูลจากผู้สัมภาษณ์	แนวทางหรือแผนงานด้านการพัฒนา
ส่วนที่ 3 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.08	ส่วนที่ 3 ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.17	แผนงานด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว
1. มีระบบสาธารณูปโภคที่มีคุณภาพ (ไฟฟ้า ประปา) ค่าเฉลี่ย 4.37	1. มีระบบสาธารณูปโภคที่มีคุณภาพ (ไฟฟ้า ประปา) ค่าเฉลี่ย 4.32	1. จัดสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวให้เพียงพอต่อความต้องการ เช่น ทางลาด รว้าง บริการรถเข็น ที่พักคอย เก้าอี้ที่เหมาะสมกับสรีระ	1. จัดสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวให้เพียงพอต่อความต้องการ เช่น ทางลาด รว้าง บริการรถเข็น ที่พักคอย เก้าอี้ที่เหมาะสมกับสรีระ
2. มีระบบโทรคมนาคมที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพ ค่าเฉลี่ย 4.21	2. มีระบบโทรคมนาคมที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพ ค่าเฉลี่ย 4.44	2. จุดบริการแพทย์ฉุกเฉินพร้อมอุปกรณ์กู้ชีพ	2. จุดบริการแพทย์ฉุกเฉินพร้อมอุปกรณ์กู้ชีพ
3. มีระบบสาธารณูปโภคที่ได้มาตรฐานและเพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.03	3. มีระบบสาธารณูปโภคที่ได้มาตรฐานและเพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.55	3. จัดทำแผนที่ท่องเที่ยวตามแหล่งท่องเที่ยว และจัดทำเอกสารข้อมูลด้านการท่องเที่ยวไว้บริการตามแหล่งร้านอาหาร สถานีขนส่ง	3. จัดทำแผนที่ท่องเที่ยวตามแหล่งท่องเที่ยว และจัดทำเอกสารข้อมูลด้านการท่องเที่ยวไว้บริการตามแหล่งร้านอาหาร สถานีขนส่ง
4. มีศูนย์บริการนักท่องเที่ยว/ร้านค้าสวัสดิการ/ร้านจำหน่ายสินค้าที่ระลึก/ร้านอาหาร ค่าเฉลี่ย 3.90	4. มีศูนย์บริการนักท่องเที่ยว/ร้านค้าสวัสดิการ/ร้านจำหน่ายสินค้าที่ระลึก/ร้านอาหาร ค่าเฉลี่ย 3.88	4. จัดทำแอปพลิเคชันนำทาง หรือแนะนำเส้นทางท่องเที่ยวในเขตอำเภอเมือง	4. จัดทำแอปพลิเคชันนำทาง หรือแนะนำเส้นทางท่องเที่ยวในเขตอำเภอเมือง

ตาราง 22 (ต่อ)

ข้อมูลจากนักท่องเที่ยว		ข้อมูลจากผู้สัมภาษณ์	แนวทางหรือแผนงานด้านการพัฒนา
5. มีสิ่งอำนวยความสะดวกแก่ผู้สูงอายุ เช่น ทางเดินห้องน้ำ ที่พักคอย มีราวจับได้ ทางลาดที่เหมาะสมต่อการท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวล ค่าเฉลี่ย 3.91	5. มีสิ่งอำนวยความสะดวกแก่ผู้สูงอายุ เช่น ทางเดินห้องน้ำ ที่พักคอย มีราวจับได้ ทางลาดที่เหมาะสมต่อการท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวล ค่าเฉลี่ย 3.66		
ส่วนที่ 4 ด้านการบริการที่พัก อยู่ในระดับมาก	ส่วนที่ 4 ด้านการบริการที่พัก อยู่ในระดับมาก		แผนงานด้านการบริการที่พัก
ค่าเฉลี่ย 4.15	ค่าเฉลี่ย 4.44		
1. ที่พักมีความเพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 3.78	1. ที่พักมีความเพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.66		1. จัดทำแอปพลิเคชันเฉพาะสำหรับการจองห้องพัก
2. ที่พักมีความปลอดภัย/สะอาด/ถูก/สุภาพ/ได้มาตรฐาน ค่าเฉลี่ย 4.27	2. ที่พักมีความปลอดภัย/สะอาด/ถูก/สุภาพ/ได้มาตรฐาน ค่าเฉลี่ย 4.55		2. อบรมบุคลากรด้านการบริการนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ
3. ราคามีความเหมาะสม ค่าเฉลี่ย 4.23	3. ราคามีความเหมาะสม ค่าเฉลี่ย 4.55		
4. สะดวกต่อการจอง/การบริการดี ค่าเฉลี่ย 4.44	4. สะดวกต่อการจอง/การบริการดี ค่าเฉลี่ย 4.33		
5. มีสิ่งอำนวยความสะดวกแก่ผู้สูงอายุในที่พัก ค่าเฉลี่ย 4.02	5. มีสิ่งอำนวยความสะดวกแก่ผู้สูงอายุในที่พัก ค่าเฉลี่ย 4.11		

ตาราง 22 (ต่อ)

ข้อมูลจากนักท่องเที่ยว		ข้อมูลจากผู้ให้สัมภาษณ์	แนวทางหรือแผนงานด้านการพัฒนา
ส่วนที่ 5 ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.34	ส่วนที่ 5 ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.93		แผนงานด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว
1. มีกิจกรรมการท่องเที่ยวตลอดปี ค่าเฉลี่ย 4.16	1. มีกิจกรรมการท่องเที่ยวตลอดปี ค่าเฉลี่ย 4.33		1. จัดรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับกลุ่ม เช่น การท่องเที่ยวโดยชุมชน การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
2. กิจกรรมการท่องเที่ยวมีความหลากหลาย ค่าเฉลี่ย 4.23	2. กิจกรรมการท่องเที่ยวมีความหลากหลาย ค่าเฉลี่ย 4.33		2. จัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพกายและสุขภาพจิตให้นักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ เช่น การนวดเพื่อสุขภาพ
3. นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงกิจกรรมทางการท่องเที่ยวได้ง่าย ค่าเฉลี่ย 4.45	3. นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงกิจกรรมทางการท่องเที่ยวได้ง่าย ค่าเฉลี่ย 3.88		3. มีกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวได้ร่วมลงมือทำเพื่อประสบการณ์ที่ดีทางการท่องเที่ยว
4. มีกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุสามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้ ค่าเฉลี่ย 4.52	4. มีกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุสามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้ ค่าเฉลี่ย 3.55		4. วางแผนจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงในเขตอำเภอเมืองที่เหมาะสมกับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ
5. กิจกรรมมีความเหมาะสม และปลอดภัยต่อนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ ค่าเฉลี่ย 4.32	5. กิจกรรมมีความเหมาะสม และปลอดภัยต่อนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ ค่าเฉลี่ย 3.55		5. ทำแผนกิจกรรม/ปฏิบัติการท่องเที่ยว 12 เดือน และประชาสัมพันธ์

ตาราง 23 การวิเคราะห์ลักษณะทางประชากรศาสตร์ความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุใน จังหวัดพะเยา และลักษณะพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุที่เดินทางท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

ลักษณะประชากรศาสตร์		ลักษณะพฤติกรรม	ความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่ง ท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุใน จังหวัดพะเยา
1) เพศ		1) ด้านวัตถุประสงค์ที่เดินทางมาท่องเที่ยว	1) ด้านสิ่งดึงดูดใจ อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย
1.1 เพศหญิง ร้อยละ 54.95		1.1 เพื่อพักผ่อนหย่อนใจ ร้อยละ 25.52	4.35
1.2 เพศชาย ร้อยละ 39.84		1.2 เพื่อหลีกเลี่ยงสภาพแวดล้อมเดิม ๆ ร้อยละ 21.88	1.1 มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่โดดเด่น ค่าเฉลี่ย 4.36
1.3 ไม่ระบุเพศ (LGBTQ+) ร้อยละ 5.21		1.3 เพื่อศึกษาหาความรู้ ร้อยละ 18.49	1.2 มีเทศกาลงานประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์ ค่าเฉลี่ย 4.34
2) อายุ		1.4 เพื่อพบปะสิ่งใหม่/ประสบการณ์ใหม่ ร้อยละ 17.97	1.3 มีแหล่งโบราณสถาน/โบราณวัตถุที่สำคัญ ค่าเฉลี่ย 4.35
2.1 อายุระหว่าง 60-64 ปี ร้อยละ 55.73		1.5 เพื่อเยี่ยมเยียนญาติพี่น้อง ร้อยละ 16.15	1.4 มีวัฒนธรรมวิถีชีวิตที่น่าสนใจ ค่าเฉลี่ย 4.33
2.2 อายุระหว่าง 65-69 ปี ร้อยละ 29.69		2) ด้านสิ่งสนใจในการเดินทางท่องเที่ยว	1.5 แหล่งทรัพยากรท่องเที่ยวที่มีความอุดมสมบูรณ์ ค่าเฉลี่ย 4.38
2.3 อายุระหว่าง 70-74 ปี ร้อยละ 13.02		2.1 แหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจ ร้อยละ 42.97	2) ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.18
2.4 อายุ 75 ปีขึ้นไป ร้อยละ 1.56		2.2 กิจกรรมการท่องเที่ยวหลากหลาย น่าสนใจ ร้อยละ 31.25	
3) สถานภาพ			
3.1 สถานภาพสมรส ร้อยละ 95.31			
3.2 สถานภาพโสด ร้อยละ 4.69			

ตาราง 23 (ต่อ)

ลักษณะประชากรศาสตร์	ลักษณะพฤติกรรม	ความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดพะเยา
3.3 อื่น ๆ ร้อยละ 0.30	2.3 ที่พักสะดวกสบาย เพียงพอ ร้อยละ 17.19	2.1 มีระบบขนส่งมวลชนที่สะดวก ปลอดภัย ค่าเฉลี่ย
4) ระดับการศึกษา	2.4 สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว ร้อยละ 4.20	2.2 มีเส้นทางในการเข้าถึงสะดวก ปลอดภัย ค่าเฉลี่ย
4.1 มัธยมศึกษา/ ปวช. ร้อยละ 35.16	4.95	2.3 ยานพาหนะทุกชนิดสามารถเข้าถึงได้
4.2 ประถมศึกษา ร้อยละ 27.08	2.5 การคมนาคมสะดวก เข้าถึงง่าย ร้อยละ 3.65	2.4 มีป้ายสัญลักษณ์/ป้ายบอกทาง/ประชาสัมพันธ์
4.3 ปริญญาตรี ร้อยละ 26.04	3) ด้านประเภทของแหล่งท่องเที่ยวที่สนใจ	ค่าเฉลี่ย 4.10
4.4 อนุปริญา / ปวส. ร้อยละ 11.20	3.1 แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ร้อยละ 30.47	2.5 มีจุดบริการเพียงพอต่อจำนวนยานพาหนะของนักท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.14
4.5 ปริญญาโท / เอก ร้อยละ 0.52	3.2 ประวัติศาสตร์และโบราณคดี ร้อยละ 22.14	3) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก อยู่ในระดับมาก
5) รายได้	3.3 เทศกาล งานประเพณี ร้อยละ 21.09	ค่าเฉลี่ย 4.08
5.1 รายได้ระหว่าง 5,001 – 10,000 ร้อยละ 44.27	3.4 วิถีชีวิต ศิลปวัฒนธรรม ร้อยละ 18.49	3.1 มีระบบสาธารณูปโภคที่มีคุณภาพ (ไฟฟ้า ประปา) ค่าเฉลี่ย 4.37
5.2 รายได้ต่ำกว่า 5,000 ร้อยละ 28.39	3.5 การท่องเที่ยวเชิงอาหารและสุขภาพ ร้อยละ 7.81	3.2 มีระบบโทรคมนาคมที่ทันสมัยมีประสิทธิภาพ ค่าเฉลี่ย 4.21
5.3 รายได้ระหว่าง 10,001 – 15,000 ร้อยละ 22.92	4) ด้านรูปแบบการเดินทางท่องเที่ยว	
5.4 รายได้ระหว่าง 15,001- 20,000 ร้อยละ 2.60	4.1 ใช้รถยนต์ส่วนตัว ร้อยละ 80.47	
5.5 รายได้ระหว่าง 20,001 – 30,000 ร้อยละ 1.30	4.2 ใช้บริการรถเช่าพร้อมคนขับ ร้อยละ 18.23	
5.6 รายได้มากกว่า 30,001 ร้อยละ 0.52	4.3 ใช้บริการรถเช่าเหมาขับเอง ร้อยละ 1.30	

ตาราง 23 (ต่อ)

ลักษณะประชากรศาสตร์		ลักษณะพฤติกรรม	ความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดพะเยา
6) ภูมิสำเนา		5) ด้านจำนวนผู้ร่วมเดินทาง	3.3 มีระบบสาธารณสุขที่ได้มาตรฐานและเพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.03
6.1 เชียงราย ร้อยละ 74.00		5.1 เดินทางกับครอบครัว มากที่สุด ร้อยละ 47.92	3.4 มีศูนย์บริการนักท่องเที่ยว/ร้านค้าสวัสดิการ/ร้านจำหน่ายสินค้าที่ระลึก/ร้านอาหาร ค่าเฉลี่ย 3.90
6.2 เชียงใหม่ ร้อยละ 6.51		5.2 เดินทางกับกลุ่มเพื่อน ร้อยละ 32.55	3.5 มีสิ่งอำนวยความสะดวกแก่ผู้สูงอายุ เช่น ทางเดิน
6.3 กรุงเทพฯ ร้อยละ 5.21		5.3 ใช้บริการบริษัทนำเที่ยว (Group Tour) ร้อยละ 17.19	การท่องเที่ยว มีราบันได ทางลาดที่เหมาะสมต่อการท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวล ค่าเฉลี่ย 3.91
6.4 แพร่ ร้อยละ 1.30		5.4 เดินทางกับคู่สมรส ร้อยละ 2.34	
6.5 ลำปาง และนครสวรรค์ ร้อยละ 1.04			
6.6 น่าน ประจวบคีรีขันธ์ นครนายก ขอนแก่น			
มุกดาหาร พิชญ์โลก พังงา และราชบุรี ร้อยละ 0.80			
6.7 ชลบุรี อุตรดิตถ์ พิจิตร ตาก ชัยนาท ชุมพร			
สุโขทัย เพชรบูรณ์ และลพบุรี ร้อยละ 0.50			
7) ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว			4) ด้านการบริหารที่พัก อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.15
มีค่าใช้จ่ายอยู่ที่เฉลี่ยคนละ 335.61 บาท			4.1 ที่พักมีความเพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 3.78
7.1 ด้านยานพาหนะ เฉลี่ยคนละ 848.18 บาท			4.2 ที่พักมีความปลอดภัย/สะอาด/ถูกสุขอนามัย/ได้มาตรฐาน ค่าเฉลี่ย 4.27
7.2 ด้านที่พัก เฉลี่ยคนละ 544.53 บาท 7.3			
7.3 ด้านร้านอาหาร เฉลี่ยคนละ 354.95 บาท			

ตาราง 23 (ต่อ)

ลักษณะประชากรศาสตร์	ลักษณะพฤติกรรม	ความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว สำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดพะเยา
7.4 ด้านของฝากของที่ระลึก เฉลี่ยคนละ 327.6 บาท		4.3 ราคามีความเหมาะสม ค่าเฉลี่ย 4.23
7.5 ด้านกิจกรรมท่องเที่ยว เฉลี่ยคนละ 278.39 บาท		4.4 สะดวกต่อการจอง/การบริการดี ค่าเฉลี่ย 4.44
7.6 ด้านค่าธรรมเนียมท่องเที่ยว เฉลี่ย จำนวน 195.83 บาท		4.5 มีสิ่งอำนวยความสะดวกแก่ผู้สูงอายุในที่พัก ค่าเฉลี่ย 4.02
7.7 ด้านบริการการท่องเที่ยว เฉลี่ย จำนวน 135.42 บาท		5) ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.34
		5.1 มีกิจกรรมการท่องเที่ยวตลอดปี ค่าเฉลี่ย 4.16
		5.2 กิจกรรมการท่องเที่ยวมีความหลากหลาย ค่าเฉลี่ย 4.23
		5.3 นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงกิจกรรมทางการ ท่องเที่ยวได้ง่าย ค่าเฉลี่ย 4.45
		5.4 มีกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุสามารถเข้า ร่วมกิจกรรมได้ ค่าเฉลี่ย 4.52
		5.5 กิจกรรมมีความเหมาะสม และปลอดภัยต่อ นักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ ค่าเฉลี่ย 4.32

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษา เรื่อง การพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวสีเขียวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ ในจังหวัดพะเยา เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methodology) ประกอบด้วย การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวในการรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจขององค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา และ
4. เพื่อเสนอแนะทางการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวสีเขียวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดพะเยา สามารถสรุปผลได้ดังต่อไปนี้

สรุปผล

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวในการรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

สรุปผลการศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวในการรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา โดยครอบคลุม 5 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านสิ่งดึงดูดใจ 2. ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว 3. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก 4. ด้านการบริการที่พัก 5. ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวพบว่า

1. ด้านสิ่งดึงดูดใจ การศึกษาเกี่ยวกับสิ่งดึงดูดใจในการท่องเที่ยวของจังหวัดพะเยาสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ ควรจัดการท่องเที่ยวในรูปแบบของการท่องเที่ยวให้เหมาะกับแหล่งทรัพยากร เช่น การท่องเที่ยวโดยชุมชน การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ เป็นต้น มีกิจกรรมที่สามารถสร้างการรับรู้ และความเข้าใจในวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่แตกต่าง การออกแบบเส้นทางท่องเที่ยวที่เหมาะสม ควรคำนึงถึงความปลอดภัย ระยะทาง และระยะเวลาที่เหมาะสมจัดให้มีช่วงเวลาพักที่เพียงพอ ลดความเร่งรีบในการเดินทาง กิจกรรมไม่ใช้แรงมาก เช่น ล่องเรือ ชมวิว ชมพิพิธภัณฑ์ หรืออบรมเชิงปฏิบัติการศิลปะ กิจกรรมเพื่อสุขภาพ เช่น โยคะหรือสปาเพื่อการผ่อนคลาย เป็นต้น ซึ่งมีความสอดคล้องกับการท่องเที่ยวสีเขียว เน้นการท่องเที่ยวที่เรียบง่ายและไม่เร่งรีบ เหมาะสำหรับผู้สูงอายุที่สามารถสัมผัสวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชุมชนได้อย่างเต็มที่ อีกทั้งยังมีข้อเสนอแนะให้พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ซึ่งจะช่วยเชื่อมโยงผู้สูงอายุกับอดีตและกระตุ้นความทรงจำ รวมถึงการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ซึ่งมอบประสบการณ์ในสภาพแวดล้อมที่เรียบง่ายและผ่อนคลาย สามารถแบ่งกลุ่มนักท่องเที่ยว ผู้สูงอายุออกเป็นสองกลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 นักท่องเที่ยวสูงอายุวัยต้น (อายุระหว่าง 60 - 69 ปี) ซึ่งมีความสามารถในการพึ่งพาตนเองและสามารถเข้าร่วมกิจกรรมที่ไม่ต้องใช้พลังงานมาก เช่น การเยี่ยมชมงานหัตถกรรมพื้นบ้านหรือการปั่นจักรยานชมวิถีชีวิตชุมชน และกลุ่มที่ 2 นักท่องเที่ยวสูงอายุวัยกลาง (อายุตั้งแต่ 70 ปีขึ้นไป) ซึ่งมีข้อจำกัดทางร่างกายและสุขภาพมากกว่า จึงต้องการกิจกรรมที่ใช้เวลาสั้นและไม่เร่งรีบ พร้อมกับการดูแลจากผู้ดูแลหรือบุตรหลาน การพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดพะเยาควรส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแลและรับผิดชอบร่วมกับภาครัฐและเอกชน เพื่อให้การท่องเที่ยวมีความต่อเนื่องและยั่งยืน โดยเน้นการท่องเที่ยวตลอดทั้งปีเพื่อขับเคลื่อนการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน

2. ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวควรเน้นการสำรวจและพัฒนาแนวทางการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดพะเยาที่สอดคล้องกับการท่องเที่ยวสี่เงิน สำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ โดยมีการปรับปรุงระบบการขนส่งมวลชนเนื่องจากปัจจุบัน จังหวัดพะเยายังขาดระบบขนส่งมวลชนที่มีประสิทธิภาพ เช่น รถบริการรอบเมือง หรือบริการรับ - ส่งจากสถานีขนส่งผู้โดยสารไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ซึ่งควรได้รับการพัฒนาเพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ แผนที่ท่องเที่ยวและข้อมูลการเดินทางแผนที่ท่องเที่ยวในปัจจุบันไม่เป็นปัจจุบัน และบางแห่งมีสภาพชำรุดเสียหาย ทำให้ไม่สามารถใช้ประโยชน์ได้ ดังนั้นควรมีการปรับปรุงแผนที่ให้ทันสมัยและสามารถใช้งานได้สะดวก การประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยว ข้อมูลข่าวสารและการประชาสัมพันธ์บางเว็บไซต์ยังไม่ได้รับการอัปเดต ทำให้ข้อมูลที่ได้รับไม่ตรงกับความจริง ซึ่งควรปรับปรุงเพื่อให้ข้อมูลการท่องเที่ยวมีความถูกต้องและทันสมัย การพัฒนาถนนหนทางและเส้นทางการคมนาคม ควรมีการจัดระเบียบการจราจรและออกแบบเส้นทางที่เหมาะสม เพื่อให้การเดินทางของนักท่องเที่ยวสะดวกและปลอดภัย รวมถึงป้ายสื่อความหมายต่าง ๆ ควรมีการดูแลรักษาป้ายสัญลักษณ์และป้ายสื่อความหมายในแหล่งท่องเที่ยวให้มีสภาพพร้อมใช้งานอยู่เสมอ และในบางแหล่งท่องเที่ยวที่ยังไม่มีป้าย ควรจัดให้มีการติดตั้งเพิ่มเติมเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้สูงอายุ ในการแบ่งกลุ่มนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุพบว่า กลุ่มนักท่องเที่ยวสูงอายุวัยต้น (อายุระหว่าง 60 - 69 ปี) สามารถพึ่งพาตนเองได้ดี โดยสามารถใช้ระบบขนส่งมวลชนและเทคโนโลยีดิจิทัลในการค้นหาข้อมูลท่องเที่ยวและเส้นทางได้ แต่ในทางตรงกันข้าม กลุ่มนักท่องเที่ยวสูงอายุวัยกลาง (อายุตั้งแต่ 70 ปีขึ้นไป) มักมีข้อจำกัดทางด้านร่างกายและสุขภาพมากกว่า จึงต้องการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกเพิ่มเติม เช่น การจัดบริการรถรับ - ส่งจากที่พักไปยังแหล่งท่องเที่ยว เส้นทางเดินที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ รวมถึงการใช้สื่อข้อมูลที่เหมาะสม และมีเจ้าหน้าที่ดูแลเพื่อความสะดวกและปลอดภัย การพัฒนาด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดพะเยาจะช่วยเสริมสร้างประสบการณ์การท่องเที่ยวที่ดีและยกระดับคุณภาพชีวิตของ

นักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ โดยส่งเสริมให้สามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวและมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ได้มากขึ้น

3. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก การศึกษาในประเด็นสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดพะเยา พบว่า การพัฒนาและจัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสมกับกลุ่มผู้สูงอายุถือเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยส่งเสริมประสบการณ์การท่องเที่ยวที่สะดวกและปลอดภัย โดยมีควมมีสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน จัดเตรียมทางเดินที่มีพื้นผิวเรียบ ราวจับ และจุดพักคอย เพื่อรองรับการเดินทางของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุที่มีความเสี่ยงต่อการลื่นล้มและเหนื่อยล้า นอกจากนี้ยังควรจัดตั้งจุดบริการปฐมพยาบาลและการเข้าถึงบริการฉุกเฉินในแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ เพื่อให้ความช่วยเหลือได้ทันเวลาที่ การใช้เทคโนโลยีเพื่ออำนวยความสะดวก แอปพลิเคชันสำหรับการจองบริการต่าง ๆ เช่น ห้องพักรถหรือรถเช่า รวมถึงแอปพลิเคชันที่แนะนำเส้นทางท่องเที่ยวจะช่วยให้ผู้สูงอายุสามารถวางแผนการท่องเที่ยวได้สะดวกขึ้น ลดระยะเวลาในการรอคอยหรือทำการจองสิ่งอำนวยความสะดวกเพิ่มเติมสำหรับกลุ่มผู้สูงอายุวัยกลางถึงวัยปลาย นักท่องเที่ยวกลุ่มนี้มักมีข้อจำกัดทางร่างกาย เช่น การเคลื่อนไหว การได้ยิน หรือการมองเห็น จึงจำเป็นต้องมีการจัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกเพิ่มเติม เช่น ห้องน้ำที่ออกแบบสำหรับผู้สูงอายุ ราวจับ ไฟส่องสว่างเพียงพอ บริการเจ้าหน้าที่ที่ได้รับการฝึกอบรมเฉพาะ รวมถึงอุปกรณ์ช่วยเดิน เช่น ไม้เท้า รถเข็น หรือบริการแปลภาษาสำหรับผู้ที่มีปัญหาด้านการได้ยิน การจัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกเหล่านี้จะช่วยให้ผู้สูงอายุสามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างสะดวกและปลอดภัย เพิ่มความมั่นใจในการเดินทางและยกระดับคุณภาพประสบการณ์การท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ

4. ด้านการบริการที่พัก การให้บริการที่พักในจังหวัดพะเยาสำหรับนักท่องเที่ยวสูงวัยควรให้ความสำคัญกับสิ่งอำนวยความสะดวกภายในที่พักเป็นลำดับแรก เพื่อให้เหมาะสมกับลักษณะทางกายภาพของผู้สูงอายุ โดยควรคำนึงถึงความสะดวกสบาย ความปลอดภัย และการเข้าถึงบริการต่าง ๆ อย่างทั่วถึง นอกจากนี้ ระบบการให้บริการและการจองห้องพักควรมีความเป็นมิตรกับผู้สูงอายุทั้งในรูปแบบออนไลน์และการจองผ่านโทรศัพท์ นักท่องเที่ยวสูงวัยสามารถแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มหลักได้แก่ กลุ่มนักท่องเที่ยวสูงอายุนวัยต้น (อายุระหว่าง 60 - 69 ปี) ที่พักรวมการออกแบบให้รองรับการเคลื่อนไหวของผู้สูงอายุ เช่น พื้นเรียบไม่มีขั้นต่างระดับ ทางเดินกว้าง เตียงนอนมีระดับความสูงที่เหมาะสม และห้องน้ำป้องกันการลื่นล้ม อีกทั้งควรมีสิ่งอำนวยความสะดวกที่สนับสนุนคุณภาพชีวิต เช่น ร้านอาหารที่มีเมนูเพื่อสุขภาพ ระบบรักษาความปลอดภัยตลอด 24 ชั่วโมง และอุปกรณ์ปฐมพยาบาล และกลุ่มนักท่องเที่ยวสูงอายุนวัยกลาง (อายุตั้งแต่ 70 ปีขึ้นไป) ที่พักรวมได้รับการออกแบบให้รองรับข้อจำกัดทางร่างกายและสุขภาพของผู้สูงอายุ โดยควรเป็นอาคารชั้นเดียวหรือมีลิฟต์ ทางเดินกว้างรองรับรถเข็น ห้องพักรวมพื้นที่กว้างขวาง เตียงนอนและห้องน้ำติดตั้งอุปกรณ์ช่วยพยุงตัว และควรมีระบบแจ้งเตือนฉุกเฉิน รวมถึงบริการเสริมด้านสุขภาพและสันทนาการ

เช่น โปรแกรมดูแลสุขภาพ บริการรถรับส่ง และการแนะนำเส้นทางท่องเที่ยวที่เหมาะสม ทั้งนี้ การพัฒนาที่พักให้เหมาะสมกับนักท่องเที่ยวสูงวัยจะช่วยส่งเสริมประสบการณ์การท่องเที่ยวที่ปลอดภัยและสะดวกสบาย ตลอดจนเพิ่มศักยภาพของจังหวัดพะเยาในการรองรับการท่องเที่ยวที่ปลอดภัยได้อย่างยั่งยืน

5. ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว กิจกรรมการท่องเที่ยวที่เหมาะสมสำหรับนักท่องเที่ยวสูงวัย ในจังหวัดพะเยาควรเน้นการส่งเสริมประสบการณ์เชิงวัฒนธรรมและการมีส่วนร่วมกับชุมชน เพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถสัมผัสวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น อีกทั้งต้องคำนึงถึงข้อจำกัดทางร่างกาย และสุขภาพของนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ โดยสามารถจำแนกออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มนักท่องเที่ยวสูงอายุวัยต้น (อายุระหว่าง 60 - 69 ปี) กลุ่มนี้มีสมรรถภาพทางกายที่ยังสามารถพึ่งพาตนเองได้และสามารถเข้าร่วมกิจกรรมที่ต้องการการเคลื่อนไหวในระดับปานกลาง โดยกิจกรรมที่เหมาะสม ได้แก่ การปั่นจักรยานเยี่ยมชมชุมชน เพื่อเสริมสร้างสุขภาพและการเรียนรู้วัฒนธรรม การเรียนรู้ การทอผ้าและการทำหัตถกรรมของชุมชน ซึ่งช่วยให้ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในกระบวนการสร้างสรรค์ งานฝีมือ การเก็บผลไม้ในสวนชุมชน ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้สูงอายุได้สัมผัสกับธรรมชาติและเรียนรู้ เกี่ยวกับการเกษตร การทำอาหารร่วมกับชุมชน เพื่อเรียนรู้วัฒนธรรมด้านอาหารและเสริมสร้าง ปฏิสัมพันธ์ทางสังคม กลุ่มนักท่องเที่ยวสูงอายุวัยกลาง (อายุตั้งแต่ 70 ปีขึ้นไป) กลุ่มนี้มีข้อจำกัด ทางกายภาพมากขึ้น จึงควรได้รับการอำนวยความสะดวกเป็นพิเศษระหว่างการเดินทางและ เข้าร่วมกิจกรรม โดยกิจกรรมที่เหมาะสม ได้แก่ การเยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยใช้ บริการรถราง เช่น วัดและพิพิธภัณฑ์ การเดินชมตลาดท้องถิ่นเพื่อสัมผัสวิถีชีวิตและเลือกซื้อสินค้า พื้นบ้าน การทำกิจกรรมวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ เช่น การทำขนมไทยหรือการทำเครื่องปั้นดินเผา ซึ่งช่วยกระตุ้นสมองและสร้างปฏิสัมพันธ์กับชุมชน การเข้าร่วมเทศกาลและประเพณีท้องถิ่น ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ไม่ต้องใช้พละกำลังมากและเปิดโอกาสให้ได้สัมผัสวัฒนธรรม การนั่งพักผ่อนในพื้นที่ ธรรมชาติหรือสวนสาธารณะ เพื่อเสริมสร้างสุขภาวะทางกายและจิตใจ กิจกรรมการท่องเที่ยวที่ ออกแบบมา เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวสูงวัยควรคำนึงถึงปัจจัยด้านความปลอดภัย ความสะดวกสบาย และการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม เพื่อลดความรู้สึกโดดเดี่ยว และ เสริมสร้างความรู้สึเป็นส่วนหนึ่งของสังคม อันจะนำไปสู่ประสบการณ์การท่องเที่ยวที่มีคุณค่าและ ยั่งยืนในระยะยาว

สรุปผลวัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

ผลการศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา มีดังนี้

1. ข้อมูลด้านประชากรศาสตร์ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็น เพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 54.95 มีช่วงอายุระหว่าง 60-64 ปี คิดเป็นร้อยละ 55 มีสถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 95.31 การศึกษา ในระดับมัธยมศึกษา/ ปวช. คิดเป็นร้อยละ 35.16 มีรายได้ต่อเดือนระหว่าง 5,001 – 10,000 คิดเป็นร้อยละ 44.27 ภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดเชียงราย คิดเป็นร้อยละ 74.00 ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว มีค่าใช้จ่ายอยู่ที่เฉลี่ยคนละ 335.61 บาท มีค่าใช้จ่าย ด้านยานพาหนะมากที่สุด เฉลี่ยคนละ 848.18 บาท

2. ผลการศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

ด้านวัตถุประสงค์ที่เดินทางมาท่องเที่ยว พบว่า โดยส่วนใหญ่ มีวัตถุประสงค์ในการเดินทาง เพื่อพักผ่อนหย่อนใจ คิดเป็นร้อยละ 25.52 ด้านสิ่งจูงใจในการเดินทางท่องเที่ยว พบว่า กลุ่มตัวอย่าง โดยส่วนใหญ่ ให้ความสนใจในด้านแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจ คิดเป็นร้อยละ 42.97 ด้านประเภทของแหล่งท่องเที่ยวที่สนใจ พบว่า โดยส่วนใหญ่ให้ความสนใจแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ คิดเป็นร้อยละ 30.47 ด้านรูปแบบการเดินทางท่องเที่ยว พบว่า โดยส่วนใหญ่เดินทางโดยใช้รถยนต์ส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 80.47 ด้านจำนวนผู้ร่วมเดินทาง โดยส่วนใหญ่เดินทางกับครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 47.92

สรุปผลวัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว สำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา พบว่า โดยภาพรวมมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.22, S.D. = 0.26) โดยเรียงลำดับความพึงพอใจจากด้านที่มากไปหาน้อย ดังนี้

1. ด้านสิ่งดึงดูดใจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.35, S.D. = 0.36) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า แหล่งทรัพยากรท่องเที่ยวมีความอุดมสมบูรณ์ เป็นอันดับแรก รองลงมาคือ มีแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติที่โดดเด่น มีแหล่งโบราณสถาน/โบราณวัตถุที่สำคัญ มีเทศกาลงานประเพณี ที่เป็นเอกลักษณ์ และมีวัฒนธรรม วิถีชีวิตที่น่าสนใจ ตามลำดับ

2. ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.34, S.D. = 0.703) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุสามารถร่วมกิจกรรมได้ เป็นอันดับแรก รองลงมาคือ นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงกิจกรรมทางการท่องเที่ยวได้ง่าย กิจกรรมมี

ความเหมาะสมและปลอดภัยต่อนักท่องเที่ยวในกลุ่มผู้สูงอายุ กิจกรรมการท่องเที่ยวมีความหลากหลาย และมีกิจกรรมการท่องเที่ยวตลอดปี ตามลำดับ

3. ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{x}=4.18$, S.D.= 0.687) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีป้ายสัญลักษณ์ / ป้ายบอกทาง / ประชาสัมพันธ์ / สื่อความหมาย เป็นอันดับแรก รองลงมาคือ มีระบบขนส่งมวลชนที่สะดวก ปลอดภัย มีเส้นทางในการเข้าถึงสะดวก ปลอดภัย มีจุดบริการเพียงพอต่อจำนวนยานพาหนะของนักท่องเที่ยว และยานพาหนะทุกชนิด สามารถเข้าถึงได้ ตามลำดับ

4. ด้านการบริการที่พัก โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{x}=4.15$, S.D.=0.782) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า สะดวกต่อการจอง/การบริการดี เป็นอันดับแรก รองลงมาคือ ที่พักมีความปลอดภัย / สะอาด / ถูกสุขอนามัย / ได้มาตรฐาน ราคามีความเหมาะสมมีสิ่งอำนวยความสะดวกแก่ผู้สูงอายุในที่พัก และที่พักมีเพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว ตามลำดับ

5. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{x}=4.08$, S.D.=0.808) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีระบบสาธารณูปโภคที่มีคุณภาพ (ไฟฟ้า ประปา) เป็นอันดับแรก รองลงมาคือ มีระบบโทรคมนาคมที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพ มีระบบสาธารณสุขที่ได้มาตรฐานและเพียงพอต่อความต้องการ ของนักท่องเที่ยว มีสิ่งอำนวยความสะดวกแก่ผู้สูงอายุ เช่น ทางเดิน ห้องน้ำ ที่พัก คอย มีราวจับได้ ทางลาดที่เหมาะสมต่อการท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวล และมีศูนย์บริการ นักท่องเที่ยว / ร้านค้าสวัสดิการ / ร้านจำหน่ายสินค้าที่ระลึก / ร้านอาหาร ตามลำดับ

สรุปผลวัตถุประสงค์ที่ 4 เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวสีเขียวสำหรับ นักท่องเที่ยวในกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดพะเยา

จากการดำเนินการจัดประชุมกลุ่มย่อย (focus group) กับกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย กลุ่มบุคลากรภาครัฐที่เกี่ยวข้อง และกลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยว โดยการเสนอและหาข้อสรุปแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวสีเขียวสำหรับนักท่องเที่ยวในกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดพะเยา ซึ่งสามารถสรุปเป็นแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวสีเขียวสำหรับนักท่องเที่ยวในกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดพะเยา เพื่อเสนอต่อผู้ที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยว ดังนี้

แนวทางการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในการรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา เพื่อตอบสนองความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ

1. ด้านสิ่งดึงดูดใจ

1) จัดรูปแบบของการท่องเที่ยวให้เหมาะกับแหล่งทรัพยากร เช่น การท่องเที่ยวโดยชุมชน การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์มีกิจกรรมที่สามารถสร้างการรับรู้ และความเข้าใจในวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่แตกต่าง การออกแบบเส้นทางท่องเที่ยวที่เหมาะสม ควรคำนึงถึงความปลอดภัย ระยะทาง และระยะเวลาที่เหมาะสมจัดให้มีช่วงเวลาพักที่เพียงพอ ลดความเร่งรีบในการเดินทาง กิจกรรมไม่ใช้แรงมาก เช่น ล่องเรือ ชมวิว ชมพิพิธภัณฑ์ หรืออบรมเชิงปฏิบัติการศิลปะ กิจกรรมเพื่อสุขภาพ เช่น โยคะ หรือสปาเพื่อการผ่อนคลาย เป็นต้น

2) แหล่งท่องเที่ยว มีสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน เช่น ทางเดินและทางลาด ควรมีพื้นผิวเรียบและกันลื่น พร้อมทางลาดสำหรับรถเข็น รวบรวมและที่นั่งพัก ติดตั้งราวจับตามจุดสำคัญ และมีที่นั่งพักเป็นระยะ ห้องน้ำสำหรับผู้สูงอายุ มีราวจับ พื้นกันลื่น และที่นั่งชักโครกสูงขึ้น ลิฟต์หรือบันไดเลื่อน กรณีที่มีหลายชั้นหรือระดับความสูงต่างกัน บริการจุดปฐมพยาบาล มีอุปกรณ์ปฐมพยาบาลพร้อมเจ้าหน้าที่ บริการให้ยืมอุปกรณ์ช่วยเดิน เช่น รถเข็น ไม้เท้า ทีมเจ้าหน้าที่ช่วยเหลือ คอยให้คำแนะนำและช่วยเหลือผู้สูงอายุ รถรับส่งที่รองรับผู้สูงอายุ มีที่นั่งสบาย พื้นต่ำขึ้นลงง่ายบริการให้เช่ารถเข็น หรือรถกอล์ฟสำหรับเดินทางภายในสถานที่ รวมไปถึงระบบแจ้งเตือนฉุกเฉิน เช่น ปุ่มกดขอความช่วยเหลือ หากเกิดเหตุฉุกเฉินจะทำให้ช่วยเหลือได้ทันท่วงที

3) พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้และทักษะที่เหมาะสมสำหรับการให้บริการนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุการฝึกอบรมควรครอบคลุมทั้งด้านสุขภาพ การสื่อสาร และการอำนวยความสะดวก โดยมีความร่วมมือกับหน่วยงานด้านสุขภาพและการท่องเที่ยว เพื่อให้นักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุได้รับประสบการณ์ที่ดี มีความปลอดภัย และสามารถเข้าถึงการท่องเที่ยวได้อย่างสะดวกและมีคุณภาพ เช่น ศึกษาลักษณะทางกายภาพ สรีรวิทยา และพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ เช่น ข้อจำกัดด้านการเคลื่อนไหว ปัญหาทางสายตา การได้ยิน และสุขภาพโดยรวม ฝึกอบรมการปฐมพยาบาลเบื้องต้นที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ เช่น การช่วยเหลือกรณีหน้ามืด เป็นลม หกล้ม หรือภาวะฉุกเฉินอื่น ๆ เทคนิคการให้บริการและอำนวยความสะดวก การช่วยเหลือผู้สูงอายุในด้านต่าง ๆ เช่น การให้คำแนะนำเรื่องเส้นทาง การใช้อุปกรณ์ช่วยเดินการจัดหาสถานที่พักผ่อน และการเตรียมอาหารที่เหมาะสม ฝึกอบรมเทคนิคการสื่อสารที่สุภาพ เข้าใจง่าย และเป็นมิตร รวมถึงการให้ความช่วยเหลือทางด้านอารมณ์และจิตใจเพื่อให้นักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุรู้สึกปลอดภัยและได้รับประสบการณ์ที่ดีในการท่องเที่ยว

4) ส่งเสริมและพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน เพื่อส่งเสริมเป็นผลิตภัณฑ์สินค้าที่ระลึก นักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุมักมีกำลังซื้อและให้ความสำคัญกับคุณค่าของสินค้าและบริการ โดยเฉพาะสินค้าที่สะท้อนอัตลักษณ์ท้องถิ่นและมีประโยชน์ต่อสุขภาพ ดังนั้น การส่งเสริมและพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนให้เป็นสินค้าที่ระลึกที่เหมาะสมสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ จึงเป็นแนวทางสำคัญ ในการยกระดับเศรษฐกิจของชุมชนและอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว โดยออกแบบผลิตภัณฑ์ให้เหมาะสมกับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ วัสดุที่เป็นมิตรต่อสุขภาพ เช่น ผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติ ปราศจากสารเคมีอันตราย พัฒนาบรรจุภัณฑ์ที่ใช้งานง่าย ตัวหนังสืออ่านง่าย และมีขนาดที่จับถือสะดวก ใช้สีโทนอ่อนหรือสีธรรมชาติที่ให้ความรู้สึกอบอุ่นและผ่อนคลาย ส่งเสริมผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดี อาหารและเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพ เช่น ชาสมุนไพร ธัญพืชแปรรูป น้ำผึ้ง หรือเครื่องดื่มสมุนไพรที่ดีต่อสุขภาพ ผลิตภัณฑ์สมุนไพรและสปา เช่น น้ำมันนวดสมุนไพร ลูกประคบ สมุนไพรอบแห้ง หรือผลิตภัณฑ์ดูแลผิวจากธรรมชาติ เครื่องใช้ในชีวิตรประจำวัน เช่น หมอนสุขภาพ ผ้าทอมือจากเส้นใยธรรมชาติ หรือผลิตภัณฑ์จากไม้ไผ่ รวมไปถึงสร้างเรื่องราวและอัตลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ โดยเน้นการเล่าเรื่อง (Storytelling) เกี่ยวกับที่มาของผลิตภัณฑ์ วัสดุที่ใช้ และภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยว เช่น การจัดกิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการให้นักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุได้ทดลองทำผลิตภัณฑ์ด้วยตนเอง

2. ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว

1) การพัฒนาระบบขนส่งมวลชนเชิงบูรณาการ การออกแบบระบบขนส่งมวลชนที่มีประสิทธิภาพสำหรับนักท่องเที่ยวสูงอายุจำเป็นต้องคำนึงถึงปัจจัยเชิงยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย การวางแผนเส้นทางการให้บริการที่ครอบคลุมและเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวสำคัญอย่างเป็นระบบ การจัดหายานพาหนะที่มีความเหมาะสมกับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ อาทิ รถโดยสารปรับอากาศที่มีพื้นที่นั่งกว้างขวาง มีราวจับ และทางขึ้น-ลงที่ราบเรียบ การกำหนดความถี่ของการให้บริการที่สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ การฝึกอบรมบุคลากรให้มีความเข้าใจและให้บริการด้วยความเอาใจใส่นักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ

2) การปรับปรุงและจัดระเบียบโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคม การพัฒนาเส้นทางคมนาคมและระบบจราจรในแหล่งท่องเที่ยวต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบ ประกอบด้วย การปรับปรุงผิวจราจรให้มีความเรียบและปราศจากหลุมบ่อ เพื่อความปลอดภัยในการเดินทาง การออกแบบเส้นทางที่คำนึงถึงหลักสรีรศาสตร์และความต้องการของนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ การติดตั้งระบบสัญญาณจราจรและป้ายบอกทางที่มีความชัดเจน มีขนาดตัวอักษรใหญ่ และมีแสงสว่างเพียงพอการจัดทำเขตพื้นที่ลดความเร็วและเขตปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยว การเพิ่มจุดพักระหว่างเส้นทางที่มีความสะดวกสบายและปลอดภัย

3) จัดทำป้ายสัญลักษณ์ ป้ายสื่อความหมาย สัญญาณไฟจราจรให้มีสภาพพร้อมใช้ตลอดเวลา มีความชัดเจน มีเสียงเตือน หรือมีเจ้าหน้าที่บริการตามจุด และหากแหล่งใดที่ยังไม่มีป้ายสัญลักษณ์หรือป้ายสื่อความหมาย ควรจัดหา หรือจัดให้มีเพิ่มเติมเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ

4) ใช้เทคโนโลยีเพื่อช่วยอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว เช่น การสืบค้นเส้นทางผ่านแอปพลิเคชันแผนที่ การอ่านป้ายสื่อความหมาย ข้อมูลภายในแหล่งท่องเที่ยว ช่วยให้นักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุสามารถวางแผนการเดินทางได้อย่างง่ายดายและมีประสิทธิภาพ

5) ปรับปรุง ข้อมูลข่าวสาร หรือการประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยวให้ทันเหตุการณ์ปัจจุบัน มีการปรับข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน

3. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

1) การจัดสรรสิ่งอำนวยความสะดวกเชิงโครงสร้าง การออกแบบและติดตั้งสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวจำเป็นต้องคำนึงถึงความต้องการและข้อจำกัดทางกายภาพของนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ ประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ ทางลาดที่มีความลาดชันเหมาะสมและได้มาตรฐานความปลอดภัย รววจับที่มีความมั่นคงแข็งแรงและติดตั้งในตำแหน่งที่เอื้อต่อการเคลื่อนไหว บริการรถเข็นสำหรับผู้ที่มีข้อจำกัดในการเดินทาง พื้นที่พักคอยที่ออกแบบอย่างเป็นระบบ เก้าอี้ที่คำนึงถึงหลักสรีรศาสตร์และความสะดวกสบาย

2) การจัดการบริการทางการแพทย์ฉุกเฉิน การจัดให้มีจุดบริการทางการแพทย์ฉุกเฉินที่มีประสิทธิภาพประกอบด้วย อุปกรณ์กู้ชีพที่ทันสมัยและครบถ้วน เจ้าหน้าที่ผู้เชี่ยวชาญที่ผ่านการฝึกอบรมเฉพาะทาง การจัดวางตำแหน่งจุดบริการอย่างครอบคลุมและเข้าถึงได้ง่าย

3) การพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์และข้อมูลการท่องเที่ยว การออกแบบสื่อประชาสัมพันธ์ที่เป็นมิตรต่อนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ ประกอบด้วย การใช้ตัวอักษรขนาดใหญ่และชัดเจน การออกแบบเอกสารที่อ่านง่ายและมีความต่อเนื่อง การกระจายสื่อตามแหล่งท่องเที่ยว ร้านอาหาร และสถานี่ขนส่งต่าง ๆ

4) การพัฒนาเทคโนโลยีสนับสนุนการท่องเที่ยว การนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาสนับสนุนประสบการณ์การท่องเที่ยว ประกอบด้วย แอปพลิเคชันนำทางที่มีระบบแนะนำเส้นทางอย่างละเอียด ระบบเสียงบรรยายสำหรับผู้มีข้อจำกัดทางการมองเห็น หูฟังแปลภาษาพร้อมระบบขยายเสียงสำหรับผู้มีปัญหาการได้ยิน

5) การจัดตั้งศูนย์บริการข้อมูลการท่องเที่ยว การจัดให้มีศูนย์บริการข้อมูลที่ครอบคลุมและมีประสิทธิภาพ การวางตำแหน่งศูนย์บริการตามแหล่งท่องเที่ยวหลัก การให้บริการข้อมูลข่าวสารอย่างครบถ้วน การมีเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์เพื่อให้บริการตอบข้อซักถาม

6) การบริการอุปกรณ์สนับสนุนและบุคลากร การจัดบริการอุปกรณ์และบุคลากรเฉพาะทาง ประกอบด้วย บริการให้เช่าหรือยืมอุปกรณ์ช่วยเดิน เช่น ไม้เท้า รถเข็น การจัดเตรียมอุปกรณ์ช่วยฟังการฝึกอบรมไกด์เฉพาะทางที่มีความเชี่ยวชาญในการดูแลนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ

4. ด้านการบริการที่พัก

1) การจัดทำแอปพลิเคชันสำหรับการจองห้องพักเพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถเข้าถึงบริการจองที่พักได้อย่างสะดวก ควรมีการพัฒนาแอปพลิเคชันเฉพาะที่มีคุณสมบัติดังนี้ ใช้งานง่าย ไม่ซับซ้อน ตัวอักษรขนาดใหญ่ เพิ่มขนาดตัวอักษรและสัญลักษณ์ให้มองเห็นได้ชัดเจน รองรับหลายแพลตฟอร์มสามารถใช้งานได้ทั้งบนสมาร์ตโฟนและคอมพิวเตอร์ระบบการจองที่สะดวก ลดขั้นตอนที่ยุ่งยาก มีตัวเลือกการจองที่เข้าใจง่าย ฟังก์ชันพิเศษ มีตัวเลือกห้องพักที่รองรับความต้องการเฉพาะ เช่น ห้องพักที่มีทางลาดหรือราวจับ เป็นต้น

2) บริการสิ่งอำนวยความสะดวกภายในห้องพัก ที่พัควควรมีการปรับปรุงให้เหมาะสมกับการเข้าพักของนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ โดยคำนึงถึงความปลอดภัยและความสะดวกสบาย ดังนี้ ราวจับและทางลาด ติดตั้งราวจับในห้องน้ำ ทางเดิน และบริเวณที่มีระดับต่างกัน จุดพักคอยและที่นั่งพัก มีเก้าอี้พักภายในห้องและพื้นที่ส่วนกลาง แสงสว่างที่เพียงพอ ติดตั้งไฟส่องสว่างที่เหมาะสมโดยเฉพาะทางเดินและห้องน้ำ เตียงที่รองรับผู้สูงอายุ ความสูงของเตียงควรเหมาะสมเพื่อให้ลุกขึ้นได้ง่ายห้องน้ำที่ปลอดภัยพื้นกันลื่น มีที่จับ และระบบระบายน้ำที่ดี

3) บริการอาหารสุขภาพและกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ จัดเตรียมเมนูอาหารสุขภาพอาหารที่เหมาะสมกับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ เช่น อาหารไขมันต่ำ น้ำตาลต่ำ และมีสารอาหารครบถ้วน ห้องอาหารที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ มีเก้าอี้ที่นั่งสบาย โต๊ะที่มีความสูงเหมาะสม และทางเดินที่กว้างขวาง กิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ เช่น ห้องออกกำลังกายที่มีอุปกรณ์ที่เหมาะสมกับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ กิจกรรมโยคะ นวดเพื่อสุขภาพ หรือสปาเพื่อการผ่อนคลาย

4) บริการด้านการแพทย์ฉุกเฉินและอุปกรณ์ปฐมพยาบาล มีอุปกรณ์ปฐมพยาบาลเบื้องต้น เช่น เครื่องวัดความดันโลหิต เครื่องตรวจน้ำตาลในเลือด และยาสามัญประจำบ้าน เจ้าหน้าที่ดูแลสุขภาพ อาจมีพยาบาลหรือเจ้าหน้าที่ที่ได้รับการอบรมด้านปฐมพยาบาล ระบบแจ้งเตือนฉุกเฉิน ติดตั้งปุ่มกดฉุกเฉินในห้องพักและพื้นที่ส่วนกลาง สร้างเครือข่ายกับโรงพยาบาลใกล้เคียง เพื่อรองรับกรณีฉุกเฉินที่ต้องส่งตัวไปรักษา

5) การอบรมและพัฒนาบุคลากรด้านการให้บริการนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ อบรมความเข้าใจเกี่ยวกับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ ฝึกอบรมพนักงานเกี่ยวกับความต้องการและข้อจำกัดของนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ ฝึกอบรมการปฐมพยาบาลเบื้องต้น ให้นักงาามีความรู้พื้นฐานในการช่วยเหลือกรณีฉุกเฉิน พัฒนาทักษะการสื่อสาร ฝึกให้พนักงานใช้ภาษาที่สุภาพ ชัดเจน และ

เข้าใจง่าย สร้างวัฒนธรรมการบริการที่เป็นมิตร ปลุกฝังแนวความคิดการให้บริการที่คำนึงถึงความปลอดภัยและความสะดวกสบายของนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ

5. ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว

- 1) จัดรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับกลุ่ม เช่น การท่องเที่ยวโดยชุมชน การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ เป็นต้น
- 2) จัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพกายและสุขภาพจิตแก่นักท่องเที่ยว เน้นความผ่อนคลายและเหมาะสมกับสภาพร่างกายของนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ เช่น การนวดเพื่อสุขภาพในแหล่งท่องเที่ยว จะช่วยให้นักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุสามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้โดยไม่เป็นภาระต่อร่างกาย และส่งเสริมสุขภาพจิตไปพร้อมกัน
- 3) มีกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุได้ร่วมลงมือทำเพื่อประสบการณ์ที่ดีทางการท่องเที่ยว เช่น การลงมือทำสินค้าที่ระลึก หรือการทำอาหารท้องถิ่น เพื่อเป็นการสร้างประสบการณ์การเรียนรู้และเชื่อมโยงกับวัฒนธรรมท้องถิ่น พร้อมทั้งส่งเสริมการเรียนรู้และการเข้าถึงวัฒนธรรมในท้องถิ่นอย่างลึกซึ้ง
- 4) วางแผนจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงในเขตอำเภอเมืองที่เหมาะสมกับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ
- 5) ทำแผนกิจกรรม/ปฏิทินการท่องเที่ยว 12 เดือน เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์ข่าวสารด้านการท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุรับรู้ และเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย

อภิปรายผล

การศึกษาเรื่อง การพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวสีเขียวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ ในจังหวัดพะเยา สามารถอภิปรายผลการวิจัย ตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวในการรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

ศักยภาพการท่องเที่ยวในการรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา โดยใช้องค์ประกอบด้านการท่องเที่ยว 5As ซึ่งประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่

1. ด้านสิ่งดึงดูดใจ มีทรัพยากรท่องเที่ยวมีความอุดมสมบูรณ์ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่โดดเด่น มีวัฒนธรรม วิถีชีวิตที่น่าสนใจ มีวัฒนธรรม ประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์ และมีวิถีชีวิตชุมชนที่น่าสนใจ รวมไปถึงแหล่งศึกษาด้านประวัติศาสตร์และโบราณคดี อีกทั้งมีกิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่หลากหลาย เหมาะแก่การท่องเที่ยว และพักผ่อนของกลุ่มนักท่องเที่ยว สามารถดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวไปเยือน สอดคล้องกับ แสงรวี เกตุสุวรรณ (2563) ได้ทำการศึกษาเรื่อง องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในประเทศไทยของนักท่องเที่ยว

ชาวยุโรป กล่าวว่า องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวด้านสิ่งดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว ด้านที่พัก ในแหล่งท่องเที่ยว มีผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชาวยุโรป

2. ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว มีอาณาเขตติดต่อกับหลายจังหวัดในภาคเหนือมีความสะดวกในการเดินทาง มีระบบขนส่งมวลชนที่ปลอดภัย มีบริการรถโดยสารประจำทางจากเมืองหลัก หลากหลายเส้นทาง ยานพาหนะทุกชนิดสามารถเข้าถึงได้ ในส่วนของแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ส่วนใหญ่ มีจุดบริการเพียงพอต่อจำนวนยานพาหนะของนักท่องเที่ยวมีป้ายสัญลักษณ์ / ป้ายบอกทาง / ประชาสัมพันธ์ / สื่อความหมาย ตามแหล่งท่องเที่ยว และถนนสายหลักได้มีการจัดทำป้ายบอกทาง ป้ายสัญลักษณ์ ให้สามารถมองเห็นได้อย่างชัดเจนเพื่อความสะดวกในการเดินทางไปยัง แหล่งท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยว สอดคล้องกับ สุดาภรณ์ สมัครผล (2565) ได้ทำการศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดศรีสะเกษ กล่าวว่า ด้านความสามารถ ในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ควรปรับปรุงสภาพเส้นทางที่เอื้ออำนวยความสะดวกในการเดินทาง เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวมีป้ายบอกเส้นทางในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวให้ชัดเจน ควรปรับปรุงแก้ไข การคมนาคมและยกระดับขนส่งสาธารณะผลักดันให้เกิดนโยบายด้านการบริการรถโดยสาร รับ - ส่ง จากตัวเมืองถึงแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ เฉพาะช่วง เช่น ช่วงฤดูกาลท่องเที่ยว วันหยุดยาว เป็นต้น

3. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก มีระบบสาธารณูปโภคที่มีคุณภาพซึ่งมีการบริการที่มี คุณภาพ และเพียงพอต่อความต้องการของผู้ใช้บริการ การประชาสัมพันธ์ภาคที่ให้บริการน้ำที่สะอาด และเพียงพอต่อการบริโภค มีระบบโทรคมนาคมที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพ มีบริการระบบ โทรศัพท์เคลื่อนที่ระบบต่าง ๆ ในความเร็วระดับ 5G อีกทั้งมีระบบสาธารณสุขที่ได้มาตรฐานและ เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว มีศูนย์บริการข้อมูลนักท่องเที่ยว ให้บริการข้อมูลให้แก่ นักท่องเที่ยวและการนั่งรถรางเที่ยวรอบเมืองพะเยา ให้บริการทุกวันจันทร์ - ศุกร์ โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย ในการรับบริการ ส่วนของร้านค้าสวัสดิการ / ร้านจำหน่ายสินค้าที่ระลึก / ร้านอาหาร มีการจัดบริการไว้ในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ นักท่องเที่ยวสามารถใช้บริการและเข้าถึงได้ โดยสะดวก ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุ เช่น ทางเดิน ห้องน้ำ ที่พักคอย ตามแหล่ง ท่องเที่ยวในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา มีการจัดบริการทางลาด จุดพักคอยตามแหล่งท่องเที่ยว ห้องน้ำ หรือเก้าอี้ที่รองรับสรีระของผู้สูงอายุ สอดคล้องกับ อภิษญา บุญยัง และคณะ (2567) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในพื้นที่ ตำบลปลายพระยา อำเภอปลายพระยา จังหวัดกระบี่ กล่าวว่า แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในประเด็นสิ่งอำนวยความสะดวกควรมีการส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวล (Tourism for all) เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวทุกเพศทุกวัย ทุกสภาพร่างกาย ควรมีการจัดทำแผนข้อมูลสำคัญ นอกจากนี้ ควรมีการบริการห้องพัก รวมถึงร้านอาหารในพื้นที่ให้หลากหลายมากยิ่งขึ้น

4. ด้านการบริการที่พัก มีที่พักบริการที่พักสำหรับนักท่องเที่ยวหลากหลายรูปแบบ ความเพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว ทั้งนี้ที่พักแต่ละแห่งได้มีระบบและมาตรการในการดูแลรักษาความปลอดภัยที่ดี สะอาด ถูกสุขอนามัย ได้มาตรฐาน SHA+ ราคามีความเหมาะสมตามลักษณะการบริการ รวมไปถึงสะดวกต่อการจอง มีการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้กับการจองห้องพัก เพื่อเพิ่มความสะดวก และรวดเร็วต่อการจองทั้งยังเป็นการลดต้นทุนในการดำเนินงานของกิจการที่พัก ในส่วนของการบริการนั้น มีการคัดสรรพนักงานบริการที่มีคุณสมบัติเหมาะสมกับตำแหน่งมาทำการบริการให้แก่ลูกค้า ทำให้มีการบริการด้วยไมตรีจิตที่ดี (Service Mind) เกิดความประทับใจกับผู้รับบริการ มีบริการสิ่งอำนวยความสะดวกแก่ผู้สูงอายุในที่พัก เช่น ห้องน้ำ หรือพื้นที่ต่าง ๆ ในที่พักเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ สอดคล้องกับ สมพงษ์ อิศวโรยิบัติ (2565) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาศักยภาพที่พักอำเภอเชียงคาน เพื่อเสริมสร้างอารยธรรมริมฝั่งโขงที่ยั่งยืนในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน กล่าวว่า องค์ประกอบเชิงกลยุทธ์การพัฒนาศักยภาพที่พักในอำเภอเชียงคาน ประกอบด้วย พนักงานให้ความเอาใจใส่ ความสะอาดสบายของที่พัก กระบวนการให้บริการมีความหลากหลาย และบรรยากาศเหมาะกับการพักผ่อนมีเอกลักษณ์

5. ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว มีกิจกรรมการท่องเที่ยวตลอดปี กิจกรรมการท่องเที่ยวมีความหลากหลาย เช่น ประเพณีเวียนเทียนกลางน้ำ หนึ่งเดียวในโลก ณ วัดติโลกอาราม กว๊านพะเยา รวมไปถึงเทศกาล งานประเพณีต่าง ๆ อาทิเช่น ประเพณีแปดเป็ง งานบวงสรวงพ่อขุนงำเมือง และประเพณีตานข้าวใหม่ และในกิจการงานประเพณีต่าง ๆ นั้น นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงกิจกรรมทางการท่องเที่ยวได้ง่ายและสามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้ เช่น การทำอาหารของชุมชน (ปลาสามพะเยา) การเดินชมสกายวอล์ค ล่องเรือชมทัศนียภาพกว๊านพะเยา และไหว้พระวัดกลางน้ำหรือเวียนเทียนกลางน้ำ เป็นกิจกรรมมีความเหมาะสม และปลอดภัยต่อนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ ในแต่ละกิจกรรมมีเจ้าของพื้นที่ หรือผู้ดูแลรับผิดชอบ ให้บริการและอำนวยความสะดวกแก่กลุ่มนักท่องเที่ยวอย่างทั่วถึง สอดคล้องกับ สมเกียรติ แก้วเกาะสะบ้า และดวงฤดี อุทัยหอม (2566) ได้ทำการศึกษา เรื่อง การใช้โมเดลคุณภาพการบริการสำหรับผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์แบบ กล่าวว่า ผู้ประกอบการต้องออกแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพให้สอดคล้องกับพฤติกรรม ความต้องการ และลักษณะทางกายภาพของผู้สูงอายุ

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

1. ข้อมูลด้านประชากรศาสตร์ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็น เพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 54.95 มีช่วงอายุระหว่าง 60 - 64 ปี คิดเป็นร้อยละ 55 มีสถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 95.31 การศึกษา ในระดับมัธยมศึกษา/ ปวช. คิดเป็นร้อยละ 35.16 มีรายได้ต่อเดือนระหว่าง 5,001 – 10,000 คิดเป็นร้อยละ 44.27 ภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดเชียงราย คิดเป็นร้อยละ 74.00 ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวมีค่าใช้จ่ายอยู่ที่เฉลี่ยคนละ 335.61 บาท มีค่าใช้จ่าย ด้านยานพาหนะมากที่สุด เฉลี่ยคนละ 848.18 บาท สอดคล้องกับ สุพัตรา จันทนะศิริ และคณะ (2566) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจในการท่องเที่ยวของผู้สูงอายุจังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า 1) ด้านประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่าง มีอายุเฉลี่ย 65 ปี เป็นเพศหญิง มีรายได้ปานกลางถึงรายได้สูง แหล่งรายได้ที่ใช้ในการท่องเที่ยวคือ ทำงานประจำและบำนาญของรัฐบาล ด้านสุขภาพมีปัญหาเพียงเล็กน้อย เหตุผลที่ไปท่องเที่ยวคือต้องการพักผ่อน ด้านพฤติกรรมพบว่านักท่องเที่ยวสูงอายุเลือกสถานที่ท่องเที่ยวด้วยตนเองโดยใช้ข้อมูลจากเพื่อนและสื่อต่าง ๆ ในโซเชียลในการตัดสินใจ ส่วนใหญ่จะเดินทางไปกับครอบครัว

2. ผลการศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

ด้านวัตถุประสงค์ที่เดินทางมาท่องเที่ยว พบว่า โดยส่วนใหญ่ มีวัตถุประสงค์ในการเดินทาง เพื่อพักผ่อนหย่อนใจ คิดเป็นร้อยละ 25.52 สอดคล้องกับ ประภัสสร โสรมรรค และเมธัชวรินทร์ พลโยธี (2565) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวย่านประวัติศาสตร์อย่างยั่งยืนของห้าแยกน้ำพุ ตำบลหมากแข้ง อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี กล่าวว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์เดินทางท่องเที่ยวเพื่อการพักผ่อนวันหยุด มีผู้ร่วมเดินทางเป็นเพื่อน มียานพาหนะที่ใช้ในการเดินทางเป็นรถยนต์ส่วนตัว มีกิจกรรมที่ทำระหว่างการท่องเที่ยวเป็นการพักผ่อน และสอดคล้องกับ ธวัช พุ่มดารา และสุวิดา พุกษาภรณ์ (2565) ได้ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวคุณภาพสูงกลุ่มผู้สูงอายุ จังหวัดสมุทรสงคราม กล่าวว่า ส่วนใหญ่ผู้สูงอายุกลุ่มนี้มีวัตถุประสงค์การเดินทางท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนพักผ่อน รำกาย และการเดินทางท่องเที่ยวมักจะเดินทางร่วมกับ บุตรหลาน ญาติ พี่น้อง หรือคนในครอบครัว นิยมกิจกรรมที่ได้ชมธรรมชาติทัศนียภาพที่งดงาม ในทางประวัติศาสตร์ซึ่งการท่องเที่ยวจะมีบุตรหลาน ญาติ และคนในครอบครัวเป็นผู้ค้นหาข้อมูลและจัดการวางแผนการท่องเที่ยว รวมถึงสอดคล้องกับ ทินกร ดีบัณฑิต (2562) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยการเลือกที่พักของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ ในจังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษา พบว่า 1) ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 60 – 65 ปี สถานภาพสมรส การศึกษาระดับปริญญาตรี และประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว มีรายได้ประมาณ 20,001-25,000 บาท และเดินทางมาจากภาคกลางของประเทศไทย 2) ข้อมูลพฤติกรรมนักท่องเที่ยว มีความถี่ในการเดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่เดือนละ 1 ครั้ง มีวัตถุประสงค์ในการเดินทางเพื่อพักผ่อนและท่องเที่ยว

นิยมเดินทางโดยรถยนต์ส่วนตัว และเลือกพักที่พักรัชมรรค์โรงแรม มีระยะเวลาเข้าพักจำนวน 2 คืนและเลือกกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อนันทนาการ ตลอดจนนิยมเดินทางมาท่องเที่ยวเป็นครอบครัว

ด้านสิ่งจูงใจในการเดินทางท่องเที่ยว พบว่า กลุ่มตัวอย่างโดยส่วนใหญ่ ให้ความสนใจในด้านแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจ คิดเป็นร้อยละ 42.97 ด้านประเภทของแหล่งท่องเที่ยวที่สนใจ พบว่า โดยส่วนใหญ่ให้ความสนใจแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ คิดเป็นร้อยละ 30.47 สอดคล้องกับเตือนใจ จันทรมั่น (2562) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาองค์ประกอบการท่องเที่ยว 5 As ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอำเภอเมือง จังหวัดน่าน กล่าวว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการเดินทางเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ ให้ความสนใจในด้านแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจ ให้ความสนใจแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เดินทางโดยใช้รถยนต์ส่วนตัว และเดินทางกับครอบครัว ด้านรูปแบบการเดินทางท่องเที่ยว พบว่า โดยส่วนใหญ่เดินทางโดยใช้รถยนต์ส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 80.47 ด้านจำนวนผู้ร่วมเดินทาง โดยส่วนใหญ่เดินทางกับครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 47.92 สอดคล้องกับสุพัตรา จันทะศิริ และคณะ (2566) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจในการท่องเที่ยวของผู้สูงอายุ จังหวัดอุบลราชธานี กล่าวว่า ด้านพฤติกรรมนักท่องเที่ยวสูงอายุส่วนใหญ่จะเดินทางไปกับครอบครัวโดยรถยนต์ส่วนตัว

วัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

1. ด้านสิ่งดึงดูดใจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X}=4.35$, S.D.=0.36) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า แหล่งทรัพยากรท่องเที่ยวมีความอุดมสมบูรณ์ เป็นอันดับแรก รองลงมา คือ มีแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติที่โดดเด่น มีแหล่งโบราณสถาน/โบราณวัตถุที่สำคัญ มีเทศกาลงานประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์ และมีวัฒนธรรม วิถีชีวิตที่น่าสนใจ ตามลำดับ สอดคล้องกับ กิตติศักดิ์ กลิ่นหมื่นไวย และคณะ (2567) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ของศักยภาพองค์ประกอบ การท่องเที่ยวความพึงพอใจและพฤติกรรมนักท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจต่อศักยภาพองค์ประกอบ การท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยมีความพึงพอใจ ด้านแหล่งท่องเที่ยวมากที่สุด เนื่องมาจากอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่เป็นแหล่งมรดกโลกและอยู่ในเขตป่าอุดมสมบูรณ์ สวยงามและสภาพอากาศดีตลอดปี

2. ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X}=4.18$, S.D.= 0.687) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีป้ายสัญลักษณ์ / ป้ายบอกทาง / ประชาสัมพันธ์ / สื่อความหมาย เป็นอันดับแรก รองลงมาคือ มีระบบขนส่งมวลชนที่สะดวก ปลอดภัย มีเส้นทางในการเข้าถึงสะดวก

ปลอดภัย มีจุดบริการเพียงพอต่อจำนวนยานพาหนะของนักท่องเที่ยว และยานพาหนะทุกชนิดสามารถเข้าถึงได้ ตามลำดับ สอดคล้องกับ คัชพล จันทเพชร (2565) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การรับรู้คุณค่าองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อความพึงพอใจด้านพฤติกรรมและการบริโภคของนักท่องเที่ยวในจังหวัดสุโขทัย พบว่า ระดับการรับรู้คุณค่าองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว อยู่ในระดับเห็นด้วยปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.96 โดยจำแนกผู้ที่ตอบแบบสอบถามมีความเห็นด้วยระดับปานกลางจำนวน 2 ปัจจัย ได้แก่ 1) มีรถโดยสารสาธารณะให้บริการในการถึงแหล่งท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.85 และ 2) สภาพพื้นผิวการจราจรมีความสะดวกคล่องตัว ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.95 ตามลำดับ และมีระดับการเห็นด้วยมากจำนวน 2 ปัจจัย ได้แก่ 1) แหล่งท่องเที่ยวมีความปลอดภัยในการเดินทาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.02 และ 2) แหล่งท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงได้โดยง่ายมีป้ายบอกเส้นทางชัดเจน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 ตามลำดับ

3. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X}=4.08$, $S.D.=0.808$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีระบบสาธารณูปโภคที่มีคุณภาพ (ไฟฟ้า ประปา) เป็นอันดับแรก รองลงมาคือ มีระบบโทรคมนาคมที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพ มีระบบสาธารณสุขที่ได้มาตรฐานและเพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว มีสิ่งอำนวยความสะดวกแก่ผู้สูงอายุ เช่น ทางเดิน ห้องน้ำที่พักคอย มีราวบันได ทางลาดที่เหมาะสมต่อการท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวล และมีศูนย์บริการนักท่องเที่ยว/ร้านค้าสวัสดิการ/ร้านจำหน่ายสินค้าที่ระลึก/ร้านอาหาร ตามลำดับ สอดคล้องกับ สิริกานต์ ทองพูน (2564) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจที่มีต่อสิ่งอำนวยความสะดวกในโรงแรมของนักท่องเที่ยวสูงอายุ กรณีศึกษาโรงแรมในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า ผู้มาใช้บริการที่เป็นผู้สูงอายุมีความพึงพอใจในต่าง ๆ ได้แก่ ความพึงพอใจต่อป้ายแสดงสิ่งอำนวยความสะดวกอยู่ในระดับมากที่สุด ความพึงพอใจต่อการมีทางลาดและลิฟต์อยู่ในระดับมากที่สุด ความพึงพอใจที่มีต่อการมีบันไดอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุอยู่ในระดับมากที่สุด ความพึงพอใจที่จอดรถสำหรับผู้สูงอายุอยู่ในระดับมากที่สุด ความพึงพอใจที่มีต่อทางเข้าอาคาร ทางเดินระหว่างอาคาร และทางเชื่อมระหว่างอาคารสำหรับผู้สูงอายุ อยู่ในระดับมากที่สุด ความพึงพอใจต่อการมีประตูสำหรับผู้สูงอายุอยู่ในระดับมากที่สุด ความพึงพอใจที่มีต่อห้องสุขาสำหรับผู้สูงอายุอยู่ในระดับมากที่สุด และความพึงพอใจที่มีต่อการมีจุดบริการอื่นๆ สำหรับผู้สูงอายุอยู่ในระดับมากที่สุด แนวทางการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกในโรงแรมสำหรับผู้ให้บริการที่เป็นผู้สูงอายุ โรงแรมควรมีการแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่ามีการให้ความสำคัญกับสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุ เพื่อให้ผู้ใช้บริการมั่นใจว่าจะได้รับความสะดวกและความปลอดภัย รวมถึงโรงแรมควรมีการจัดฝึกอบรมให้กับพนักงาน เพิ่มทักษะให้มีความรู้ในเรื่องของการบริการด้านการช่วยเหลือผู้สูงอายุหรือผู้พิการที่ต้องการความช่วยเหลือ

4. ด้านการบริการที่พัก โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{x}=4.15$, S.D.=0.782)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า สะดวกต่อการจอง/การบริการดี เป็นอันดับแรก รองลงมาคือ ที่พักมีความปลอดภัย / สะอาด / ถูกสุขอนามัย / ได้มาตรฐาน ราคามีความเหมาะสม มีสิ่งอำนวยความสะดวกแก่ผู้สูงอายุในที่พัก และที่พักรับเพียงพอสอดคล้องความต้องการของนักท่องเที่ยว ตามลำดับ สอดคล้องกับ วิสสุตา หมั่นดี (2567) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวชุมชนบ้านผาหมี อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ผลการศึกษาพบว่า ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว ด้านที่พัก ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวชุมชนบ้านผาหมี อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงรายในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงจากน้อยไปหามาก ดังนี้ 1) ความสะอาดของที่พัก ค่าเฉลี่ย 4.48 2) ที่พักรับความสะดวกสบาย ค่าเฉลี่ย 4.44 3) มาตรการรักษาความปลอดภัยของที่พัก ค่าเฉลี่ย 4.21 4) มาตรการรักษาความปลอดภัยของที่พัก ค่าเฉลี่ย 3.82 และ 5) ที่พักได้รับการรับรองตามมาตรฐานจากหน่วยงานต่างๆ ค่าเฉลี่ย 3.65 ตามลำดับ

5. ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{x}=4.34$, S.D.=.703)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุสามารถร่วมกิจกรรมได้ เป็นอันดับแรก รองลงมาคือ นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงกิจกรรมทางการท่องเที่ยวได้ง่าย กิจกรรมมีความเหมาะสมและปลอดภัยต่อนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ กิจกรรมการท่องเที่ยวมีความหลากหลาย และมีกิจกรรมการท่องเที่ยวตลอดปี ตามลำดับ สอดคล้องกับ นันทพร ชี้อตรง และคณะ (2566) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยแรงจูงใจที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของผู้สูงอายุชาวไทยในการเข้าร่วมทำกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ : กรณีศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยแรงจูงใจในการเข้าร่วมทำกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทุกองค์ประกอบมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับความพึงพอใจของผู้สูงอายุชาวไทย โดยด้านความปลอดภัยในการทำกิจกรรม เป็นองค์ประกอบที่มีอิทธิพลมากที่สุดต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ รองลงมา คือ ด้านการให้บริการของสถานที่ทำกิจกรรม และด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในการทำกิจกรรม

แนวทางการพัฒนาส่งเสริมศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในการรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ได้แก่ 1) ด้านสิ่งดึงดูดใจ 2) ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว 3) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก 4) ด้านการบริการที่พัก และ 5) ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ด้านสิ่งดึงดูดใจ จัดรูปแบบของการท่องเที่ยวให้เหมาะกับแหล่งทรัพยากร เช่น การท่องเที่ยวโดยชุมชน การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ มีกิจกรรมที่สามารถสร้างการรับรู้ และความเข้าใจในวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่แตกต่าง

การออกแบบเส้นทางท่องเที่ยวที่เหมาะสม ควรคำนึงถึงความปลอดภัย ระยะทาง และระยะเวลาที่เหมาะสมจัดให้มีช่วงเวลาพักที่เพียงพอ ลดความเร่งรีบในการเดินทาง กิจกรรมไม่ใช่แรงมาก เช่น ล่องเรือ ชมวิว ชมพิพิธภัณฑ์ หรือเวิร์กช็อปศิลปะ กิจกรรมเพื่อสุขภาพ เช่น โยคะ หรือสปาผ่อนคลาย ทั้งยังมีสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน เช่น ทางเดินและทางลาด ควรมีพื้นผิวเรียบและกันลื่น พร้อมทางลาดสำหรับรถเข็น รวจับและที่นั่งพัก ติดตั้งราวจับตามจุดสำคัญ และมีที่นั่งพักเป็นระยะ ห้องน้ำสำหรับผู้สูงอายุ มีราวจับ พื้นกันลื่น และที่นั่งชักโครกสูงขึ้น ลิฟต์หรือบันไดเลื่อน กรณีที่มีหลายชั้นหรือระดับความสูงต่างกัน บริการจุดปฐมพยาบาล มีอุปกรณ์ปฐมพยาบาลพร้อมเจ้าหน้าที่ บริการให้ยืมอุปกรณ์ช่วยเดิน รถเข็น ไม่เก็บค่า ทีมเจ้าหน้าที่ช่วยเหลือ เช่น บริเวณกว้านพะเยา วัดศรีโคมคำ น้ำตกจำปาทอง บริการให้คำแนะนำและช่วยเหลือผู้สูงอายุ รถรับส่งที่รองรับผู้สูงอายุ มีที่นั่งสบาย พื้นต่ำขึ้นลงง่ายบริการให้เช่ารถเข็น หรือรถกอล์ฟสำหรับเดินทางภายในสถานที่ รวมไปถึงระบบแจ้งเตือนฉุกเฉิน มีปุ่มกดขอความช่วยเหลือ หากเกิดเหตุฉุกเฉินจะทำให้ช่วยเหลือได้ทันทั่วทั้งที่ เช่น ในห้องน้ำตามแหล่งท่องเที่ยว ดำเนินการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้และทักษะที่เหมาะสมสำหรับการให้บริการนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ ฝึกอบรมครอบคลุมทั้งด้านสุขภาพ การสื่อสาร และการอำนวยความสะดวก โดยมีความร่วมมือกับหน่วยงานด้านสุขภาพและการท่องเที่ยว เพื่อให้ผู้สูงอายุได้รับประสบการณ์ที่ดี มีความปลอดภัย และสามารถเข้าถึงการท่องเที่ยวได้อย่างสะดวกและมีคุณภาพ เช่น ศึกษาลักษณะทางกายภาพ สรีรวิทยา และพฤติกรรมของผู้สูงอายุ เช่น ข้อจำกัดด้านการเคลื่อนไหว ปัญหาทางสายตา การได้ยิน และสุขภาพโดยรวม ฝึกอบรมการปฐมพยาบาลเบื้องต้นที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ เช่น การช่วยเหลือกรณีหน้ามืด เป็นลม หกล้ม หรือภาวะฉุกเฉินอื่น ๆ เทคนิคการให้บริการและอำนวยความสะดวก การช่วยเหลือผู้สูงอายุในด้านต่าง ๆ เช่น การให้คำแนะนำเรื่องเส้นทาง การใช้อุปกรณ์ช่วยเดิน จัดหาสถานที่พักผ่อน และการเตรียมอาหารที่เหมาะสม ฝึกอบรมเทคนิคการสื่อสารที่สุภาพ เข้าใจง่าย และเป็นมิตร รวมถึงการให้ความช่วยเหลือทางด้านอารมณ์และจิตใจเพื่อให้ผู้สูงอายุรู้สึกปลอดภัยและได้รับประสบการณ์ที่ดี ในการท่องเที่ยว รวมถึงส่งเสริมและพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน เพื่อส่งเสริมเป็นผลิตภัณฑ์สินค้าที่ระลึก โดยเฉพาะสินค้าที่สะท้อนอัตลักษณ์ท้องถิ่นและมีประโยชน์ต่อสุขภาพ โดยออกแบบผลิตภัณฑ์ให้เหมาะสมกับผู้สูงอายุ ใช้วัสดุที่เป็นมิตรต่อสุขภาพ เช่น ผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติ ปราศจากสารเคมีอันตราย พัฒนาบรรจุภัณฑ์ที่ใช้งานง่าย ตัวหนังสืออ่านง่าย และมีขนาดที่จับถือสะดวก ใช้สีโทนอ่อนหรือสีธรรมชาติที่ให้ความรู้สึกอบอุ่นและผ่อนคลาย ส่งเสริมผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดี อาหารและเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพ เช่น ชาสมุนไพร ธัญพืชแปรรูป น้ำผึ้ง หรือเครื่องดื่มสมุนไพรที่ดีต่อสุขภาพ ผลิตภัณฑ์สมุนไพรและสปา เช่น น้ำมันนวดสมุนไพร ลูกประคบ สมุนไพรอบแห้ง หรือผลิตภัณฑ์ดูแลผิวจากธรรมชาติ เครื่องใช้ในชีวิตรประจำวัน เช่น หมอนสุขภาพ ผ้าทอมือจากเส้นใยธรรมชาติ หรือผลิตภัณฑ์จากไม้ไผ่ รวมไปถึงสร้างเรื่องราวและอัตลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ โดยเน้นการเล่าเรื่อง (Storytelling) เกี่ยวกับที่มาของผลิตภัณฑ์ วัสดุที่ใช้ และภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม ส่งเสริมการมีส่วนร่วม

ของนักท่องเที่ยว เช่น การจัดกิจกรรมเวิร์กช็อปให้ผู้สูงอายุได้ทดลองทำผลิตภัณฑ์ด้วยตนเอง สอดคล้องกับ เตือนใจ จันทน์หมื่น (2562) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาองค์ประกอบการท่องเที่ยว 5 As ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม อำเภอเมือง จังหวัดน่าน ผลการศึกษา พบว่า การศึกษาองค์ประกอบทางการท่องเที่ยว 5 As ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม อำเภอเมือง จังหวัดน่าน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดซึ่งตัวแปรที่มีผลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม อำเภอเมือง จังหวัดน่าน ได้ดีที่สุดคือ ปัจจัยด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว ปัจจัยด้านคมนาคมเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ปัจจัยด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ปัจจัยด้านที่พัก ปัจจัยด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว และ สุภาพรณ์ หมั่นหา และชลธิชา แสงงาม (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวจังหวัดกำแพงเพชรสำหรับนักท่องเที่ยว ผู้สูงอายุ ผลการวิจัยพบว่าจากผลการประเมินเส้นทางการท่องเที่ยวในจังหวัดกำแพงเพชรที่เหมาะสมกับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ ซึ่งได้ประเมินความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุที่มีต่อเส้นทางท่องเที่ยวในจังหวัด พบว่าระดับความพึงพอใจของผู้สูงอายุที่มีต่อด้านสถานที่ท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านเส้นทางการท่องเที่ยว

2. ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว พัฒนาระบบขนส่งมวลชนเชิงบูรณาการ ออกแบบระบบขนส่งมวลชนที่มีประสิทธิภาพสำหรับนักท่องเที่ยวสูงอายุ คำนึงถึงปัจจัยเชิงยุทธศาสตร์ โดยวางแผนเส้นทางการให้บริการที่ครอบคลุมและเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวสำคัญอย่างเป็นระบบ การจัดหายานพาหนะที่มีความเหมาะสมกับกลุ่มผู้สูงอายุ อาทิ รถโดยสารปรับอากาศที่มีพื้นที่นั่งกว้างขวาง มีราวจับ และทางขึ้น - ลงที่ราบเรียบ เช่น บ่อสืบสอง ยังขาดการขนส่งมวลชนไปถึงยังแหล่งท่องเที่ยว รวมถึงเส้นทางการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวยังขาดการพัฒนาให้เหมาะสมกับการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุ กำหนดความถี่ของการให้บริการที่สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวสูงอายุ ฝึกอบรมบุคลากรให้มีความเข้าใจและให้บริการด้วยความเอาใจใส่ต่อผู้สูงอายุ ปรับปรุงและจัดระเบียบโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคม โดยพัฒนาเส้นทางคมนาคมและระบบจราจรในแหล่งท่องเที่ยวต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบ ปรับปรุงผิวจราจรให้มีความเรียบและปราศจากหลุมบ่อเพื่อความปลอดภัยในการเดินทาง ออกแบบเส้นทางที่คำนึงถึงหลักสรีรศาสตร์และความต้องการของผู้สูงอายุ ติดตั้งระบบสัญญาณจราจร และป้ายบอกทางที่มีความชัดเจน มีขนาดตัวอักษรใหญ่ และมีแสงสว่างเพียงพอการจัดทำเขตพื้นที่ลดความเร็วและเขตปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยวสูงอายุ การเพิ่มจุดพักระหว่างเส้นทางที่มีความสะดวกสบายและปลอดภัย จัดทำป้ายสัญลักษณ์ ป้ายสื่อความหมาย สัญญาณไฟจราจรให้มีสภาพพร้อมใช้ตลอดเวลา มีความชัดเจน มีเสียงเตือน หรือมีเจ้าหน้าที่บริการตามจุด และหากแหล่งใดที่ยังไม่มีป้ายสัญลักษณ์หรือป้ายสื่อความหมาย ควรจัดหา หรือจัดให้มีเพิ่มเติมเพื่ออำนวยความสะดวกให้ แก่กลุ่มนักท่องเที่ยวดังกล่าว นำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อช่วยอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว เช่น การสืบค้นเส้นทางผ่านแอปพลิเคชันแผนที่ การอ่านป้ายสื่อความหมาย ข้อมูลภายในแหล่งท่องเที่ยว

ช่วยให้ผู้สูงอายุสามารถวางแผนการเดินทางได้อย่างง่ายดายและมีประสิทธิภาพ และปรับปรุง ข้อมูลข่าวสาร หรือการประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยวให้ทันเหตุการณ์ปัจจุบัน มีการอัปเดตข้อมูลตลอดเวลา สอดคล้องกับ สุภาภรณ์ หมั่นหา และชลธิชา แสงงาม (2564) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาเส้นทาง การท่องเที่ยวจังหวัดกำแพงเพชรสำหรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ พบว่า จากผลการประเมินเส้นทาง การท่องเที่ยวในจังหวัดกำแพงเพชรที่เหมาะสมกับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ ซึ่งได้ประเมินความพึงพอใจ ของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุที่มีต่อเส้นทางท่องเที่ยวในจังหวัด พบว่า ระดับความพึงพอใจของผู้สูงอายุ ที่มีต่อด้านสถานที่ท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านเส้นทาง การท่องเที่ยว และสอดคล้องกับ คเชนทร์ วัฒนะโกศล และคณะ (2567) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ศักยภาพและแนวทางการจัดการ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ 3 ภู จังหวัดบึงกาฬ พบว่า ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้หลาย เส้นทาง พบว่า แหล่งท่องเที่ยว มีความพร้อมอย่างมากในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ ที่สามารถเดินทางมาได้หลายช่องทาง ได้แก่ การเดินทางมาทางรถยนต์ส่วนตัว รถโดยสารประจำทาง รถตู้ รถเช่า รถรับเหมารถสามล้อ Taxi ส่วนการเดินทางโดยเครื่องบินสามารถนั่งบินมาลงที่สนามบิน สนามบินอุดร หรือสนามบินนครพนม การเดินทางมาด้วยความสะดวกและมีความปลอดภัยมีรถเช่า รถรับจ้าง และมีเส้นทางที่สะดวกในการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติทั้ง 3 สามารถจัด Trip เป็น One Day Trip ได้ สิ่งควรเพิ่มเติมเรื่อง ป้ายบอกทาง ป้ายประวัติสถานที่เพื่อสื่อความหมายให้ นักท่องเที่ยวได้เข้าใจ และควรเพิ่มป้ายบอกทางในจุดสำคัญ และป้ายอธิบายข้อปฏิบัติให้นักท่องเที่ยว เข้าใจได้อย่างชัดเจน และในอนาคตภาครัฐเร่งรัดการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในจังหวัด บึงกาฬ มีแผนการก่อสร้างสนามบิน และสะพานข้ามแม่น้ำโขงแห่งที่ 5 และมีแผนงานโครงสร้างที่จะอำนวยความสะดวกพื้นฐานคมนาคม เช่น การเปิดเส้นทางใหม่ นักท่องเที่ยว กลุ่มใหม่ เข้ามาในพื้นที่จาก สปป.ลาว มาจาก เมืองปากซัน เข้ามายังบึงกาฬ ถือเป็นโอกาสอย่างหนึ่ง จะได้นักท่องเที่ยวต่างถิ่น หรือนักท่องเที่ยวจาก สปป.ลาว หรือจังหวัดใกล้เคียงอย่างหนองคาย นักท่องเที่ยวจีน เกาหลี ญี่ปุ่น ตะวันตก อเมริกา ออสเตรเลีย ไต้หวัน อังกฤษ ฝรั่งเศส ที่เดินทางท่องเที่ยว มายังลาว แล้วยังต้องการเข้ามาที่ประเทศไทย

3. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก จัดสรรสิ่งอำนวยความสะดวกเชิงโครงสร้าง ออกแบบและ ติดตั้งสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวจำเป็นต้องคำนึงถึงความต้องการและข้อจำกัด ทางกายภาพของผู้สูงอายุ ประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ ทางลาดที่มีความลาดชันเหมาะสม และได้มาตรฐานความปลอดภัย ราวจับที่มีความมั่นคงแข็งแรงและติดตั้งในตำแหน่งที่เอื้อต่อ การเคลื่อนไหว เช่น บริเวณจุดจอดรถน้ำตกจำปาทอง บ้านแกะนักขนาด บริการรถเข็นสำหรับผู้ที่มีข้อจำกัดในการเดินทาง พื้นที่พักคอยที่ออกแบบอย่างเป็นระบบ เช่น ในบริเวณวัดศรีโคมคำ และวัดอนาลโยทิพยาราม ในพื้นที่วัดยังไม่มีที่พักคอยสำหรับนักท่องเที่ยวที่มาเยี่ยมชม แก้อั้วที่คำนึงถึงหลักสรีรศาสตร์และความสะดวกสบาย จัดให้มีบริการทางการแพทย์ฉุกเฉิน

มีจุดบริการทางการแพทย์ฉุกเฉินที่มีประสิทธิภาพประกอบด้วย อุปกรณ์กู้ชีพที่ทันสมัยและครบถ้วน เจ้าหน้าที่ผู้เชี่ยวชาญที่ผ่านการฝึกอบรมเฉพาะทาง จัดวางตำแหน่งจุดบริการอย่างครอบคลุมและเข้าถึงได้ง่าย เช่น บริเวณกว๊านพะเยา อนุสาวรีย์พ่อขุนงำเมือง และถนนคนเดิน อิมก๊ว้นที่ยังขาดการบริการดังกล่าว พัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์และข้อมูลการท่องเที่ยว ออกแบบสื่อประชาสัมพันธ์ที่เป็นมิตรต่อผู้สูงอายุ ประกอบด้วย ใช้ตัวอักษรขนาดใหญ่และชัดเจน ออกแบบเอกสารที่อ่านง่ายและมีความต่อเนื่อง กระจายสื่อตามแหล่งท่องเที่ยว ร้านอาหาร และสถานี่ขนส่งต่าง ๆ พัฒนาเทคโนโลยีสนับสนุนการท่องเที่ยว นำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาสนับสนุนประสบการณ์การท่องเที่ยว ประกอบด้วย แอปพลิเคชันนำทางที่มีระบบแนะนำเส้นทางอย่างละเอียด ระบบเสียงบรรยายสำหรับผู้มีข้อจำกัดทางการมองเห็น หูฟังแปลภาษาพร้อมระบบขยายเสียงสำหรับผู้มีปัญหาการได้ยิน ดำเนินการจัดตั้งศูนย์บริการข้อมูลการท่องเที่ยว มีศูนย์บริการข้อมูลที่ครอบคลุมและมีประสิทธิภาพ วางตำแหน่งศูนย์บริการตามแหล่งท่องเที่ยวหลัก ให้บริการข้อมูลข่าวสารอย่างครบถ้วนมีเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์เพื่อให้บริการตอบข้อซักถาม และมีบริการอุปกรณ์สนับสนุนและบุคลากร จัดบริการอุปกรณ์และบุคลากรเฉพาะทาง ประกอบด้วย บริการให้เช่าหรือยืมอุปกรณ์ช่วยเดิน เช่น ไม้เท้า รถเข็น จัดเตรียมอุปกรณ์ช่วยฟังการฝึกอบรมไกด์เฉพาะทางที่มีความเชี่ยวชาญในการดูแลนักท่องเที่ยวสูงอายุ สอดคล้องกับสามารถ จัปโจร และคณะ (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการจัดการท่องเที่ยวที่เหมาะสมสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุภายใต้บริบทพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ผลการศึกษาพบว่าโดยผู้สูงอายุให้ความสำคัญด้านสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุมากที่สุด ($\bar{x} = 4.58, 5.D.0.66$) เช่น ที่จอดรถ ทางเดิน ทางเท้า และน้ำ ผลการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุตามหลักการออกแบบเพื่อคนทั้งมวล ในจังหวัดนครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ และสุรินทร์ จังหวัดละ 10 แห่ง พบว่า สถานที่ท่องเที่ยวร้อยละ 50 ยังขาดหลักการออกแบบเพื่อคนทั้งมวลโดยเฉพาะสิ่งอำนวยความสะดวกภายนอกอาคาร แนวทางการจัดการท่องเที่ยวที่เหมาะสมสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุภายใต้บริบทพื้นที่ในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 คือ ควรมีการจัดการสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ห้องน้ำ ทางเดินลาดชัน สถานที่จอดรถที่อยู่ใกล้กับสถานที่ท่องเที่ยว การปรับภูมิทัศน์ ความสะอาด ความปลอดภัย ป้ายบอกทาง สัญลักษณ์ และการจัดทำข้อมูลประชาสัมพันธ์ในช่องทางต่าง ๆ นอกจากนี้ ควรวางแผนการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้มีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุมากยิ่งขึ้น การจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวเพื่อเชื่อมต่อกับแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงในจังหวัดสามารถเชื่อมต่อกับแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ เดินทางท่องเที่ยวได้ภายในหนึ่งวัน นอกจากนี้ควรใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวและเข้าถึงข้อมูลการท่องเที่ยวมากขึ้น

4. ด้านการบริการที่พัก จัดทำแอปพลิเคชันสำหรับการจองห้องพักเพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถเข้าถึงบริการจองที่พักได้อย่างสะดวก พัฒนาแอปพลิเคชันเฉพาะที่มีคุณสมบัติที่ใช้งานง่าย ไม่ซับซ้อน

ตัวอักษรขนาดใหญ่ เพิ่มขนาดตัวอักษรและสัญลักษณ์ให้มองเห็นได้ชัดเจน รองรับหลายแพลตฟอร์มใช้งานได้ทั้งบนสมาร์ตโฟนและคอมพิวเตอร์ ระบบการจองที่สะดวก ลดขั้นตอนที่ยุ่งยาก มีตัวเลือกการจองที่เข้าใจง่าย ฟังก์ชันพิเศษ มีตัวเลือกห้องพักที่รองรับความต้องการเฉพาะ เช่น ห้องพักที่มีทางลาดหรือราวจับ จัดบริการสิ่งอำนวยความสะดวกภายในห้องพัก ที่พักควรปรับปรุงให้เหมาะสมกับการเข้าพักของผู้สูงอายุ โดยคำนึงถึงความปลอดภัยและความสะดวกสบาย จัดให้มีราวจับและทางลาด ติดตั้งราวจับในห้องน้ำ ทางเดิน และบริเวณที่มีระดับต่างกัน จุดพักคอย และที่นั่งพัก มีเก้าอี้พักภายในห้องและพื้นที่ส่วนกลาง แสงสว่างที่เพียงพอ ติดตั้งไฟส่องสว่างที่เหมาะสม โดยเฉพาะทางเดินและห้องน้ำ เติงที่รองรับผู้สูงอายุ ความสูงของเตียงควรเหมาะสม เพื่อให้ลุกขึ้นได้ง่ายห้องน้ำที่ปลอดภัย พื้นกันลื่น มีที่จับ และระบบระบายน้ำที่ดี มีบริการอาหารสุขภาพและกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ จัดเตรียมเมนูอาหารสุขภาพ อาหารที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ เช่น อาหารไขมันต่ำ น้ำตาลต่ำ และมีสารอาหารครบถ้วน ห้องอาหารที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ มีเก้าอี้ที่นั่งสบาย โต๊ะที่มีความสูงเหมาะสม และทางเดินที่กว้างขวาง กิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ เช่น ห้องออกกำลังกายที่มีอุปกรณ์ที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ กิจกรรมโยคะ นวดเพื่อสุขภาพ หรือ สปาเพื่อการผ่อนคลาย มีบริการด้านการแพทย์ฉุกเฉินและอุปกรณ์ปฐมพยาบาล มีอุปกรณ์ปฐมพยาบาลเบื้องต้น เช่น เครื่องวัดความดันโลหิต เครื่องตรวจน้ำตาลในเลือด และยาสามัญประจำบ้าน เจ้าหน้าที่ดูแลสุขภาพอาจมีพยาบาลหรือเจ้าหน้าที่ที่ได้รับการอบรมด้านปฐมพยาบาล ระบบแจ้งเตือนฉุกเฉิน ติดตั้งปุ่มกดฉุกเฉินในห้องพักและพื้นที่ส่วนกลาง สร้างเครือข่ายกับโรงพยาบาลใกล้เคียง เพื่อรองรับกรณีฉุกเฉินที่ต้องส่งตัวไปรักษา รวมไปถึงอบรมและพัฒนาบุคลากรด้านการให้บริการผู้สูงอายุ อบรมความเข้าใจเกี่ยวกับผู้สูงอายุ เรื่องความต้องการและข้อจำกัดของผู้สูงอายุ การปฐมพยาบาลเบื้องต้น ให้พนักงานมีความรู้พื้นฐานในการช่วยเหลือกรณีฉุกเฉิน พัฒนาทักษะการสื่อสาร ให้พนักงานใช้ภาษาที่สุภาพ ชัดเจน และเข้าใจง่าย สร้างวัฒนธรรมการบริการที่เป็นมิตร ปลูกฝังแนวคิดว่าให้บริการที่คำนึงถึงความปลอดภัยและความสะดวกสบายของผู้สูงอายุ โดยควรมีการบริการที่พักที่ใกล้กับแหล่งท่องเที่ยว เพื่ออำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ โดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวที่ตั้งอยู่ห่างไกลจากตัวเมือง เช่น น้ำตกจำปาทอง ซึ่งจะส่งผลต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยว สอดคล้องกับ เตือนใจ จันทรมณี (2562) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาองค์ประกอบการท่องเที่ยว 5 As ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม อำเภอเมือง จังหวัดน่าน ผลการศึกษาพบว่า การศึกษาองค์ประกอบทางการท่องเที่ยว 5 As ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม อำเภอเมือง จังหวัดน่าน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งตัวแปรที่มีผลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม อำเภอเมือง จังหวัดน่าน ได้ดีที่สุดคือ ปัจจัยด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว ปัจจัยด้านคมนาคมเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ปัจจัยด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ปัจจัยด้านที่พัก ปัจจัยด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว และสอดคล้องกับ สุนันทา นานนท์ (2567) ได้ทำการศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนารูปแบบที่อยู่อาศัยสำหรับนักท่องเที่ยว

ผู้สูงอายุชาวไทยในพื้นที่สามเหลี่ยมอันดามัน พบว่าลักษณะที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุในพื้นที่สามเหลี่ยมอันดามัน ภาพรวมระดับมาก ($R = 4.03$) ได้พัฒนารูปแบบที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุในระดับมากที่สุด คือ บริการยานพาหนะสำหรับเคลื่อนย้าย ($R=4.98$) รองลงมาให้บริการสำรองที่พักผ่านบริษัทตัวแทนการท่องเที่ยว ($\bar{x}=4.78$) พนักงานสามารถช่วยเหลือผู้สูงอายุได้ ($F = 4.62$) ป้ายสัญลักษณ์บ่งบอกถึงการให้บริการสำหรับผู้สูงอายุโดยเฉพาะ ($E = 4.55$) ส่วนแนวทางการพัฒนารูปแบบที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุในพื้นที่สามเหลี่ยมอันดามัน มี 4 กลยุทธ์ 11 มาตรฐาน โดยกลยุทธ์ที่ 1 สะดวก มีมาตรการ คือ 1) เครื่องอำนวยความสะดวกครบครัน 2) ผ่านเกณฑ์การประเมินหรือผ่านมาตรฐานที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุ กลยุทธ์ที่ 2 สะอาด มีมาตรการ คือ 3) ผ่านเกณฑ์การประเมินหรือผ่านมาตรฐานสุขอนามัย 4) ไม่ส่งกลิ่นเหม็น ไม่มีฝุ่นละอองหรือขยะ กลยุทธ์ที่ 3 สบาย มีมาตรการ คือ 5) มีเครื่องอำนวยความสะดวก 6) มีคนอำนวยความสะดวก 7) อยู่แล้วสบายกาย สบายใจ กลยุทธ์ที่ 4 ปลอดภัย มีมาตรการ คือ 8) มีผู้ดูแล 9) มีเพื่อน 10) มีความมั่นใจในสถานที่ 11) มีความสุข

5. ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว จัดรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับกลุ่ม ได้แก่ การท่องเที่ยวโดยชุมชน การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ จัดให้มีกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพกายและสุขภาพจิตให้แก่นักท่องเที่ยว เน้นความผ่อนคลายและเหมาะสมกับสภาพร่างกายของผู้สูงอายุ เช่น การนวดเพื่อสุขภาพ ในแหล่งท่องเที่ยว จะช่วยให้ผู้สูงอายุสามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้โดยไม่เป็นภาระต่อร่างกาย และส่งเสริมสุขภาพจิตไปพร้อมกัน และให้นักท่องเที่ยวได้ร่วมลงมือทำเพื่อประสบการณ์ที่ดีทางการท่องเที่ยว เช่น การลงมือทำสินค้าที่ระลึก หรือการทำอาหารท้องถิ่น เพื่อเป็นการสร้างประสบการณ์การเรียนรู้และเชื่อมโยงกับวัฒนธรรมท้องถิ่น พร้อมทั้งส่งเสริมการเรียนรู้และการเข้าถึงวัฒนธรรมในท้องถิ่นอย่างลึกซึ้ง อาทิ บริเวณกว๊านพะเยา เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีพื้นที่กว้างขวาง อาจมีการจัดกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ เพื่อให้นักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุได้ลงมือทำ เช่น งานหัตถกรรม จักสาน เป็นต้น สอดคล้องกับ สมเกียรติ แก้วเกาะสะบ้า และดวงฤดี อุทัยหอม (2566) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การใช้โมเดลคุณภาพการบริการสำหรับผู้ประกอบธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์ ผลการศึกษาพบว่า 1) ผู้ประกอบการต้องออกแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพให้สอดคล้องกับพฤติกรรมความต้องการ และลักษณะทางกายภาพของผู้สูงอายุ 2) ผู้ประกอบการต้องเนนกิจการและให้บริการตามมาตรฐานของศูนย์ Wellness และการบริการเชิงสุขภาพเพื่อการท่องเที่ยว 3) ผู้ประกอบการต้องออกแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เป็นไปตามเกณฑ์คุณภาพการบริการ และสามารถ จับใจ และคณะ (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการจัดการท่องเที่ยวที่เหมาะสมสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุภายใต้บริบทพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ผลการศึกษาแนวทางการจัดการท่องเที่ยวที่เหมาะสมสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุภายใต้บริบทพื้นที่ในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 ควรวางแผนการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้มีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุมากยิ่งขึ้น การจัดทำเส้นทาง

การท่องเที่ยวเพื่อเชื่อมต่อกับแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงในจังหวัดสามารถเชื่อมต่อกับแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ เดินทางท่องเที่ยวได้ภายในหนึ่งวัน และยังสามารถคล้องกับ พระมหาสกุล มหาวิโร และคณะ (2565) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบมีส่วนร่วมเพื่อขับเคลื่อนและยกระดับการท่องเที่ยวเชิงศาสนาและวิปัสสนากรรมฐานอย่างยั่งยืนสำหรับผู้สูงอายุที่อยู่เพียงลำพังในเขตท่องเที่ยวเมืองรองภาคเหนือตอนบน พบว่า แนวทางการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบมีส่วนร่วมสำหรับผู้สูงอายุควรเน้นส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรในวัดและชุมชนให้มีศักยภาพ ความรู้ และทักษะในการบริหารจัดการท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุโดยเฉพาะ จัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ไว้บริการนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ กำหนดมาตรฐานการบริการเพื่อสร้างความพึงพอใจและอำนวยความสะดวกนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ เน้นระบบการสื่อสารและให้ข้อมูลการท่องเที่ยวของชุมชนอย่างครบถ้วน เพื่อให้ผู้สูงอายุได้รับรู้ผ่านสื่อที่เหมาะสม ส่วนการขับเคลื่อนกิจกรรมการท่องเที่ยว และเน้นกิจกรรมทางสังคมและกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ โดยคำนึงถึงการให้โอกาสผู้สูงอายุมีส่วนร่วมให้มากที่สุด เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกายจิตใจ อารมณ์ สติปัญญาและสังคมของผู้สูงอายุ

สรุปและอภิปรายผลการทดสอบสมมติฐาน

สรุปและอภิปรายผลการทดสอบสมมติฐานที่ 1 เพศ อายุ สถานภาพ การศึกษา รายได้ ภูมิฐานะ ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อระดับความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดพะเยา

เพศ

นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดพะเยา ในด้านสิ่งที่ดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว (Attraction) ด้านความสะดวกในการเดินทางเข้าถึง (Accessibility) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกของแหล่งท่องเที่ยว (Amenities) ด้านการบริการที่พักแหล่งท่องเที่ยว (Accommodation) และด้านกิจกรรมทางการท่องเที่ยว (Activities) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.000 โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่น้อยกว่าหรือเท่ากับ 0.05 จึงสามารถสรุปได้ว่า ระดับความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดพะเยา โดยจำแนกตาม เพศ ดังกล่าว ปฏิเสธสมมติฐานหลัก H_0 แต่ยอมรับสมมติฐานรอง H_1 กล่าว คือ เพศที่แตกต่างกันจะมีระดับความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับกลุ่มผู้สูงอายุ ในจังหวัดพะเยา แตกต่างกัน สอดคล้องกับ สุพัตรา จันทนะศิริ และคณะ (2566) พบว่า ลักษณะส่วนบุคคลที่ต่างกัน ได้แก่ เพศ ระดับช่วงอายุ รายได้ และสุขภาพที่แตกต่างกันมีผลต่อการให้ความสำคัญในแต่ละองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว

อายุ

นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดพะเยา ในด้านสิ่งที่ดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว (Attraction) ด้านความสะดวกในการเดินทางเข้าถึง (Accessibility) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกของแหล่งท่องเที่ยว (Amenities) ด้านการบริการที่พักแหล่งท่องเที่ยว (Accommodation) และด้านกิจกรรมทางการท่องเที่ยว (Activities) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.000 โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่น้อยกว่าหรือเท่ากับ 0.05 จึงสามารถสรุปได้ว่า ระดับความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดพะเยา โดยจำแนกตาม อายุ ดังกล่าว ปฏิเสธสมมติฐานหลัก H_0 แต่ยอมรับสมมติฐานรอง H_1 กล่าว คือ อายุที่แตกต่างกันจะมีระดับความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดพะเยา แตกต่างกัน สอดคล้องกับ อาริยา ศรีแจ่ม สุชาสินี ไคร์วานิช และธัญย์พัทธ์ ไคร์วานิช (2563) พบว่า ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวบนเกาะหมากตามกรอบการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโลก โดยจำแนกตาม อายุ ส่งผลต่อค่าเฉลี่ยของระดับความพึงพอใจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สถานภาพ

นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดพะเยา ในด้านสิ่งที่ดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว (Attraction) ด้านความสะดวกในการเดินทางเข้าถึง (Accessibility) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกของแหล่งท่องเที่ยว (Amenities) และด้านกิจกรรมทางการท่องเที่ยว (Activities) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.000 โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่น้อยกว่าหรือเท่ากับ 0.05 จึงสามารถสรุปได้ว่า ระดับความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดพะเยา โดยจำแนกตามสถานภาพ ในด้านสิ่งที่ดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว (Attraction) ด้านความสะดวกในการเดินทางเข้าถึง (Accessibility) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกของแหล่งท่องเที่ยว (Amenities) และด้านกิจกรรมทางการท่องเที่ยว (Activities) ดังกล่าว ปฏิเสธสมมติฐานหลัก H_0 แต่ยอมรับสมมติฐานรอง H_1 กล่าว คือ เพศที่แตกต่างกันจะมีระดับความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ ในจังหวัดพะเยา ด้านสิ่งที่ดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว (Attraction) ด้านความสะดวกในการเดินทางเข้าถึง (Accessibility) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกของแหล่งท่องเที่ยว (Amenities) และด้านกิจกรรมทางการท่องเที่ยว (Activities) แตกต่างกัน

ระดับความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดพะเยา โดยจำแนกตาม สถานภาพ ในด้านการบริการที่พักแหล่งท่องเที่ยว (Accommodation) พบว่า นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดพะเยา ในด้านการบริการที่พักแหล่งท่องเที่ยว (Accommodation) อย่างมีนัยสำคัญ

ทางสถิติที่ระดับ 0.167 โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่มากกว่า 0.05 จึงสามารถสรุปได้ว่าระดับความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดพะเยา โดยจำแนกตาม สถานภาพ ในด้านการบริการที่พักแหล่งท่องเที่ยว (Accommodation) ดังกล่าว ยอมรับสมมติฐานหลัก H_0 แต่ปฏิเสธสมมติฐานรอง H_1 กล่าว คือ สถานภาพที่แตกต่างกันจะมีระดับความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ ในจังหวัดพะเยา ด้านการบริการที่พักแหล่งท่องเที่ยว (Accommodation) ไม่แตกต่างกัน

การศึกษา

นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดพะเยา ในด้านสิ่งดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว (Attraction) ด้านความสะดวกในการเดินทางเข้าถึง (Accessibility) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกของแหล่งท่องเที่ยว (Amenities) ด้านการบริการที่พักแหล่งท่องเที่ยว (Accommodation) และด้านกิจกรรมทางการท่องเที่ยว (Activities) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.000 โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่น้อยกว่าหรือเท่ากับ 0.05 จึงสามารถสรุปได้ว่า ระดับความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดพะเยา โดยจำแนกตาม ระดับการศึกษา ดังกล่าว ปฏิเสธสมมติฐานหลัก H_0 แต่ยอมรับสมมติฐานรอง H_1 กล่าว คือ ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันจะมีระดับความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ ในจังหวัดพะเยา แตกต่างกัน

รายได้

นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดพะเยา ในด้านสิ่งดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว (Attraction) ด้านความสะดวกในการเดินทางเข้าถึง (Accessibility) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกของแหล่งท่องเที่ยว (Amenities) ด้านการบริการที่พักแหล่งท่องเที่ยว (Accommodation) และด้านกิจกรรมทางการท่องเที่ยว (Activities) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.000 โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่น้อยกว่าหรือเท่ากับ 0.05 จึงสามารถสรุปได้ว่า ระดับความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดพะเยา โดยจำแนกตาม รายได้ต่อเดือน ดังกล่าว ปฏิเสธสมมติฐานหลัก H_0 แต่ยอมรับสมมติฐานรอง H_1 กล่าว คือ รายได้ต่อเดือนที่แตกต่างกันจะมีระดับความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ ในจังหวัดพะเยา แตกต่างกัน สอดคล้องกับ สุพัตรา จันทนะศิริ และคณะ (2566) พบว่า ลักษณะส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน ได้แก่ เพศ ระดับช่วงอายุ รายได้ และสุขภาพที่แตกต่างกันมีผลต่อการให้ความสำคัญในแต่ละองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว

ภูมิลำเนา

นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดพะเยา ในด้านสิ่งที่ดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว (Attraction) ด้านความสะดวกในการเดินทางเข้าถึง (Accessibility) ด้านการบริการที่พักแหล่งท่องเที่ยว (Accommodation) และด้านกิจกรรมทางการท่องเที่ยว (Activities) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.00 โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่น้อยกว่าหรือเท่ากับ 0.05 จึงสามารถสรุปได้ว่า ระดับความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดพะเยา โดยจำแนกตามภูมิลำเนา ดังกล่าว ปฏิเสธสมมติฐานหลัก H_0 แต่ยอมรับสมมติฐานรอง H_1 กล่าว คือ ภูมิลำเนาที่แตกต่างกันจะมีระดับความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ ในจังหวัดพะเยา แตกต่างกัน และนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุมีความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ ในจังหวัดพะเยา ในด้านสิ่งอำนวยความสะดวกของแหล่งท่องเที่ยว (Amenities) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.069 โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่มากกว่า 0.05 จึงสามารถสรุปได้ว่า ความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ ในจังหวัดพะเยา โดยจำแนกตาม ภูมิลำเนา ดังกล่าว ยอมรับสมมติฐานหลัก H_0 แต่ปฏิเสธสมมติฐานรอง H_1 กล่าวคือ รูปแบบการเดินทางท่องเที่ยวที่แตกต่างกันจะมีระดับความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ ในจังหวัดพะเยา ในด้านสิ่งอำนวยความสะดวกของแหล่งท่องเที่ยว (Amenities) ไม่แตกต่างกัน

สรุปและอภิปรายผลการทดสอบสมมติฐานที่ 1 การเปรียบเทียบประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ การศึกษา รายได้ ภูมิลำเนา ต่อความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ ในจังหวัดพะเยา พบว่า เพศ อายุ สถานภาพ การศึกษา รายได้ ภูมิลำเนา เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดพะเยา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.000 โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่น้อยกว่าหรือเท่ากับ 0.05 ทุกด้าน โดยสรุปได้ว่า เพศ อายุ สถานภาพ การศึกษา รายได้ ภูมิลำเนาที่แตกต่างกันจะมีระดับความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ ในจังหวัดพะเยา แตกต่างกัน สอดคล้องกับ วิสสุตา หมั่นดี (2567) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวชุมชนบ้านผาหมี อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ผลการศึกษา พบว่า เพศ ต่างกัน มีผลต่อพึงพอใจของนักท่องเที่ยว ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวและด้านที่พักแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 อายุและรายได้ต่างกันมีผลต่อพึงพอใจของนักท่องเที่ยว ด้านการเข้าถึงและด้านที่พักแตกต่างกัน มีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสอดคล้องกับ ภคมน หงษ์คุ (2565) ได้ทำการศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการท่องเที่ยวและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทย

ในการท่องเที่ยวย่านเมืองเก่า จังหวัดสงขลา ผลการศึกษาพบว่า เพศ อายุ และภูมิสำเนา ต่างกัน มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว ในด้านการเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยวด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านสิ่งดึงดูดใจ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.00 อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวด้านการเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยว ด้านการบริการอาหารและเครื่องดื่ม และด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และภูมิสำเนาต่างกัน มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวด้านกิจกรรม ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

สรุปและอภิปรายผลการทดสอบสมมติฐานที่ 2 เปรียบเทียบพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ต่อความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว สำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ ในจังหวัดพะเยา พบว่า นักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุมีความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ ในจังหวัดพะเยา ในด้านสิ่งที่ดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว (Attraction) ด้านความสะดวกในการเดินทางเข้าถึง (Accessibility) ด้านการบริการที่พักแหล่งท่องเที่ยว (Accommodation) และด้านกิจกรรมทางการท่องเที่ยว (Activities) วัตถุประสงค์ที่เดินทางมาท่องเที่ยว สิ่งจูงใจในการเดินทางท่องเที่ยว ประเภทของแหล่งท่องเที่ยวที่สนใจ รูปแบบการเดินทางท่องเที่ยว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.000 และจำนวนผู้ร่วมเดินทางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่น้อยกว่าหรือเท่ากับ 0.05 จึงสามารถสรุปได้ว่า พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ต่อความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ ในจังหวัดพะเยา วัตถุประสงค์ที่เดินทางมาท่องเที่ยว สิ่งจูงใจในการเดินทางท่องเที่ยว ประเภทของแหล่งท่องเที่ยวที่สนใจ รูปแบบการเดินทางท่องเที่ยว และจำนวนผู้ร่วมเดินทางที่แตกต่างกันจะมีระดับความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ ในจังหวัดพะเยา แตกต่างกัน โดยสอดคล้องกับ ณพวุฒิ ปิ่นประยงค์ และเศรษฐวิษฐ์ พรหมสิทธิ์ (2566) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจการท่องเที่ยวจังหวัดเพชรบุรีของนักท่องเที่ยวชาวไทยจำแนกตามลักษณะประชากรศาสตร์และพฤติกรรมนักท่องเที่ยว พบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีเพศ ระดับการศึกษา และอาชีพที่แตกต่างกัน มีระดับความพึงพอใจในการท่องเที่ยวจังหวัดเพชรบุรี ไม่แตกต่างกัน และนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน ความถี่ในการท่องเที่ยว วัตถุประสงค์ จำนวนผู้ร่วมเดินทาง ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว และประเภทผู้ร่วมเดินทาง ที่แตกต่างกัน มีระดับความพึงพอใจในการท่องเที่ยวจังหวัดเพชรบุรี แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 โดย วัตถุประสงค์ มีค่าความพึงพอใจมากที่สุด รองลงมาคือ รายได้ต่อเดือน ความถี่ในการท่องเที่ยว ระดับการศึกษา อาชีพ วิธีการเดินทาง จำนวนผู้ร่วมเดินทาง ประเภทผู้ร่วมเดินทาง อายุ เพศ และค่าใช้จ่าย

ในการท่องเที่ยว ตามลำดับ แต่ไม่สอดคล้องกับ ศิวพร มีนาภา (2561) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยแรงจูงใจในการท่องเที่ยวและปัจจัยองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ปัจจัยองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวตามจำนวนครั้งที่มาท่องเที่ยว ตามวัตถุประสงค์ การเดินทาง จำนวนสมาชิก ลักษณะความสัมพันธ์ และค่าใช้จ่าย ที่แตกต่างกันไม่ส่งผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่มากกว่า 0.05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์แสดงให้เห็นว่า จังหวัดพะเยาเป็นพื้นที่ที่มีความพร้อมในการพัฒนาการท่องเที่ยวให้บรรลุผลได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการให้ความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ทั้งผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย หน่วยงานภาครัฐ/เอกชน และผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว และนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุมีความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดพะเยา ในด้านสิ่งดึงดูดใจ ในระดับมากที่สุด และรองลงมาคือ ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว และด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งผลการศึกษานี้สามารถนำไปพัฒนา ต่อยอดเพื่อพัฒนาและสร้างศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุได้ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ประกอบด้วย หน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ ท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดพะเยา เจ้าของแหล่ง/ผู้นำชุมชน องค์การบริหารส่วนจังหวัดพะเยา สาธารณสุขจังหวัดเทศบาลเมืองพะเยา ควรมีการกำหนดกรอบเชิงนโยบายร่วมกัน เพื่อขับเคลื่อนกิจกรรมการท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดพะเยาอย่างเป็นรูปธรรม อย่างเป็นระบบในการกำหนดกลยุทธ์ หรือนโยบายด้านการจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยว และประสานความร่วมมือกับภาคเอกชนเพื่อให้การขับเคลื่อนนโยบายเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

1.2 หน่วยงานภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สมาคมธุรกิจท่องเที่ยว สมาคมธุรกิจร้านอาหาร สมาคมธุรกิจที่พัก สมาคมธุรกิจขนส่ง นำข้อมูลจากการศึกษานี้ หรือแผน / นโยบายจากหน่วยงานภาครัฐ มาประยุกต์ใช้ในธุรกิจเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ เช่น การจัดรูปแบบกิจกรรมที่เหมาะสมกับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ การจัดบริการสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวและที่พักให้เหมาะสมสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

2.1 นักวิชาการหรือนักวิจัยสามารถนำผลการวิจัยไปเป็นองค์ความรู้ในการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ หรือการท่องเที่ยวที่มีลักษณะคล้ายกันได้

2.2 หน่วยงานภาครัฐนำผลการวิจัยไปวิเคราะห์ และสร้างแผนการพัฒนายกระดับศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวให้มีคุณภาพและเหมาะสมกับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ

2.3 ภาคเอกชนนำผลการวิจัยไปวิเคราะห์ด้านการตลาด ส่วนผสมทางการตลาด กลยุทธ์ทางการตลาด หรือแนวทางการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาวิจัยนี้ ได้ทำการสัมภาษณ์กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในแหล่งท่องเที่ยว โดยได้แนวทางการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเสียเงินสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดพะเยา แต่ยังขาดการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับความต้องการของนักท่องเที่ยว ควรศึกษาด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว และการส่งเสริมการตลาดเพิ่มเติม อันจะนำมาซึ่งแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวด้านอื่นให้ครบทุกมิติ

2. การเตรียมความพร้อมของบุคลากรทางการท่องเที่ยวในการรองรับสังคมนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ ด้านความรู้ ด้านทักษะ เช่น ความรู้และทักษะด้านการดูแลนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ การให้ความช่วยเหลือ หรือการปฐมพยาบาลเบื้องต้น เป็นต้น

3. การวิเคราะห์ส่วนผสมทางการตลาด กลยุทธ์ทางการตลาด การบริหารจัดการ คุณภาพของแหล่งท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ เพื่อพยากรณ์แนวโน้มของการท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ

บรรณานุกรม

- กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ. (2562). *Silver Economy เศรษฐกิจผู้สูงอายุ. เศรษฐกิจผู้สูงอายุ*. สืบค้นเมื่อ 12 มีนาคม 2563
จาก <https://www.mhesi.go.th/images/STBookSeries/BS006SilverEconomy.pdf>
- กรุงเทพธุรกิจ. (2566). *Sliver Gen โอกาสและความท้าทายในปี “Silver Economy”*. สืบค้นเมื่อ 12 มีนาคม 2563
จาก <https://krungthai.com/Download/economyresources/EconomyResources>
- กองส่งเสริมและบริหารระบบตลาด กรมการค้าภายใน. (2567). *ถนนคนเดินฮิมกวีวันพะเยา*. สืบค้นเมื่อ 12 มีนาคม 2563 จาก <https://mwsc.dit.go.th/viewFreshMarket.php?id=34917>.
- กัลย์ลัญญา ปลั่งกมลดิษฐ์. (2558). *แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเพื่อสนับสนุนการกลับมาเที่ยวจังหวัดสระแก้ว*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์], สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- กาญจนาวดี พวงชื่น และแสงสรรค์ ภูมิสถาน. (2563). พฤติกรรมการท่องเที่ยวและความต้องการของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุต่อการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่. *วารสารการบริการและการท่องเที่ยวไทย*, 15 (2), 29-42. จาก <https://tourismtaat.siam.edu/images/152/42.pdf>
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2563). *9 แนวโน้มใหม่ในอนาคตการท่องเที่ยว*. สืบค้นเมื่อ 12 มีนาคม 2563 จาก <https://thai.tourismthailand.org/Articles/9tat>.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2563). *เที่ยวไทยแบบไหนโดนใจวัยเก๋า. TAT Review Magazine*. สืบค้นเมื่อ 12 มีนาคม 2563 จาก <https://tatreviewmagazine.com/infographic/>
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2567). *วัดศรีโคมคำ (วัดพระเจ้าตนหลวง)*. สืบค้นเมื่อ 12 มีนาคม 2563 จาก <https://thai.tourismthailand.org/Attraction/>
- กิตติศักดิ์ กลิ่นหมื่นไวย และคณะ. (2567). การศึกษาความสัมพันธ์ของศักยภาพองค์ประกอบการท่องเที่ยว ความพึงพอใจและพฤติกรรมนักท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา. *วารสารรัชตภาคย์*, 18 (59), 594-612.
- คเชนทร์ วัฒนะโกศล และคณะ. (2567). ศักยภาพและแนวทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ 3 หมู่ จังหวัดบึงกาฬ. *วารสารวิชาการวิทยาลัยบริหารศาสตร์*, 7(3), 243-258.
- คัชพล จันเพชร. (2565). การรับรู้คุณค่าองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อความพึงพอใจด้านพฤติกรรมและการบริโภคของนักท่องเที่ยวในจังหวัดสุโขทัย. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (สทส.)*, 28 (1), 103-115.
- จุฑารัตน์ แสงทอง. (2560). สังคมผู้สูงอายุ (อย่างสมบูรณ์): ภาวะสูงวัยอย่างมีคุณภาพ. *RUSAMILAE JOURNAL*, 38(1), 6-28. จาก <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/rusamelae/article/view/91162>

ชวัลนุช อุทยาน. (2554). *พฤติกรรมนักท่องเที่ยว*. สืบค้นเมื่อ 12 มีนาคม 2565

จาก <http://touristbehaviour.wordpress.com>

ชิดลม กันจุฬา และคณะ. (2564). ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการบริการของโรงแรมบนเกาะพีพี จังหวัดกระบี่ ในช่วงสถานการณ์โรคระบาดโควิด 2019. *วารสารเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวสู่ความยั่งยืน*, 3 (2), 34-47.

ณพุดิ ปิ่นประยงค์ และเศรษฐวิษฐ์ พรหมสิทธิ์. (2566). *การเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจการท่องเที่ยว จังหวัดเพชรบุรีของนักท่องเที่ยวชาวไทยจำแนกตามลักษณะประชากรศาสตร์และพฤติกรรมนักท่องเที่ยว*. [ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ] จาก <http://ir-thesis.swu.ac.th/dspace/bitstream/123456789/2804/1/gs631110090.pdf>

ณภัทร สำราญราษฎร์. (2562). *การส่งเสริมการท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวสูงอายุกลุ่ม Active Aging ด้วยแนวคิดการรับรู้จิตวิญญาณถิ่นที่ไม่รู้จักในประเทศไทย*. [วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์, มหาวิทยาลัยนเรศวร]

จาก <http://nuir.lib.nu.ac.th/dspace/handle/123456789/1527>

ดวงดาว โยชิตะ ขวสิทธิ์ ณ ถลาง สุทธินันท์ พรหมสุวรรณ และสहनนท์ ตั้งเบญจสิริกุล. (2561). *ความคาดหวังและความพึงพอใจในการเดินทางท่องเที่ยวประเทศไทยของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น*. [วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยธนบุรี, 12 (ฉบับพิเศษ)], 129-130.

เดือนใจ จันทร์หมื่น. (2562). *การศึกษาองค์ประกอบการท่องเที่ยว 5A'S ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม อำเภอเมือง จังหวัดน่าน*. [วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์, มหาวิทยาลัยรามคำแหง]. จาก <https://mmm.ru.ac.th/MMM/IS/sun17/6114070096.pdf>.

ทินกร ตี๋อินธ. (2562). *ปัจจัยการเลือกที่พักของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ ในจังหวัดเชียงใหม่*. [วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี], 14 (3), 513-514.

ธรรมศักดิ์ โรจนสุนทร. (2542). *สรุปผลการสัมมนาการพัฒนาการท่องเที่ยวภาคเหนือ*. กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.

ธวัช พุ่มดารา และสุวิดา พฤกษาภรณ์. (2565). *พฤติกรรมนักท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวคุณภาพสูงกลุ่มผู้สูงอายุ จังหวัดสมุทรสงคราม*. [วารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (ออนไลน์)], 107-128.

นนทนธิ ดุลยทวิสิทธิ์. (2565). *การพัฒนาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวและการส่งเสริมการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดในภาคกลางตอนล่าง 2 ภายใต้แผนพัฒนาภาคกลางและพื้นที่กรุงเทพมหานครตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560-2564*. [วารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์], 6 (1), 129-143.

นัฐรียา อินทรวิจิตร. (2565). *แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวบนความหลากหลายชีวภาพ ตำบลผาซำน้อย จังหวัดพะเยา*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการโรงแรมและการท่องเที่ยว, มหาวิทยาลัยพะเยา], พะเยา.

- นันทพร ชื่อดัง และคณะ. (2566). ปัจจัยแรงจูงใจที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของผู้สูงอายุชาวไทยในการเข้าร่วมทำกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ : กรณีศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น. *วารสารวิชาการการท่องเที่ยวนานาชาติ*, 19 (1), 113-151.
- บริษัทแบรนด์ เมทริกซ์ รีเสิร์ช จำกัด. (2561). รายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการศึกษาพฤติกรรมนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีศักยภาพในการใช้จ่าย. ม.ป.ท.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2558). *การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน*. กรุงเทพฯ: ธรรมสาร.
- บุญยสฤษฎ์ อเนกสุข. (2560). การท่องเที่ยวแบบเนิบช้า (Slow travel) : นิยามแนวคิด Slow Travel: A Concept Survey. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์* 8 (1), 29-31.
- ประภัสสร โสภมรรค และเมธธาวิณ พลโยธี. (2565). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยววันหยุดพักผ่อนอย่างยั่งยืนของห้าแยกน้ำพุ ตำบลหมากแข้ง อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี. *วารสารวิชาการการท่องเที่ยวไทยนานาชาติ*, 18 (1), 26-44.
- ประภาศรี เขียวธรรมา ดรชนนี เอมพันธุ์ และนภวรรณ ฐานะกาญจน์พงษ์เขียว. (2565). ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวและการรับรู้ของนักท่องเที่ยว กรณีศึกษา อ่าวไร่เลย์อุทยานแห่งชาติหาดนพรัตน์ธารา-หมู่เกาะพีพีจังหวัดกระบี่. *วารสารบริหารธุรกิจศรีนครินทรวิโรฒ*, 13 (1), 87-103. จาก <https://ejournals.swu.ac.th/index.php/MBASBJ/article/download/14289/11706/47225>. <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/husojournalpnru/issue/view/17456/4864>.
- พระมหาสุกุล มหาวิโร และคณะ. (2565). การพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบมีส่วนร่วมเพื่อขับเคลื่อนและยกระดับการท่องเที่ยวเชิงศาสนาและวิปัสสนากรรมฐานอย่างยั่งยืนสำหรับผู้สูงอายุที่อยู่เพียงลำพังในเขตท่องเที่ยวเมืองรองภาคเหนือตอนบน. *วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยวิทยาเชิงพุทธ*, 7 (10), 1-13.
- พะยาบิส. (2565). “บ้านแก่นักขนาด” พื้นที่ธุรกิจปากกัวนพะยา. สืบค้นเมื่อ 12 มีนาคม 2563 จาก <https://phayaobiz.com/บ้านแก่นักขนาด>.
- พัชรภรณ์ จันทราภา. (2566). พฤติกรรมนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในตำบลบ้านจั่ว อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี หลังสถานการณ์โควิด-19. *วารสารวิชาการสังคมศาสตร์เครือข่ายวิจัยประชาชน*, 5 (1), 17-30.
- พิมพ์วิภา ทรายวณิช. (2564). องค์ประกอบเชิงกายภาพทางการท่องเที่ยวที่มีความสัมพันธ์ต่อการใช้จ่ายและสัดส่วนผู้พักค้างในเมืองรองของประเทศไทย. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย]. จาก <https://digital.car.chula.ac.th/chulaetd/5081>
- ภคมน หงษ์คู่. (2565). พฤติกรรมการท่องเที่ยวและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการท่องเที่ยววันหยุดพักผ่อนที่อำเภอเมืองเก่า จังหวัดสงขลา. [วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต]. จาก <https://libdoc.dpu.ac.th/thesis/Pakamon.Hong.pdf>
- ภารเดช พยัฆวิเชียร. (2543). *การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน*. จุลสารการท่องเที่ยว, 5(1), 5-10.
- มนตรา พงษ์นิล. (2562). ชุมชนนิยมใน “เมืองน่าอยู่”: อัตลักษณ์พะยาในบทเพลง. *วารสารศิลปศาสตร์*

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 9 (1), 48-78.

มิวเซียมไทยแลนด์. (2567). *พ่อบุญใจเมือง*. สืบค้นเมื่อ 12 มีนาคม 2563 จาก

<https://www.museumthailand.com/th/1738/storytelling/>

มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย (มส.ผส.). (2563). *สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ.2562*. นครปฐม: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.

มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุ. (2557). *สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2556*. สืบค้นเมื่อ 12 มีนาคม 2563 จาก <https://thaitgri.org/?p=36172>

รชพร จันทร์สว่าง ยงยุทธ แก้วอุดม และราณี อธิชัยกุล. (2565). รูปแบบการดำเนินชีวิตและพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวสูงอายุชาวไทยที่มีการใช้จ่ายสูง. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 42 (2), 1-21.

รัชตพร บุญกอง และทรงยุทธ ดันวัน. (2566). การพัฒนารูปแบบการจัดการท่องเที่ยว 3 ธรรม เพื่อส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุตามวิถีชีวิตไทยที่พอเพียง ในกลุ่มจังหวัดสนุก. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธนบุรี*, 17 (2), 54-66.

รัฐนันท์ พงศ์วิริทธิ์ธร และคณะ. (2563). แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มคนเจนเอเรชั่นเบบี้บูมเมอร์ในเขตกรุงเทพมหานคร. *วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*, 10 (2), 7-20.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊ค.

รินระดา นิโรจน์ และสุพิชา บุรณะวิทยากรณ์. (2565). ปัจจัยด้านภาพลักษณ์แหล่งท่องเที่ยวและคุณภาพการบริการที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวสูงอายุชาวไทยในการท่องเที่ยวในประเทศ. *วารสารสหวิทยาการสังคมศาสตร์และการสื่อสาร*, 5 (4) 81-92.

วาสนา ขวัญทองยิ้ม ขวลิย์ ณ ถลาง และเสรี วงษ์มณฑา. (2566). พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวพหุวัฒนธรรมในจังหวัดสงขลา. *วิทยาการการจัดการโลยอลงกรณ์ปริทัศน์*, ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 เดือน มกราคม – เมษายน ปี พ.ศ. 2566, 43-55. จาก <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/MSVAR/article/view/265680/177338>.

วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. (2566). *วัดอนาลโยทิพยาราม*. สืบค้นเมื่อ 12 มีนาคม 2563 จาก

<https://th.wikipedia.org/wiki/>.

วิสสุตา หมั่นดี. (2567). ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวชุมชนบ้านผาหมีอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย. *วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์*, 9 (3) 2145-2156.

ศิริจรรยา ประพฤติกิจ. (2553). *การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราดเพื่อจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศ*. [ปริญญาานิพนธ์ ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม], มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ศิวพร มินาภา. (2561). *ปัจจัยแรงจูงใจในการท่องเที่ยวและปัจจัยองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา*.

- [การค้นคว้าอิสระปริญญาโทฉบับที่ 1, มหาวิทยาลัยกรุงเทพ จาก http://dspace.bu.ac.th/bitstream/123456789/4012/3/sivaporn_meena.pdf โศรยา สิงขวงศ์. (2546). *วิวัฒนาการแหล่งท่องเที่ยว กรณี เกาะช้าง จังหวัดตราด*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาสิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย], มหาวิทยาลัยมหิดล
- สมเกียรติ แก้วเกาะสบ้า และดวงฤดี อุทัยหอม. (2566). การใช้โมเดลคุณภาพการบริการสำหรับผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์. *วารสารการวัดประเมินผล และการวิจัยทางสังคมศาสตร์*, 4 (1), 13-20.
- สมพงษ์ อัครวิธิปิต. (2565). การพัฒนาศักยภาพที่พักอาศัยเชิงพาณิชย์เพื่อเสริมสร้างอารยธรรมริมฝั่งโขงที่ยั่งยืนในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์*, 16 (1), 193-208.
- สามารถ จัปโจร และคณะ. (2563). แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวที่เหมาะสมสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุภายใต้บริบทพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง. *วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์*, 15 (1), 64-80.
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ. (2564). *การเผชิญหน้า 'สังคมผู้สูงอายุ' โจทย์ท้าทายภาระค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้น*. สืบค้นเมื่อ 12 มีนาคม 2563 จาก <https://resourcecenter.thaihealth.or.th/article>
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 พ.ศ. 2566-2570*. สำนักงานนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดพะเยา. (2565). *แผนปฏิบัติการพัฒนาอุตสาหกรรมจังหวัดพะเยา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2566-2570*.
- สิทธิชัย สวัสดิ์แสน และปริญญา นาคปทุม. (2565). การพัฒนาศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านพองหนีบ (ชทพ.) ตำบลศรีฐาน อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย. *วารสารเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวสู่ความยั่งยืน*, 5(2) 1-24.
- สิริกานต์ ทองพูน. (2564). ความพึงพอใจที่มีต่อสิ่งอำนวยความสะดวกในโรงแรมของนักท่องเที่ยวสูงอายุ กรณีศึกษาโรงแรมในอำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่. *วารสารสุขศึกษา พลศึกษาและสันทนาการ*, 47(1), 268-277.
- สุจิตรา วาชัยยุ้ง. (2562). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจในการเดินทางท่องเที่ยวเชิงกีฬาของผู้สูงอายุชาวไทยในกรุงเทพมหานคร*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทฉบับที่ 1, มหาวิทยาลัยกรุงเทพ จาก <https://digital.car.chula.ac.th/chulaetd/9495>
- สุจิตรา วาชัยยุ้ง และโสมฤทัย สุนธยาธร. (2565). ความคาดหวังองค์ประกอบการท่องเที่ยว 5As ส่งผลต่อการตัดสินใจในการเดินทางท่องเที่ยวเชิงกีฬาของผู้สูงอายุชาวไทย ในกรุงเทพมหานคร. *วารสารวิทยาศาสตร์การกีฬาและสุขภาพ*, 23 (2), 158-171.
- สุตาภรณ์ สมักรผล. (2565). *แนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงศาสนาในจังหวัดศรีสะเกษเพื่อรองรับ*

- นักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 43 (1), 147-166.
- สุนันทา นธานนท์. (2567). แนวทางการพัฒนารูปแบบที่อยู่อาศัยสำหรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุชาวไทยในพื้นที่สามเหลี่ยมอันดามัน. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยธนบุรี*, 18 (2)(155-166).
- สุพัตรา จันทนะศิริ และคณะ. (2566). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจในการท่องเที่ยวของผู้สูงอายุจังหวัดอุบลราชธานี. *วารสารนวัตกรรมการจัดการศึกษาและการวิจัย*, 5 (3), 558-562.
- สุภาภรณ์ หมั่นหา และชลธิชา แสงงาม. (2564). การพัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวจังหวัดกำแพงเพชร สำหรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ*, 15 (2), 213-230.
จาก <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/sskrujournal/article/view/251488/171838>
- สุมาวลี จินดาพล. (2564). ความคาดหวังในชีวิตหลังเกษียณในกลุ่มเบบี้บูมเมอร์และเจนเนอเรชั่นเอกซ์ ในกรุงเทพมหานครและเชียงใหม่. *วารสารสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างวินิจัย คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 18 (3), 21-24.
- สุวิมล ติรภานันท์. (2557). *ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์ :แนวทางสู่การปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เสาวคนธ์ อาทินิตย์. (2561). แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนบ้านห้วยทรายขาว ตำบลทรายขาว อำเภอปาวน จังหวัดเชียงราย. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์], มหาวิทยาลัยพะเยา จาก <http://www.updc.clm.up.ac.th/handle/123456789/544>
- แสงรวี เกตุสุวรรณ. (2563). องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในประเทศไทยของนักท่องเที่ยวชาวยุโรป. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์], มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- หน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมท้องถิ่นจังหวัดพะเยา. (2565). *โบราณสถานบ้านร่องไฮ (วัดร้างบ้านร่องไฮ)*. สืบค้นเมื่อ จาก <https://culturalenvi.onep.go.th/site/detail/4913>
- องค์การบริหารส่วนจังหวัดพะเยา. (2561). *บ่อสิบสอง*. สืบค้นเมื่อ 12 มีนาคม 2563 จาก <https://www.py-pao.go.th/wp-newweb/?p=8092>
- อภิษฐา บุญยัง และคณะ. (2567). แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในพื้นที่ตำบลปลายพระยา อำเภอปลายพระยา จังหวัดกระบี่. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 9 (4), 33-45.
- อารียา ศรีแจ่ม สุชาสินี ไกรวานิช และธัญพัทธ์ ไกรวานิช. (2563). เศรษฐกิจสูงอายุในยุคดิจิทัล Silver Economy in Digital Era. *การประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 15 และเครือข่ายวิจัยประชาชน ครั้งที่ 15. โลกไร้พรมแดน*, 102-104.
- อารีรัตน์ วัชรโยธินกุล. (2560). ความคาดหวังและมิติแห่งความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติต่อการกลับมาเยือนซ้ำเกาะล้านจังหวัดชลบุรี. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์], มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ จาก <https://libdoc.dpu.ac.th/thesis/Areerath.Wat.pdf>.
- Backman, K. F., Backman, S. J. และ Silverberg, K. E. (1999). An investigation into the

- psychographics of senior nature-based travellers. *Tourism Recreation Research*, 24(1), 13-22.
- Cohen, J. (1977). *Statistical power analysis for the behavioral sciences (revised ed.)*: New York: Academic Press.
- Cronbach, L. J. (1972). *The dependability of behavioral measurements. Theory of generalizability for scores and profiles*, 1-33.
- Dickman, C. R. (1996). *Overview of the impacts of feral cats on Australian native fauna*: Australian Nature Conservation Agency Canberra.
- Kotler, P. (1977). *From sales obsession to marketing effectiveness*. *Harvard business review*, 55, 67-75.
- Maslow, A. (1954). *Motivation and Personality*, New York: Harper: Inc.
- Pearce, P. L. (1993). Fundamentals of tourist motivation. *Tourism research: Critiques and challenges*, 113-134.
- Pearce, P. L. and Caltabiano, M. L. (1983). Inferring travel motivation from travelers' experiences. *Journal of travel research*, 22(2), 16-20.
- Vroom, V. H. (1964). *Work and motivation*.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุพัฒนา หอมบุปผา

- วุฒิการศึกษา : ปริญญาตรี ครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) สาขาวิชาคณิตศาสตร์

สถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม

ปริญญาโท ศีษาศาสตรมหาบัณฑิต (ศษ.ม.) สาขาวิชาการวัดผล

การศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร

ปริญญาเอก ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.) สาขาวิจัย วัดผล สถิติการศึกษา
มหาวิทยาลัยบูรพา

- ที่ทำงาน รองคณบดีฝ่ายบริหาร คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนสิชา ชวคำ

- วุฒิการศึกษา : ปริญญาตรี ศิลปศาสตรบัณฑิต (ศศ.บ.) อุตสาหกรรมท่องเที่ยวมหาวิทยาลัยราชภัฏ
เชียงราย

ปริญญาโท บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (บธ.ม.) การจัดการโรงแรมและ
ภัตตาการ

วิทยาลัยดุสิตธานี

ปริญญาเอก ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.) สาขาวิชาการจัดการการ
ท่องเที่ยวและโรงแรม มหาวิทยาลัยพะเยา

- ที่ทำงาน คณบดีคณะกรรมการท่องเที่ยวและการโรงแรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

3. ดร.ปิยะพงษ์ สุปัญญา

- วุฒิการศึกษา : ปริญญาตรี บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (บธ.บ.) การท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยนเรศวร

ปริญญาโท บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (บธ.ม.) การจัดการการโรงแรมและ
การท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยนานาชาติแสตมฟอร์ด

ปริญญาเอก (Ph.D.) Tourism Management (Chinese Program)

Yunnan University, China

- ที่ทำงาน อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยวและการโรงแรม
มหาวิทยาลัยพะเยา

ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดพะเยา

คำชี้แจง : โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดของท่าน โดยแบบสอบถามจะแบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดพะเยา

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมหากท่านมีแนวทางการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดพะเยา

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดของท่านมากที่สุด
(เลือกเพียง 1 ตัวเลือก)

1.เพศ

☐ ชาย ☐ หญิง ☐ ไม่ระบุ/อื่นๆ

2.อายุ

☐ 60-64 ปี ☐ 65-69 ปี ☐ 70-74 ปี ☐ 75 ปีขึ้นไป

3.สถานภาพ

☐ โสด ☐ สมรส ☐ อื่นๆ(โปรดระบุ).....

4.ระดับการศึกษา

☐ ประถมศึกษา ☐ มัธยมศึกษา/ ปวช. ☐ อนุปริญญา / ปวส.
☐ ปริญญาตรี ☐ ปริญญาโท / เอก ☐ อื่นๆ(โปรดระบุ).....

5. รายได้ต่อเดือน.....บาท (โปรดระบุ)

6. ภูมิลำเนาท่านเดินทางมาจากจังหวัด.....

7.ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว

☐ ร้านอาหาร.....บาท/ครั้ง ☐ ที่พักบาท/ครั้ง
☐ ของฝากของที่ระลึกบาท/ครั้ง ☐ ยานพาหนะบาท/ครั้ง
☐ ค่าธรรมเนียมท่องเที่ยวบาท/ครั้ง ☐ กิจกรรมท่องเที่ยวบาท/ครั้ง
☐ บริการการท่องเที่ยวบาท/ครั้ง ☐ อื่นๆ(โปรดระบุ)....บาท/ครั้ง

**ตอนที่ 2 แบบสอบถามพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา
ที่เดินทางท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดพะเยา**

คำชี้แจง โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ท่านต้องการเลือกตามข้อคิดเห็นของท่านที่ตรงกับ
ความเป็นจริงของท่านมากที่สุดในแต่ละข้อคำถาม

1.วัตถุประสงค์ที่เดินทางมาท่องเที่ยว (ตอบได้เพียง 1 ข้อ)

☐ เพื่อพักผ่อนหย่อนใจ	☐ เพื่อศึกษาหาความรู้
☐ พบปะสิ่งใหม่/ประสบการณ์ใหม่	☐ เยี่ยมเยือนญาติพี่น้อง
☐ หลีกหนีสภาพแวดล้อมเดิม ๆ	

2.สิ่งจูงใจในการเดินทางท่องเที่ยว (ตอบได้เพียง 1 ข้อ)

☐ แหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจ	☐ การคมนาคมสะดวก เข้าถึงง่าย
☐ สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว	☐ ที่พักสะดวกสบาย เพียงพอ
☐ กิจกรรมการท่องเที่ยวหลากหลาย น่าสนใจ	

3.ประเภทของแหล่งท่องเที่ยวที่สนใจ (ตอบได้เพียง 1 ข้อ)

☐ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	☐ เทศกาล งานประเพณี
☐ ประวัติศาสตร์และโบราณคดี	☐ วิถีชีวิต ศิลปวัฒนธรรม
☐ การท่องเที่ยวเชิงอาหารและสุขภาพ	

4.รูปแบบการเดินทางท่องเที่ยว (ตอบได้เพียง 1 ข้อ)

☐ ใช้บริการรถสาธารณะ	☐ ใช้รถยนต์ส่วนตัว
☐ ใช้บริการรถเช่าเหมาขับเอง	☐ ใช้บริการรถเช่าพร้อมคนขับ

5.จำนวนผู้ร่วมเดินทาง (ตอบได้เพียง 1 ข้อ)

☐ เดินทางคนเดียว	☐ เดินทางกับคู่สมรส
☐ เดินทางกับกลุ่มเพื่อน	☐ เดินทางกับครอบครัว
☐ ใช้บริการบริษัทนำเที่ยว (Group Tour)	

ตอนที่ 3 แบบสอบถามระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุที่เดินทางท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดพะเยา

คำชี้แจง โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ท่านต้องการเลือกตามข้อคิดเห็นของท่านที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดพะเยาในความคิดเห็นของท่านมากที่สุดในแต่ละข้อคำถาม

ที่	รายการ	5	4	3	2	1
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านสิ่งที่ดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดพะเยา (Attraction)						
1)	มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่โดดเด่น					
2)	มีเทศกาลงานประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์					
3)	มีแหล่งโบราณสถาน/โบราณวัตถุที่สำคัญ					
4)	มีวัฒนธรรม วิถีชีวิตที่น่าสนใจ					
5)	แหล่งทรัพยากรท่องเที่ยวมีความอุดมสมบูรณ์					
ด้านความสะดวกในการเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดพะเยา (Accessibility)						
6)	มีระบบขนส่งมวลชนที่สะดวก ปลอดภัย					
7)	มีเส้นทางในการเข้าถึงสะดวก ปลอดภัย					
8)	ยานพาหนะทุกชนิดสามารถเข้าถึงได้					
9)	มีป้ายสัญลักษณ์/ป้ายบอกทาง/ประชาสัมพันธ์/สื่อความหมาย					
10)	มีจุดบริการเพียงพอต่อจำนวนยานพาหนะของนักท่องเที่ยว					
ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดพะเยา (Amenities)						
11)	มีระบบสาธารณูปโภคที่มีคุณภาพ (ไฟฟ้า ประปา)					
12)	มีระบบโทรคมนาคมที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพ					
13)	มีระบบสาธารณสุขที่ได้มาตรฐานและเพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว					
14)	มีศูนย์บริการนักท่องเที่ยว/ร้านค้าสวัสดิการ/ร้าน					

ที่	รายการ	5	4	3	2	1
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	จำหน่ายสินค้าที่ระลึก/ร้านอาหาร					
15)	มีสิ่งอำนวยความสะดวกแก่ผู้สูงอายุ เช่น ทางเดิน ห้องน้ำ ที่พักคอย					
ด้านการบริการที่พักแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดพะเยา (Accommodation)						
16)	ที่พักมีเพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว					
17)	ที่พักมีความปลอดภัย/สะอาด/ถูกสุขอนามัย/ได้มาตรฐาน					
18)	ราคามีความเหมาะสม					
19)	สะดวกต่อการจอง/การบริการดี					
20)	มีสิ่งอำนวยความสะดวกแก่ผู้สูงอายุในที่พัก					
ด้านกิจกรรมทางการท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดพะเยา (Activities)						
21)	มีกิจกรรมการท่องเที่ยวตลอดปี					
22)	กิจกรรมการท่องเที่ยวมีความหลากหลาย					
23)	นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงกิจกรรมทางการท่องเที่ยวได้ง่าย					
24)	มีกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุสามารถร่วมกิจกรรมได้					
25)	กิจกรรมมีความเหมาะสม และปลอดภัยต่อนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ					

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมหากท่านมีแนวทางการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวสีเขียวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดพะเยา

.....

.....

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่ได้กรุณาตอบแบบสอบถามในครั้งนี้

แบบสัมภาษณ์ กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในแหล่งท่องเที่ยว กลุ่มบุคลากรภาครัฐที่เกี่ยวข้อง

และกลุ่มผู้ประกอบการกิจการท่องเที่ยว

แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยเรื่อง การพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวสีเงินสำหรับ

นักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดพะเยา (The Development of Silver Tourism Activities for Silver Age elderly Tourists in Phayao Province) “โดยแบบสอบถามนี้เป็น การวิจัยเชิงคุณภาพตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวในการรองรับ นักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา”

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

- 1.1 ชื่อ.....สกุล.....
- 1.2 อาชีพ:
- 1.3 ตำแหน่ง:
- 1.4 สถานที่ปฏิบัติงาน:
- 1.5 ระยะเวลาในการทำงาน
- 1.6 รับการสัมภาษณ์เมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ.

ผู้วิจัย

นภสร อินทร์ปึง

นิสิตหลักสูตรการจัดการการโรงแรมและการท่องเที่ยว

มหาวิทยาลัยพะเยา

ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง “เพื่อศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวในการรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา” โดยลักษณะคำถามจะครอบคลุม 5 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านสิ่งดึงดูดใจ 2. ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว 3. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก 4. ด้านการบริการที่พัก 5. ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว

ศักยภาพการท่องเที่ยวในการรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

1. Attraction ด้านสิ่งดึงดูดใจ

- รูปแบบการท่องเที่ยว เช่น การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์

- ประเพณี วิถีชีวิต การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ การท่องเที่ยวชุมชน

- ทรัพยากรการท่องเที่ยว เช่น น้ำตก ทำเลสาบน้ำจืด โบราณสถาน ประเพณี พิพิธภัณฑ

2. Accessibilities ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว

- ป้ายสื่อความหมาย ถนน เว็บไซต์ (ถ้ามี) แผนที่เดินทาง

3. Amenities ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

- ลานจอดรถ ระบบไฟฟ้า ระบบน้ำประปาหรือน้ำสะอาด ระบบการติดต่อสื่อสาร ระบบรักษาความปลอดภัย ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ห้องน้ำ ร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก

4. Accommodations ด้านการบริการที่พัก

- ประเภทของที่พักที่ให้บริการ

- จำนวนที่พักในการรองรับนักท่องเที่ยว

- การให้บริการ ระบบการจอง/เช็คอินเช็คเอาท์ สิ่งอำนวยความสะดวก

5. Activities ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว

- รูปแบบกิจกรรม เช่น เล่นน้ำตก ปั่นจักรยาน ร่วมกิจกรรมด้านวัฒนธรรม-ประเพณี ชมโบราณสถาน เยี่ยมชม/ซื้อสินค้า ตลาดชุมชน-ถนนคนเดินของที่ระลึก

ผู้วิจัย

นภสร อินทร์ปิง

นิสิตหลักสูตรการจัดการการโรงแรมและการท่องเที่ยว

มหาวิทยาลัยพะเยา

ภาคผนวก ค

การสนทนา กลุ่มผู้นำท้องถิ่น กลุ่มบุคลากรภาครัฐและผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยว

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	นภสร อินทร์บึง
วัน เดือน ปี เกิด	19 เมษายน 2525
สถานที่เกิด	พะเยา
วุฒิการศึกษา	พ.ศ. 2548 ปริญญาตรี บริหารธุรกิจบัณฑิต (บธ.บ.) สาขาการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยนเรศวร
ที่อยู่ปัจจุบัน	158 หมู่ 2 ตำบลเจดีย์คำ อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา
ผลงานตีพิมพ์	ผลงานตีพิมพ์ที่เกี่ยวกับการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง นภสร อินทร์บึง (ผู้บรรยาย). (21 มีนาคม 2568). ความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดพะเยา. ในการประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยและนวัตกรรม เทคโนโลยีอาชีวศึกษา ระดับชาติ ครั้งที่ 5. (161-175). พะเยา : ห้องประชุมเวียงโกศัย ชั้น 2 สถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ 2.

